ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ – ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ
Χειμερινό εξάμηνο 2010-11

Πάντος Α. Πάντος

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ, ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΒΟΛΟΣ 2011

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το μάθημα «*Εισαγωγή στην πολιτιστική διαχείριση*» που διδάσκεται στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας – Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, πέραν μιάς γενικής εισαγωγής σε θέματα της γενικής, αλλά και της πολιτιστικής διαχείρισης (management), έχει κέντρο βάρους την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην οποία αποφασιστικό ρόλο διαδραματίζει το θεσμικό πλαίσιο προστασίας της, όπως αυτό έχει διαμορφωθή από το εθνικό, το κοινοτικό και το διεθνές δίκαιο. Καθώς το μάθημα είναι διαρθρωμένο στην εξοικείωση των φοιτητών με το θεσμικό αυτό πλαίσιο, αλλά και στην σύννομη, με βάση το ισχύον στην Ελλάδα θεσμικό πλαίσιο, επίλυση πραγματικών προβλημάτων που ενδέχεται να παρουσιασθούν στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η παρούσα Συλλογή Κειμένων που διδάσκονται κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2011-12 αποτελεί το απαραίτητο εργαλείο των φοιτητών γιά την μελέτη του κυρίου αντικειμένου του μαθήματος, αλλά και γιά τις εξετάσεις στις οποίες θα προσέλθουν.

Πάντος Πάντος
Αρχαιολόγος δ.φ.
Διδάσκων (ΠΔ407/1980)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Α1. ***Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας*** **(ΦΕΚ 85/Α΄/18.4.2001)**
Α2. Ν. 3028/2002 ***«Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»*** **(ΦΕΚ 153/Α΄/28.6.2002)**
Α3. ***Κώδικας βασικής πολεοδομικής νομοθεσίας*** **(Διάταγμα της 14.7.1999, ΦΕΚ580/Δ΄/27.7.1999) ,** ***άρθρο 110***
Α4. Ν. 2557/1997 ***"Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης"*** **(Φ.Ε.Κ. 271/Α'/24.12.1997)**
Α5. Ν. 3389/2005 ***«Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα»*** **(ΦΕΚ 232/Α΄/22.9.2005)**
Α6. Ν. 3525/2007 ***«Πολιτιστική Χορηγία»*** **(ΦΕΚ 16/Α΄/26.01.2007)**
Α7. Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/36756/14.4.2009 ***«Ρύθμιση θεμάτων του άρθρου 9 του ν. 3525/2007 "Πολιτιστική Χορηγία" (Φ.Ε.Κ. Α' 16)» (ΦΕΚ 869/Β΄/8.5.2009)***
Α8. Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/68561/21.7.2009 ***«Κανονισμός Χορηγικών Βραβείων»*** **(ΦΕΚ 1560/Β΄/30.7.2009)**
Α9. Ν.3658/2008 «*Μέτρα για την Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών και άλλες διατάξεις***» (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008)**
Α10. Νόμος αρ. 1958/1991, "*Τμήματα αμειβομένων αθλητών, αθλητικές εταιρείες και άλλες διατάξεις***" (Φ.Ε.Κ. 122/Α΄/6.8.1991),** ***άρθρο 81***
Α11. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 99/1992 "*Μελέτη και εκτέλεση αρχαιολογικών εν γένει έργων***" (Φ.Ε.Κ. 46/Α΄/24.3.1992)**
Α12. Νόμος αριθ. 3614/2007 «*Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007 -2013***» (ΦΕΚ 267/Α΄/3-12-2007),** ***άρθρο 25, παρ.9***
Α13. Νόμος αριθ. 3905/2010 «*Ενίσχυση και ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης και άλλες διατάξεις***» (ΦΕΚ 219/Α΄/23.12.2010),** ***άρθρα 42-44***

Β. ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Β1. Ενοποιημένη απόδοση της ***Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης . (Επίσημη Εφημερίδα C 83/30.3.2010)***
Β2. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2008 ***σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών (Κωδικοποιημένη έκδοση)***
Β3. Οδηγία 93/7/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Μαρτίου 1993 ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους*** **(ΕΕΕΚ ΑΡΙΘ. L 74/27.3.1993),** ***όπως ισχύει***

Γ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Γ1. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ UNESCO

Γ1α. Νόμος αρ.1194/1981 ***«Περί κυρώσεως της εις Χάγην την 14^{ην} Μαΐου 1954 υπογραφείσης Συμβάσεως περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως_ μετά του Κανονισμού εκτελέσεως αυτής, του Πρωτοκόλλου και των υπ΄ αριθ. Ι, ΙΙ και ΙΙΙ αποφάσεων της διασκέψεως» (ΦΕΚ 6/Α/8.1.1981)***
Γ1β. Νόμος αριθ. 3317/2005 ***«Κύρωση του Δεύτερου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης» (ΦΕΚ 45/Α΄/23.2.2005***
Γ1γ. Νόμος αρ. 1103/1980 ***«Περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 17ην Νοεμβρίου 1970 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως αφορώσης εις τα ληπτέα μέτρα διά την απαγόρευσιν***

και παρεμπόδισιν της παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως της κυριότητος των πολιτιστικών αγαθών» (ΦΕΚ295/Α'/23.12.1980).
Γ1δ. Νόμος αρ. 1126/1981 ***«Περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 23ην Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως διά την προστασίαν τής Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομίας» (ΦΕΚ 32/Α΄/10.2.1981)***
Γ1ε. ***Νόμος αριθ. 3521/2006 «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 275/Α΄/22.12. 2006)***

Γ2. ΣΥΜΒΑΣΗ UNIDROIT

Νόμος αριθ. 3348/2005 ***«Κύρωση της Σύμβασης Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά» (ΦΕΚ 144/Α΄/23.6.2005).***

Γ3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Γ3α. Νόμος αριθ. 3378/2005 ***«Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (αναθεωρημένη)» (ΦΕΚ 203/Α΄/19.8.2005).***
Γ3β. Νόμος αρ. 2039/1992 ***«Κύρωση της σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης» (ΦΕΚ61/Α΄/ 13.4.1992)***

Δ. ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΩΝ

Ι. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ UNESCO

Δ1α. Σύσταση ***περί των διεθνών αρχών των εφαρμοστέων στις αρχαιολογικές ανασκαφές*** **(1956)**
Δ1β. Σύσταση ***σχετικά με τα πιο αποτελεσματικά μέσα για να καταστούν τα Μουσεία προσιτά στον καθένα*** **(1960)**
Δ1γ. Σύσταση ***σχετικά με την προστασία και τον σύγχρονο ρόλο των ιστορικών περιοχών*** **(1976)**
Δ1δ. Σύσταση ***γιά την προστασία των κινητών πολιτιστικών αγαθών*** **(1978)**

ΙΙ. ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΙα. Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/11371/7.3.2000 «*Κώδικας Δεοντολογίας Επαγγέλματος Συντηρητή Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης*» (ΦΕΚ 382/Β΄/24.3.2000)

ΙΙΙ. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ (ICOMOS)

ΔΙΙΙα. Χάρτης της Βενετίας ***για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων*** **(1964)**
ΔΙΙΙβ. Χάρτης ICOMOS ***για την προστασία και την διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς*** **(1990)**

ΙV. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΔΙVα. Χάρτης της Βερόνας ***περί της χρήσεως των αρχαίων χώρων παραστάσεων*** **(1997)**

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. *Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 85/Α΄/18.4.2001)*

Άρθρο 17.

1.Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, ***τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος***.

6. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν ***έργα κοινής ωφέλειας ή γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας***, νόμος μπορεί να επιτρέψει την ***απαλλοτρίωση υπέρ του δημοσίου ευρύτερων ζωνών***, πέρα από τις εκτάσεις που είναι αναγκαίες για την κατασκευή των έργων. Ο ίδιος νόμος καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους μιας τέτοιας απαλλοτρίωσης, καθώς και τα σχετικά με τη διάθεση ή χρησιμοποίηση, για δημόσιους ή κοινωφελείς γενικά σκοπούς, των εκτάσεων που απαλλοτριώνονται επιπλέον όσων είναι αναγκαίες για το έργο που πρόκειται να εκτελεστεί.

Άρθρο 18

1. ***Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την ιδιοκτησία και τη διάθεση*** των μεταλλείων, ορυχείων, **σπηλαίων**, **αρχαιολογικών χώρων και θησαυρών**, ιαματικών, ρεόντων και υπόγειων υδάτων και γενικά του υπόγειου πλούτου.

5. ***Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους***, μπορεί να προβλεφθεί με νόμο και ***κάθε άλλη στέρηση της ελεύθερης χρήσης και κάρπωσης της ιδιοκτησίας*** που απαιτείται από ιδιαίτερες περιστάσεις. Νόμος ορίζει τον *υπόχρεο και τη διαδικασία καταβολής στο δικαιούχο του ανταλλάγματος της χρήσης ή κάρπωσης*, το οποίο πρέπει να ανταποκρίνεται στις υφιστάμενες κάθε φορά συνθήκες. Μέτρα που επιβλήθηκαν με την εφαρμογή της παραγράφου αυτής αίρονται αμέσως μόλις εκλείψουν οι ιδιαίτεροι λόγοι που τα προκάλεσαν. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης παράτασης των μέτρων αποφασίζει για την άρση τους, κατά κατηγορίες περιπτώσεων, το Συμβούλιο της Επικρατείας, ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον.

8. ***Δεν επιτρέπεται να απαλλοτριωθεί η αγροτική ιδιοκτησία*** των Σταυροπηγιακών Ιερών Μονών της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας στη Χαλκιδική, των Βλατάδων στη Θεσσαλονίκη και του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο, ***με εξαίρεση τα μετόχια***. Επίσης ***δεν επιτρέπεται να απαλλοτριωθεί η περιουσία που βρίσκεται στην Ελλάδα*** των Πατριαρχείων Αλεξάνδρειας, Αντιόχειας και Ιεροσολύμων, καθώς και της Ιερής Μονής του Σινά.

Άρθρο 24

«**1**. Η ***προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος*** αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της ***αρχής της αειφορίας***. …..

2. Η ***χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας***, *η* ***διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών*** υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης.

«Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Η ***σύνταξη εθνικού κτηματολογίου*** συνιστά υποχρέωση του Κράτους.»

3. Για να αναγνωριστεί μία περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, **οι ιδιοκτησίες** που περιλαμβάνονται σε αυτή **συμμετέχουν υποχρεωτικά**, **χωρίς αποζημίωση** από τον οικείο φορέα, στη ***διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωφελείς γενικά χρήσεις και σκοπούς,***

καθώς και στις ***δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων***, όπως νόμος ορίζει.
4. Νόμος μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή των ιδιοκτητών *περιοχής που χαρακτηρίζεται ως οικιστική* στην αξιοποίηση και γενική διαρρύθμισή της σύμφωνα με εγκεκριμένο σχέδιο, με ***αντιπαροχή ακινήτων ίσης αξίας ή τμημάτων ιδιοκτησίας κατά όροφο, από τους χώρους που καθορίζονται τελικά ως οικοδομήσιμοι ή από κτίρια της περιοχής αυτής***.
5.Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και στην αναμόρφωση των οικιστικών περιοχών που ήδη υπάρχουν. Οι ***ελεύθερες εκτάσεις***, που προκύπτουν από την αναμόρφωση, *διατίθενται για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων ή εκποιούνται για να καλυφθούν οι δαπάνες της πολεοδομικής αναμόρφωσης*, όπως νόμος ορίζει.
6. **Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.**

Άρθρο 28

1. Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, ***αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου***. Η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε ***υπό τον όρο της αμοιβαιότητας***.
2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν, ***με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα***. Για την ψήφιση νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.
3. Η Ελλάδα προβαίνει ελεύθερα, με νόμο που ψηφίζεται από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, σε ***περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας*** της, εφόσον αυτό υπαγορεύεται από σπουδαίο εθνικό συμφέρον, δεν θίγει τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος και γίνεται με βάση τις αρχές της ισότητας και με τον όρο της αμοιβαιότητας.

«Ερμηνευτική δήλωση:
Το άρθρο 28 αποτελεί ***θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης***».

2. *ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153/Α΄/28.6.2002).*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1. Αντικείμενο
1. Στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιοτάτους χρόνους μέχρι σήμερα. Η προστασία αυτή έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος.
2. Η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας αποτελείται από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, καθώς και εντός άλλων θαλάσσιων ζωνών στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική

δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά.
3. Στο πλαίσιο των κανόνων του διεθνούς δικαίου, το Ελληνικό Κράτος μεριμνά και για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ελληνική επικράτεια οποτεδήποτε και αν απομακρύνθηκαν από αυτήν. Το Ελληνικό Κράτος μεριμνά επίσης στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που συνδέονται ιστορικά με την Ελλάδα οπουδήποτε και αν βρίσκονται.

Άρθρο 2. Έννοια όρων
Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:
α) Ως ***πολιτιστικά αγαθά*** νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.
β) Ως ***μνημεία*** νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων:
αα) Ως ***αρχαία μνημεία*** ή ***αρχαία*** νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.
ββ) Ως ***νεότερα μνημεία*** νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20.
γγ) Ως ***ακίνητα μνημεία*** νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.
δδ) Ως ***κινητά μνημεία*** νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα.
γ) Ως ***αρχαιολογικοί χώροι*** νοούνται εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαιοτάτους χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα. Οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα.
δ) Ως ***ιστορικοί τόποι*** νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν το χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.
ε) Ως ***άυλα πολιτιστικά αγαθά*** νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.
στ) Ως ***Υπηρεσία*** νοείται η αρμόδια Κεντρική ή Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού[1].

[1] Βλ. ΠΔ191/2003 «*Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού*» (ΦΕΚ 146/Α΄/13.6.2003) και την υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/15/3696/20.1.2004 «*Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργού Πολιτισμού στις Περιφερειακές και Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες αρμοδιότητας της Γενικής Διευθύνσεως*

ζ) Ως ***Συμβούλιο*** νοείται το κατά περίπτωση αρμόδιο γνωμοδοτικό συλλογικό όργανο, όπως αυτά ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 49 έως 51.

Άρθρο 3
Περιεχόμενο της προστασίας

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως:

α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της,

β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της,

γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,

δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,

ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,

στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και

ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατών τους.

Άρθρο 4
Εθνικό Αρχείο Μνημείων

1. Τα μνημεία καταγράφονται, τεκμηριώνονται και καταχωρούνται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων, που τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και προσδιορίζονται ο τρόπος καταγραφής των μνημείων, ο τρόπος προστασίας των δεδομένων, οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε αυτά για ερευνητικούς και άλλους λόγους και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων καταχωρίζεται, το αργότερο ανά τριετία, το πόρισμα επιθεώρησης για την κατάσταση κάθε ακινήτου μνημείου που διενεργείται από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

Άρθρο 5
Προστασία άυλων πολιτιστικών αγαθών

Το Υπουργείο Πολιτισμού μεριμνά για την αποτύπωση σε γραπτή μορφή, καθώς και σε υλικούς φορείς ήχου, εικόνας ή ήχου και εικόνας, την καταγραφή και την τεκμηρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, καθορίζονται ο τρόπος καταγραφής και αποτύπωσης των άυλων πολιτιστικών αγαθών, οι αρμόδιες για την υλοποίηση των παραπάνω ενεργειών υπηρεσίες ή και φορείς και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΑΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 6
Διακρίσεις ακινήτων μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται:

α) τα *αρχαία* που χρονολογούνται έως και το 1830,

Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Γενικής Διεύθυνσης Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού» (ΦΕΚ 180/Β΄/30.1.2004).

β) τα *νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών* και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους,

γ) τα *νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών* και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού.

3. Για τη δυνατότητα μετακίνησης μνημείων της περίπτωσης γγ΄ του εδαφίου β΄ του άρθρου 2 και την ιδιότητά τους ως ακινήτων αποφαίνεται ο Υπουργός Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

4. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα ακίνητα των περιπτώσεων β΄ και γ΄ της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η εισήγηση κοινοποιείται απευθείας, με μέριμνα της Υπηρεσίας, στον κύριο, τον νομέα ή τον κάτοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση. Εάν δεν είναι δυνατόν να γίνει κοινοποίηση γιατί ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν κατέστη δυνατόν να ανευρεθεί από την Υπηρεσία, συντάσσεται ανακοίνωση για την εισήγηση, που δημοσιεύεται σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην πρωτεύουσα του νομού όπου βρίσκεται το υπό χαρακτηρισμό ακίνητο ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού, και εάν δεν υπάρχει τέτοια σε μία ημερήσια εφημερίδα της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης για τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Παράλληλα η ανακοίνωση τοιχοκολλάται στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο και συντάσσεται πρακτικό από την Υπηρεσία για την τοιχοκόλληση. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία για την υποβολή αντιρρήσεων αρχίζει από τη δημοσίευση.

6. Ο κύριος ή όποιος έχει εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητο υπό χαρακτηρισμό, καθώς και ο νομέας, ο κάτοχος ή ο χρήστης οφείλει και πριν από την έκδοση της απόφασης να επιτρέπει στους υπαλλήλους της Υπηρεσίας την είσοδό τους σε αυτό και την εξέτασή του. Επίσης οφείλει να τους παρέχει κάθε σχετική πληροφορία.

7. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση ή τη δημοσίευση της ανακοίνωσης στην εφημερίδα και αίρονται εάν η απόφαση περί χαρακτηρισμού δεν δημοσιευθεί εντός ενός (1) έτους από αυτές. Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος απαγορεύεται κάθε επέμβαση ή εργασία στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο.

8. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων.

9. Η απόφαση χαρακτηρισμού ακινήτου μνημείου που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακληθεί μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 4 και 5 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αφότου και επέρχονται τα αποτελέσματά της. Η απόφαση για το χαρακτηρισμό ή η ανακλητική της αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα και στο Κτηματολόγιο Α.Ε.

10. Η κατεδάφιση νεότερων ακινήτων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε εκατό τελευταίων ετών ή η εκτέλεση εργασιών για τις οποίες απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, ακόμα και αν τα ακίνητα αυτά δεν έχουν χαρακτηρισθεί μνημεία, δεν επιτρέπεται χωρίς την έγκριση της Υπηρεσίας. Για το σκοπό αυτόν ο ενδιαφερόμενος γνωστοποιεί στην Υπηρεσία ότι προτίθεται να προβεί σε αυτήν. Η έγκριση θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη γνωστοποίηση δεν συντελεστούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας της εισήγησης για το χαρακτηρισμό του ακίνητου που προβλέπονται στην παράγραφο 5.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου κρίνεται εάν είναι αναγκαία η ολική ή μερική, διαρκής ή προσωρινή άρση της προστασίας ακινήτου μνημείου προκειμένου να προστατευθεί άλλο μνημείο.

Άρθρο 7
Κυριότητα σε ακίνητα μνημεία

1. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή και είναι πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας.
2. Τα ακίνητα αρχαία που αποκαλύφθηκαν ή αποκαλύπτονται κατά την εκτέλεση ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, είναι εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας.
3. Το δικαίωμα κυριότητας σε άλλα ακίνητα μνημεία μεταγενέστερα του 1453 ασκείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.
4. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση ακίνητα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453. Οι παράγραφοι 2-4 του άρθρου 22 εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 8
Δήλωση, υπόδειξη ακινήτων αρχαίων και αμοιβή

1. Κάθε πρόσωπο που ανακαλύπτει ή βρίσκει ακίνητο αρχαίο οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία όπου βρίσκεται ή ανακαλύπτεται το αρχαίο και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρις ότου αποφανθεί η Υπηρεσία.
2. Η Υπηρεσία οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να εξετάζει και να καταγράφει το αρχαίο και να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα φύλαξης και προστασίας του, ύστερα από σχετική ειδοποίηση του ιδιοκτήτη του ακινήτου, όπου αυτό βρέθηκε, εφόσον αυτή είναι δυνατή.
3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου παρέχεται χρηματική αμοιβή στο πρόσωπο που δηλώνει την ύπαρξη ακινήτου αρχαίου, σύμφωνα με την παράγραφο 1, το ύψος της οποίας καθορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή εκείνου που το δηλώνει στην ανεύρεση και διάσωσή του.
4. Αμοιβή μπορεί να παρέχεται με όμοια απόφαση επίσης σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου υπάρχουν άγνωστα στην Υπηρεσία ακίνητα αρχαία, η καταβολή και το ύψος της οποίας κρίνεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αρχαίων, καθώς και με τη συμβολή εκείνου που υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται, στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους.
5. Εάν η δήλωση ή η υπόδειξη γίνεται από περισσότερα πρόσωπα, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ τους σε ποσοστά που καθορίζονται με την ίδια απόφαση ανάλογα με τη συμβολή καθενός και σε περίπτωση αμφιβολίας κατά ίσα μέρη. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται μέσα σε ιδιωτικό ακίνητο και εκείνος που το δηλώνει δεν είναι κύριος ή μισθωτής του ακινήτου, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ εκείνου που το δηλώνει και του κυρίου ή μισθωτή του ακινήτου σε ίσα μέρη. Προκειμένου για ενάλια αρχαία, αν εκείνος που τα δηλώνει δεν είναι κύριος ή μισθωτής του μέσου με το οποίο εντοπίστηκαν, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ του κυρίου ή μισθωτή του μέσου και εκείνου που τα δηλώνει.
6. Δεν καταβάλλεται αμοιβή:

α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,

β) εάν βρίσκεται ή ανακαλύπτεται σε οριοθετημένο ή υπό οριοθέτηση αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,

γ) εάν εκείνος που το δηλώνει ή υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκεται είναι υπάλληλος του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, και ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών του καθηκόντων.

Δεν καταβάλλεται επίσης αμοιβή σε όποιον ανακαλύπτει ή βρίσκει αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητες που αντίκεινται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί

να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται στον άλλο κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Άρθρο 9
Διατήρηση ακινήτων αρχαίων

1. Για τη διατήρηση ή μη ακινήτου αρχαίου αποφαίνεται η Υπηρεσία με αιτιολογημένη έκθεση μετά τη διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Εάν το θέμα κρίνεται ως μείζονος σημασίας είναι δυνατόν το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την εύρεση ή ανακάλυψη του αρχαίου να παραπέμπεται στο Συμβούλιο, το οποίο γνωμοδοτεί το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την παραπομπή. Στην περίπτωση αυτή για τη διατήρηση αποφαίνεται ο Υπουργός.

2. Σε κάθε περίπτωση που αποφασίζεται να καταχωθεί ή να μην διατηρηθεί στον τόπο όπου βρίσκεται το αρχαίο, απαιτείται η προηγούμενη φωτογράφηση, αποτύπωση και τεκμηρίωσή του, καθώς και η κατάθεση εκτενούς επιστημονικής έκθεσης συνοδευόμενης από λεπτομερή κατάλογο ευρημάτων.

3. Αν αποφασίζεται να διατηρηθεί το αρχαίο, μπορεί να επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη του ακινήτου η υποχρέωση να επιτρέπει την επίσκεψή του υπό όρους, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

4. Αν το αρχαίο βρίσκεται σε ιδιωτικό ακίνητο, ο έχων δικαίωμα σε αυτό δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από τη δήλωση ή εύρεση του αρχαίου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση.

5. Αν έχει αποφασιστεί η διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του και για κάθε βλάβη που προκύπτει σε αυτό από την ανασκαφή το αργότερο μετά την πάροδο ενός (1) έτους από τη δήλωση ή την εύρεση του αρχαίου.

6. Τα ποσά που δαπανά ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο για την προστασία του αρχαίου σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας και μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη διατήρησή του, καταβάλλονται σε αυτόν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥΣ

Άρθρο 10
Ενέργειες σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους

1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του.

2. Απαγορεύεται η εκμετάλλευση λατομείου, ο πορισμός οικοδομικών υλικών, η διενέργεια μεταλλευτικών ερευνών και η εκμετάλλευση μεταλλείων, καθώς και ο καθορισμός λατομικών περιοχών, χωρίς έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, η οποία χορηγείται εντός τριών (3) μηνών από την περιέλευση στο Υπουργείο Πολιτισμού της αίτησης και των σχεδιαγραμμάτων που προβλέπονται από τη μεταλλευτική και λατομική νομοθεσία. Εάν τυχόν παρέλθει άπρακτη η ως άνω προβλεπόμενη προθεσμία θεωρείται ότι δεν υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι. Η έγκριση δεν χορηγείται εάν, λόγω της απόστασης από ακίνητο μνημείο, της οπτικής επαφής με αυτό, της μορφολογίας του εδάφους και του χαρακτήρα των ενεργειών για τις οποίες ζητείται, κινδυνεύει να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στο μνημείο.

3. Η εγκατάσταση ή η λειτουργία βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή εμπορικής επιχείρησης, η τοποθέτηση τηλεπικοινωνιακών ή άλλων εγκαταστάσεων, η επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η έγκριση χορηγείται εάν η απόσταση από ακίνητο μνημείο ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη αυτού λόγω του χαρακτήρα του έργου ή της επιχείρησης ή της εργασίας. «Με απόφαση του Υπουργού **Π**ολιτισμού και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών

μπορεί να καθορίζονται κριτήρια, διαδικασίες ελέγχου και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας»[2].
4. Για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παραγράφου 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.
5. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου και σοβαρού κινδύνου είναι δυνατή η επιχείρηση εργασιών αποκατάστασης βλάβης που δεν αλλοιώνει τα υπάρχοντα κτιριολογικά, αισθητικά και άλλα συναφή στοιχεία του μνημείου χωρίς την έγκριση που προβλέπεται στις παραγράφους 3 και 4, μετά από άμεση και πλήρη ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.
6. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές. Η έγκριση χορηγείται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης.
7. Για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου να επιβάλλονται περιορισμοί στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς και στους όρους δόμησής τους κατά παρέκκλιση από κάθε ισχύουσα διάταξη.
8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού και γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, είναι δυνατόν να επιβάλλονται ειδικοί όροι δόμησης και χρήσης με σκοπό την προστασία των μνημείων.

Άρθρο 11
Υποχρεώσεις κυρίων, νομέων ή κατόχων ακινήτων μνημείων
1. Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται ακίνητο αρχαίο, οφείλει να συνεργάζεται με την Υπηρεσία και να ακολουθεί τις υποδείξεις της για τη διατήρηση, την ανάδειξη και εν γένει την προστασία του μνημείου. Οφείλει επίσης να επιτρέπει την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρηση του μνημείου από την Υπηρεσία μετά από έγγραφη ειδοποίηση και να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε γεγονός που μπορεί να το θέσει σε κίνδυνο.
2. Ο κύριος ή ο νομέας μνημείου υποχρεούται να μεριμνά για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας σύμφωνα και με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41. Αν ο κύριος ή ο νομέας αδρανεί, την ίδια υποχρέωση έχει ο κάτοχος, ο οποίος μπορεί να αναχθεί κατά του κυρίου ή του νομέα. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιονδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις. Το Δημόσιο ή οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των δαπανών συντήρησης, στερέωσης ή άλλης εργασίας προστασίας μνημείου που δεν τους ανήκει, εφόσον αυτές αφορούν μνημείο που κρίνεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου ότι πρέπει να καταστεί επισκέψιμο για το κοινό και υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν είναι υπαίτιος για τη φθορά που το μνημείο έχει υποστεί και η οικονομική κατάσταση του υποχρέου δεν του επιτρέπει να καταβάλει τη δαπάνη. Στην περίπτωση αυτή ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος του μνημείου οφείλει να επιτρέπει την πρόσβαση του κοινού σε αυτό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.
3. Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται αρχαίο οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφηση και τη μελέτη από την Υπηρεσία ή από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από την Υπηρεσία.

[2] Το τελευταίο εδάφιο εντός «.» προσετέθη με την παρ. 6 του άρθρου 9 του Ν.3851/2010 (ΦΕΚ 85/Α΄/ 4.6.2010).

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τους δικαιούχους άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ
ΧΩΡΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 12
Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων

1. Οι αρχαιολογικοί χώροι κηρύσσονται και οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Εάν εντός των περιοχών που πρόκειται να καλύψουν υπό εκπόνηση Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) ή Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) ή άλλα σχέδια χωρικών ρυθμίσεων, δεν έχουν οριοθετηθεί αρχαιολογικοί χώροι, αυτοί οριοθετούνται προσωρινά, βάσει σχεδιαγράμματος κλίμακας τουλάχιστον 1: 2.000 που καταρτίζεται από την Υπηρεσία, με βάση επαρκή επιστημονικά στοιχεία και ιδίως ευρήματα που πιθανολογούν την ύπαρξη μνημείων και το οποίο εγκρίνεται από τον Υπουργό Πολιτισμού με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η σχετική πράξη με το σχεδιάγραμμα περιέρχεται στην οικεία αρχή μέσα σε έξι (6) μήνες από την περιέλευση στην Υπηρεσία του σχετικού ερωτήματος και ισχύει μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1.

3. Εάν δεν έχει γίνει καθορισμός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών, ο οποίος είναι αναγκαίος για την εφαρμογή των άρθρων 13, 14, 16 και 17, ο Υπουργός Πολιτισμού ζητεί από το αρμόδιο για την οριοθέτηση του οικισμού όργανο, συναποστέλλοντας και σχετικό διάγραμμα, να προβεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα στην οριοθέτησή του κατά το μέτρο που τούτο είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων. Μέχρις ότου αυτό συντελεσθεί, με κοινή τους απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, οι Υπουργοί Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων τον οριοθετούν προσωρινώς κατά το ανωτέρω μέτρο και ρυθμίζουν κάθε θέμα που αφορά την προστασία του μέρους του αρχαιολογικού χώρου που εμπίπτει στα προσωρινά του όρια, όπως η αναστολή οικοδομικών εργασιών και έκδοσης οικοδομικών αδειών ή οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 10 εφαρμόζονται αναλόγως και για τους αρχαιολογικούς χώρους. Πριν από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1, απαιτείται η γνώμη του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού για υφιστάμενες δραστηριότητες της αρμοδιότητάς του, προκειμένου να καθορισθούν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας τους στο πλαίσιο του άρθρου 10. Η γνώμη αυτή διατυπώνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την αποστολή του σχετικού ερωτήματος. Εάν παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, η απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται χωρίς τη γνώμη αυτή.

Άρθρο 13
Αρχαιολογικοί χώροι εκτός οικισμών
Ζώνες προστασίας

1. Στους χερσαίους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως ή εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών, η άσκηση γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα είναι δυνατή μετά από άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι όροι άσκησης γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων μπορεί να τίθενται και κανονιστικά με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και η οποία διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας, από κλιμάκιο μελών του ή επιτροπή που συγκροτείται από μέλη του και ειδικούς επιστήμονες, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της προηγούμενης παραγράφου περιοχή στην οποία απαγορεύεται παντελώς η δόμηση (*Ζώνη Προστασίας Α'*).

Στην περιοχή αυτή μπορεί να επιτρέπεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μόνο η κατασκευή κτισμάτων ή προσθηκών σε υπάρχοντα κτίρια που είναι αναγκαία για την ανάδειξη των μνημείων ή χώρων καθώς και για την εξυπηρέτηση της χρήσης τους. Με την απόφαση αυτή καθορίζεται και η θέση του κτίσματος στην περιοχή ή το μέρος του κτιρίου στο οποίο γίνεται η προσθήκη. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και η οποία διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας από μέλη του ή επιτροπή που ορίζεται από αυτό, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της παραγράφου 1, εάν είναι εκτεταμένοι, περιοχή σε μέρος ή στο σύνολο της οποίας θα ισχύουν, δυνάμει της κοινής απόφασης του επόμενου εδαφίου, ειδικές ρυθμίσεις ως προς τους όρους δόμησης ή τις χρήσεις γης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες ή και όλους τους πιο πάνω περιορισμούς (*Ζώνη Προστασίας Β'*). Με κοινή απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, καθορίζονται στη συνέχεια οι ειδικοί όροι δόμησης, οι χρήσεις γης, οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες, καθώς και η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας υφιστάμενων νόμιμων δραστηριοτήτων. Η κοινή αυτή απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την αποστολή του σχεδίου από το Υπουργείο Πολιτισμού στα συναρμόδια Υπουργεία.

3. Τα όρια των ζωνών προστασίας μπορεί να ανακαθορίζονται με την ίδια διαδικασία με βάση τα δεδομένα της αρχαιολογικής έρευνας και τις συνθήκες προστασίας των αρχαιολογικών χώρων ή μνημείων. Ακίνητα, στα οποία υπάρχουν ορατά αρχαία και εντάσσονται σε Ζώνη Προστασίας Α', απαλλοτριώνονται εάν εμπίπτουν στην παρ. 3 του άρθρου 19.

Άρθρο 14
Αρχαιολογικοί χώροι σε οικισμούς
Οικισμοί που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους

1. Στους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών είναι δυνατόν να καθορίζονται ζώνες προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13. Σε μη ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών και αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους, υπό την επιφύλαξη του προηγούμενου εδαφίου, απαγορεύεται η ανέγερση νέων κτιρίων και επιτρέπεται η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, καθώς και η κατεδάφιση εκείνων που έχουν χαρακτηρισθεί ετοιμόρροπα υπό τους όρους των περιπτώσεων β' και γ' αντιστοίχως της παραγράφου 2 του παρόντος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται σε αυτούς οι υπόλοιπες διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4 και 5 του παρόντος.

2. Στους ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται οι επεμβάσεις που αλλοιώνουν το χαρακτήρα και τον πολεοδομικό ιστό ή διαταράσσουν τη σχέση μεταξύ των κτιρίων και των υπαίθριων χώρων. Επιτρέπεται μετά από άδεια που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη των οικείου γνωμοδοτικού οργάνου:

α) η ανέγερση νέων κτισμάτων, εφόσον συνάδουν από πλευράς όγκου, δομικών υλικών και λειτουργίας με το χαρακτήρα του οικισμού,

β) η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, εφόσον τεκμηριώνεται η αρχική τους μορφή,

γ) η κατεδάφιση υφιστάμενων κτισμάτων, εφόσον δεν αλλοιώνεται ο χαρακτήρας του συνόλου ή χαρακτηρισθούν ετοιμόρροπα κατά τις διατάξεις του άρθρου 41,

δ) η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου στα υφιστάμενα κτίσματα, στους ιδιωτικούς ακάλυπτους χώρους και τους κοινόχρηστους χώρους, λαμβανομένου πάντα υπόψη του χαρακτήρα του οικισμού ως αρχαιολογικού χώρου,

ε) η χρήση κτίσματος ή και των ελεύθερων χώρων του, εάν εναρμονίζεται με το χαρακτήρα και τη δομή τους.

3. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου κινδύνου είναι δυνατή η εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης βλάβης χωρίς την παραπάνω άδεια μετά από ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.

4. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαιτούμενη άδεια εκδίδεται πριν από όλες τις άλλες άδειες άλλων αρχών που αφορούν στην εκτέλεση του έργου, σε κάθε περίπτωση μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης, τα δε στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας σε αυτές. Η άδεια αλλαγής της χρήσης εκδίδεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες.
5. Στους παραπάνω αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται δραστηριότητες, καθώς και χρήσεις των κτισμάτων, των ελεύθερων χώρων τους και των κοινόχρηστων χώρων, οι οποίες δεν εναρμονίζονται με το χαρακτήρα και τη δομή των επί μέρους κτισμάτων ή χώρων ή του συνόλου. Για τον καθορισμό της χρήσης κτίσματος ή ελεύθερου χώρου αυτού ή κοινόχρηστου χώρου χορηγείται άδεια με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.
6. Μέσα στους αρχαιολογικούς χώρους που είναι ενεργοί οικισμοί καθορίζονται, με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του τυχόν άλλου κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας, τις χρήσεις γης ή κτιρίων, τους όρους δόμησης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

Άρθρο 15
Ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι
1. Στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύεται η αλιεία, η αγκυροβολία και η υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές, εκτός αν έχει χορηγηθεί άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.
2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[3] και του τυχόν συναρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου καθορίζονται οι όροι άσκησης των δραστηριοτήτων αυτών στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.
3. Με όμοια απόφαση[4] ορίζονται οι όροι άσκησης της υποβρύχιας δραστηριότητας με αναπνευστικές συσκευές, βαθυσκάφη ή άλλα μέσα επισκόπησης του βυθού σε θαλάσσιες περιοχές, λίμνες και ποταμούς, για λόγους προστασίας της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
4. Γύρω από ενάλια μνημεία και γύρω από αρχαιολογικούς χώρους είναι δυνατόν να ορίζεται περιοχή στην οποία δεν επιτρέπονται οι παραπάνω δραστηριότητες χωρίς προηγούμενη άδεια (*Ζώνη Προστασίας*), που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.
5. Απαγορεύεται η εκτέλεση κάθε μορφής λιμενικού έργου χωρίς προηγούμενη άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η άδεια αυτή προηγείται από όλες τις άδειες που αφορούν στην εκτέλεση του έργου και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις υπόλοιπες άδειες που απαιτούνται.

Άρθρο 16
Ιστορικοί τόποι
Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από διάγραμμα οριοθέτησης και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτάσεις ή σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης σύμφωνα με τις ειδικότερες διακρίσεις του εδαφίου δ΄ του άρθρου 2 χαρακτηρίζονται ιστορικοί τόποι. Στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15.

---

[3] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/11228/1865/9.2.2004 *«Καθορισμός όρων αγκυροβολίας και άσκησης της αλιείας και της υποβρύχιας δραστηριότητας με αναπνευστικές συσκευές κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15, παρ.2, του Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»* (ΦΕΚ 336/Β΄/11.2.2004).
[4] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/42813/2830/2.9.2003 «*Ορισμός όρων άσκησης υποβρύχιων δραστηριοτήτων με αναπνευστικές συσκευές, βαθυσκάφη ή άλλα μέσα επισκόπησης του βυθού, κατ΄ εφαρμογή του άρθρου 15, παρ. 3, του Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς*» (ΦΕΚ 1498/Β΄/10.10.2003). Πρβλ. όμως ήδη και το άρθρο 11 του Ν.3409/2005 «Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 273/Α΄/4.11.2005).

Άρθρο 17
Ζώνες Προστασίας γύρω από μνημεία
1. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται Ζώνη Προστασίας Α', σύμφωνα με το άρθρο 13.
2. Ο καθορισμός χώρου, σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως ή νομίμως υφισταμένων οικισμών, ως Ζώνης Α', συνεπάγεται την αναγκαστική απαλλοτρίωσή του, εάν αναιρείται η κατά προορισμό χρήση του.
3. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται επίσης Ζώνη Προστασίας Β', σύμφωνα με το άρθρο 13.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ - ΣΤΕΡΗΣΗ ΧΡΗΣΗΣ

Άρθρο 18
Απαλλοτριώσεις
1. Το Δημόσιο μπορεί να προβαίνει με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είτε στην ολική ή τη μερική απαλλοτρίωση είτε στην απευθείας εξαγορά μνημείου ή οποιουδήποτε ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, καθώς και παρακείμενων ακινήτων ή μνημείων, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων.
2. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, είναι δυνατή είτε η ολική ή μερική απαλλοτρίωση είτε η απευθείας εξαγορά ακινήτου, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών. Η εξαγορά γίνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 2 του Ν.2882/2001, στη δε επιτροπή του άρθρου 15 του ίδιου νόμου μετέχει αντί του εμπειρογνώμονα, υπάλληλος της Υπηρεσίας στην περίπτωση που πρέπει να εκτιμηθεί η αξία μνημείου.
3. Τα ακίνητα μνημεία που βρίσκονται μέσα σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α, άλλων Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων διατηρούνται και προστατεύονται με ευθύνη της Υπηρεσίας χωρίς το Δημόσιο να υποχρεούται σε απαλλοτρίωση.
4. Η απαλλοτρίωση ή η απευθείας εξαγορά γίνεται υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες αυτού ή άλλου νομικού ή φυσικού προσώπου.
5. Κατά της απόφασης της παραγράφου 1 χωρεί ένσταση εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο, επί της οποίας αποφαίνεται ο Υπουργός Πολιτισμού, μετά από γνώμη του Συμβουλίου.
6. Η εισήγηση της Υπηρεσίας για ολική ή μερική απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά ακινήτου περιλαμβάνει την αιτιολογημένη απόρριψη άλλων λύσεων προστασίας των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, καθώς και τις βασικές κατευθύνσεις για τον τρόπο διατήρησης και ανάδειξής τους μέσα στο προς απαλλοτρίωση ακίνητο.
7. Το ποσό της αποζημίωσης μπορεί να καταβάλλεται, εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, σε δόσεις ή σε ομόλογα ή σε είδος ή με άλλου είδους διακανονισμό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.
8. Εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, είναι δυνατή η ανταλλαγή ιδιωτικού ακινήτου με ακίνητο ίσης αξίας του Δημοσίου ή του Ο.Τ.Α. ή η αποζημίωση με άλλο νόμιμο τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η οποία εκτελείται με μέριμνα της Κτηματικής Εταιρίας Δημοσίου και είναι δυνατόν να καταβάλλεται τμήμα της τιμής του ακινήτου ή της αποζημίωσης που καθορίζεται. Η διάταξη της παραγράφου 7 εφαρμόζεται αναλόγως. Σε περίπτωση έκδοσης ομολόγων οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.
9. Η ανεπιφύλακτη παραλαβή της αποζημίωσης σε είδος ή των ομολόγων ή της πρώτης δόσης ή του αντικειμένου του διακανονισμού κατά την παράγραφο 7 ή του τμήματος της αποζημίωσης κατά την παράγραφο 8, εξομοιώνεται με την έγγραφη συναίνεση.

Άρθρο 19
Αποζημίωση για τη στέρηση χρήσης ακινήτου

1. Για την προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί να επιβάλλει προσωρινή ή οριστική στέρηση ή περιορισμό της χρήσης ακινήτου.
2. Σε περίπτωση *ουσιώδους προσωρινού περιορισμού* ή *ουσιώδους προσωρινής στέρησης* της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία υπολογίζεται με βάση τη μέση κατά προορισμό απόδοση του ακινήτου πριν τον περιορισμό ή τη στέρηση της χρήσης, λαμβανομένης υπόψη και της ιδιότητας του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.
3. Σε περίπτωση *ουσιώδους οριστικού περιορισμού* ή *οριστικής στέρησης* της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου καταβάλλεται πλήρης αποζημίωση. Και στην περίπτωση αυτή λαμβάνεται υπόψη η ιδιότητα του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.
4. Σε περίπτωση *προσωρινής στέρησης* της κατά προορισμό χρήσης του όλου ή μέρους ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία ή άλλων παρακείμενων ακινήτων, εάν κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων αυτών, κάθε θιγόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση για αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2.
5. Σε περίπτωση *ουσιώδους οριστικού περιορισμού* ή *οριστικής στέρησης* της κατά προορισμό χρήσης τμήματος του ακινήτου, που απαιτείται για την προστασία του μνημείου, η αποζημίωση καταβάλλεται για το τμήμα αυτό, μόνο εάν ο περιορισμός ή η στέρηση δεν επιφέρει ουσιώδη οριστικό περιορισμό ή οριστική στέρηση της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, οπότε καταβάλλεται η αποζημίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 3.
6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής, διαπιστώνεται εάν συντρέχει περίπτωση καταβολής αποζημίωσης κατά τις παραγράφους 1 έως 5, καθώς και το ύψος της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού[5] καθορίζεται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της επιτροπής, η διαδικασία κατά την οποία γνωμοδοτεί, τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη, το είδος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.
7. Σε περίπτωση κατά την οποία το ποσό που έχει ή προβλέπεται να καταβληθεί ως αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης ακινήτου, προσεγγίζει την αξία του ακινήτου τότε αυτό κηρύσσεται απαλλοτριωτέο.
8. Η προστασία ή η ανάδειξη μνημείων που βρίσκονται σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων, Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα και ιδρυμάτων ή αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών που έχουν μεταξύ άλλων ως σκοπό την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, θεωρείται ότι εντάσσεται στην κατά προορισμό χρήση των ακινήτων αυτών.
9. Σε περίπτωση επιβολής ουσιωδών περιορισμών στους όρους δόμησης ακινήτου για τους οποίους δεν προβλέπεται αποζημίωση ή μεταφορά συντελεστή δόμησης, μπορεί να καταβάλλεται μη χρηματική αποζημίωση στον ιδιοκτήτη, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία καθορισμού της οποίας καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού.
10. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 9 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και στην περίπτωση καθορισμού ζωνών σύμφωνα με τα άρθρα 13, 14, 16 και 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 20
Διακρίσεις κινητών μνημείων - Χαρακτηρισμός

[5] Βλ. κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/9130/26.2.2003 «*Σύσταση Επιτροπής του άρθρου 19 παρ.6 του Ν.3028/2002»* (ΦΕΚ 229/Β΄/28.2.2003).

1. Στα κινητά μνημεία περιλαμβάνονται:

α) αυτά που χρονολογούνται έως και το 1453,

β) τα μεταγενέστερα του 1453, που χρονολογούνται έως και το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ή που αποσπάσθηκαν από ακίνητα μνημεία, καθώς και οι θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα της ίδιας περιόδου,

γ) τα μεταγενέστερα του 1453, που χρονολογούνται έως και το 1830, δεν υπάγονται στην περίπτωση β΄ και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής ή επιστημονικής σημασίας τους,

δ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής ή επιστημονικής σημασίας τους και

ε) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Τα αρχαία κινητά μνημεία που υπάγονται στις περιπτώσεις α΄ και β΄ της παραγράφου 1 προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα πολιτιστικά αγαθά των περιπτώσεων γ΄, δ΄ και ε΄ της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Περίληψη της εισήγησης αποστέλλεται στις τελωνειακές, λιμενικές και αστυνομικές αρχές. Η εισήγηση κοινοποιείται στον κύριο ή και τον κάτοχο, οι οποίοι είναι δυνατόν να υποβάλουν αντιρρήσεις μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση της εισήγησης και αίρονται εάν η απόφαση χαρακτηρισμού δεν εκδοθεί εντός εξαμήνου από την κοινοποίηση.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή της διάταξης αυτής. Για το χαρακτηρισμό μνημείων της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 1 απαιτείται προηγούμενη συναίνεση του δημιουργού τους, εφόσον διατηρεί την κυριότητά τους.

5. Η απόφαση χαρακτηρισμού που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακαλείται μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται με εισήγηση της Υπηρεσίας, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί, κατ' εξαίρεση, να χαρακτηρίζονται μνημεία, ομοειδείς κατηγορίες κινητών πολιτιστικών αγαθών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη κοινωνική, τεχνική, λαογραφική, εθνολογική ή εν γένει ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία, εφόσον σπανίζουν, ο ατομικός προσδιορισμός τους είναι δυσχερής και συντρέχει κίνδυνος απώλειας ή καταστροφής τους.

7. Η ανάκληση της απόφασης χαρακτηρισμού μεμονωμένου μνημείου που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 επιτρέπεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφόσον το συγκεκριμένο κινητό στερείται της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας για την οποία χαρακτηρίστηκε η κατηγορία μνημείων.

Άρθρο 21

Κυριότητα κινητών μνημείων

1. Τα αρχαία κινητά μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής κατά την έννοια του άρθρου 966 του Αστικού Κώδικα.

2. Δικαίωμα κυριότητας σε εισαγόμενα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 αναγνωρίζεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 και των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 28.
3. Τα αρχαία κινητά μνημεία που αποτελούν ευρήματα ανασκαφής ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Δημόσιο, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και εκτός συναλλαγής.
4. Το δικαίωμα κυριότητας σε άλλα κινητά μνημεία μεταγενέστερα του 1453 ασκείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.
5. Η εξαίρεση του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 1039 Α.Κ. δεν ισχύει για κινητά μνημεία.

Άρθρο 22
Κατάσχεση κινητών μνημείων
1. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση και δεν αποτελούν πτωχευτική περιουσία κινητά αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453.
2. Η κατάσχεση μεταγενέστερων μνημείων που ανήκουν σε ιδιώτες γίνεται παρουσία υπαλλήλου της Υπηρεσίας. Προς τούτο οι εκτελούντες την κατάσχεση υπάλληλοι οφείλουν να τη γνωστοποιούν έγκαιρα στην Υπηρεσία. Η αξία των μνημείων καθορίζεται από την επιτροπή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 73.
3. Μεσεγγυούχος ορίζεται το Δημόσιο, τα δε κατασχεθέντα παραμένουν στον τόπο όπου βρίσκονται, εκτός αν η Υπηρεσία ορίσει διαφορετικά. Αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης επιδίδεται στην Υπηρεσία αμέσως μόλις περατωθεί η κατάσχεση. Η Υπηρεσία καλείται στη δίκη για τη διόρθωση της κατασχετήριας έκθεσης, εάν αυτή αφορά μνημείο της παραγράφου 2, οπότε και της κοινοποιείται η σχετική απόφαση.
4. Η επίθεση σφραγίδων σε μνημεία που αποτελούν πτωχευτική περιουσία γίνεται παρουσία υπαλλήλου της Υπηρεσίας. Μεσεγγυούχος αυτών ορίζεται το Δημόσιο. Τα μνημεία παραμένουν στον τόπο όπου βρίσκονται, εκτός εάν η Υπηρεσία ορίσει διαφορετικά και εκτιμώνται κατά την απογραφή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 2. Οποιαδήποτε απόφαση για την πώλησή τους κοινοποιείται εγκαίρως στην Υπηρεσία.
5. Με αίτηση του Δημοσίου, που εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, καθορίζεται με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, η τιμή μνημείου που έχει κατασχεθεί ή ανήκει σε πτωχευτική περιουσία. Με την υποβολή της αιτήσεως το μνημείο αναλαμβάνεται από την Υπηρεσία. Στη δίκη καλούνται ο επισπεύδων δανειστής ή ο σύνδικος της πτωχεύσεως αντιστοίχως, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα να επισκεφθούν το μνημείο με πρόσωπο της επιλογής τους για την εκτίμηση της αξίας του. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του την τιμή που έχει καθορισθεί από την επιτροπή της παραγράφου 11 του άρθρου 73, καθώς και τα στοιχεία περί της αξίας του μνημείου που επικαλούνται ο επισπεύδων δανειστής ή ο σύνδικος. Το Δημόσιο αποκτά την κυριότητα του μνημείου του οποίου έχει καθορισθεί η τιμή με την καταβολή του τιμήματος στον υπάλληλο του πλειστηριασμού ή τον σύνδικο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της αποφάσεως. Μόνο εάν δεν καταβληθεί το τίμημα το μνημείο πλειστηριάζεται. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Δικαιοσύνης καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ανωτέρω.

Άρθρο 23
Κατοχή κινητών μνημείων
1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδεια κατοχής κινητού αρχαίου μνημείου του οποίου η κυριότητα ανήκει στο Δημόσιο.
2. Άδεια κατοχής χορηγείται στο πρόσωπο που δηλώνει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24, κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, ύστερα από σχετική αίτησή του, εκτός εάν:
α) το αρχαίο είναι ιδιαίτερα μεγάλης επιστημονικής ή καλλιτεχνικής σημασίας και είναι ανάγκη να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Δημοσίου,
β) ο αιτών δεν διασφαλίζει την ικανοποιητική φύλαξη και διατήρησή του, ιδίως εάν δεν δηλώνει κατάλληλο τόπο για τη φύλαξή του ή

γ) ο αιτών δεν παρέχει τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κατόχου και ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο, τα πιο πάνω κωλύματα πρέπει να μην συντρέχουν στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του.

3. Όταν ο κάτοχος αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453 αποβιώσει, χορηγείται άδεια κατοχής στον κληρονόμο του, εφόσον υποβάλει σχετική αίτηση, εκτός εάν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις των περιπτώσεων β΄ και γ΄ της προηγούμενης παραγράφου. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο.

4. Η άδεια κατοχής είναι δυνατόν να ανακαλείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εάν παύσει να συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις της χορήγησής της σύμφωνα με την παράγραφο 2 ή παραβιαστούν διατάξεις των άρθρων 27, 28 και 29. Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο κάτοχος καταδικασθεί αμετάκλητα για ένα από τα αδικήματα της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου 2. Η άδεια μπορεί επίσης να ανακαλείται αν κριθεί εκ των υστέρων ότι το αρχαίο παρουσιάζει ιδιαίτερα μεγάλη επιστημονική ή καλλιτεχνική σημασία και πρέπει να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Κράτους. Στην περίπτωση αυτή οφείλεται ως αποζημίωση η αμοιβή της παραγράφου 3 του άρθρου 24. Σε κάθε άλλη περίπτωση ανάκλησης τα αρχαία αναλαμβάνονται χωρίς αποζημίωση από το Δημόσιο.

5. Στην περίπτωση που κρίνεται ότι το κινητό αρχαίο που δηλώνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24 έχει πολύ μικρή επιστημονική και εμπορική αξία, καταγράφεται από την Υπηρεσία και καταλείπεται στην ελεύθερη χρήση του αιτούντος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 24

Δήλωση, υπόδειξη κινητών μνημείων και αμοιβή

1. Όποιος βρίσκει ή αυτός στον οποίο περιέρχεται κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή και να το θέτει στη διάθεσή της. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία εύρεσης του αρχαίου, τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε στο πρόσωπο που προβαίνει σε αυτή, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρι να αποφανθεί η Υπηρεσία.

2. Κάθε πρόσωπο το οποίο αποκτά την κυριότητα μνημείου μεταγενέστερου του 1453, που υπάγεται στις παραγράφους 1β και 6 του άρθρου 20, οφείλει να υποβάλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στις αρχές της προηγούμενης παραγράφου δήλωση για τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε σε αυτό και για τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου του.

3. Όταν η κατοχή του αρχαίου περιέρχεται στο Δημόσιο, χορηγείται αμοιβή σε αυτόν που προέβη στη δήλωσή του σύμφωνα με την παράγραφο 1. Το ύψος της αμοιβής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή του δηλώσαντος στην ανεύρεση και διάσωσή του. Η Υπηρεσία χορηγεί απευθείας την αμοιβή, αν εκτιμά ότι η χρηματική αξία του αρχαίου δεν υπερβαίνει τα χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

4. Η παραπάνω αμοιβή χορηγείται και σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται άγνωστα στην Υπηρεσία κινητά αρχαία, με όμοια απόφαση μετά από εκτίμηση της συμβολής του στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους, καθώς και της σπουδαιότητας των αρχαίων.

5. Εάν η δήλωση ή η υπόδειξη γίνεται από περισσότερα πρόσωπα, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ τους σε ποσοστά που καθορίζονται με την ίδια απόφαση ανάλογα με τη συμβολή του καθενός ή σε περίπτωση αμφιβολίας κατά ίσα μέρη. Αν το αρχαίο βρέθηκε σε ιδιωτικό ακίνητο που δεν ανήκει σε αυτόν που το δηλώνει, η αμοιβή κατανέμεται σε ίσα μέρη μεταξύ αυτού και του κυρίου ή μισθωτή του ακινήτου. Προκειμένου για ενάλια αρχαία, εάν εκείνος

που τα δηλώνει ή τα υποδεικνύει δεν είναι κύριος ή μισθωτής του μέσου με το οποίο εντοπίζονται, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ του κυρίου ή μισθωτή του μέσου και εκείνου που τα υποδεικνύει.

6. Δεν καταβάλλεται αμοιβή:

α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,

β) εάν το αρχαίο ανακαλύπτεται σε οριοθετημένο ή υπό οριοθέτηση αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,

γ) εάν εκείνος που δηλώνει ή υποδεικνύει αρχαίο είναι υπάλληλος του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α., άλλων ν.π.δ.δ. και ν.π.ι.δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, που ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών καθηκόντων του. Δεν καταβάλλεται επίσης αμοιβή σε όποιον βρίσκει αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητα που αντίκειται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται μόνο σε εκείνον που ενεργεί νόμιμα κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Άρθρο 25
Δανεισμός και ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου μπορεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις να επιτρέπεται ο δανεισμός δημοσιευμένων κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, σε μουσεία ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς για εκθεσιακούς ή παιδαγωγικούς σκοπούς. Ο δανεισμός σε μουσεία γίνεται υπό τον όρο της αμοιβαιότητας. Ο δανεισμός για παιδαγωγικούς σκοπούς μπορεί να επιτρέπεται εφόσον τα μνημεία δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας. Ο δανεισμός γίνεται για ορισμένο χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει την πενταετία και μπορεί να ανανεώνεται με την ίδια διαδικασία.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου μπορεί να επιτρέπεται η ανταλλαγή δημοσιευμένων κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, εφόσον δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας, δεν χρειάζεται να συμπληρωθούν με αυτά οι συλλογές άλλων μουσείων της Χώρας και δεν πλήττεται η ενότητα σημαντικών συλλογών, με ίσης σημασίας πολιτιστικά αγαθά που ανήκουν σε άλλα κράτη ή σε αλλοδαπά νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις συλλογές των δημόσιων μουσείων της Χώρας.

Άρθρο 26
Ενέργειες επί κινητών μνημείων

Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε κινητό μνημείο η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΧΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Άρθρο 27
Φύλαξη και συντήρηση κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου και ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου ευθύνονται για την ασφάλεια και τη διατήρησή του. Οφείλουν να γνωστοποιούν στην Υπηρεσία τον ακριβή τόπο φύλαξής του, κάθε μετακίνησή του στην οποία προτίθενται να προβούν καθώς και τυχόν απώλειά του. Οφείλουν επίσης να επιτρέπουν την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρησή του από την Υπηρεσία ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση, να την ειδοποιούν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση για κάθε γεγονός που είναι δυνατόν να το θέσει σε κίνδυνο και να ακολουθούν τις υποδείξεις της. Αν το μνημείο διατρέχει άμεσο κίνδυνο φθοράς, απώλειας ή καταστροφής, η Υπηρεσία μπορεί να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα και να καταλογίσει τις σχετικές δαπάνες

στον κύριο ή τον κάτοχο του μνημείου ή να αποφασίσει τη μεταφορά του προς φύλαξη σε δημόσιο μουσείο ή άλλο κατάλληλο χώρο, μέχρις ότου εκλείψει οριστικά ο κίνδυνος.
2. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου και ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου υποχρεούνται να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα συντήρησης σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 43. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι η συντήρηση είναι ανεπαρκής, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίσει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων, σύμφωνα με τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις.
3. Αν ο κάτοχος κινητού αρχαίου ή ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου αποβιώσει, ο κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης ή ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας υποχρεούνται να ειδοποιήσουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία και να διασφαλίσουν προσωρινά τα αντικείμενα μέχρις ότου αυτή επιληφθεί. Αν λυθεί το νομικό πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή κατοχή μνημείου, τις υποχρεώσεις αυτές έχουν οι νόμιμοι κατά το χρόνο λύσης εκπρόσωποί του.

Άρθρο 28
Μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητών μνημείων
1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453, μπορεί να μεταβιβάζει την κατοχή του αφού γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία την πρόθεσή του και τα στοιχεία του υποψήφιου κατόχου, ο οποίος υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για άδεια κατοχής που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23. Η σχετική πράξη εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο. Μεταβίβαση που γίνεται χωρίς την άδεια αυτή είναι άκυρη και τα κινητά μνημεία αναλαμβάνονται χωρίς διατυπώσεις από το Δημόσιο.
2. Η μεταβίβαση αιτία θανάτου της κατοχής μνημείων της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατή υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 23, ειδάλλως τα αρχαία αναλαμβάνονται από το Δημόσιο.
3. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου που ανήκει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε Ο.Τ.Α. ή σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, είναι δυνατή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ειδάλλως είναι άκυρη. Με την παραπάνω απόφαση μπορεί να επιβάλλονται όροι ως προς το πρόσωπο προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβαστούν τα μνημεία. Σε περίπτωση πώλησης, το Δημόσιο μπορεί να ασκεί δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή εντός τριών (3) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης.
4. Η μεταβίβαση μνημείων που ανήκουν σε εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, άλλα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα επιτρέπεται, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, προς άλλα τέτοια πρόσωπα ή ενώσεις, στο Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α., σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που αποτελούν αναγνωρισμένα μουσεία του άρθρου 45, ειδάλλως είναι άκυρη.
5. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου, εκτός αυτών των παραγράφων 3 και 4, επιτρέπεται μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση στην Υπηρεσία της σχετικής πρόθεσης, των στοιχείων του προσώπου προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβασθεί, και, σε περίπτωση πώλησης, της τιμής και εφόσον παρέλθει χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός από τη γνωστοποίηση χωρίς το Δημόσιο να ασκήσει δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Η μεταβίβαση που έγινε χωρίς τη γνωστοποίηση αυτή είναι άκυρη.
6. Σε περίπτωση πώλησης μνημείων με δημοπρασία ή δημόσιο πλειστηριασμό, προτιμώνται στην ίδια τιμή, κατά σειρά, το Δημόσιο, τα μουσεία του άρθρου 45 και οι συλλέκτες μνημείων.
7. Όποιος αποκτά την κυριότητα μνημείου αιτία θανάτου οφείλει να ειδοποιεί σχετικά την Υπηρεσία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.
8. Ο κύριος μνημείου μπορεί να το μεταβιβάζει στο Δημόσιο σε τιμή που συμφωνείται ή ειδάλλως ορίζεται από την εκτιμητική επιτροπή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 73.

Άρθρο 29
Υποχρεώσεις κατόχων και κυρίων κινητών μνημείων για τη μελέτη και έκθεσή τους
1. Οι κάτοχοι κινητών αρχαίων που χρονολογούνται έως και το 1453, καθώς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου

τομέα, που είναι κύριοι ή κάτοχοι κινητών αρχαίων ή νεότερων μνημείων, οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφηση και μελέτη των μνημείων από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους χορηγείται σχετική άδεια από την Υπηρεσία.
2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο οφείλουν επίσης να θέτουν τα προαναφερόμενα μνημεία για εύλογο χρονικό διάστημα στη διάθεση της Υπηρεσίας αν αυτή το ζητήσει προκειμένου να εκτεθούν στο κοινό εντός ή εκτός της ελληνικής επικράτειας. Αν τα μνημεία υποστούν φθορά ή απολεσθούν κατά το χρονικό διάστημα που δεν βρίσκονται στην κατοχή τους, το Δημόσιο υποχρεούται σε αποζημίωση.

Άρθρο 30
Αρωγή για την ανεύρεση και διεκδίκηση κινητών μνημείων
1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου προστατεύεται έναντι τρίτων ως νομέας και απολαμβάνει την αυτοδύναμη προστασία της νομής, δικαιούται δε να ασκήσει παράλληλα με το Δημόσιο τις αγωγές αποβολής και διαταράξεως της νομής. Αν το αρχαίο έχει εξαχθεί παράνομα, η διεκδίκηση γίνεται από το Δημόσιο. Ύστερα από την επιστροφή το αρχαίο αποδίδεται στον κάτοχο εκτός εάν η εξαγωγή του οφείλεται σε δόλο ή αμέλειά του. Στην περίπτωση αυτή η κατοχή του αρχαίου που επιστρέφεται περιέρχεται στο Δημόσιο χωρίς αποζημίωση του κατόχου. Ο κάτοχος επιβαρύνεται με τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε το Δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα, αν το αρχαίο ύστερα από την επιστροφή αποδοθεί σε αυτόν.
2. Ο κύριος μνημείου μπορεί να ζητά τη συνδρομή της Υπηρεσίας για την ανεύρεση, καθώς και την απόδοση ή την επιστροφή του αν κλαπεί ή εξαχθεί παράνομα. Ύστερα από την επιστροφή, το μνημείο αποδίδεται σε αυτόν, εκτός εάν το εξήγαγε ο ίδιος ή επέτρεψε την εξαγωγή του από δόλο ή βαριά αμέλεια. Στην περίπτωση αυτή η κυριότητα του μνημείου που επιστρέφεται περιέρχεται στο Δημόσιο, χωρίς αποζημίωση. Ο κύριος υποχρεούται να καταβάλει τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Δημόσιο για την επιστροφή, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα, εάν το μνημείο που επιστρέφεται αποδοθεί σε αυτόν.
3. Ο κύριος και ο κάτοχος μνημείου που επιστρέφεται κατά τις παραπάνω διατάξεις υποχρεούνται να επιτρέπουν την έκθεσή του στο κοινό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ
ΣΥΛΛΕΚΤΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΠΩΛΕΣ

Άρθρο 31
Συλλέκτες μνημείων
1. Ο νόμιμος κάτοχος ή κύριος κινητών αρχαίων, καθώς και ο κύριος νεότερων κινητών μνημείων που συνθέτουν ενιαίο σύνολο ή ενιαία σύνολα από καλλιτεχνική, ιστορική ή επιστημονική άποψη, μπορεί να αναγνωρίζεται ως συλλέκτης ύστερα από αίτησή του με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η σχετική πράξη εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο. Η απόφαση εκδίδεται μετά από εκτίμηση του χαρακτήρα και της σημασίας της συλλογής και εφόσον ο αιτών παρέχει εγγυήσεις για την προστασία και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών φύλαξης και διατήρησης των αντικειμένων της συλλογής, καθώς και για την τήρηση των λοιπών υποχρεώσεων του συλλέκτη.

Τις εγγυήσεις αυτές δεν παρέχει ο αιτών ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από τις πράξεις αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο το κώλυμα πρέπει να μην συντρέχει στα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκησή τους.
2. Φυσικό πρόσωπο του οποίου το επάγγελμα σχετίζεται ή σχετιζόταν με την προστασία μνημείων ή είναι αρχαιοπώλης ή έμπορος νεότερων μνημείων ή υπάλληλος ή συνεργάτης

φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν παρόμοια επιχείρηση, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ως συλλέκτης αρχαίων.
3. Οι συλλέκτες έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των κατόχων ή κυρίων μνημείων με την επιφύλαξη των παρακάτω διατάξεων.
4. Οι συλλέκτες οφείλουν να τηρούν κατάλογο με πλήρη περιγραφή και φωτογραφίες των αντικειμένων της συλλογής, να καταθέτουν αντίγραφό του στην υπηρεσία και να υποβάλλουν σε αυτή ανά εξάμηνο τουλάχιστον κατάλογο με τα νέα αντικείμενα της συλλογής.
5. Οι συλλέκτες μπορούν να εμπλουτίζουν τις συλλογές τους με μνημεία που εισάγονται από το εξωτερικό ή αποκτώνται στην Ελλάδα κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Για τα μνημεία αυτά απαιτείται να υποβάλλουν δήλωση του άρθρου 24 ή 33 κατά περίπτωση.
6. Οι συλλέκτες απαγορεύεται να αποκτούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι αποκτήθηκαν ή έχουν εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.
7. Οι συλλέκτες οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφηση και μελέτη των μνημείων της συλλογής τους από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από την Υπηρεσία. Έχουν δικαίωμα να αναπαράγουν και να διαθέτουν φωτογραφίες ή άλλες απεικονίσεις των μνημείων αυτών. Έχουν επίσης δικαίωμα να κατασκευάζουν εκμαγεία ή άλλα αντίγραφά τους, ύστερα από έγκριση της Υπηρεσίας και σύμφωνα με τις οδηγίες της, και να τα διαθέτουν.
8. Οι συλλέκτες μπορούν να παραχωρούν το δικαίωμα της πρώτης δημοσίευσης κάθε πρωτοεμφανιζόμενου στη συλλογή τους αρχαίου για μια τριετία, αφού ενημερώσουν την Υπηρεσία.
9. Οι συλλέκτες υποχρεούνται να διευκολύνουν την επίσκεψη συλλογής που κρίνεται σημαντική από την Υπηρεσία. Για την επίσκεψη είναι δυνατόν να απαιτείται δικαίωμα εισόδου μετά από έγκριση της Υπηρεσίας.
10. Οι συλλέκτες ευθύνονται για τη διαφύλαξη της ενότητας της συλλογής. Η διάσπασή της είναι δυνατή μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, αφού εκτιμηθούν η σημασία της συλλογής και οι συνέπειες της διάσπασης. Η άδεια θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν παρέλθει άπρακτο τετράμηνο από την υποβολή της σχετικής αίτησης στην Υπηρεσία. Σε περίπτωση χορήγησης άδειας για τη μεταβίβαση των επί μέρους μνημείων της συλλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 28.
11. Οι συλλέκτες μπορούν να μεταβιβάζουν τα αντικείμενα της συλλογής τους στο σύνολό τους είτε στο Δημόσιο είτε σε μουσεία του άρθρου 45 ή σε πρόσωπα που είναι αναγνωρισμένοι συλλέκτες, αφού γνωστοποιήσουν στην Υπηρεσία την πρόθεσή τους και τα στοιχεία του προσώπου στο οποίο πρόκειται να τα μεταβιβάσουν, καθώς και την τιμή σε περίπτωση πωλήσεως. Η μεταβίβαση μπορεί να γίνει μετά την παρέλευση έξι (6) μηνών από τη γνωστοποίηση και εφόσον το Δημόσιο ή στη συνέχεια, εάν πρόκειται για πώληση σε συλλέκτες, τα μουσεία δεν ασκήσουν δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Προκειμένου για συλλογή που ανήκει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε Ο.Τ.Α. ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, επιτρέπεται η μεταβίβαση είτε προς το Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, σε άλλο τέτοιο πρόσωπο που έχει τις ιδιότητες που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου εφαρμόζονται αναλόγως. Εάν δεν τηρηθούν οι παραπάνω όροι, η μεταβίβαση είναι άκυρη.
12. Εάν αποβιώσει ο συλλέκτης, ο κληρονόμος του δικαιούται μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την αποδοχή της κληρονομιάς ή την πάροδο της προθεσμίας αποποίησής της, να υποβάλει αίτηση αναγνώρισής του ως συλλέκτη. Η αναγνώριση χωρεί, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα των παραγράφων 1 ή 2. Προκειμένου για ιδιαίτερα σημαντική συλλογή, εάν είναι απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητάς της και αυτή δεν διασφαλίζεται, το σύνολο των μνημείων της μπορεί να περιέλθει στο Δημόσιο, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στους δικαιούχους αποζημίωση, το ύψος της οποίας προσδιορίζεται

ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αντικειμένων της συλλογής από την εκτιμητική επιτροπή της παραγράφου 11 του άρθρου 73.
13. Εάν λυθεί το νομικό πρόσωπο που έχει αναγνωρισθεί ως συλλέκτης και πρόκειται να μεταβιβαστούν τα μνημεία της συλλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 11. Εάν κριθεί απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητας ιδιαίτερα σημαντικής συλλογής και αυτή δεν διασφαλίζεται, εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 12.
14. Εάν δεν συντρέχουν πλέον στο πρόσωπο του συλλέκτη μία ή περισσότερες προϋποθέσεις βάσει των οποίων αναγνωρίσθηκε η ιδιότητα αυτή ή παραβιαστούν διατάξεις του παρόντος άρθρου, η απόφαση αναγνώρισης μπορεί να ανακληθεί προσωρινά ή οριστικά. Η απόφαση ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο συλλέκτης καταδικασθεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της παραγράφου 1, οπότε τα αρχαία που βρίσκονται στην κατοχή του αναλαμβάνονται από το Δημόσιο. Εάν η ανάκληση γίνει για άλλο λόγο είναι δυνατή η διατήρηση της κατοχής τους.

Άρθρο 32
Αρχαιοπώλες και έμποροι νεότερων μνημείων
1. Αρχαιοπώλης είναι το πρόσωπο που κατά σύστημα είτε αποκτά την κατοχή ή την κυριότητα κινητών αρχαίων που έχουν αποκτηθεί νομίμως με σκοπό την περαιτέρω μεταβίβασή τους, είτε μεσολαβεί στη μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας αυτών. Έμπορος νεότερων κινητών μνημείων είναι το πρόσωπο που κατά σύστημα είτε αποκτά την κυριότητα νεότερων κινητών μνημείων που έχουν αποκτηθεί νομίμως με σκοπό την περαιτέρω μεταβίβασή τους, είτε μεσολαβεί στη μεταβίβασή τους. Για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών απαιτείται ειδική άδεια.
2. Η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που:
α) έχουν σχετική επαγγελματική εμπειρία,
β) διαθέτουν κατάλληλο χώρο καταστήματος και αποθήκευσης, που βρίσκεται σε πόλεις όπου εδρεύουν υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού αρμόδιες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς,
γ) δεν έχουν αναγνωρισθεί ως συλλέκτες μνημείων και δεν ασκούν επάγγελμα που σχετίζεται ή σχετιζόταν με την προστασία μνημείων και
δ) παρέχουν τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αρχαιοπώλη ή εμπόρου νεότερων μνημείων. Τα εχέγγυα αυτά δεν παρέχει ο αιτών ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις, ή εάν η ποινική δίωξη για μια από αυτές τις πράξεις έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο το κώλυμα πρέπει να μην συντρέχει στο πρόσωπο των διοικητών ή των μελών των οργάνων διοίκησής τους.
3. Ως προς τα επί μέρους αντικείμενα που βρίσκονται στους χώρους του καταστήματος των παραπάνω προσώπων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 21, 23, 27 και 28, καθώς της παραγράφου 1 του άρθρου 29.
4. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων οφείλουν να τηρούν βιβλίο, θεωρημένο από την Υπηρεσία, στο οποίο καταχωρίζουν τα κινητά μνημεία αμέσως μετά την είσοδό τους στο κατάστημα. Η καταχώριση περιλαμβάνει την περιγραφή, τη φωτογραφία και την προέλευση του μνημείου, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου ή κυρίου του μνημείου και του προσώπου προς το οποίο μεταβιβάζεται, τα στοιχεία της άδειας κατοχής αρχαίου, την τιμή και την ημερομηνία της μεταβίβασης. Τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην Υπηρεσία.
5. Για κάθε μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητού μνημείου, οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων εκδίδουν τα νόμιμα παραστατικά στοιχεία, στα οποία αναγράφεται ότι τα παραπάνω κινητά δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν από τη χώρα

χωρίς άδεια ή ότι είναι δυνατή η εξαγωγή τους σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 34.
6. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων απαγορεύεται να αποκτούν ή να διακινούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.
7. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων απαγορεύεται να ασκούν στο ίδιο κατάστημα εμπορία εκμαγείων, απεικονίσεων ή αντιγράφων πολιτιστικών αγαθών.
8. Για τη διοργάνωση δημοπρασιών ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων που αφορούν αρχαία ή νεότερα μνημεία, είτε από πρόσωπα της παραγράφου 1 είτε από άλλα, απαιτείται άδεια της Υπηρεσίας που χορηγείται για το συγκεκριμένο κάθε φορά κατάλογο αντικειμένων.
9. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων τελούν υπό τον έλεγχο της Υπηρεσίας και οφείλουν να διευκολύνουν την επιθεώρηση των καταστημάτων και αποθηκών τους.
10. Αν δεν συντρέχουν πλέον στο πρόσωπο του αρχαιοπώλη ή του εμπόρου μία από τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 ή αυτός παραβιάσει άλλες διατάξεις του παρόντος ή προβεί με δόλο ή από βαριά αμέλεια σε πώληση πλαστών έργων, η άδεια μπορεί να ανακαλείται προσωρινά ή οριστικά. Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως εάν ο αρχαιοπώλης ή έμπορος καταδικαστεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της περίπτωσης δ΄ της παραγράφου 2. Οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 14 του άρθρου 31 εφαρμόζονται αναλόγως.
11. Τα σχετικά με την καταλληλότητα και τη λειτουργία των αρχαιοπωλείων ή των καταστημάτων εμπορίας νεότερων κινητών μνημείων[6], τον τρόπο, τη διαδικασία και τους φορείς διεξαγωγής των δημοπρασιών[7] και κάθε άλλη λεπτομέρεια εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.
12. Τα μέλη του προσωπικού του Υπουργείου Πολιτισμού και των μουσείων του άρθρου 45 που ανήκουν στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στο εμπόριο μνημείων ή άλλων πολιτιστικών αγαθών. Δεν επιτρέπεται να χορηγούν πιστοποιητικά γνησιότητας ή να προβαίνουν σε εκτίμηση της χρηματικής αξίας τέτοιων αγαθών, παρά μόνο εάν τους ανατεθεί από την προϊστάμενή τους αρχή ή τους ζητηθεί από άλλη δημόσια αρχή.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Άρθρο 33
Εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1. Πολιτιστικά αγαθά εισάγονται ελεύθερα στην ελληνική επικράτεια υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων, που αφορά στα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών και έχει κυρωθεί με το Ν.1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α΄) και των λοιπών κανόνων του διεθνούς δικαίου.
2. Ο κάτοχος εισαχθέντων πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν μνημεία κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1α, 1β και 6 του άρθρου 20 οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να δηλώνει στην Υπηρεσία την εισαγωγή και τον τρόπο με τον οποίο περιήλθαν στην κατοχή του.
3. Το δικαίωμα κυριότητας σε αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 και εισάγονται νομίμως διατηρείται, εφόσον αυτά δεν είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή και εφόσον δεν είχαν παράνομα αφαιρεθεί από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, εκκλησία, μουσείο, δημόσια συλλογή, συλλογή θρησκευτικών μνημείων,

---

[6] Εξεδόθη η υ.α. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/34668/11.4.2008 «*Καταλληλότητα και λειτουργία αρχαιοπωλείων ή καταστημάτων εμπορίας νεότερων κινητών μνημείων*» (ΦΕΚ 669/Β΄/16.4.2008).
[7] Εξεδόθη η υ.α. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/34674/11.4.2008 «*Διεξαγωγή δημοπρασιών κινητών μνημείων*» (ΦΕΚ 669/Β΄/16.4.2008).

χώρο αποθήκευσης ευρημάτων ανασκαφών ή άλλο παρεμφερή χώρο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια, ή δεν προέρχονται από παράνομη ανασκαφή εντός αυτής, ανεξάρτητα από το χρόνο εξαγωγής τους. Ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κτήσης ή εισαγωγής, καθώς και να αποδείξει την προέλευσή τους αν η Υπηρεσία θεωρεί ότι τα αρχαία είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την τελευταία πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή ή ότι προέρχονται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις. Εάν αποδειχθεί ότι τα εισαγόμενα αρχαία εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες, εξομοιώνονται πλήρως με τα αρχαία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 21. Εάν δεν καταστεί δυνατή η απόδειξη της προέλευσής τους σύμφωνα με τα παραπάνω, χορηγείται στον ενδιαφερόμενο άδεια κατοχής, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 23.

4. Το δικαίωμα κυριότητας σε προγενέστερα του 1453 αρχαία τα οποία εισάγονται για ορισμένο χρονικό διάστημα διατηρείται χωρίς να απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου.

5. Με κοινή απόφαση[8] των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται ο τρόπος απόδειξης της εισαγωγής και της κυριότητας των εισαγόμενων αρχαίων του παρόντος άρθρου και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 34
Εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1. Η εξαγωγή μνημείων από την ελληνική επικράτεια απαγορεύεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων των επόμενων παραγράφων.

2. Η εξαγωγή μνημείων επιτρέπεται ύστερα από άδεια, εφόσον αυτά δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και δεν πλήττεται η ενότητα σημαντικών συλλογών.

3. Ειδικά για μνημεία που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών, μπορεί να χορηγείται άδεια εξαγωγής εφόσον δεν κρίνεται απαραίτητη για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας η παραμονή τους σε αυτήν.

4. Η εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών για τα οποία έχει κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού, σύμφωνα με τη διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 20, δεν επιτρέπεται πριν από την πάροδο της προθεσμίας που απαιτείται για την έκδοση της οριστικής απόφασης σχετικά με το χαρακτηρισμό τους.

5. Επιτρέπεται η εξαγωγή μνημείων που πιστοποιείται ότι έχουν εισαχθεί προσωρινά στη Χώρα και βρίσκονται νομίμως στην κατοχή ή την κυριότητα του ενδιαφερομένου.

6. Επιτρέπεται η εξαγωγή μνημείων των παραγράφων 1α, 1β και 6 του άρθρου 20 τα οποία πιστοποιείται ότι έχουν εισαχθεί νομίμως στην ελληνική επικράτεια πριν από διάστημα μικρότερο των πενήντα (50) ετών εκάστοτε, εφόσον δεν είχαν εξαχθεί προηγουμένως από αυτήν. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 33 εφαρμόζονται αναλόγως.

7. Η άδεια εξαγωγής χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου. Η απόφαση εκδίδεται εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις εντός έξι (6) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

8. Σε περίπτωση που δεν χορηγείται άδεια εξαγωγής μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 28.

9. Είναι δυνατόν να χορηγείται στους αρχαιοπώλες και εμπόρους νεότερων κινητών μνημείων άδεια για την εξαγωγή συγκεκριμένων μνημείων ισχύος δύο (2) ετών.

10. Η εξαγωγή μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του μπορεί να επιτραπεί εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 25.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να επιτραπεί η προσωρινή εξαγωγή μνημείων, με σκοπό την έκθεσή τους σε μουσειακούς ή παρεμφερείς χώρους, εφόσον παρέχονται επαρκείς εγγυήσεις για την ασφαλή μεταφορά, έκθεση και επιστροφή τους και αφού σταθμιστεί η σημασία της έκθεσης για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας ή ενδεχόμενη αμοιβαιότητα ή με σκοπό τη συντήρησή

[8] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/17759/1.3.2004 «*Τρόπος απόδειξης εισαγωγής - διακίνησης και κυριότητας των εισαγόμενων - διακινούμενων αρχαίων*» (ΦΕΚ 455/Β΄/5.3.2004).

τους ή για ερευνητικούς ή παιδαγωγικούς σκοπούς, εφόσον παρέχονται αντίστοιχες εγγυήσεις και οι σχετικές εργασίες συντήρησης και έρευνας δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα. Στην ίδια απόφαση προσδιορίζονται οι όροι της προσωρινής εξαγωγής και ιδίως η διάρκειά της. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 εφαρμόζονται και σε περίπτωση προσωρινής εξαγωγής.

12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού[9] καθορίζεται η διαδικασία για την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών κατά τις προηγούμενες παραγράφους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Άρθρο 35
Έννοια αρχαιολογικής έρευνας πεδίου

Ως *αρχαιολογική έρευνα πεδίου* νοείται η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους.

Άρθρο 36
Συστηματικές ανασκαφές

1. Οι συστηματικές ανασκαφές διενεργούνται από την Υπηρεσία, από επιστημονικούς, ερευνητικούς ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς της ημεδαπής με εξειδίκευση στον τομέα της αρχαιολογικής ή παλαιοντολογικής έρευνας, ή από ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα. Για τη διενέργεια ανασκαφής απαιτείται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Οι ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα μπορούν να διαχειρίζονται κάθε έτος έως τρεις ανασκαφές ή άλλες αρχαιολογικές έρευνες και να διενεργούν άλλες τρεις σε συνεργασία με την Υπηρεσία.

3. Προϋποθέσεις για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1 είναι:

α) η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης, από την οποία πιθανολογείται βάσιμα η ύπαρξη μνημείων και με την οποία οριοθετείται η προς ανασκαφή περιοχή και τεκμηριώνεται η προσδοκώμενη συμβολή της συγκεκριμένης έρευνας στην επιστημονική γνώση, καθώς και η ανάγκη προσφυγής στην ανασκαφική μέθοδο,

β) το κύρος και η αξιοπιστία του φορέα που αναλαμβάνει τη διενέργεια της ανασκαφής,

γ) η ανασκαφική εμπειρία και το επιστημονικό κύρος του διευθύνοντος,

δ) η διεπιστημονική σύνθεση της ομάδας συνεργατών,

ε) η εμπειρία των μελών της επιστημονικής ομάδας στη στερέωση, συντήρηση, προστασία και δημοσίευση των ευρημάτων ανασκαφών,

στ) η επάρκεια της τεχνικής υποδομής και

« ζ) η επάρκεια του προϋπολογισμού και του προγράμματος ανασκαφής, συντήρησης και δημοσίευσης των ευρημάτων, καθώς και οι πηγές χρηματοδότησης της ανασκαφής»[10].

4. Τη διεύθυνση ανασκαφής αναλαμβάνει αρχαιολόγος με πενταετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία και τουλάχιστον δύο (2) συνθετικές επιστημονικές δημοσιεύσεις αναφερόμενες σε ανασκαφές ή ανασκαφικά ευρήματα. Ως ανασκαφική εμπειρία νοείται αυτή που αποκτάται μετά τη λήψη του πτυχίου.

---

[9] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/17764/1.3.2004 «*Διαδικασία εξαγωγής - αποστολής από την ελληνική επικράτεια πολιτιστικών αγαθών*» (ΦΕΚ 455/Β΄/5.3.2004).

[10] Η διάταξη της περίπτωσης ζ΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 36 του ν. 3028/2002 τίθεται όπως αντικατεστάθη με το εδάφιο στ΄ της παραγράφου 4 του άρθρου 15 του Ν.3658/2008 (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008).

5. Τη διεύθυνση ανασκαφής που αφορά και σε παλαιοντολογικές αποθέσεις, αναλαμβάνουν από κοινού αρχαιολόγος που έχει τα προσόντα της προηγούμενης παραγράφου και είναι ειδικευμένος στις απώτατες περιόδους και επιστήμονας ειδικευμένος σε θέματα παλαιοντολογίας με τριετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία. Αν βρεθούν παλαιοντολογικές αποθέσεις σε ήδη διενεργούμενη αρχαιολογική ανασκαφή, ο διευθύνων οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να το γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία. Τη διεύθυνση ανασκαφής που διενεργείται από την Υπηρεσία σε συνεργασία με ξένες αρχαιολογικές σχολές αναλαμβάνει αρχαιολόγος που ορίζεται από την Υπηρεσία.

6. Τη διεύθυνση ανασκαφής δεν μπορεί να αναλάβει πρόσωπο που:

α) έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης μιας από τις μελέτες του άρθρου 39 ή

β) έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος.

7. Οι ανασκαφές που διενεργούνται από φορείς εκτός της Υπηρεσίας τελούν υπό την εποπτεία της, η οποία ασκείται με εκπρόσωπό της αρχαιολόγο, που διαθέτει τριετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία.

8. Ο διευθύνων οφείλει να εκτελεί την ανασκαφή στο πλαίσιο του χρονοδιαγράμματος, να μεριμνά ώστε να χρησιμοποιούνται, κατά το δυνατόν, μη καταστροφικές μέθοδοι, να μεριμνά για τη φύλαξη της περιοχής, τη διατήρηση των ευρημάτων κατά προτίμηση κατά χώρα, τη στερέωση και τη συντήρησή τους, καθώς και για την τήρηση των κανόνων ασφάλειας των εργαζομένων και τρίτων. Οφείλει επίσης να μεριμνά για τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αναστήλωση των μνημείων, εάν αυτή είναι αναγκαία, σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, τεχνικούς ή συντηρητές. Τέλος οφείλει να μεριμνά για τη διαμόρφωση του χώρου που έχει ανασκαφεί και εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο, για την ανάδειξή του, να περατώνει τις εργασίες σε εύλογο χρόνο και να δηλώνει την περάτωση της ανασκαφής.

9. Ο διευθύνων την ανασκαφή υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων στο χώρο της ανασκαφής υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39.

10. Τα κινητά ευρήματα μεταφέρονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο πλησιέστερο συναφές δημόσιο μουσείο, κατά προτίμηση, ή σε κατάλληλα διαμορφωμένους αποθηκευτικούς χώρους, που τελούν υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας, όπου και είναι προσιτά υπό τους όρους της παραγράφου 8 του άρθρου 39.

11. Με την απόφαση της παραγράφου 1 ορίζεται η διάρκεια της ανασκαφής, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη. Για την παράτασή της απαιτείται νέα απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε (5) έτη. Προϋπόθεση για την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου είναι η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης από την οποία να προκύπτουν:

α) τα αποτελέσματα της πρώτης περιόδου της ανασκαφής, καθώς και η σκοπιμότητα της συνέχισης της έρευνας,

β) η τήρηση των υποχρεώσεων των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 39,

γ) τυχόν αλλαγές στη σύνθεση της επιστημονικής ομάδας και η επιμέλεια που επέδειξε στη στερέωση, συντήρηση και προστασία των ευρημάτων κατά την προηγούμενη ανασκαφική περίοδο,

δ) η επάρκεια της τεχνικής υποδομής,

ε) ο αναλυτικός απολογισμός της προηγούμενης ανασκαφικής περιόδου και η επάρκεια του προϋπολογισμού, καθώς και του προγράμματος για τη συνέχιση της ανασκαφής, τη συντήρηση και τη δημοσίευση των ευρημάτων.

12. Η απόφαση της παραγράφου 1 μπορεί να ανακαλείται εάν ο διευθύνων δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του άρθρου 39. Η απόφαση ανακαλείται αυτοδικαίως εάν ο διευθύνων την ανασκαφή καταδικασθεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της διάταξης της παραγράφου 6.

13. Στην περίπτωση που ανασκαφή η οποία δεν έχει περατωθεί εγκαταλείπεται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δύο (2) έτη (*σχολάζουσα ανασκαφή*), εκδίδεται νέα απόφαση για τη διενέργεια της ανασκαφής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Εάν δεν συντρέχουν

λόγοι ανάκλησης της αρχικής απόφασης, η νέα απόφαση εκδίδεται κατά προτίμηση υπέρ του ίδιου φορέα.
14. Μετά την περάτωση της ανασκαφής για τη διενέργεια νέας ανασκαφής στον ίδιο χώρο ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτίμηση υπέρ του ίδιου διευθύνοντος εκτός εάν δεν έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του άρθρου 39.
15. Είναι δυνατόν να διενεργούνται ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε ακίνητο που δεν έχει απαλλοτριωθεί, ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση του ιδιοκτήτη από την Υπηρεσία. Ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να επιτρέπει τη διενέργεια της ανασκαφής και δικαιούται αποζημίωση για την προσωρινή στέρηση της χρήσης του ακινήτου και για κάθε βλάβη που θα μπορούσε να προκύψει στο ακίνητό του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19. Μετά την περάτωση της ανασκαφής και εφόσον τα ευρήματα δεν κρίνονται διατηρητέα στη θέση εύρεσης, ο φορέας που διενεργεί την ανασκαφή υποχρεούται να επαναφέρει το χώρο στην αρχική του κατάσταση.
16. Στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ακινήτου δικαιούται αποζημίωση, για τη διενέργεια ανασκαφής σε ιδιωτικό ακίνητο, αυτή καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 19 από τον φορέα που διενεργεί την ανασκαφή. Τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Άρθρο 37
Σωστικές ανασκαφές
1. Η ανασκαφή για τη διάσωση μνημείου που αποκαλύπτεται κατά την εκτέλεση τεχνικού έργου, δημοσίου ή ιδιωτικού ή εξαιτίας φυσικού φαινομένου ή τυχαίου γεγονότος ή παράνομης ανασκαφικής ενέργειας (*σωστική ανασκαφή*) διενεργείται από την Υπηρεσία.
2. Για τη διενέργεια σωστικής ανασκαφής ορίζεται από την Υπηρεσία αρχαιολόγος που έχει τουλάχιστον τριετή ανασκαφική εμπειρία και δεν έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης των εκθέσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 39.
3. Η Υπηρεσία οφείλει να μεριμνά για τη συντήρηση και τη φύλαξη των ευρημάτων σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, τεχνικούς και συντηρητές, για τη φύλαξη της περιοχής που έχει ανασκαφεί, καθώς και για τη λήψη μέτρων ασφάλειας εργαζομένων και τρίτων. Για τη διατήρηση των ακινήτων ευρημάτων εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9.
4. Η Υπηρεσία υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων στο χώρο της ανασκαφής υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39.
5. Στην περίπτωση που η σωστική ανασκαφή υπερβαίνει το στόχο της άμεσης διάσωσης εφαρμόζονται οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.
6. Η σωστική ανασκαφή χρηματοδοτείται από τον κύριο του έργου εφόσον πρόκειται για δημόσιο τεχνικό έργο υπό την έννοια του ν.1418/1984 (ΦΕΚ 55 Α΄), όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, ή ιδιωτικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 €). Το ποσό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Η χρηματοδότηση καλύπτει και το κόστος συντήρησης, μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργου προϋπολογισμού μικρότερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 €), μετά από αίτηση του κυρίου του έργου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 38
Άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες
1. Οι διατάξεις του άρθρου 36 εφαρμόζονται αναλόγως στις επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες, λαμβανομένου υπόψη του μη καταστροφικού χαρακτήρα τους. Ως διευθύνοντες ορίζονται επιστήμονες με ειδίκευση και εμπειρία που διασφαλίζει την ικανοποιητική διενέργειά τους. Τα ιδρύματα της παραγράφου 2 του άρθρου 36 μπορούν να διενεργούν κάθε έτος τρεις (3) επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 36.
2. Η χρήση ανιχνευτών μετάλλου ή άλλων οργάνων διασκόπησης προς διερεύνηση του υπεδάφους, του βυθού ή του πυθμένα, δεν επιτρέπεται χωρίς την άδεια της Υπηρεσίας. Με

απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[11] ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την κατοχή, τη χρήση τέτοιων οργάνων, καθώς και τη διαδικασία χορήγησης των σχετικών αδειών.
3. Οι διατυπώσεις που απαιτούνται για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1 του άρθρου 36, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των φορέων που εκτελούν τις ανασκαφές ή άλλες αρχαιολογικές έρευνες, καθώς και των διευθυνόντων συστηματικές ανασκαφές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες ή των διενεργούντων σωστικές ανασκαφές, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος εφαρμογής της παραγράφου 6 του άρθρου 37, ο κανονισμός ανασκαφών και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των άρθρων 35-38 ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

Άρθρο 39
Δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων ανασκαφών και άλλων αρχαιολογικών ερευνών
1. Οι διευθύνοντες συστηματικές ανασκαφές ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα και οι διενεργούντες σωστικές ανασκαφές έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνών εντός των χρονικών ορίων που ορίζονται παρακάτω. Εντός των ορίων αυτών έχουν αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης.
2. Οι παραπάνω οφείλουν να καταθέτουν στην Υπηρεσία ετήσιες επιστημονικές εκθέσεις, το αργότερο ως τον Απρίλιο του επόμενου έτους, για τη δημοσίευσή τους σε επιστημονικό έντυπο ή την ηλεκτρονική καταχώρησή τους.
3. Ο διευθύνων συστηματική ανασκαφή υποχρεούται να καταθέτει αρχική παρουσίαση προς δημοσίευση σε διάστημα έως δύο (2) ετών από την έναρξη της ανασκαφής, στην οποία συμπεριλαμβάνεται κατάλογος των κινητών ευρημάτων και σχέδια των ακινήτων και τελική δημοσίευση σε διάστημα έως πέντε (5) ετών μετά την περάτωση της ανασκαφής. Σε ανασκαφές που έχουν μεγάλη διάρκεια υποχρεούται επιπλέον να καταθέτει προς δημοσίευση παρουσίαση της πορείας του ανασκαφικού έργου κάθε δύο (2) χρόνια με αφετηρία τη συμπλήρωση της προθεσμίας κατάθεσης της αρχικής παρουσίασης, τη δε τελική δημοσίευση με τις επώνυμες συμβολές των μελών της ερευνητικής ομάδας εντός πενταετίας από την περάτωσή τους.
4. Ο διενεργών σωστική ανασκαφή υποχρεούται να καταθέτει τελική έκθεση, κατάλογο ευρημάτων, φωτογραφίες και σχέδια εντός εννέα (9) μηνών από την περάτωσή της. Εάν δεν επιθυμεί να αναλάβει την τελική δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ανασκαφής, το δηλώνει εγγράφως, οπότε η Υπηρεσία μεριμνά για την ανάθεση της δημοσίευσης. Στην αντίθετη περίπτωση, αυτός που διενήργησε την ανασκαφή έχει την υποχρέωση να καταθέσει εντός έξι (6) ετών από την περάτωσή της την τελική δημοσίευση με τις επώνυμες συμβολές των μελών της ερευνητικής ομάδας.
5. Ο διευθύνων επιφανειακή ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα υποχρεούται να καταθέτει τελική δημοσίευση εντός δύο (2) ετών από την περάτωσή της.
6. Ευρήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια ανασκαφής ή άλλης έρευνας πεδίου, ή τμήματα αυτών, μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερων δημοσιεύσεων μετά από άδεια του έχοντος αποκλειστικό δικαίωμα, εντός πέντε (5) ετών από τη χορήγηση της άδειας εάν πρόκειται για δημοσίευση τμήματος ανασκαφής και εντός δύο (2) ετών εάν πρόκειται για δημοσίευση μεμονωμένου ευρήματος.
7. Οι προθεσμίες των προηγούμενων παραγράφων είναι διπλάσιες προκειμένου για ενάλιες αρχαιολογικές έρευνες.
8. Μετά την παρέλευση άπρακτων των προθεσμιών για την κατάθεση της τελικής δημοσίευσης των παραγράφων 3, 4, 5 και 7 παύει να υφίσταται αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης των αποτελεσμάτων της ανασκαφής. Ο διενεργών σωστική ανασκαφή οφείλει να καταθέτει στην Υπηρεσία το σύνολο του υλικού τεκμηρίωσης που διαθέτει, ο δε διευθύνων συστηματική ανασκαφή και άλλη αρχαιολογική έρευνα αντίγραφο του συνόλου. Η Υπηρεσία υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση των ενδιαφερόμενων μελετητών στα ευρήματα και στο υλικό τεκμηρίωσης που διαθέτει εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά.

[11] Εξεδόθη η υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/33/42426/30.7.2003 «*Κατοχή και χρήση ανιχνευτών μετάλλων και λοιπών οργάνων διασκόπησης του υπεδάφους, του βυθού ή του πυθμένα*» (ΦΕΚ 1124/Β΄/8.8.2003, διόρθωση σφαλμάτων ΦΕΚ 1339/Β΄/18.9.2003), η οποία ετροποποιήθη με την υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/34659/11.4.2008 (ΦΕΚ 735/Β΄/29.4.2008).

Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι φορείς που διεξάγουν ανασκαφή ή άλλη αρχαιολογική έρευνα, ως προς το υλικό που διαθέτουν για το οποίο δεν υφίσταται πλέον αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης.
9. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την κατάθεση και τη δημοσίευση των μελετών του παρόντος άρθρου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται τα σχετικά με την ηλεκτρονική καταχώρηση των ετήσιων επιστημονικών εκθέσεων ή άλλων στοιχείων.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Άρθρο 40
Εργασίες σε ακίνητα μνημεία

1. Οι εργασίες σε ακίνητα μνημεία και ιδίως η συντήρηση, η στερέωση, η αποκατάσταση, η αναστήλωση, η κατάχωση, η τοποθέτηση προστατευτικών στεγών, η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και οι εργασίες που αποβλέπουν σε απόδοση σε χρήση ή σε φιλοξενία χρήσεων αποσκοπούν στη διατήρηση της υλικής υπόστασης και της αυθεντικότητάς τους, την ανάδειξη και εν γένει στην προστασία τους. Διενεργούνται σύμφωνα με μελέτη, η οποία εγκρίνεται από την Υπηρεσία ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ή αν αυτές είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί η τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του ακινήτου.
2. Επείγουσες εργασίες συντήρησης και στερέωσης διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.
3. Εάν οι αναφερόμενες στο παρόν και στα άρθρα 41 και 42 εργασίες εκτελούνται από την Υπηρεσία, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας.
4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού τίθενται οι ειδικότεροι κανόνες που διέπουν την εκπόνηση των μελετών και την εκτέλεση των εργασιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Αυτό αφορά ιδίως την καταγραφή, αποτύπωση, τεκμηρίωση, τοπογράφηση των μνημείων, την κατάρτιση των σχετικών αρχιτεκτονικών, δομοστατικών και διαγνωστικών μελετών, τις μελέτες συντήρησης, προστασίας, αναστήλωσης, ανάδειξης, διαχείρισης και ολοκληρωμένης χρήσης των μνημείων, την εφαρμογή συστημάτων ποιοτικού ελέγχου στα έργα συντήρησης και αναστήλωσης και κάθε άλλο συναφές ζήτημα.

Άρθρο 41
Προστασία ετοιμόρροπων μνημείων

1. Αν ο φέρων οργανισμός ενός μνημείου μεταγενέστερου του 1453 έχει υποστεί επικίνδυνες βλάβες και είναι έτοιμος να καταρρεύσει, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού πενταμελής επιτροπή αποτελούμενη από έναν αρχιτέκτονα, έναν συντηρητή και έναν πολιτικό μηχανικό, υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, έναν αρχαιολόγο και έναν ιστορικό ή ιστορικό τέχνης ή δύο αρχαιολόγους, υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, αν το μνημείο χρονολογείται μέχρι το 1830, ή έναν αρχιτέκτονα της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής, και έναν ιστορικό ή έναν ιστορικό τέχνης αν το μνημείο είναι νεότερο. Η επιτροπή ελέγχει την κατάστασή τους και προτείνει μέτρα υπό την προϋπόθεση ότι διαφυλάσσεται η αυθεντικότητα του μνημείου, στα οποία περιλαμβάνονται και οι αναγκαίες εργασίες για την υποστύλωση, την προσωρινή στερέωση του κτιρίου, την αποξήλωση ετοιμόρροπων τμημάτων, τη συλλογή αρχιτεκτονικών μελών, την απομάκρυνση διακοσμητικών στοιχείων που κινδυνεύουν, καθώς και την ασφάλεια των ενοίκων ή των διερχομένων.
2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η επιτροπή κρίνει ότι η διατήρηση του μνημείου είναι, στο σύνολο ή σε τμήμα του αδύνατη, μπορεί να εισηγηθεί βάσει μελέτης τη μερική ή ολική κατεδάφισή του, η οποία αποφασίζεται από τον Υπουργό Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, αφού προηγηθεί λεπτομερής περιγραφή της μορφής και της σύνθεσής του, πλήρης φωτογράφηση, αποτύπωση και τεκμηρίωσή του και έχουν συλλεγεί όλα τα αρχιτεκτονικά μέλη και τα διακοσμητικά στοιχεία.

3. Επείγουσες εργασίες προστασίας ετοιμόρροπων μνημείων γίνονται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.
4. Στην περίπτωση που κρίνεται αναγκαία η κατεδάφιση του μνημείου σύμφωνα με την παράγραφο 2 και ο ιδιοκτήτης το έχει εσκεμμένα καταστήσει ή το έχει αφήσει να καταστεί ετοιμόρροπο, επιτρέπεται να ανεγερθεί νέα οικοδομή μόνον εφόσον έχει το πολύ τον ίδιο όγκο και ωφέλιμη επιφάνεια με αυτό. Η σχετική οικοδομική άδεια εκδίδεται μετά από γνώμη της επιτροπής της διάταξης της παραγράφου 1.
5. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[12] ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 42
Μεταφορά ακινήτου μνημείου - Απόσπαση τμημάτων
1. Απαγορεύεται η μεταφορά ακινήτου μνημείου ή τμήματός του χωρίς άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, εφόσον διασφαλίζονται οι απαραίτητες εγγυήσεις για τη μεταφορά και την επανατοποθέτησή του σε κατάλληλο μέρος. Προκειμένου για μνημεία ιδιαίτερης σημασίας, που χαρακτηρίζονται με απόφαση του Υπουργού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, η άδεια μπορεί να χορηγηθεί κατ' εξαίρεση εάν κριθεί ότι η μετακίνησή τους είναι απολύτως αναγκαία για να διασωθούν από κίνδυνο εξαιτίας φυσικών φαινομένων ή λόγω εκτέλεσης μεγάλων τεχνικών έργων τα οποία είναι απαραίτητα για την εθνική άμυνα ή έχουν μείζονα σημασία για την εθνική οικονομία και ικανοποιούν ζωτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Η μετακίνηση μνημείου λόγω τεχνικού έργου εξετάζεται μόνο όταν μετά από σχετικό επιστημονικό έλεγχο αποκλείεται κάθε δυνατότητα διατήρησής του στο περιβάλλον του.
2. Απαγορεύεται η απόσπαση από ακίνητο μνημείο γλυπτικών, ζωγραφικών, ψηφιδωτών διακοσμητικών ή άλλων στοιχείων που είναι αναπόσπαστα τμήματά του. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η απόσπαση και απομάκρυνση τέτοιων στοιχείων μόνο εάν αυτό κριθεί, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ότι είναι απολύτως αναγκαίο για τη διάσωσή τους.
3. Οι παραπάνω εργασίες εκτελούνται σύμφωνα με μελέτη, που εγκρίνεται με την οικεία απόφαση.
4. Αν παρίσταται επείγουσα ανάγκη, οι εργασίες διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

Άρθρο 43
Εργασίες συντήρησης μνημείων
1. Οι εργασίες συντήρησης σε κινητά μνημεία και σε γλυπτικά, ζωγραφικά, διακοσμητικά ή άλλα στοιχεία που είναι αναπόσπαστα τμήματα ακινήτων μνημείων, διενεργούνται από την Υπηρεσία ή από πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, που προβλέπονται από τη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α΄) υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας, ύστερα από μελέτη που εγκρίνεται από αυτήν ή, αν είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του κινητού ή του ακινήτου.
2. Αν παρίσταται επείγουσα ανάγκη, οι εργασίες διενεργούνται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση επί τόπου από τον συντηρητή που ορίζει η Υπηρεσία.
3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ορίζονται οι ειδικότεροι κανόνες και οι αρχές που διέπουν τις εργασίες συντήρησης των προηγούμενων παραγράφων.
4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των εργαστηρίων συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης.

Άρθρο 44
Δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων εργασιών

[12] Εξεδόθη η υ.α. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/27744/27.3.2009 "*Προστασία ετοιμόρροπων Μνημείων*" (ΦΕΚ 627/Β΄/ 3.4.2009)

Οι διενεργούντες τις εργασίες που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 40 έως 43 έχουν υποχρέωση να καταθέτουν ετήσιες εκθέσεις εργασιών της ειδικότητάς τους το αργότερο έως τον Απρίλιο του επόμενου έτους και τελική έκθεση ή δημοσίευση εντός δεκαπέντε (15) μηνών από την περάτωσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΜΟΥΣΕΙΑ

Άρθρο 45

1. Ως *μουσείο* νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα, που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία. Ως *μουσεία* μπορούν να θεωρηθούν επίσης υπηρεσίες ή οργανισμοί που έχουν παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες, όπως τα μουσεία ανοικτού χώρου.

2. Για την ίδρυση και λειτουργία μουσείου από το Δημόσιο εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, εφόσον διασφαλίζονται οι λειτουργίες και οι σκοποί της προηγούμενης παραγράφου, στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής μουσείων. Προς τούτο απαιτείται, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη μίας ή περισσότερων συλλογών και η επάρκεια και καταλληλότητα των εγκαταστάσεων, του απασχολούμενου προσωπικού και των άλλων μέσων για την επίτευξη των στόχων του μουσείου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είναι δυνατή η αναγνώριση μουσείου που ιδρύεται από ή ανήκει σε άλλο νομικό πρόσωπο, μετά από αίτηση αυτού, εφόσον διασφαλίζονται οι λειτουργίες και οι σκοποί της παραγράφου 1. Προς τούτο συνεκτιμώνται, μεταξύ άλλων, το ενδιαφέρον των συλλογών, η επάρκεια και η καταλληλότητα των εγκαταστάσεων, του απασχολούμενου προσωπικού και των άλλων μέσων και τρόπων επίτευξης των στόχων του μουσείου.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, προσδιορίζονται περαιτέρω οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα μουσεία προκειμένου να εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 2 και της παραγράφου 3. Οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να εξειδικεύονται, κατά κατηγορίες μουσείων, οι οποίες καθορίζονται με κριτήρια όπως το περιεχόμενο των συλλογών, τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτουν ή τους φορείς στους οποίους ανήκουν. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η διαδικασία για την ίδρυση ή αναγνώριση, οι μελέτες και τα πιστοποιητικά που πρέπει να κατατεθούν, η δημοσιότητα που δίνεται στην αναγνώριση και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

5. Τα μουσεία οφείλουν να είναι ανοικτά στο κοινό σε προκαθορισμένες ημέρες και ώρες. Οφείλουν επίσης να διευκολύνουν την πρόσβαση στις συλλογές τους για λόγους μελέτης και έρευνας.

6. Τα μουσεία διέπονται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου για τα μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο, και κοινοποιείται στην Υπηρεσία προκειμένου για τα άλλα μουσεία.

7. Τα αντικείμενα που φυλάσσονται στα μουσεία καταχωρίζονται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων με ευθύνη της Διοίκησης των μουσείων.

8. Τα αναγνωρισμένα μουσεία κατά την παράγραφο 3 οφείλουν κάθε έτος να ενημερώνουν την Υπηρεσία για κάθε μεταβολή της κατάστασης των αντικειμένων των συλλογών τους, την τυχόν απώλειά τους και για τον εμπλουτισμό των συλλογών τους με νέα αντικείμενα. Αν κάποιο αντικείμενο διατρέχει άμεσο κίνδυνο φθοράς, απώλειας ή καταστροφής, εφαρμόζεται η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 27. Σε περίπτωση κλοπής ή και παράνομης εξαγωγής εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 30.

9. Για τον εμπλουτισμό των μουσείων που δεν ανήκουν στο Δημόσιο με μνημεία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 31. Τα μουσεία αυτά απαγορεύεται να αποκτούν ή να δέχονται ως δάνειο ή παρακαταθήκη, πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή από άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους

προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά. Η απαγόρευση απόκτησης ή αποδοχής πολιτιστικών αγαθών για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους, ισχύει και για τα μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο.

10. Τα αντικείμενα των συλλογών των μουσείων δεν υπόκεινται σε κατάσχεση.

11. Η μεταβίβαση της κυριότητας των αντικειμένων των συλλογών των μουσείων που ανήκουν στο Δημόσιο δεν επιτρέπεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 25, αναλόγως εφαρμοζομένων προκειμένου για πολιτιστικά αγαθά που δεν αποτελούν μνημεία. Η μεταβίβαση της κυριότητας αντικειμένων συλλογών αναγνωρισμένων μουσείων που ανήκουν σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή Ο.Τ.Α. ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, είτε στο Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, κατά προτίμηση σε άλλα τέτοια νομικά πρόσωπα προκειμένου να κατατεθούν σε συλλογή μουσείου. Η μεταβίβαση της κυριότητας αντικειμένων των συλλογών άλλων αναγνωρισμένων μουσείων είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, είτε στο Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, που χορηγείται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, κατά προτίμηση σε άλλα νομικά πρόσωπα προκειμένου να κατατεθούν σε συλλογή μουσείου. Η ανταλλαγή αντικειμένων συλλογών αναγνωρισμένων μουσείων τα οποία δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για αυτές ή για την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας με αντικείμενα συλλογών μουσείων της αλλοδαπής που έχουν ιδιαίτερη σημασία μπορεί να επιτραπεί, κατ' εξαίρεση, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι περιορισμοί της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν προκειμένου για ανανεώσιμα και αντικαταστατά δείγματα συλλογών φυσικής ιστορίας. Η μεταβίβαση που πραγματοποιείται κατά παράβαση των διατάξεων της παρούσας είναι άκυρη.

12. Ο δανεισμός και η προσωρινή εξαγωγή αντικειμένων των συλλογών των μουσείων επιτρέπονται υπό τους όρους και προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 25 και της παραγράφου 11 του άρθρου 34 αντίστοιχα.

13. Η λειτουργία των αναγνωρισμένων μουσείων τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Πολιτισμού, ο οποίος μπορεί να ανακαλεί την απόφαση της παραγράφου 3, μετά από γνώμη του Συμβουλίου, εάν παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις έκδοσής της ή παραβιαστούν άλλες διατάξεις του παρόντος.

14. Τα αναγνωρισμένα μουσεία κατά την παράγραφο 3 μπορούν να τυγχάνουν οικονομικής ενίσχυσης από το Υπουργείο Πολιτισμού, καθώς και των προνομίων των διατάξεων των παραγράφων 6 του άρθρου 28, 11 του άρθρου 31, καθώς και 1 του άρθρου 47. Τα μνημεία, κατά τις διατάξεις αυτές, αποκτώνται από αναγνωρισμένα μουσεία που έχουν ίδια νομική προσωπικότητα ή από νομικά πρόσωπα στα οποία ανήκουν αναγνωρισμένα μουσεία, υπό τον όρο ότι κατατίθενται στις συλλογές τους.

15. Για τις ανάγκες ανέγερσης, επέκτασης, εγκατάστασης, ανάδειξης και λειτουργίας μουσείου μπορεί να γίνει απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά κτιρίων ή εκτάσεων γης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 και να ορίζεται ζώνη προστασίας στον περιβάλλοντα χώρο τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 46

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[13], η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται για το σύνολο ή κατηγορία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων ή ακινήτων μνημείων ή μεμονωμένα για σημαντικούς χώρους ή μνημεία :

α) οι όροι και οι προϋποθέσεις επίσκεψης του κοινού σε αυτούς,

β) οι πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις που μπορούν να πραγματοποιούνται σε αυτούς, συμβατές με το χαρακτήρα τους ως μνημείων ή προστατευόμενων χώρων.

---

[13] Εξεδόθη η υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/25/4746/23.1.2004 «*Πρόσβαση και χρήση μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων*» (ΦΕΚ 88/Β΄/23.1.2004).

Είναι δυνατή η πραγματοποίηση εκδήλωσης ή η παραχώρηση της χρήσης των ανωτέρω, στο πλαίσιο της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και με την οποία μπορούν να επιβάλλονται ειδικοί όροι ως προς τη διεξαγωγή τους.

Για τη χρήση των παραπάνω χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων κατά τις εκδηλώσεις αυτές καταβάλλεται τέλος στο Τ.Α.Π.Α. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού είναι δυνατή η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής του τέλους για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Ως ***οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος*** ορίζεται αυτός που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου και αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας για την ανάδειξη και προβολή του. Οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος μπορεί να είναι και ένας ανασκαφικός χώρος. Ένας αρχαιολογικός χώρος χαρακτηρίζεται ως οργανωμένος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται το ύψος του αντιτίμου που καταβάλλεται από το κοινό για την επίσκεψη μουσείων, μνημείων, οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που ανήκουν στο Δημόσιο και υπάγονται στην προστασία του παρόντος νόμου.

3. Η Υπηρεσία οφείλει να διευκολύνει την πρόσβαση των ειδικών επιστημόνων, στους οποίους χορηγεί σχετική άδεια, σε κινητά μνημεία που βρίσκονται σε δημόσια μουσεία και αποθηκευτικούς χώρους υπό την εποπτεία της, με σκοπό τη φωτογράφηση, τη μελέτη ή τη δημοσίευσή τους, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά τα μνημεία και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39 ως προς τα δικαιώματα δημοσίευσης.

4. Για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση στο κοινό, για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό σκοπό, εκμαγείων, αντιγράφων ή απεικονίσεων μνημείων, που ανήκουν στο Δημόσιο, είτε ακινήτων που βρίσκονται σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους ή είναι μεμονωμένα, είτε κινητών που βρίσκονται σε μουσεία ή συλλογές του Δημοσίου, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών και ψηφιακών, του διαδικτύου (internet), των δικτύων τηλεπικοινωνιακής ή άλλης σύνδεσης και της δημιουργίας βάσεων δεδομένων με εικόνες των παραπάνω, από άλλους φορείς ή πρόσωπα, πλην του Δημοσίου, του Τ.Α.Π.Α. και του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού Α.Ε. απαιτείται προηγούμενη άδεια. Η άδεια χορηγείται έναντι τέλους, υπέρ του Τ.Α.Π.Α. σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, στην οποία καθορίζεται και η χρονική διάρκεια της άδειας, οι όροι υπό τους οποίους παρέχεται και το καταβλητέο τέλος.

5. Η παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση των παραπάνω προϊόντων για άλλους σκοπούς, όπως καλλιτεχνικούς, εκπαιδευτικούς ή επιστημονικούς, επιτρέπεται, έναντι της καταβολής τέλους, υπέρ του Τ.Α.Π.Α. από την οποία είναι δυνατή η απαλλαγή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

6. Η διάταξη του άρθρου 14 του Α.Ν. 1947/1939 καταργείται.

7. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι όροι χορήγησης της άδειας της παραγράφου 4, συμπεριλαμβανομένων τυχόν τεχνολογικών μέτρων και προδιαγραφών και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται το ύψος του τέλους των προηγούμενων παραγράφων, οι διαδικασίες και ο τρόπος είσπραξής τους, οι περιπτώσεις και προϋποθέσεις απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής τους και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Άρθρο 47
Φορολογικά κίνητρα

1. Στην υποπερίπτωση γγ΄ της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Ν. 2238/1994 μετά το τέταρτο εδάφιο προστίθενται επτά νέα εδάφια ως εξής:

"Η αξία των κινητών μνημείων, όπως αυτά ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία, που μεταβιβάζονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο ή σε μουσεία αναγνωρισμένα από τον Υπουργό Πολιτισμού σύμφωνα με την ίδια νομοθεσία. Σε περίπτωση μεταβίβασης στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου γνωμοδοτικού Συμβουλίου του Υπουργείου Πολιτισμού και μετά από χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων από ειδική εκτιμητική επιτροπή και αποδοχή της αξίας από τον δωρητή. Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει τα στοιχεία του δωρητή, την περιγραφή και την χρηματική αποτίμηση του μνημείου. Τα μνημεία κατατίθενται σε κρατικά μουσεία. Σε περίπτωση μεταβίβασης λόγω δωρεάς σε μουσεία που δεν ανήκουν στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται μετά από χρηματική αποτίμηση των μνημείων από την ειδική εκτιμητική επιτροπή του έκτου εδαφίου του παρόντος. Το ποσό που αφαιρείται δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 15% του συνολικού καθαρού εισοδήματος ή κερδών που προκύπτουν από τον ισολογισμό της διαχειριστικής περιόδου από τα ακαθάριστα έσοδα της οποίας εκπίπτει. Σε περίπτωση που η έκδοση της απόφασης της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής γίνεται σε μεταγενέστερη χρήση από αυτή της δωρεάς, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της διαχειριστικής περιόδου μέσα στην οποία εκδίδεται η απόφαση αυτή."

[2. Η περίπτωση κγ΄ του άρθρου 23 του Ν. 2459/1997 (ΦΕΚ 17 Α΄) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

"κγ) Το 50% της αξίας των ακινήτων που βρίσκονται σε αδόμητη αρχαιολογική ζώνη και έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού."][14]

3. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του Ν. 2557/1997 αντικαθίσταται ως εξής:

"Σε περίπτωση επιβολής φόρου κληρονομιάς, κληροδοσίας ή δωρεάς, με αντικείμενο κινητά μνημεία ή εικαστικά ή άλλα έργα τέχνης ο φόρος που αναλογεί μπορεί να καταβάλλεται από τους υπόχρεους σε είδος με τη μεταβίβαση ίσης αξίας κινητών μνημείων ή εικαστικών ή άλλων έργων τέχνης στο Δημόσιο. Η αξία του κινητού καθορίζεται από ειδική εκτιμητική επιτροπή. Ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, τα μουσεία ή άλλους επιστημονικούς ή πολιτιστικούς φορείς στους οποίους κατατίθενται τα μνημεία ή άλλα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, ρυθμίζονται με την απόφαση της επόμενης παραγράφου."

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού[15] καθορίζονται η σύνθεση της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος για τη χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων, η διαδικασία, οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2238/1994 και του Ν. 2459/1997, όπως αυτές προστίθενται ή τροποποιούνται με τις προηγούμενες παραγράφους 1 και 2 αντίστοιχα, καθώς και των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου 3 του παρόντος.

Άρθρο 48
Άλλα οικονομικά κίνητρα

1. Ο ιδιοκτήτης ακινήτου μνημείου δικαιούται μεταφορά του συντελεστή δόμησης που δεν έχει καλυφθεί από το ακίνητο, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού, ορίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιχορήγηση ή και την παροχή άλλων οικονομικών κινήτρων σε κυρίους ή νομείς κτιρίων που έχουν χαρακτηρισθεί ως μνημεία ή διατηρητέα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του Ν. 1577/1985, ή βρίσκονται σε εκτάσεις ή σε οικιστικά σύνολα που έχουν χαρακτηρισθεί ως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι ή παραδοσιακά σύνολα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν.1577/1985

---

[14] Το άρθρο 23 του Ν.2459/1997 αφορούσε την επιβολή φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας που έχει ήδη καταργηθή. Σύμφωνα με το εδάφ. δ΄ της παρ.1 του άρθρου 29 του Ν.3842/2010 (ΦΕΚ 58/Α΄/23.4. 2010), ο οποίος (επαν)εισάγει τον φόρο ακίνητης περιουσίας, απαλλάσσονται από τον φόρο «*τα ακίνητα που έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού, λόγω αρχαιολογικής έρευνας*».

[15] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. 1008600/37/Α0013/15.1.2007 «*Ρύθμιση θεμάτων των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 47 του ν. 3028/2002*» (ΦΕΚ 237/Β΄/26.2.2007).

αντίστοιχα. Τα παραπάνω κίνητρα και επιχορηγήσεις παρέχονται όταν λόγω φθοράς ή καταστροφής των κτιρίων του προηγούμενου εδαφίου ακόμα και αν αυτή οφείλεται σε ανώτερη βία, παρίσταται ανάγκη συντήρησης, αναστήλωσης, αποκατάστασης, ανακατασκευής και ανάδειξής τους ή ανάγκη διατήρησης επί μέρους αρχιτεκτονικών, στατικών ή άλλων στοιχείων τους με ιστορική, καλλιτεχνική σημασία, καθώς και ανάγκη διενέργειας εργασιών με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτά εάν πρόκειται για μνημεία. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα είναι δυνατόν να ορίζεται ότι τα κριτήρια επιλογής των κτιρίων καθορίζονται ειδικότερα σε προκήρυξη, όπου αυτή προβλέπεται, καθώς και το ύψος της χορηγούμενης επιχορήγησης, σε ποσοστό της απαιτούμενης δαπάνης των εργασιών για τους παραπάνω σκοπούς. Το ποσοστό αυτό μπορεί να κυμαίνεται ανάλογα με την περίπτωση, όταν τα κτίρια βρίσκονται σε οικισμούς βάσει κριτηρίων που ανάγονται στην πυκνότητα ή τη σπανιότητα των κτιρίων σε αυτούς, το χαρακτήρα του οικισμού σε συνάρτηση με τον κίνδυνο, το βαθμό και το ρυθμό αλλοιώσεώς του, καθώς και την οικονομική κατάσταση του κυρίου ή νομέα. Τέλος, με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις αντίθετες προς τις ρυθμίσεις του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ
ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 49
Τοπικά Συμβούλια Μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτούνται ***Τοπικά Συμβούλια Μνημείων (ΤΣΜ)*** στην έδρα κάθε διοικητικής περιφέρειας και στις νησιωτικές περιοχές, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Τα Τοπικά Συμβούλια Μνημείων αποτελούνται από έντεκα (11) μέλη[16] ως εξής:

α) Έναν Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αναπληρούμενο από άλλο Πάρεδρο, ως Πρόεδρο.

β) Τρεις αρχαιολόγους υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από άλλους υπαλλήλους της ίδιας ειδικότητας.

γ) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλον υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας.

δ) Έναν συντηρητή (ΠΕ ή ΤΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλον υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας.

ε) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από άλλον υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

στ) Τρία μέλη Δ.Ε.Π. Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή ερευνητές σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ειδικούς επιστήμονες με πενταετή τουλάχιστον ερευνητική εμπειρία μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος στο πεδίο της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής, της εθνολογίας, της λαογραφίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της ιστορίας της τέχνης ή άλλο κλάδο που σχετίζεται με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ζ) Έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων που ορίζεται με τον αναπληρωτή του.

«Στις περιπτώσεις β, γ` και δ` της παρούσας παραγράφου, ως μέλη των Τοπικών Συμβουλίων Μνημείων, μπορούν να ορίζονται και οι αρμόδιοι για την έκδοση των σχετικών εκτελεστών διοικητικών πράξεων προϊστάμενοι των Περιφερειακών ή Ειδικών Περιφερειακών Υπηρεσιών του

---

[16] Βλ. παρ. 6 του άρθρου 10 του Ν.3207/2003 (ΦΕΚ 302/Α΄/24.12.2003): «**6.** *Οι διατάξεις του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του Ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α΄) εφαρμόζονται και για τον Πρόεδρο και τα μέλη των γνωμοδοτικών οργάνων των άρθρων 49, 50 και 51 του Ν.3028/2002*». Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ.2 του άρθρου 1 του Ν.3094/2003 ορίζει ότι «*Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθοί Συνήγοροι δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που διενήργησαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου*».

Υπουργείου Πολιτισμού ή οι νόμιμοι αναπληρωτές τους, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση επιτρέπεται να εισηγούνται και τα σχετικά θέματα»[17].

2. Τα ΤΣΜ είναι αρμόδια να γνωμοδοτούν για όλα τα ζητήματα που αφορούν σε μνημεία, χώρους και τόπους της περιφέρειάς τους, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στις διατάξεις της παραγράφου 5γ του άρθρου 50. Τα Τοπικά Συμβούλια είναι δυνατόν να εξετάζουν εκ νέου, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, ένα ζήτημα που έχει ήδη κριθεί, μόνο εάν διαπιστώνουν ότι προέκυψαν εκ των υστέρων νέα ουσιώδη στοιχεία.

Άρθρο 50

Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο - Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται ***Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ),*** που αποτελείται από δεκαεπτά (17) μέλη[18] ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο.

β) Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο Νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του γραφείου του Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Πολιτισμού.

γ) Τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων και τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

δ) Πέντε αρχαιολόγους προϊσταμένους περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Πολιτισμού επιπέδου διεύθυνσης με ειδικότητες που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του ΚΑΣ, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Επτά καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές Α.Ε.Ι. ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων ή άλλους έγκριτους επιστήμονες, υπαλλήλους ή μη του Υπουργείου Πολιτισμού, με υπερδεκαετή επαγγελματική και επιστημονική εμπειρία μετά την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος στην αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, τη συντήρηση αρχαιοτήτων, την ιστορία της τέχνης, τη γεωλογία, την επιστήμη και τεχνική των υλικών, τη δομοστατική, την εδαφομηχανική ή άλλη επιστήμη σχετική με την προστασία των αρχαίων μνημείων και χώρων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

στ) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από υπάλληλο με την ίδια ειδικότητα, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται *Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ),* που αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη[19] ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο.

β) Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο Νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του γραφείου του Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Πολιτισμού.

γ) Τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων και τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

δ) Τρεις προϊσταμένους περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Πολιτισμού επιπέδου διεύθυνσης με ειδικότητες που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του ΚΣΝΜ, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Έξι καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές Α.Ε.Ι. ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων ή άλλους έγκριτους επιστήμονες, υπαλλήλους ή μη του Υπουργείου Πολιτισμού, με υπερδεκαετή επαγγελματική και επιστημονική εμπειρία, με ειδικότητα στην αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, τη συντήρηση έργων τέχνης, την ιστορία της τέχνης, την επιστήμη και τεχνική των υλικών, τη δομοστατική, την εδαφομηχανική ή άλλη επιστήμη σχετική με την προστασία των αρχαίων μνημείων και χώρων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

στ) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από υπάλληλο με την ίδια ειδικότητα, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

ζ) Έναν αρχιτέκτονα εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, αναπληρούμενο από πρόσωπο με τα ίδια προσόντα.

3. Με την απόφαση συγκρότησης του ΚΑΣ και του ΚΣΝΜ ορίζεται και ο αναπληρωτής του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Προέδρου του ΚΑΣ και του ΚΣΝΜ.

---

[17] Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προσετέθη με το άρθρο 41 του Ν.3773/2009 (ΦΕΚ 120/Α΄/21.7. 2009)

[18] Βλ. υποσημείωση αρ.16, ανωτέρω.

[19] Βλ. υποσημείωση αρ.16, ανωτέρω.

Όταν τον Γενικό Γραμματέα αναπληρώνει άλλο μέλος του Συμβουλίου, στη θέση του ως μέλος καλείται ο αναπληρωτής του μέλους αυτού.

Εισηγητές στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων ορίζονται οι προϊστάμενοι των καθ' ύλην αρμόδιων Διευθύνσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού.

4. Στην αρμοδιότητα του ΚΑΣ ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία αρχαίων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που αποτέλεσαν το χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων έως το 1830.

Στην αρμοδιότητα του ΚΣΝΜ ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία νεοτέρων μνημείων και των λοιπών ιστορικών τόπων.

5. Υπό την επιφύλαξη της διάταξης της προηγούμενης παραγράφου, τα Κεντρικά Συμβούλια:

α) Εισηγούνται στον Υπουργό για τις αρχές που διέπουν τις ειδικότερες εκφάνσεις της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3.

β) Εισηγούνται στον Υπουργό για τα ετήσια προγράμματα απαλλοτριώσεων ή απευθείας αγορών, ανασκαφών, αναστηλώσεων, εργασιών συντήρησης, καθώς και άλλων εργασιών επί των μνημείων.

γ) Γνωμοδοτούν για ζητήματα που σχετίζονται με:

αα) μνημεία, χώρους και τόπους που βρίσκονται σε περισσότερες από μία περιφέρειες, καθώς και στη θάλασσα ή σε ποταμούς ή σε λίμνες,

ββ) την προστασία των μνημείων που είναι εγγεγραμμένα στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, καθώς και των άλλων μείζονος σημασίας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων,

γγ) επεμβάσεις μείζονος σημασίας σε μνημεία, χώρους και τόπους,

δδ) την οριοθέτηση και τον καθορισμό αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και ζωνών προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12 έως 17,

εε) την αναγκαστική απαλλοτρίωση ή απευθείας αγορά ή ανταλλαγή ακινήτων χάριν της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς,

στστ) τη μεταφορά ακινήτων μνημείων ή τμήματος αυτών ή την απόσπαση στοιχείων από μνημεία μείζονος σημασίας,

ζζ) τη χορήγηση άδειας για κατεδάφιση σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 6,

ηη) το χαρακτηρισμό κατηγοριών κινητών μνημείων,

θθ) τη εξαγωγή μνημείων,

ιι) το δανεισμό και την ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο,

ιαια) την αναγνώριση συλλεκτών και την περιέλευση συλλογών στο Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31,

ιβιβ) το δανεισμό, την προσωρινή εξαγωγή, την ανταλλαγή και τη μεταβίβαση αρχαίων αντικειμένων συλλογών μουσείων του άρθρου 45,

ιγιγ) για κάθε άλλο μείζον θέμα που παραπέμπεται σε αυτά από τον Υπουργό Πολιτισμού.

6. **α**) Για την εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 6, εάν και τα δύο μνημεία είναι αρχαία, αρμόδιο είναι το ΚΑΣ, ενώ εάν είναι και τα δύο νεότερα, το ΚΣΝΜ.

β) Σε κάθε άλλη περίπτωση εφαρμογής της διάταξης αυτής αρμόδιο είναι ειδικό όργανο, το οποίο συγκροτείται από την Ολομέλεια του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και την Ολομέλεια του Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων που συνεδριάζουν από κοινού.

Τα μέλη του που αναφέρονται στις περιπτώσεις α΄, β΄ και γ΄ της παραγράφου 1 και α΄, β΄ και γ΄ της παραγράφου 2 έχουν μία ψήφο, όπως και τα υπόλοιπα μέλη του. Στην περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Το όργανο αυτό είναι επίσης αρμόδιο να γνωμοδοτεί ως προς το χαρακτηρισμό ακινήτου, που βρίσκεται σε αρχαιολογικό χώρο ή πάνω σε αρχαίο, ως μνημείου, σύμφωνα με τις περιπτώσεις β΄ και γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 6, χωρίς να αναιρείται η προστασία αυτών.

«**7**. Για επεμβάσεις ελάσσονος σημασίας σε μνημεία που αποτελούν οικιστικά σύνολα, όπως εξωτερικοί χρωματισμοί κτηρίων, αντικαταστάσεις πεζοδρομίων, επιχρίσματα και σχετικές εργασίες που δεν θίγουν τη μορφή και το κέλυφος των υπαρχόντων κτηρίων, οι αρμοδιότητες των Κεντρικών Συμβουλίων της παραγράφου 5 του παρόντος για τα ζητήματα αυτά ασκούνται από τις τοπικές Εφορείες»[20].

[20] Η παρ.7 προσετέθη με το άρθρο 42 του Ν.3773/2009 (ΦΕΚ 120/Α΄/21.7.2009)

Άρθρο 51
Συμβούλιο Μουσείων

1. «Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Συμβούλιο Μουσείων, που αποτελείται από δεκαεννέα (19) μέλη[21] ως εξής»[22]:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο.

β) Τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων, τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων, τον Γενικό Διευθυντή Πολιτιστικής Ανάπτυξης και τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, που αναπληρώνονται από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

γ) «Έξι (6) διευθύνοντες μουσείων, διαφόρων κατηγοριών, από τους οποίους οι τρεις (3) τουλάχιστον κρατικών μουσείων, εκ των οποίων οι δύο (2) τουλάχιστον προερχόμενοι από αρχαιολογικά μουσεία, αναπληρούμενους από πρόσωπα με την ίδια ιδιότητα»[23].

δ) Δύο (2) πρόσωπα με επιστημονική ειδίκευση ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας μουσείων, αναπληρούμενα από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Έναν (1) εκπρόσωπο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM), με τον αναπληρωτή του.

στ) Έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), με επιστημονική ειδίκευση ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας μουσείων, με τον αναπληρωτή του.

«ζ. τρεις (3) υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Αρχαιολόγων με βαθμό Α' και επιστημονική ειδίκευση ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας μουσείων και έναν (1) Αρχαιολόγο, μέλος ΔΕΠ Πανεπιστημίου της ημεδαπής»[24].

2. Το Συμβούλιο Μουσείων:

α) εισηγείται στον Υπουργό για τις αρχές που διέπουν τη μουσειακή πολιτική του κράτους και για τα μέτρα υποστήριξης και εξειδίκευσης αυτής, καθώς και για τη συνεργασία μεταξύ των μουσείων και το συντονισμό των δραστηριοτήτων τους,

β) γνωμοδοτεί για τα ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 45, με την επιφύλαξη της διάταξης της περίπτωσης ιβιβ΄ του εδαφίου γ΄ της παραγράφου 5 του άρθρου 50,

γ) γνωμοδοτεί για θέματα εφαρμογής της αρχής της αμοιβαιότητας, σε περίπτωση δανεισμού για τη διοργάνωση εκθέσεων σε μουσεία,

δ) γνωμοδοτεί για τη συγκρότηση κρατικών μουσείων ως ειδικών περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 28 του άρθρου 7 του Ν. 2557/1997,

ε) γνωμοδοτεί για κάθε θέμα που αφορά μουσεία και παραπέμπεται σε αυτό.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν.2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α΄) καταργούνται.

Άρθρο 52
Κοινοί κανόνες για τη συγκρότηση και λειτουργία των Συμβουλίων

1. Η θητεία των μελών των Συμβουλίων των άρθρων «49» έως «51»[25] είναι τριετής. Η θητεία των μισών τουλάχιστον από τα μέλη των Συμβουλίων που δεν συμμετέχουν σε αυτά αυτοδικαίως ανανεώνεται κάθε έξι (6) έτη.

2. Το έργο των Συμβουλίων μπορεί να υποβοηθείται, ύστερα από πρότασή τους και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, με την ανάθεση της εξέτασης επί μέρους ζητημάτων σε επιτροπές που απαρτίζονται από ορισμένα από τα μέλη τους ή άλλους ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες και γνωμοδοτούν σε αυτά.

3. Η επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη των Συμβουλίων εξασφαλίζεται από γραμματεία που συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού στην έδρα κάθε Συμβουλίου.

---

[21] Βλ. υποσημείωση αρ.16, ανωτέρω.

[22] Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 51 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α΄/28.6.2002) τίθεται όπως αντικατεστάθη με την παρ.1 του άρθρου 14 του Ν.3565/2007 (ΦΕΚ 112/Α΄/25.5.2007).

[23] Η περίπτωσις γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 51 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/ Α΄/28.6.2002) τίθεται όπως αντικατεστάθη με την παρ.2 του άρθρου 14 του Ν.3565/2007 (ΦΕΚ 112/Α΄/25.5.2007).

[24] Η περίπτωσις ζ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 51 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/ Α΄/28.6.2002) προσετέθη με την παρ.3 του άρθρου 14 του Ν.3565/2007 (ΦΕΚ 112/Α΄/25.5.2007).

[25] Οι αριθμοί «49» και «51» τίθενται όπως αντικατεστάθησαν με το εδάφιο α΄της παρ.13 του άρθρου 80 του Ν.3057/2002 (ΦΕΚ 239/Α΄/10.10.2002).

4. Στους εισηγητές, στα μέλη των Συμβουλίων και της γραμματείας τους καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού[26] «κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη»[27].
5. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[28] ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των Συμβουλίων και της γραμματείας τους, τη δυνατότητα συγκρότησης και λειτουργίας τους κατά τμήματα και κάθε άλλη συναφή λεπτομέρεια[29]. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να ιδρύονται νέα συμβούλια, να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται Συμβούλια και να ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.
6. «Στις συνεδριάσεις των Συμβουλίων μετέχουν τα μέλη τους και οι εισηγητές. Στις συνεδριάσεις των Κεντρικών Συμβουλίων οι εισηγητές μετέχουν άνευ ψήφου»[30]. Πρόσωπα των οποίων οι υποθέσεις άγονται ενώπιον του Συμβουλίου μπορούν να παρίστανται και με ή δια δικηγόρου και να χρησιμοποιούν τεχνικούς συμβούλους, προκειμένου να εκθέσουν τις απόψεις τους και να απαντήσουν σε τυχόν ερωτήσεις των μελών ή εισηγητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ[31]
ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 53
Κλοπή μνημείων

1. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται η κλοπή (άρθρο 372 του Ποινικού Κώδικα), αν έχει αντικείμενο μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή μνημείο που αφαιρέθηκε από ακίνητο μνημείο, από χώρο ανασκαμμένο, από μουσείο, από αποθηκευτικούς χώρους αρχαίων ευρημάτων ή από χώρο όπου φυλάσσεται συλλογή.
2. Εάν η πράξη τελέστηκε από πρόσωπα ενωμένα για τη διάπραξη κλοπών ή ληστειών ή για τη διάπραξη εγκλημάτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο επιβάλλεται κάθειρξη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται εάν ο δράστης διαπράττει κατά συνήθεια ή κατ' επάγγελμα κλοπές μνημείων.

Άρθρο 54
Υπεξαίρεση μνημείων

Με κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών τιμωρείται η υπεξαίρεση (άρθρο 375 του Ποινικού Κώδικα), αν έχει αντικείμενο μνημείο με ιδιαίτερα μεγάλη αξία ή αν ο δράστης τελεί την πράξη της υπεξαίρεσης μνημείων κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια.

Άρθρο 55
Αποδοχή και διάθεση μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος

Η πράξη της αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος (άρθρο 394 παράγραφος 1 του Ποινικού Κώδικα) τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών, αν έχει αντικείμενο μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και ο υπαίτιος γνώριζε ότι αυτό προέρχεται από αξιόποινη πράξη. Επιβάλλεται κάθειρξη, αν ο υπαίτιος επιχειρεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια.

---

[26] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. 2/69897/0022/20.12.2002 «*Καθορισμός αποζημίωσης των μετεχόντων στα Τοπικά Συμβούλια Μνημείων*» (ΦΕΚ 1610/Β΄/30.12.2002)
[27] Η φράση εντός «.» προσετέθη στο τέλος της παρ. 4 με το εδάφιο β΄της παρ.13 του άρθρου 80 του Ν.3057/2002 (ΦΕΚ 239/Α΄/10.10.2002).
[28] Εξεδόθη η υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/14/3698/20.1.2004 «*Οργάνωση και Λειτουργία των Συμβουλίων του Ν. 3028/2002 στο Υπουργείο Πολιτισμού*» (ΦΕΚ70/Β΄/20.1.2004) και η υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/86221/17.11.2004 «*Καθορισμός Γραμματέων του Συμβουλίου Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού*» (ΦΕΚ 1731/Β΄/23.11.2004).
[29] Βλ. υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΙΟΙΚ/Α5/ΠΜΥ/3.7.2002 «*Καθορισμός Γραμματέων του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων και Τοπικών Συμβουλίων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού*» (ΦΕΚ 841/Β΄/4.7.2002).
[30] Τα δύο εδάφια εντός «.» τίθενται όπως αντικατεστάθησαν με την παρ. 22 του άρθρου 10 του Ν.3207 /2003 (ΦΕΚ 302/Α΄/24.12.2003).
[31] Βλ. και **Ν.3658/2008** «***Μέτρα γιά την προστασία των πολιτιστικών αγαθών και άλλες διατάξεις***» (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008).

Άρθρο 56
Φθορά μνημείου
1. Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, καθιστά ανέφικτη ή δυσχερή τη χρήση ή αλλοιώνει τη μορφή μνημείου ή ανήκοντος σε συλλογή μουσείου πολιτιστικού αγαθού ή πολιτιστικού αγαθού που έχει τοποθετηθεί σε ανοικτό ή κλειστό δημόσιο, δημοτικό ή κοινόχρηστο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Αν το μνημείο ανήκει στο δράστη επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.
2. Αν πρόκειται για μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και η πράξη έγινε στο πλαίσιο οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας ή από πολλούς ενωμένους για την τέλεσή της, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών.

Άρθρο 57
Φθορά μνημείου από αμέλεια
Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται η πράξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου 56 αν τελέσθηκε από αμέλεια.

Άρθρο 58
Παράβαση της υποχρέωσης δήλωσης μνημείου
Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 8 και της παραγράφου 1 του άρθρου 24 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 24 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 33 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Στην περίπτωση των μνημείων που χαρακτηρίζονται κατά την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του νόμου αυτού, το έγκλημα του προηγούμενου εδαφίου τελείται μόνο εφόσον ο υπόχρεος προς δήλωση έλαβε αποδεδειγμένα γνώση της διοικητικής πράξης χαρακτηρισμού. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου ο δράστης τιμωρείται με χρηματική ποινή έως 50.000 ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών.

Άρθρο 59
Παράνομη μεταβίβαση μνημείου
Όποιος μεταβιβάζει την κυριότητα ή την κατοχή μνημείου ή αποκτά την κυριότητα ή αποδέχεται να περιέλθει στην κατοχή του μνημείο χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια, έγκριση ή γνωστοποίηση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν πρόκειται για αρχαίο μνημείο που δεν έχει δηλωθεί νόμιμα. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 60
Παράνομη εμπορία μνημείων
Όποιος ασκεί δραστηριότητα αρχαιοπώλη ή εμπόρου νεότερων μνημείων κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 32 χωρίς άδεια τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 61
Παράνομη ανασκαφή ή άλλη αρχαιολογική έρευνα
1. Όποιος χωρίς προηγούμενη άδεια διενεργεί ανασκαφή με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.
2. Αν οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέσθηκαν μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους ή αν ο υπαίτιος τις επιχειρεί κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια, επιβάλλεται κάθειρξη.
3. Όποιος χωρίς προηγούμενη άδεια διενεργεί άλλης μορφής παράνομη αρχαιολογική έρευνα με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους. Αν ο δράστης διαπράττει την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατά συνήθεια ή κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα (10) ετών.

Άρθρο 62
Παράνομη χρήση ανιχνευτή μετάλλου

1. Όποιος χρησιμοποιεί ανιχνευτή μετάλλων ή άλλα όργανα διασκόπησης χωρίς την άδεια που απαιτείται από τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 38 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών.
2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέσθηκε μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους ή αν ο υπαίτιος της πράξης την επιχειρεί κατ΄ επάγγελμα ή κατά συνήθεια επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών.

Άρθρο 63
Παράνομη εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών
1. Όποιος εξάγει ή επιχειρεί να εξαγάγει από την Ελλάδα, κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου, μνημείο ή πολιτιστικό αγαθό για το οποίο έχει κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού, όπως ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 20, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών. Η προέλευση του μνημείου κατ' αξιόποινο τρόπο συνιστά επιβαρυντική περίσταση.
2. Όποιος παραβαίνει τους όρους της απόφασης με την οποία έχει χορηγηθεί άδεια προσωρινής εξαγωγής μνημείου ή πολιτιστικού αγαθού που ανήκει σε συλλογή μουσείου και ιδίως αν δεν το επανεισάγει μέσα στην προθεσμία που τάχθηκε, τιμωρείται με φυλάκιση. Αν όμως η παράβαση του όρου δεν είναι ουσιώδης, το δικαστήριο μπορεί να αφήσει την πράξη ατιμώρητη. Το αξιόποινο της πράξης της μη εμπρόθεσμης επανεισαγωγής εξαλείφεται, αν ο υπαίτιος με δική του θέληση και πριν ακόμα εξετασθεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρχές επανεισάγει το μνημείο ή το πολιτιστικό αγαθό.
3. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος της πράξης του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον η πράξη τελέστηκε με σκοπό την οριστική απομάκρυνση του μνημείου από τα όρια της ελληνικής επικράτειας.
4. Όποιος εξάγει ή επιχειρεί να εξαγάγει από την Ελλάδα εκτός των ορίων του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά παράβαση του Κανονισμού 3911/1992 του Συμβουλίου και 752/1993 της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των προεδρικών διαταγμάτων εφαρμογής τους, όπως εκάστοτε ισχύουν, πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια του Κανονισμού 3911/1992, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.
5. Το άρθρο 3 του προεδρικού διατάγματος 423/1995 (ΦΕΚ 242 Α΄) καταργείται.

Άρθρο 64
Παράνομη εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών
Όποιος εισάγει στην Ελλάδα πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια της από 17 Νοεμβρίου 1980 διεθνούς συμβάσεως των Παρισίων που κυρώθηκε με το Ν. 1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α΄), τα οποία έχουν αφαιρεθεί παράνομα από μουσεία ή άλλα παρόμοια ιδρύματα ή θρησκευτικά ή δημόσια μνημεία που βρίσκονται στην επικράτεια άλλων κρατών μερών της ίδιας συμβάσεως και τα οποία αποτελούν αποδεδειγμένα τμήμα της απογραφής των ιδρυμάτων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 65
Παράνομη μη επιστροφή πολιτιστικών αγαθών
Όποιος δεν συμμορφώνεται με εκτελεστή απόφαση δικαστηρίου ή διαιτητών, η οποία διατάσσει την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους, κατ' εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων που κυρώνονται και ισχύουν στην Ελλάδα ή των διατάξεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 66
Παράνομη επέμβαση ή εκτέλεση έργου

«1»[32]. Όποιος χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής διενεργεί σε μνημείο, σε αρχαιολογικό χώρο, ή σε ιστορικό τόπο, πράξη από αυτές που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 2 - 4, 13, 14 και 15 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος διενεργεί πράξη ή δραστηριότητα σε ζώνες προστασίας γύρω από μνημεία ή χώρους, όπως ορίζονται στα άρθρα 15 και 17, κατά παράβαση των όρων και περιορισμών που ισχύουν σε αυτές. Η ίδια ποινή επιβάλλεται σε όποιον χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβασή της διενεργεί τις πράξεις που αναφέρονται στα άρθρα 42, 43 παράγραφος 1 και 46 παράγραφος 4.
«**2**. Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται όποιος εισάγει, εξάγει, κατέχει εκμαγεία, αντίγραφα ή απομιμήματα μνημείων με σκοπό να τα διαθέσει ως γνήσια ή εν γνώσει του πιστοποιεί τα αντικείμενα αυτά ως γνήσια μέσω δηλώσεων, αξιολογήσεων, δημοσιοποιήσεων, αποτυπώσεων σε σφραγίδες ή επιγραφές ή με κάθε άλλο μέσο ή παράσταση, εκτός εάν η πράξη τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Η διάθεση των ανωτέρω αντικειμένων ως γνησίων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Τα αντίγραφα, τα απομιμήματα και τα όργανα κατασκευής αυτών κατάσχονται και δημεύονται»[33].

Άρθρο 67
Πλημμελής φύλαξη, διατήρηση ή συντήρηση μνημείου
Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος μνημείου, ο οποίος εκτελεί τις υποχρεώσεις του για φύλαξη, διατήρηση ή συντήρησή του πλημμελώς και έτσι εκθέτει το μνημείο σε κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

Άρθρο 68
Πράξεις ελεγκτικών οργάνων
Οι διατάξεις του άρθρου 25Β του Ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α΄), που προστέθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 2161/ 1993 (ΦΕΚ 119 Α΄)[34] εφαρμόζονται αναλόγως και στα εγκλήματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης ανασκαφής ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας και της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών. Η ενέργεια του ελεγκτικού οργάνου περιορίζεται στις πράξεις που είναι απολύτως αναγκαίες για τη διακρίβωση των εγκλημάτων αυτών, η τέλεση των οποίων θα πρέπει πάντως να είχε προαποφασισθεί από το δράστη.

Άρθρο 69
Δήμευση και χρηματική ποινή
1. Η δήμευση των πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν αντικείμενο παράνομης εξαγωγής ή επιχειρούμενης παράνομης εξαγωγής, καθώς και των μέσων τέλεσης της πράξης αυτής και της

---

[32] Η διάταξη του άρθρου 66 του ν. 3028/2002 γίνεται παράγραφος **1** με το άρθρο 10 του Ν.3658/2008 «*Μέτρα γιά την προστασία των πολιτιστικών αγαθών και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008).
[33] Η παράγραφος 2 του άρθρου 66 προσετέθη με το άρθρο 10 του Ν.3658/2008 «*Μέτρα γιά την προστασία των πολιτιστικών αγαθών και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008).
[34] Το αναλόγως εφαρμοζόμενο άρθρο 25Β του Ν.1729/1987 "*Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, προστασία των νέων και άλλες διατάξεις»* (ΦΕΚ 144/Α΄/7.8.1987), το οποίο προσετέθη με το άρθρο 22 του Ν2161/1993 (ΦΕΚ Α΄119) και αντικατεστάθη με την παρ.3 του άρθρου 33 του Ν.2648/1998 (ΦΕΚ 238/Α΄/22.10.1998), ορίζει τα εξής: «**1.** *Δεν είναι άδικη η πράξη αστυνομικού, τελωνειακού υπαλλήλου, υπαλλήλου Σ.Δ.Ο.Ε. και λιμενικού υπαλλήλου που με εντολή του αρμόδιου για τη διώξη ναρκωτικών προϊσταμένου του και με σκοπό την ανακάλυψη ή σύλληψη προσώπου, που διαπράττει έγκλημα από τα αναφερόμενα στα άρθρα 5 και 8 του παρόντος νόμου, εμφανίζεται ως υποψήφιος αγοραστής ή μεταφορέας ή εν γένει ενδιαφερόμενος για τη διακίνηση, φύλαξη ή διάθεση ναρκωτικών. Το ίδιο ισχύει και για τον ιδιώτη που με αυτό το σκοπό ενεργεί ύστερα από πρόταση των αρμοδίων, για τη δίωξη ναρκωτικών, υπηρεσιών. Οφείλει όμως στην περίπτωση αυτή, ο επικεφαλής της υπηρεσίας αυτής να ειδοποιήσει προηγουμένως, έστω και τηλεφωνικά, τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών.* **2.** *Επίσης δεν είναι άδικη η πράξη αστυνομικού, τελωνειακού υπαλλήλου, υπαλλήλου Σ.Δ.Ο.Ε. και λιμενικού υπαλλήλου, όταν ύστερα από βάσιμη καταγγελία ή ισχυρές υπόνοιες ενεργεί έρευνα σε μεταφορικό μέσο για την ανεύρεση ναρκωτικών*".

παράνομης ανασκαφής ή άλλης έρευνας με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων επιβάλλεται υποχρεωτικά εφόσον ανήκουν στο δράστη ή σε συμμέτοχο.
2. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν επιβληθεί δήμευση των μέσων τέλεσης των εγκλημάτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, επιβάλλεται χρηματική ποινή που μπορεί να ανέλθει στο ήμισυ (1/2) της αξίας των μέσων αυτών.

Άρθρο 70
[Επέκταση της εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 2331/1995
Το εδάφιο αθ΄ του άρθρου 1 του Ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α΄) αντικαθίσταται ως εξής:
"αθ) Των αξιόποινων πράξεων που έχουν ως αντικείμενο μνημείο".][35]

Άρθρο 71
Αρμοδιότητα εφετείου
1. Τα κακουργήματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης επέμβασης ή εκτέλεσης έργου σε μνημείο, της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικού αγαθού και της παράνομης ανασκαφής ή άλλης έρευνας για την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου.
2. Μόλις περατωθεί η ανάκριση για πράξεις της προηγούμενης παραγράφου η δικογραφία υποβάλλεται από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος εάν κρίνει ότι δεν συντρέχουν σοβαρές ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορούμενου στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, εισάγει την υπόθεση με πρότασή του στο Συμβούλιο Εφετών που αποφασίζει σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 309-315 του Κ.Π.Δ. Εάν ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι προκύπτουν ενδείξεις και ότι δεν πρέπει να επιστρέψει τη δικογραφία για να συμπληρωθεί, εισάγει, εφόσον συμφωνεί και ο Πρόεδρος Εφετών, την υπόθεση στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή.

Άρθρο 72
Τύχη χρηματικών ποινών και δημευθέντων πραγμάτων
1. Οι χρηματικές ποινές, τα πρόστιμα, τα ποσά που προέρχονται από μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές ποινές, καθώς και τα ποσά χρηματικής ικανοποίησης του Δημοσίου λόγω ηθικής βλάβης που επιβάλλονται κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν πόρο του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.Α.). Πράγματα που δημεύονται ως μέσα για την τέλεση εγκληματικών πράξεων, που τιμωρούνται κατά το νόμο, περιέρχονται στο Υπουργείο Πολιτισμού.
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Πολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης, είσπραξης και απόδοσης στο Τ.Α.Π.Α. των πιο πάνω ποσών και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ
ΕΙΔΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 73
Μεταβατικές και ειδικές διατάξεις

---

[35] Το άρθρο 1 του Ν.2331/1995 «*Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις*» (ΦΕΚ 173/Α΄/1995), όπως ετροποποιήθη και ισχύει, απαριθμεί τα ποινικά αδικήματα που συνιστούν την εγκληματική δραστηριότητα για την οποία χωρεί πρόληψις και καταστολή της νομιμοποιήσεως εσόδων . Τα άρθρα 1 έως 8 του Ν.2331/1975, όπως ετροποποιήθη καί ίσχυε, κατηργήθησαν με το άρθρο 55 του Ν.3691/2008 (ΦΕΚ 166/Α΄/5.8.2008). Ήδη ισχύει το εδάφιο ια΄ του άρθρου 3 του **Ν.3691/2008** «*Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 166/Α΄/5.8.2008), το οποίο ορίζει ως «***βασικά αδικήματα***» γιά την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες «*τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 "Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς" (ΦΕΚ 153 Α')*».

1. Τα υπάρχοντα κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού δικαιώματα κυριότητας των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδας, της Εκκλησίας της Κρήτης, των Μητροπόλεων της Δωδεκανήσου, του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, των Πατριαρχείων Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, της Ιερής Μονής του Σινά, των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους, των Ιερών Μονών της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας στη Χαλκιδική, των Βλατάδων στη Θεσσαλονίκη και του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο, άλλων νομικών προσώπων ή άλλων ενώσεων προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα, σε αρχαία μνημεία θρησκευτικού χαρακτήρα, ακόμη και αν χρονολογούνται μέχρι και το 1453, διατηρούνται.
2. Με τις διατάξεις του παρόντος δεν θίγονται ισχύουσες ειδικές διατάξεις περί του Αγίου Όρους.
3. Όποιος έχει στην κατοχή του αρχαίο κινητό από αυτά που αναφέρονται στις περιπτώσεις 1α΄ και 1β΄ του άρθρου 20, υποχρεούται να το δηλώσει στην Υπηρεσία μέσα σε προθεσμία ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η εμπρόθεσμη δήλωση αποτελεί, για όποιον προβαίνει σε αυτήν, λόγο απαλλαγής από την ποινική δίωξη για τη μη έγκαιρη δήλωση.

Αυτός που δηλώνει σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο ότι κατέχει αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, είναι δυνατόν να υποβάλλει, παράλληλα με τη δήλωση, αίτηση για τη χορήγηση άδειας κατοχής του αρχαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η άδεια χορηγείται εκτός εάν συντρέχει η περίπτωση γ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 23. Κατά τη χορήγηση της άδειας κατοχής ορίζονται τα αναγκαία μέτρα για τη φύλαξη και τη διατήρηση του μνημείου.
4. Αν σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 δηλωθεί η κατοχή αρχαίου που έχει εισαχθεί από την αλλοδαπή και που χρονολογείται έως και το 1453, αναγνωρίζεται το δικαίωμα κυριότητας υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 33.
5. Όσοι έχουν άδεια ιδιωτικής συλλογής αρχαίων κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932 μπορούν να ζητήσουν να αναγνωριστούν ως συλλέκτες σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι αιτούντες αναγνωρίζονται ως συλλέκτες εκτός εάν συντρέχουν τα κωλύματα της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 31. Με την απόφαση αναγνώρισης ορίζονται τα αναγκαία μέτρα, τα οποία οφείλει ο συλλέκτης να λάβει, για τη φύλαξη και διατήρηση των αντικειμένων της συλλογής το αργότερο μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών από την αναγνώριση. Μετά την παρέλευση δεκαοκτώ (18) μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, λήγει αυτοδίκαια η ισχύς αδειών ιδιωτικής συλλογής αρχαίων που έχουν χορηγηθεί κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932, εκτός εάν εκκρεμεί αίτηση αναγνώρισης ως συλλέκτη κατά τη διάταξη του προηγούμενου εδαφίου.
6. Όσοι έχουν άδεια εμπορίας αρχαίων κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932, αν επιθυμούν να ασκούν τη δραστηριότητα του αρχαιοπώλη, οφείλουν να ζητήσουν τη χορήγηση της σχετικής άδειας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών από τη δημοσίευσή του. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, λήγει αυτοδίκαια η ισχύς αδειών εμπορίας αρχαίων που έχουν χορηγηθεί κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932, εκτός εάν εκκρεμεί αίτηση για τη χορήγηση άδειας αρχαιοπώλη κατά τη διάταξη του προηγούμενου εδαφίου.
7. Ο διευθύνων συστηματική ανασκαφή που βρίσκεται σε εξέλιξη υποχρεούται να καταθέτει προς δημοσίευση αρχική παρουσίαση εντός δύο (2) ετών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Εάν η ανασκαφή έχει περατωθεί, ο διευθύνων έχει την υποχρέωση να καταθέσει την τελική δημοσίευση εντός πενταετίας από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.
8. Τα λειτουργούντα, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μουσεία, τα οποία έχουν ιδρυθεί με νόμο, λογίζονται ως αναγνωρισμένα κατά την έννοια των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 45. Οφείλουν όμως να προσαρμοσθούν στις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού και των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται σε αυτό, μέσα σε προθεσμία που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.
9. Οι υφιστάμενες νόμιμα λειτουργούσες εξορυκτικές δραστηριότητες μεταλλείων ή λατομείων μετά την ισχύ του παρόντος νόμου συνεχίζουν νομίμως τη λειτουργία τους μέχρι τη λήξη της σχετικής άδειας, η οποία μπορεί μετά να ανανεωθεί.

10. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηρισθεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν ήδη χαρακτηρισθεί κατά κατηγορίες χαρακτηρίζονται εκ νέου σύμφωνα με τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Έως τότε προστατεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου που εφαρμόζονται αναλόγως.
11. Η χρηματική αξία κινητών μνημείων καθορίζεται από τριμελή επιτροπή ειδικών επιστημόνων, που συνιστάται με απόφαση του Υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Εάν ο ιδιώτης δεν αποδεχθεί την τιμή που καθορίζεται από την παραπάνω επιτροπή, συνιστάται επιτροπή αποτελούμενη από έναν ειδικό επιστήμονα εκπρόσωπο του ιδιώτη, έναν προϊστάμενο υπηρεσιακής μονάδας του Υπουργείου Πολιτισμού ή έναν διευθυντή μουσείου οριζόμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού και έναν ειδικό επιστήμονα που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου.
12. Προκειμένου περί ακινήτων ή εκτάσεων πολλαπλώς χαρακτηρισμένων υπερισχύουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον πρόκειται για μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους ή ιστορικούς τόπους.
13. Κηρυγμένοι έως την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού αρχαιολογικοί χώροι που δεν έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τους όρους της παραγράφου 1 του άρθρου 12, οριοθετούνται οριστικά εντός τριετίας από αυτήν, στο πλαίσιο προγράμματος που καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Προκειμένου για ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους η παραπάνω προθεσμία είναι διπλάσια.
14. Όπου στον παρόντα νόμο και γενικότερα στη νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς προβλέπεται:

α) ότι απαιτείται άδεια ή έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας ή του Υπουργού Πολιτισμού για την εκτέλεση εργασίας ή για τη διενέργεια οποιασδήποτε άλλης πράξης,

ή **β**) ότι απαγορεύεται ή επιβάλλεται η διενέργεια εργασιών ή οποιασδήποτε άλλης πράξης είτε εκ του νόμου είτε επειδή αυτό προβλέπεται σε πράξη της Υπηρεσίας ή του Υπουργού Πολιτισμού,

ή **γ**) ότι επέρχονται συγκεκριμένες έννομες συνέπειες λόγω της παραβίασης διατάξεων,

μπορούν να εκδίδονται προσωρινώς μεν σήματα οριστικώς δε πρωτόκολλα με τα οποία διαπιστώνεται η πλήρωση των προϋποθέσεων από τις οποίες απορρέουν οι έννομες συνέπειες που προβλέπονται από το νόμο ή τις δυνάμει αυτού εκδιδόμενες ατομικές ή κανονιστικές πράξεις, ιδίως η διακοπή εργασιών, η εγκατάσταση εργολάβων ή συνεργείων για τη διενέργεια εργασιών, η επιβολή αποζημίωσης ή τέλους, η αποβολή από ακίνητο, η κατάσχεση κινητού ή ακινήτου μνημείου. Τα σήματα και τα πρωτόκολλα αυτά εκδίδονται από τον Υπουργό Πολιτισμού, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτεί σχετικά τον Γενικό Γραμματέα ή υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού[36]. Οι αστυνομικές αρχές και κάθε άλλη δημόσια αρχή ή αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης υποχρεούνται να παράσχουν κάθε αναγκαία συνδρομή για την εκτέλεση των σημάτων και των διοικητικών πρωτοκόλλων της παρούσας παραγράφου. Για την επίδοση και την εκτέλεση των παραπάνω σημάτων και πρωτοκόλλων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του τέταρτου και του πέμπτου εδαφίου της περίπτωσης β', της παραγράφου 9 του άρθρου 7 του Ν. 2557/1997, όπως ισχύει.
15. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ορίζονται οι πρόσθετες διοικητικές κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις που είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή των κανονιστικών πράξεων οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή του.
16. Η ανώνυμη εταιρεία της παραγράφου 2α του άρθρου 6 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α') η οποία προστέθηκε με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν.2819/2000 (ΦΕΚ 84 Α') μεταβάλλει την επωνυμία της από "*Ανώνυμη Εταιρεία Προβολής Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς Α.Ε.*" σε "*Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού Α.Ε. (Ο.Π.Ε.Π. Α.Ε.)*".
17. Στο τέλος της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 2α του άρθρου 6 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α'), η οποία προστέθηκε με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 2819/2000 (ΦΕΚ 84 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

---

[36] Βλ. υ.α. αριθ.ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/22797/24.04.2003 «*Εξουσιοδότηση εκδόσεως σημάτων σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ.14 του Ν.3028/2002»* (ΦΕΚ 544/Β΄/6.5.2003)

"Όσον αφορά τις δράσεις που σχετίζονται με την Πολιτιστική Ολυμπιάδα και την προβολή του πολιτισμού της χώρας, η εταιρεία μπορεί να ενεργεί και μη κερδοσκοπικά.".

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 74
Κωδικοποίηση της νομοθεσίας
Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να κωδικοποιείται στο σύνολό της η νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, να αλλάζει η σειρά και η αρίθμηση των διατάξεων, να συνενώνονται ομοειδείς διατάξεις και εν γένει να επέρχεται κάθε τροποποίηση αναγκαία για τη διοικητική κωδικοποίηση αυτής.

Άρθρο 75
Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. Κάθε διάταξη νόμου αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργείται.
Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 28 Ιουνίου 2002

[***ΣΗΜΕΙΩΣΗ***: Όπου στο κείμενο του νόμου αναφέρεται ο Υπουργός νοείται ο προϊστάμενος της αρμόδιας περιφερειακής ή ειδικής περιφερειακής υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, για τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβασθή σ΄αυτόν (βλ. Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/15/3696/20.1.2004 «*Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργού Πολιτισμού στις Περιφερειακές και Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες αρμοδιότητας της Γενικής Διευθύνσεως Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Γενικής Διευθύνσεως Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού*» (ΦΕΚ180/Β΄/30.1.2004)].

3. Κώδικας βασικής πολεοδομικής νομοθεσίας (Διάταγμα της 14.7.1999, ΦΕΚ580/Δ΄/27.7.1999)

Άρθρο 110: Προστασία αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς.[37]

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή *του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού*[38], ύστερα από αιτιολογική έκθεση της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας του, γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου και του Α.Π.Α.Σ. εάν ζητηθεί από τον Υπουργό και γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη της ιδιαίτερης **ιστορικής**, πολεοδομικής, **αρχιτεκτονικής, λαογραφικής**, κοινωνικής και **αισθητικής** φυσιογνωμίας τους, μπορεί να χαρακτηρίζονται:
α) οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός αυτών, **ως παραδοσιακά σύνολα**,

---

[37] Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 2831/2000 (Φ.Ε.Κ. 140/Α'/13.6.2000). Βλ.και ΠΔ326/2000 (ΦΕΚ267/Α΄/8.12.2000), άρθρο 2, κατωτέρω, σχετικά με αρμοδιότητες του Υπουργού Αιγαίου στα θέματα αυτά.

[38] Σύμφωνα με το εδάφιο α΄ της παρ.5 του άρθρου 33 του Ν.2971/2001 (ΦΕΚ 285/Α΄/19.12.2001), «*κατά την αληθή έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 1577/1985, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 2831/2000, ως κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός νοείται ο Υπουργός Αιγαίου στα νησιά που υπάγονται στην περιφέρειά του*».

β) *χώροι, τόποι, τοπία ή ζώνες ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς* **ως χώροι, τόποι ή ζώνες προστασίας των παραδοσιακών συνόλων**, όπως και *αυτοτελείς φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών*, **ως περιοχές που έχουν ανάγκη ιδιαίτερη προστασία**, και να θεσπίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης και να καθορίζονται χρήσεις, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 9 του π. δ. 437/1985 "Καθορισμός και ανακατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων" (Φ.Ε.Κ. 157 Α').

Αν η γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δεν περιέλθει στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου σε διάστημα δυο (2) μηνών από την λήψη του σχετικού εγγράφου από αυτόν, το διάταγμα εκδίδεται και χωρίς τη γνωμοδότηση αυτή.

Ο χαρακτηρισμός σύμφωνα με την περίπτωση β', εφόσον δεν θεσπίζονται ειδικοί όροι, μορφολογικοί περιορισμοί δόμησης και χρήσεις γης, *μπορεί να γίνεται με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού*[39]*, ύστερα από αιτιολογική έκθεση* της *αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου, που δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.*

[«**γ**) Κατά την έννοια της περίπτωσης β΄ της διάταξης μπορεί να χαρακτηρίζονται *φυσικοί σχηματισμοί* ως τόποι ιδιαίτερου κάλλους *ευρύτεροι χώροι τοπίων*, *ευρύτερες ζώνες* και *ολόκληρα νησιά*»][40].

2. α) Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού που εκδίδεται σύμφωνα με αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να χαρακτηρίζονται ως **διατηρητέα**, μεμονωμένα κτίρια ή τμήματα κτιρίων ή συγκροτήματα κτιρίων, ως και στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου αυτών, όπως αυλές, κήποι, θυρώματα και κρήνες, καθώς και μεμονωμένα στοιχεία πολεοδομικού (αστικού ή αγροτικού) εξοπλισμού ή δικτύων, όπως πλατείες, κρήνες, διαβατικά, λιθόστρωτα, γέφυρες που βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών, για τον σκοπό που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο και να καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας και περιορισμοί δόμησης και χρήσης, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη.

Με όμοια απόφαση μπορεί να χαρακτηρίζεται ως διατηρητέα η χρήση ακινήτου με ή χωρίς κτίσματα εντός ή εκτός οικισμών.

Η παραπάνω έκθεση αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα, ο οποίος εντός πέντε (5) ημερών από τη λήψη της υποχρεούται να την αναρτήσει στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα. Για την ανάρτηση αυτή δημοσιεύεται από το σχετικό δήμο ή κοινότητα σχετική πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους σε μια τοπική εφημερίδα, αν εκδίδεται ή σε μια εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διατυπώσουν αντιρρήσεις προς την αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης. Αν ο δήμος ή η κοινότητα δεν τηρήσει όσα αναφέρονται προηγουμένως, η περαιτέρω διαδικασία χαρακτηρισμού συνεχίζεται νόμιμα μετά την πάροδο ενός μηνός από την αποστολή της έκθεσης στο δήμο ή την κοινότητα. Η παραπάνω διαδικασία μπορεί να παραλείπεται εφόσον η έκθεση κοινοποιηθεί απευθείας στον ενδιαφερόμενο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ενδιαφερόμενος μπορεί να διατυπώσει τις αντιρρήσεις του μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση της έκθεσης.

β) Από την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης για το χαρακτηρισμό κτιρίου ως διατηρητέου, απαγορεύεται κάθε επέμβαση στο εν λόγω κτίριο για χρονικό διάστημα ενός έτους ή μέχρι τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης ή τη γνωστοποίηση στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία για τη μη περαιτέρω προώθηση της σχετικής διαδικασίας χαρακτηρισμού.

---

[39] Σύμφωνα με το εδάφιο α΄ της παρ.5 του άρθρου 33 του Ν.2971/2001 (ΦΕΚ 285/Α΄/19.12.2001), «*κατά την αληθή έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 1577/1985, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 2831/2000, ως κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός νοείται ο Υπουργός Αιγαίου στα νησιά που υπάγονται στην περιφέρειά του*».

[40] Το εδάφιο **γ΄**, το οποίο προσετέθη με το εδάφιο β΄ της παραγράφου 5 του άρθρου 34 του Ν.2971/2001 (ΦΕΚ 285/Α΄/19.12.2001), κατηργήθη με το άρθρο 16 του ν.3044/2002 (ΦΕΚ 197/Α΄/27.8.2002).

Οικοδομικές εργασίες που εκτελούνται στο προς χαρακτηρισμό κτίριο με οικοδομική άδεια που εκδόθηκε πριν από την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης, διακόπτονται.
Όταν ολοκληρωθεί η προβλεπόμενη διαδικασία και το κτίριο κριθεί διατηρητέο, τότε το όποιο κόστος της οικοδομικής άδειας, καθώς και των εργασιών οι οποίες έχουν προηγηθεί της διακοπής και αντιβαίνουν στους όρους κήρυξης του κτιρίου ως διατηρητέου, επιβαρύνουν το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.). Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης αυτής.
3. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων έργων, ύστερα από γνωμοδότηση του Α.Π.Α.Σ., μπορεί να καθορίζονται:
α) κατηγορίες διατηρητέων και κριτήρια αξιολόγησης για την υπαγωγή των προς χαρακτηρισμό κτιρίων στις κατηγορίες αυτές,
β) ειδικότεροι όροι και περιορισμοί ως προς τις δυνατότητες επέμβασης επί των διατηρητέων κτιρίων κατά κατηγορία,
γ) μεταβατικές διατάξεις ως προς το καθεστώς των ήδη χαρακτηρισμένων κτιρίων ως διατηρητέων, σε σχέση με την κατάταξη σε κατηγορίες και τις δυνατότητες επέμβασης επί αυτών.
Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου Συμβουλίου, μπορεί να καθορίζονται επί μέρους περιοχές της χώρας και οικισμοί ή τμήματα αυτών, εντός των οποίων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των ανωτέρων.
4. α) Αιτήσεις οικοδομικών αδειών για την ανέγερση οικοδομών ή προσθηκών σε υφιστάμενα κτίρια σε όμορα ακίνητα διατηρητέων κτιρίων παραπέμπονται υποχρεωτικώς στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε. της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας για έγκριση, με κριτήριο την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του διατηρητέου κτιρίου.
β) Με τη διαδικασία που καθορίζεται στην παράγραφο 2 περίπτωση α' μπορεί να οριστούν ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης ή χρήσης κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη και σε ακίνητα που είναι όμορα με τα διατηρητέα κτίρια ή σε ζώνες γύρω από αυτά, για την προστασία και την ανάδειξη των διατηρητέων κτιρίων. Εφόσον με τους παραπάνω όρους και περιορισμούς δεν μπορεί να εξαντληθεί ο ισχύων συντελεστής δόμησης του υπόψη ομόρου ακινήτου ή αυτού που βρίσκεται μέσα στην παραπάνω ζώνη, για το ακίνητο αυτό εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη μεταφορά συντελεστή δόμησης, που ισχύουν για τα ακίνητα και διατηρητέα κτίρια.
5. α) Ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ανακατασκευάζονται στην αρχική τους μορφή αν έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή έχει κινηθεί γι΄ αυτά η διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων με την κοινοποίηση στους ενδιαφερόμενους ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού και βρίσκονται σε κατάσταση επικινδύνου ετοιμορροπίας και επιβάλλεται η κατεδάφισή τους, εφόσον δεν υφίσταται η δυνατότητα άμεσης αποσόβησης του κινδύνου με ηπιότερα μέτρα, όπως αντιστηρίξεις, υποστηλώσεις, επισκευές, μερικές κατεδαφίσεις. Η ανακατασκευή γίνεται βάση λεπτομερούς μελέτης αποτύπωσης και φωτογραφικής και κάθε άλλης δυνατής τεκμηρίωσης της υφιστάμενης κατάστασης που απαιτείται πριν από την υλοποίηση των μέτρων που επιβάλλονται από το σχετικό πρωτόκολλο επικινδύνου ετοιμορροπίας και κατεδάφισης του κτιρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του π.δ. 13/22.4.1929 (Φ.Ε.Κ. 153 Α') "περί επικίνδυνων οικοδομών". Στη μελέτη αποτύπωσης προσδιορίζονται και όλα τα αρχιτεκτονικά μέλη ή τμήματα του κτιρίου που φέρουν γλυπτικό ή επίπλαστο διάκοσμο και τα οποία διασώζονται κατά την κατεδάφιση για να χρησιμοποιηθούν στην ίδια θέση ή ως πρότυπα στην ανακατασκευή του κτιρίου.
Η ανακατασκευή εγκρίνεται με απόφαση του κατά περίπτωση Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας του.
β) Διατηρητέα κτίρια τα οποία έχουν κατεδαφιστεί από γεγονότα που οφείλονται σε ανωτέρα βία, όπως σεισμό, πυρκαγιά, πλημμύρα ή κρίνονται κατεδαφιστέα με πρωτόκολλα επικινδύνως ετοιμορρόπου οικοδομής, επανακατασκευάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος της 15.4.1988 (Φ.Ε.Κ. 317 Δ').
γ) Οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 32 του ν. 1337/1983 έχουν εφαρμογή για τα διατηρητέα κτίρια που αναφέρονται στην παράγραφο 2α, καθώς και για τα κτίρια για τα

οποία έχει κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα ή πολεοδομική υπηρεσία αιτιολογική έκθεση για το χαρακτηρισμό τους ως διατηρητέων.
Οι ίδιες διατάξεις έχουν εφαρμογή και για τα κτίρια εκείνα, για τα οποία εκδίδεται πρωτόκολλο επικινδύνως ετοιμορρόπου οικοδομής, μετά την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων.
6. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να αναστέλλεται για χρονικό διάστημα «έως δύο έτη»[41], σε οικισμούς ή τμήματά τους, σε περιοχές εκτός οικισμών ή σε μεμονωμένα ακίνητα εντός ή εκτός οικισμών, η έκδοση οικοδομικών αδειών, κάθε εργασία ανέγερσης νέων κτιρίων, κατεδάφισης, προσθήκης, αλλαγής εξωτερικής εμφάνισης υφιστάμενων κτιρίων και διαμόρφωσης των κοινόχρηστων χώρων, ή να επιβάλλονται όροι για την εκτέλεση των εργασιών αυτών με σκοπό τη σύνταξη πολεοδομικής μελέτης ή και ειδικού κανονισμού δόμησης για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η αναστολή μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμα έτος, εφόσον οι σχετικές μελέτες έχουν προοδεύσει σημαντικά και προκύπτει αυτό τεκμηριωμένα.
7. Αίτηση για κατεδάφιση, επισκευή ή προσθήκη σε κτίριο που κατά την κρίση της πολεοδομικής υπηρεσίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως διατηρητέο, παραπέμπονται στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε. Η παραπομπή αυτή είναι υποχρεωτική αν το κτίριο βρίσκεται σε παραδοσιακό οικισμό. Αν η επιτροπή κρίνει ότι η επισκευή δεν θίγει το κτίριο ή ότι δεν συντρέχει λόγος να κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου, προωθείται η διαδικασία λοιπής οικοδομικής άδειας αν συντρέχουν και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις. Σε κάθε άλλη περίπτωση, με αιτιολογημένη έκθεση της Ε.Π.Α.Ε. αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου.
Στην περίπτωση αυτή η άδεια χορηγείται όταν γνωστοποιηθεί στην πολεοδομική υπηρεσία ότι το κτίριο δεν κρίνεται διατηρητέο ή έχουν παρέλθει δώδεκα (12) μήνες από την κατάθεση του σχετικού φακέλου κατεδάφισης στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου, χωρίς να εκδοθεί απόφαση χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου.
Ειδικότερα με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, μπορούν να καθορίζονται περιοχές εντός ή εκτός παραδοσιακών οικισμών εντός των οποίων οι αιτούμενες άδειες κατεδάφισης υποχρεωτικά παραπέμπονται στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε., μετά τη γνωμοδότηση της οποίας αποστέλλονται στην υπηρεσία που έχει την αρμοδιότητα χαρακτηρισμού και τηρείται η διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου.

4. *Ν. 2557/1997, "Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης" (Φ.Ε.Κ. 271/Α'/24.12.1997).*

Άρθρο 9

…..
12. ***Η παράβαση της αρχαιολογικής νομοθεσίας κατά την εκτέλεση δομικών ή άλλων συναφών εργασιών*** και ιδίως η εκτέλεση εργασιών χωρίς άδεια ή παρά την ανάκληση της άδειας ή *παρά το αντίθετο σήμα των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού* επιφέρει τις ***συνέπειες που προβλέπονται σε περίπτωση παράβασης της πολεοδομικής και οικοδομικής νομοθεσίας***[42]. Οι αστυνομικές κρατικές αρχές υποχρεούνται να παρέχουν την αναγκαία συνδρομή ή προστασία στην Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

5. *Νόμος 3389/2005 «Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα» (ΦΕΚ 232/Α΄/22.9.2005)*

[41] Η φράσις «*έως δύο έτη*» τίθεται όπως αντικατεστάθη με την παρ. 2 του άρθρου 8 του ν.3044/2002 (ΦΕΚ 197/Α΄/27.8.2002).
[42] Βλ. άρθρο 17 του Ν.1337/1983, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Αρθρο 21. Αρχαιολογικά ευρήματα

Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια της κατασκευής ο Δημόσιος Φορέας, κατόπιν ειδοποίησης από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού, γνωστοποιεί αυτό στην ***αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών*** να υποδείξει *τρόπους συνέχισης* των εργασιών και να προβεί στις *απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της προστασίας των αρχαιοτήτων*. Αν παρέλθει άπρακτη η άνω προθεσμία, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δύναται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και την καθυστέρηση που μπορεί να προκύψει για την εκτέλεση των εργασιών που τυχόν απαιτούνται για την προστασία των ευρημάτων. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ***ανόρθωση της ζημίας*** που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

6. Ν. 3525/2007 «Πολιτιστική Χορηγία» (ΦΕΚ 16/Α΄/26.01.2007)

Αρθρο 1 . Ορισμοί

Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου οι κατωτέρω όροι έχουν την εξής έννοια:

Ως "***Πολιτιστική χορηγία***" νοείται η χρηματική ή άλλης μορφής οικονομική παροχή σε είδος, σε άυλα αγαθά ή υπηρεσίες από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, για την ενίσχυση συγκεκριμένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων ή σκοπών του αποδέκτη της χορηγίας με αντιστάθμισμα την προβολή του κοινωνικού προσώπου και της ευποιίας του χορηγού.

Ως "***Χορηγός***" νοείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ημεδαπό ή αλλοδαπό, του ιδιωτικού δικαίου που προβαίνει σε πολιτιστική χορηγία.

Ως "***Αποδέκτης χορηγίας***" νοείται το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός κάθε φορά οριοθετείται, καθώς και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και οι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες του άρθρου 741 Α.Κ., που επιδιώκουν, κατά το καταστατικό τους, σκοπούς πολιτιστικούς.

Ως "***Πολιτιστική δραστηριότητα***" νοείται η δραστηριότητα που αποσκοπεί στην προστασία, αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως η τελευταία ορίζεται στο ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α΄/28.6.2002), καθώς και στην ενίσχυση και προβολή του νεότερου και σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε δράση που αποσκοπεί ιδίως στην παραγωγή, καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της γλυπτικής, των εικαστικών τεχνών.

Αρθρο 2 . Διάκριση από συγγενείς έννοιες

Η πολιτιστική χορηγία διακρίνεται από τις ακόλουθες έννοιες, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου:

- από τη "***δωρεά***", η οποία αποτελεί παροχή στον δωρεοδόχο ενός περιουσιακού αντικειμένου, χωρίς οποιοδήποτε αντάλλαγμα ή αντιστάθμισμα,
- από την "***επιχορήγηση***", η οποία αποτελεί καταβολή από το Δημόσιο χρηματικής ενίσχυσης σε νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες κ.λπ., για την πραγματοποίηση συγκεκριμένου έργου ή προγράμματος,
- από τη "***διαφήμιση***", η οποία αποτελεί παρουσίαση στο κοινό προϊόντων ή υπηρεσιών και προβολή των πλεονεκτημάτων τους, με σκοπό την παρακίνηση του κοινού να αποκτήσει τα διαφημιζόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες,
- από την "***προώθηση πωλήσεων***", η οποία αποτελεί κάθε δραστηριότητα, στο πλαίσιο της εμπορικής επικοινωνίας, με στόχο την αύξηση της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών, με τρόπους άλλους πλην της διαφήμισης, οι οποίοι κατά κανόνα

βασίζονται στην προσωπική επαφή με τον καταναλωτή, όπως προσφορές, διαγωνισμοί, εκδηλώσεις.

Αρθρο 3 . Γραφείο Χορηγιών

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού Γραφείο Χορηγιών, το οποίο λειτουργεί σε επίπεδο τμήματος και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Πολιτισμού.

2. Το Γραφείο Χορηγιών έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. ενημερώνει τις υπηρεσίες του Δημοσίου και κάθε άλλον ενδιαφερόμενο για το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο της πολιτιστικής χορηγίας,

β. παρέχει κάθε εύλογη συνδρομή σε υπηρεσίες του Δημοσίου και εποπτευόμενους από το Υπουργείο φορείς για τη διαμόρφωση της χορηγικής πρότασης και την προετοιμασία του σχετικού φακέλου που θα υποβληθεί στο χορηγό,

γ. συγκεντρώνει στοιχεία από υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού σχετικά με πολιτιστικές δραστηριότητες που μπορούν να τύχουν χορηγίας και εισηγείται επ' αυτών στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ή στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, τα οποία, κατά περίπτωση, γνωμοδοτούν στον Υπουργό, προκειμένου να περιληφθούν στον ετήσιο ενδεικτικό κατάλογο των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο πολιτιστικής χορηγίας,

δ. προετοιμάζει τη σύνταξη, μετά τη διαδικασία του εδαφίου γ΄ της παραγράφου αυτής και δημοσιεύει τον ετήσιο ενδεικτικό κατάλογο των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο πολιτιστικής χορηγίας,

ε. παραλαμβάνει τις υποβαλλόμενες προτάσεις χορηγίας, που έχουν ως αποδέκτη της χορηγίας το Υπουργείο Πολιτισμού και τις αποστέλλει με εισήγηση στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ή στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, κατά περίπτωση, για έκδοση σχετικής γνωμοδοτήσεως προς τον Υπουργό για την αποδοχή ή μη της πρότασης,

στ. μεριμνά για την υπογραφή της σύμβασης με τον χορηγό όταν πρόκειται για χορηγία πολιτιστικής δραστηριότητας που θα υλοποιηθεί από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού,

ζ. παραλαμβάνει τις υποβαλλόμενες σε αυτό συμβάσεις που έχουν συναφθεί μεταξύ χορηγού και αποδέκτη της χορηγίας, όταν αποδέκτης της χορηγίας δεν είναι το Υπουργείο Πολιτισμού, και εισηγείται εντός δέκα (10) ημερών, από της υποβολής, στον Υπουργό Πολιτισμού για την έκδοση της πράξης χαρακτηρισμού της σύμβασης ως σύμβασης πολιτιστικής χορηγίας προκειμένου να επέλθουν οι συνέπειες που διαγράφονται στο άρθρο 12 του παρόντος,

η. παρακολουθεί την υλοποίηση και εισηγείται στο Συμβούλιο Χορηγιών για την εκτέλεση των συμβάσεων χορηγίας που έχουν υποβληθεί σε αυτό και έχει κριθεί ότι υπάγονται στον παρόντα νόμο,

θ. εισηγείται στο Συμβούλιο Χορηγιών τη βράβευση και την απονομή τίτλων σε διακεκριμένες περιπτώσεις χορηγών, όπως ορίζεται στα άρθρα 8 και 9,

ι. συντάσσει ετήσιο κατάλογο συμβάσεων χορηγιών για το προηγούμενο έτος και τον δημοσιεύει.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών **Ε**σωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, **Ο**ικονομίας και Οικονομικών και **Π**ολιτισμού[43], η οποία εκδίδεται εντός τριμήνου από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στο προσωπικό του Γραφείου Χορηγιών, στην οργάνωση και λειτουργία του, καθώς και κάθε άλλη συναφής και αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Αρθρο 4 . Συμβούλιο Χορηγιών[44]

«1. Συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού Συμβούλιο Χορηγιών με γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα σε θέματα πολιτιστικής χορηγίας και στόχο την προώθηση του χορηγικού θεσμού.

2. Το Συμβούλιο Χορηγιών συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και αποτελείται από ένδεκα (11) μέλη ως εξής:

α) έξι (6) ευρείας αποδοχής προσωπικότητες του πολιτισμού, των επιστημών ή της οικονομίας,

β) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού,

γ) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Σύγχρονου Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού,

δ) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Πολιτισμού,

---

[43] Εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/43359/11.5.2007 *«Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης, στελέχωσης και λειτουργίας του Γραφείου Χορηγιών του Υπουργείου Πολιτισμού»* (ΦΕΚ 850/Β΄/1.6.2007)

[44] Το άρθρο 4 τίθεται όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 33 του Ν.3773/2009 (ΦΕΚ 120/Α΄/21.7.2009)

ε) έναν Προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών),

στ) τον Προϊστάμενο του Γραφείου Χορηγιών του Υπουργείου Πολιτισμού.

Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και οι αναπληρωτές των τακτικών μελών. Ο αναπληρωτής του Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους προτείνεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Το Συμβούλιο Χορηγιών έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. προωθεί την ιδέα της πολιτιστικής χορηγίας, ιδίως με τη διοργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, ειδικών εκδηλώσεων, δημοσιεύσεων, δημοσίων σχέσεων,

β. γνωμοδοτεί στον Υπουργό Πολιτισμού για τις βασικές προτεραιότητες της χορηγικής πολιτικής,

γ. γνωμοδοτεί στον Υπουργό Πολιτισμού για τη βράβευση και την απονομή τίτλου σε διακεκριμένες περιπτώσεις χορηγών,

δ. έχει συμβουλευτικό ρόλο για κάθε άλλο συναφές ζήτημα, το οποίο παραπέμπει σε αυτό ο Υπουργός Πολιτισμού.

4. Η θητεία των μελών του Συμβουλίου Χορηγιών είναι τριετής. Τα μέλη του Συμβουλίου Χορηγιών ανακαλούνται οποτεδήποτε με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

5. Το Συμβούλιο Χορηγιών συνεδριάζει τακτικά δύο φορές κάθε μήνα και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[45] ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού ορίζεται η αποζημίωση των υπηρεσιακών μελών και του γραμματέα του Συμβουλίου ανά συνεδρίαση.

Η συμμετοχή των ευρείας αποδοχής προσωπικοτήτων είναι τιμητική και δεν συνεπάγεται δικαίωμα αποζημίωσης.

6. Χρέη Γραμματέα εκτελεί μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού του Υπουργείου Πολιτισμού, που υπηρετεί στο Γραφείο Χορηγιών και ορίζεται με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού».

Αρθρο 5 . Σύμβαση χορηγίας

Για την υπαγωγή στις διατάξεις του παρόντος νόμου, απαιτείται έγγραφη σύμβαση χορηγίας. Με τη σύμβαση χορηγίας, τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν, ο μεν χορηγός την υποχρέωση παροχής στον αποδέκτη της χορηγίας χρημάτων, υπηρεσιών, υλικών ή άυλων αγαθών για την υποστήριξη συγκεκριμένου πολιτιστικού σκοπού ή δραστηριότητας, ο δε αποδέκτης της χορηγίας την υποχρέωση δημόσιας γνωστοποίησης της προσφοράς του χορηγού. Αποκλειστικά υπεύθυνος για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτιστικής δραστηριότητας είναι ο αποδέκτης της χορηγίας, ο δε χορηγός δεν έχει δυνατότητα επέμβασης στη μορφή ή το περιεχόμενό της.

Αρθρο 6 . Περιεχόμενο της σύμβασης

1. Η σύμβαση χορηγίας περιλαμβάνει αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών. Με τη σύμβαση χορηγίας πρέπει να προβλέπονται, ιδίως, τα ακόλουθα:

α. η πολιτιστική δραστηριότητα που αναλαμβάνει να ενισχύσει ο χορηγός με την προσφορά του,

β. το είδος της παροχής του χορηγού,

γ. τα αντισταθμίσματα υπέρ του χορηγού,

δ. άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις χορηγού και αποδέκτη της χορηγίας,

ε. οι λόγοι καταγγελίας της σύμβασης και οι συνέπειές της,

στ. το ενδεχόμενο πολλαπλής χορηγίας, συγχορηγίας ή μερικής χορηγίας,

ζ. διάρκεια της σύμβασης χορηγίας.

2. Στη σύμβαση χορηγίας καθορίζονται τα αντισταθμίσματα υπέρ του χορηγού, τα οποία πρέπει να συνάδουν προς τη φύση της πολιτιστικής χορηγίας.

Αρθρο 7 . Εκθεση απολογισμού

1. Το ποσό της χορηγίας διατίθεται αποκλειστικά για την επίτευξη της συγκεκριμένης πολιτιστικής δραστηριότητας.

---

[45] Εξεδόθη η υ.α. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/119067/12.12.2007 «*Οργάνωση και λειτουργία Συμβουλίου Χορηγιών*» (ΦΕΚ 2445/Β΄/31.12.2007)

2. Ο αποδέκτης της χορηγίας υποχρεούται να υποβάλει στον χορηγό αναλυτική έκθεση απολογισμού της χρήσης του χρηματικού ή άλλης οικονομικής μορφής αντικειμένου της χορηγίας εντός του προβλεπομένου στη σύμβαση χρονικού διαστήματος και σε περίπτωση που δεν ορίζεται στη σύμβαση το χρονικό αυτό διάστημα, εντός τριών (3) μηνών από την περάτωση της δραστηριότητας.

Αρθρο 8 . Καταγγελία της σύμβασης

Εφόσον στη σύμβαση δεν ορίζεται διαφορετικά, έκαστο μέρος δικαιούται να καταγγείλει εγγράφως τη σύμβαση αζημίως, για σπουδαίο λόγο όπως:

α. όταν ο χορηγός καταστεί υπερήμερος ως προς την καταβολή της παροχής του σύμφωνα με τις διατάξεις της σύμβασης και η υπερημερία του αυτή διαρκεί πλέον των τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών, αφότου κατέστη ληξιπρόθεσμη η παροχή,

β. όταν ο χορηγός κηρυχθεί σε πτώχευση ή υποβληθεί δήλωση αναστολής πληρωμών,

γ. όταν ο χορηγός προβεί στην ανάθεση τμήματος ή του συνόλου των υποχρεώσεών του από τη σύμβαση σε τρίτο, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του αποδέκτη της χορηγίας,

δ. όταν τα μέρη παραβιάσουν την υποχρέωση της μη γνωστοποίησης εμπιστευτικών πληροφοριών.

Αρθρο 9 . Κατηγορίες χορηγών

1. Ο χορηγός αναλόγως της χρηματικής αξίας της προσφοράς του κατατάσσεται στις εξής κατηγορίες: *Μέγας Χορηγός, Χορηγός, Υποστηρικτής, Φίλος*. Η κατάταξη αυτή αφορά στην απονομή ηθικού επαίνου και δεν επηρεάζει τη φορολογική μεταχείριση των χορηγών.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[46] καθορίζονται τα κριτήρια κατατάξεως των χορηγών στις παραπάνω κατηγορίες.

Αρθρο 10 . Χορηγικά Βραβεία

1. Ο θεσμός των Χορηγικών Βραβείων έχει ως σκοπό:

α. την ηθική επιβράβευση των χορηγών που αναπτύσσουν σημαντική χορηγική δραστηριότητα στον τομέα του πολιτισμού,

β. την κοινωνική αναγνώριση της προσφοράς του χορηγού,

γ. την ενθάρρυνση της χορηγικής πρωτοβουλίας,

δ. την ανάπτυξη ευγενούς άμιλλας μεταξύ των χορηγών,

ε. τη διάδοση των αξιών και αρχών της πολιτιστικής χορηγίας,

στ. την καλλιέργεια σχέσεων καλής θέλησης και αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ χορηγών και αποδεκτών πολιτιστικής χορηγίας.

2. Τα Χορηγικά Βραβεία απονέμονται κατ' έτος, από τον Υπουργό Πολιτισμού μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου Χορηγιών.

Αρθρο 11 . Κανονισμός Χορηγικών Βραβείων

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού[47], ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Χορηγιών, καταρτίζεται ο Κανονισμός των Χορηγικών Βραβείων. Με τον Κανονισμό καθορίζονται οι κατηγορίες χορηγιών και βραβείων, οι γενικοί όροι, τα κριτήρια και η διαδικασία απονομής των βραβείων, καθώς και κάθε άλλη συναφής λεπτομέρεια.

Αρθρο 12 . Εκπτωση πολιτιστικών χορηγιών από το εισόδημα[48]

1. Το χρηματικό ποσό ή η αξία της παροχής μετά από χρηματική αποτίμηση αυτής από ειδική εκτιμητική επιτροπή, που προσφέρεται ως πολιτιστική χορηγία, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εκπίπτει εξ ολοκλήρου από το φορολογητέο εισόδημα του φορολογουμένου

---

[46] Εξεδόθη η υ.α. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/36756/14.4.2009 «*Ρύθμιση θεμάτων του άρθρου 9 του ν. 3525/2007 "Πολιτιστική Χορηγία" (Φ.Ε.Κ. Α' 16)»* (ΦΕΚ 869/Β΄/8.5.2009), βλ. κατωτέρω.

[47] Εξεδόθη η υ.α. αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/68561/21.7.200 «*Κανονισμός Χορηγικών Βραβείων*» (ΦΕΚ 1560/Β΄/30.7.2009), βλ. κατωτέρω.

[48] Σύμφωνα με την παρ.4)β΄ του άρθρου 11 του Ν.3842/2010 (ΦΕΚ 58/Α΄/23.4.2010): «*Οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3525/2007 διατηρούνται σε ισχύ και δεν θίγονται από την εφαρμογή των διατάξεων του Κ.Φ.Ε. όπως τροποποιούνται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου*».

ή τα ακαθάριστα εισοδήματα της επιχείρησης που προσέφεραν τη χορηγία. Το αφαιρούμενο συνολικό ποσό δεν μπορεί να υπερβαίνει το «δέκα τοις εκατό (10%)»[49] του συνολικού φορολογούμενου εισοδήματος ή των καθαρών κερδών που προκύπτουν από τα βιβλία της επιχείρησης που προσέφερε τη χορηγία.
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού[50] καθορίζονται η σύνθεση της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής για τη χρηματική αποτίμηση της αξίας των παροχών σε είδος, άϋλα αγαθά ή υπηρεσίες που προσφέρονται ως πολιτιστικές χορηγίες, η διαδικασία, οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Αρθρο 13 . Διαδικασία είσπραξης χορηγιών
1. Τα ποσά των χορηγιών που έχουν ως αποδέκτη το Δημόσιο εισπράττονται μέσω ειδικού κωδικού εσόδου του Κρατικού Προϋπολογισμού και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την υποστήριξη της συγκεκριμένης πολιτιστικής δραστηριότητας για την οποία έχει συναφθεί σύμβαση χορηγίας.
2. Στις λοιπές περιπτώσεις αποδεκτών χορηγίας, τα ποσά των χορηγιών κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό που πρέπει να ανοιχθεί για το σκοπό αυτόν από τον αποδέκτη της χορηγίας στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα.

Αρθρο 14 . Παρακράτηση ποσοστού υπέρ της Α.Ε. "Οργανισμός Προώθησης Ελληνικού Πολιτισμού"
Ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί του ποσού κάθε χρηματικής χορηγίας, που υποβάλλεται στο Γραφείο Χορηγιών και εμπίπτει στις διατάξεις του παρόντος νόμου, παρακρατείται από το Υπουργείο Πολιτισμού και αποδίδεται στην Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία "Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού" (ν. 2557/1997 ΦΕΚ 271 Α΄/24.12.1997), για την εκπλήρωση του σκοπού του. Με κοινή απόφαση των Υπουργών **Ο**ικονομίας και Οικονομικών και **Π**ολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία παρακράτησης του ποσοστού αυτού[51].

Αρθρο 15 . Μεταβατική διάταξη
Μέχρι την έκδοση της κοινής απόφασης της παραγράφου 3 του άρθρου 3 και των αποφάσεων των παραγράφων 2 και 5 του άρθρου 4 του παρόντος εξακολουθούν να ισχύουν οι υφιστάμενες διατάξεις, ως προς τη διαδικασία έκπτωσης του ποσού της χορηγίας από το εισόδημα του χορηγού.

Αρθρο 19 . Τελικές διατάξεις
1. Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου κάθε αντίθετη διάταξη καταργείται.

7. Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/36756/14.4.2009 «Ρύθμιση θεμάτων του άρθρου 9 του ν. 3525/2007 "Πολιτιστική Χορηγία" (Φ.Ε.Κ. Α' 16)» (ΦΕΚ 869/Β΄/8.5.2009)

Αρθρο 1

---

[49] Το ποσοστό *«δέκα τοις εκατό (10%)»* τίθεται όπως αντικατεστάθη (αντί *"τριάντα τοις εκατό (30%)"*) με την παρ.4)α΄ του άρθρου 11 του Ν.3842/2010 (ΦΕΚ 58/Α΄/23.4.2010)
[50] Εξεδόθη και ισχύει η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/42362/17.4.2008 «*Ρύθμιση θεμάτων της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του ν. 3525/2007 "Πολιτιστική Χορηγία" (Φ.Ε.Κ. Α' 16)»* (ΦΕΚ Β΄ 933/21.05.2008), όπως ετροποποιήθη με την κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/50756/1.6.2009 (ΦΕΚ 1140/Β΄/11.6.2009).
[51] Εξεδόη η κ.υ.α. αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/105006/6.11.2007 «*Ρύθμιση θεμάτων του άρθρου 14 του ν. 3525/2007 "Πολιτιστική Χορηγία" (Φ.Ε.Κ. Α` 16)»* (ΦΕΚ 2195/Β΄/13.11.2007).

1. Στους πολιτιστικούς χορηγούς απονέμεται ηθικός έπαινος ο οποίος αναφέρει κατά περίπτωση την ένταξη τους σε μία από τις εξής κατηγορίες: *Μέγας Χορηγός, Χορηγός, Υποστηρικτής, Φίλος*.

Α) Στην κατηγορία "***Μέγας Χορηγός***", κατατάσσεται ο χορηγός πολιτιστικής χορηγίας ποσού μεγαλύτερου των 500.000 €.

Β) Στην κατηγορία "***Χορηγός***", κατατάσσεται ο χορηγός πολιτιστικής χορηγίας ποσού από 10.001€ έως 500.000 €.

Γ) Στην κατηγορία "***Υποστηρικτής***", κατατάσσεται ο χορηγός πολιτιστικής χορηγίας ποσού από 5.001€ έως 10.000 €.

Δ) Στην κατηγορία "***Φίλος***", κατατάσσεται ο χορηγός πολιτιστικής χορηγίας ποσού από 1.000€ έως 5.000 €.

2. Απονέμονται οι ίδιοι ηθικοί έπαινοι με αναλογική ένταξη στις ανωτέρω κατηγορίες αντιστοίχως και σε όσους προβαίνουν σε πολιτιστική χορηγία σε είδος, άυλα αγαθά και υπηρεσίες, εκτιμώμενη σε χρήμα από την Ειδική Εκτιμητική Επιτροπή που προβλέπει το Άρθρο 12, παραγρ. 2, του ν. 3525/2007.

Αρθρο 2

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από την δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

8. Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/68561/21.7.2009 «Κανονισμός Χορηγικών Βραβείων» (ΦΕΚ 1560/Β΄/30.7.2009)

Αρθρο 1. Σκοποί του θεσμού των Χορηγικών Βραβείων.

Σκοποί των Χορηγικών Βραβείων είναι, ενδεικτικά, οι ακόλουθοι:

α. Ηθική επιβράβευση των χορηγών που αναπτύσσουν σημαντική χορηγική δραστηριότητα στον τομέα του πολιτισμού,

β. Κοινωνική αναγνώριση της προσφοράς του χορηγού,

γ. Ενθάρρυνση της χορηγικής πρωτοβουλίας,

δ. Ανάπτυξη ευγενούς άμιλλας μεταξύ των χορηγών

ε. Διάδοση αξιών και αρχών της πολιτιστικής χορηγίας.

στ. Καλλιέργεια σχέσεων καλής θέλησης και αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ χορηγών και αποδεκτών πολιτιστικής χορηγίας.

Αρθρο 2. Κατηγορίες Χορηγικών Βραβείων.

Απονέμονται τρία χορηγικά βραβεία αφού συνεκτιμηθούν τα κριτήρια κατάταξης του άρθρου 5 της παρούσας απόφασης.

α) ***Μεγάλο Χορηγικό Βραβείο***.

β) ***Βραβείο πολιτιστικής χορηγίας*** στον τομέα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

γ) *Βραβείο πολιτιστικής χορηγίας* στον τομέα του Σύγχρονου Πολιτισμού.

Αρθρο 3. Γενικοί Οροι Συμμετοχής

1. Υποψήφιοι για βράβευση είναι όλοι οι χορηγοί για τις χορηγίες των οποίων έχει εκδοθεί πράξη χαρακτηρισμού της χορηγίας τους ως πολιτιστικής και εφόσον αυτή έχει υλοποιηθεί.

2. Ως φάκελοι υποψηφιοτήτων χρησιμοποιούνται τα αρχεία που διατηρεί το Γραφείο Χορηγιών για κάθε πολιτιστική χορηγία.

3. Η κατάταξη κάθε υποψηφιότητας σε συγκεκριμένη κατηγορία χορηγικού βραβείου γίνεται από το Συμβούλιο Χορηγιών.

4. Απονέμεται ένα Μεγάλο Χορηγικό Βραβείο και ένα Βραβείο σε καθένα από τους προαναφερόμενους τομείς βράβευσης.

5. Το Συμβούλιο Χορηγιών διατηρεί το δικαίωμα να μην απονείμει βραβείο σε μία ή περισσότερες από τις κατηγορίες βραβείων του άρθρου 2, εφ` όσον συντρέχει σοβαρός λόγος.

Αρθρο 4. Διαδικασία Κρίσης των Υποψηφίων προς Βράβευση

1. Η αξιολόγηση των υποψηφίων προς βράβευση χορηγών γίνεται από το Συμβούλιο Χορηγιών, το οποίο γνωμοδοτεί για το σκοπό αυτό στον Υπουργό Πολιτισμού.

2. Το Συμβούλιο Χορηγιών κατατάσσει κατά αξιολογική σειρά προτεραιότητας τις υποψηφιότητες, ανά κατηγορία χορηγικών βραβείων. Για το σκοπό αυτό το Γραφείο Χορηγιών παρέχει στο Συμβούλιο Χορηγιών στοιχεία από το αρχείο του για κάθε υποψηφιότητα καθώς και κάθε σχετική εισήγηση η οποία θα του ζητηθεί.
3. Το Συμβούλιο Χορηγιών, μπορεί να καλεί εκπροσώπους των υποψηφίων προς βράβευση χορηγών σε ακρόαση ή να ζητά από αυτούς οιοδήποτε πληροφοριακό υλικό, εφόσον το κρίνει απαραίτητο.
4. Η διαδικασία της αξιολόγησης πραγματοποιείται τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο κάθε έτους για τις πολιτιστικές χορηγίες που υλοποιήθηκαν το προηγούμενο έτος.
5. Σε περίπτωση πολυετούς χορηγίας η υποψηφιότητα εξετάζεται μετά τη συμπλήρωση του πρώτου δωδεκαμήνου υλοποίησης της χορηγούμενης δραστηριότητας.
6. Τα βραβεία απονέμονται από τον Υπουργό Πολιτισμού μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης και την συνακόλουθη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Χορηγιών.

Αρθρο 5. Συνεκτιμώμενα Κριτήρια Κατάταξης
α) Η ευρύτερη σημασία της συγκεκριμένης χορηγίας και η προσφορά της στον χώρο του πολιτισμού.
β) Το σκεπτικό και η δεοντολογική συνέπεια της χορηγίας.
γ) Το συνολικό ποσό που δαπανήθηκε στη χορηγία.
δ) Η εξ υπαρχής δημιουργία πολιτισμικού αγαθού ή/και πολιτισμικού θεσμού, με πρωτοβουλία του χορηγού.
ε) Ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και η οργάνωση της χορηγίας.
στ) Η αρτιότητα της οργάνωσης.
ζ) Ο βαθμός και η ποιότητα της συνεργασίας μεταξύ χορηγού και αποδέκτη της χορηγίας.
η) Η πρωτοτυπία του χορηγικού προγράμματος.
θ) Σε περίπτωση χορηγιών που αξιολογούνται ως ίσης σημασίας, από τις οποίες η μία είναι αποκλειστική χορηγία και η άλλη συγχορηγία, υπερτερεί η αποκλειστική χορηγία.
Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

9. Νόμος αριθ. 3658/2008 «Μέτρα για την Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008).

Άρθρο 1. Σύσταση Διεύθυνσης
Συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠ.ΠΟ.) υπηρεσιακή μονάδα σε επίπεδο Διεύθυνσης, με τίτλο «***Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών***», η οποία υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Άρθρο 2. Σκοπός
Σκοπός της Διεύθυνσης είναι *η προστασία των πολιτιστικών αγαθών και η καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας*, ιδίως με *την αναζήτηση, την τεκμηρίωση προέλευσης και διακίνησης και τη διεκδίκηση κινητών μνημείων*, κατά την έννοια του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α΄), τα οποία είναι *προϊόντα κλοπής, υπεξαίρεσης, παράνομης ανασκαφής ή ανέλκυσης (από το βυθό θάλασσας, λίμνης ή ποταμού) ή έχουν παρανόμως διακινηθεί στο εσωτερικό ή το εξωτερικό*

Άρθρο 3. Διάρθρωση και αρμοδιότητες

Άρθρο 4. Υποχρέωση συνεργασίας και συνδρομής
1. Η Διεύθυνση, για την εκπλήρωση του σκοπού της, συνεργάζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες άλλων χωρών, καθώς και με τις εισαγγελικές, τελωνειακές, διωκτικές και λοιπές αρχές και υπηρεσίες της Χώρας.
2. Οι δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και τα αναγνωρισμένα από το κράτος μουσεία υποχρεούνται σε άμεση παροχή στοιχείων και συνδρομή στη Διεύθυνση, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματός της.

3. Το προσωπικό του Υπουργείου Πολιτισμού υποχρεούται να παρέχει τη συνδρομή του στις διωκτικές αρχές, με εντολή της Υπηρεσίας του και πέραν του νομίμου ωραρίου της υπηρεσίας. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την παροχή της συνδρομής αυτής.

Άρθρο 5. Διάθεση Προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας
Με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας διατίθεται στη Διεύθυνση αξιωματικός του Τμήματος Δίωξης Αρχαιοκαπηλίας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, ως σύνδεσμος εξασφάλισης της συνεργασίας μεταξύ της Υπηρεσίας αυτής και της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα αντιμετώπισης της αρχαιοκαπηλίας. Η διάρκεια της διάθεσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη.

Άρθρο 6. Εισαγγελέας Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών
Στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών Αθηνών ορίζεται από τον Διευθύνοντα αυτήν, Εισαγγελικός Λειτουργός, με τον αναπληρωτή του, αρμόδιος για την προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών, ο οποίος εποπτεύει όλη την προανακριτική διαδικασία, ασκεί την ποινική δίωξη για αδικήματα που προβλέπονται στη νομοθεσία περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών, επιμελείται δε την εκτέλεση των κύριων και παρεπόμενων ποινών που επιβάλλονται.

Άρθρο 7. Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων
1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται εννεαμελής Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων με τριετή θητεία που μπορεί να ανανεωθεί. Με την ίδια απόφαση ορίζεται από τα μέλη της ο πρόεδρος και ο αναπληρωτής του. Χρέη γραμματέα ασκεί υπάλληλος της Διεύ θυνσης, κατηγορίας ΠΕ Αρχαιολόγων ή Διοικητικού, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης. Με την ίδια απόφαση, ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Επιτροπής.
2. Η Επιτροπή αποτελείται από τον εκάστοτε Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού, τον εκάστοτε Προϊστάμενο του Τμήματος Δίωξης Αρχαιοκαπηλίας, έναν Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Πολιτισμού, έναν συνεργάτη του Γραφείου του Υπουργού Πολιτισμού, μέλη Δ.Ε.Π. πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή από ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων ή από άλλους έγκριτους επιστήμονες ή από υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ του Υπουργείου Πολιτισμού ή από άλλα πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους ή εμπειρίας στην αρχαιολογία, αρχιτεκτονική, ιστορία της τέχνης, στο δίκαιο της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας.
3. Η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων:

α) παρέχει συνδρομή στη Διεύθυνση για την επιστημονική τεκμηρίωση και την προέλευση των κινητών μνημείων, καθώς και για κάθε άλλο επιστημονικό θέμα που άπτεται του αντικειμένου της Διεύθυνσης,

β) γνωμοδοτεί για κάθε θέμα, συναφές με το έργο της Διεύθυνσης, το οποίο παραπέμπεται στην Επιτροπή από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού ορίζεται η αμοιβή των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων.

Άρθρο 8. Προσωπικό

Άρθρο 9. Χορήγηση αμοιβών − Εύφημος Μνεία
1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Πολιτισμού και Εσωτερικών καθορίζονται οι δικαιούχοι, οι προϋποθέσεις, τα κριτήρια υπολογισμού, η προθεσμία και η διαδικασία χορήγησης της χρηματικής αμοιβής σε όποιον συμβάλλει στην ανάκτηση μνημείων, τα οποία κατέχονται παρανόμως ή στην καταστολή των ποινικών αδικημάτων του ενάτου κεφαλαίου του ν. 3028/2002, όπως εκάστοτε ισχύει.
2. Για τη χορήγηση των αμοιβών αυτών εγγράφονται κατ' έτος στον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού και σε ιδιαίτερο κωδικό αριθμό οι απαραίτητες πιστώσεις.

3. Χρηματική αμοιβή δεν καταβάλλεται όταν ο δικαιούχος έχει ήδη αμειφθεί με βάση άλλη διάταξη για την ίδια πληροφορία.
4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού είναι δυνατόν να απονέμεται, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εύφημος μνεία σε όποιον συμβάλλει στην ανάκτηση μνημείων ή στην πρόληψη και καταπολέμηση αδικημάτων του κεφαλαίου 9 του ν. 3028/2002, όπως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρο 10. Κιβδηλεία Μνημείων
[Προστίθεται παράγραφος στο άρθρο 66 του ν. 3028/2002, βλ. ανωτέρω].

Άρθρο 11. Οργανωμένο Έγκλημα − Μέτρα Επιείκειας
[Προστίθεται εδάφιο στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα][52].

Άρθρο 12. Άρση απορρήτου
[Προστίθεται παράγραφος 1β στο άρθρο 4 του Ν.2225/1994 (ΦΕΚ 121/Α΄/)][53]

Άρθρο 13. Διεθνής Δικαιοδοσία Ελληνικών Δικαστηρίων − Εφαρμοστέο Δίκαιο
1. Τα Ελληνικά Δικαστήρια έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάζουν διαφορές που αναφέρονται σε θέματα κυριότητας, νομής και κατοχής κινητών μνημείων κατά την έννοια του ν. 3028/2002.
2. Τα Ελληνικά Δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία να διατάξουν κάθε πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο που αποσκοπεί στη συντήρηση ή διασφάλιση δικαιώματος που αφορά σε κινητά μνημεία κατά την έννοια του ν. 3028/2002.
3. Οι διατάξεις του ν. 3028/2002 εφαρμόζονται ανεξαρτήτως του εφαρμοστέου στην ένδικη σχέση δικαίου, στην περίπτωση κατά την οποία η ένδικη σχέση αφορά σε κινητά μνημεία κατά την έννοια του ως άνω νόμου.
4. Τα αδικήματα που προβλέπονται στις ποινικές διατάξεις του κεφαλαίου 9 του ν. 3028/2002, όπως εκάστοτε ισχύει, διώκονται και τιμωρούνται σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους ακόμη και στην περίπτωση που τελέσθηκαν στην αλλοδαπή.

Άρθρο 14. Συγκρότηση Διυπουργικής Επιτροπής
Α) Συγκροτείται Διυπουργική Επιτροπή για τον πολιτικό συντονισμό επί θεμάτων προστασίας πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία θα αποτελείται από τους:

1) Υπουργό Πολιτισμού ως πρόεδρο, με αναπληρωτή τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού.

2) Υπουργό Εσωτερικών ως μέλος, με αναπληρωτή τον Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Τάξης.

3) Υπουργό Δικαιοσύνης ως μέλος, με αναπληρωτή τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Β) Η Επιτροπή συγκαλείται από τον πρόεδρό της και συνέρχεται στο Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο παρέχει και την αναγκαία γραμματειακή υποστήριξη.

Άρθρο 15. Έναρξη λειτουργίας της Διεύθυνσης
1. Η έναρξη λειτουργίας της Διεύθυνσης ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Μετά τη σύσταση της νέας Διεύθυνσης και μετά τη στελέχωσή της, παύουν να ισχύουν οι αντίστοιχες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Μουσείων Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και της Εφορείας Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών.

---

[52] Ποινικός Κώδικας, άρθρο 187 παρ.1 : «*Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα (οργάνωση) και επιδιώκει τη διάπραξη .... "καθώς και περισσότερων κακουργημάτων που προβλέπονται και τιμωρούνται από τη νομοθεσία για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς"».*
[53] Ν.2225/1994, άρθρο 4 : ***«1β**. Επιτρέπεται, επίσης, η άρση του απορρήτου για τη διακρίβωση των κακουργημάτων που προβλέπονται από το ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153 Α΄), όπως ο νόμος αυτός εκάστοτε ισχύει.»*

3. Η νέα Διεύθυνση συνεργάζεται και ενημερώνεται με στοιχεία που της παρέχει η Διεύθυνση Μουσείων Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων. Συνεργάζεται ομοίως με την Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλόγων και τις αρμόδιες κατά τόπον Εφορείες Αρχαιοτήτων όποτε αυτό απαιτηθεί.
4. Από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού που ορίζει την έναρξη της νέας Διεύθυνσης τροποποιούνται ή καταργούνται οι κατωτέρω διατάξεις: .....

Άρθρο 16. Εξουσιοδότηση
Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μπορούν να ρυθμίζονται θέματα μεταφοράς αρχείων μεταξύ των υπηρεσιών, καθώς και σχέσεων της Διευθύνσεως με τις λοιπές υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 20. Έναρξη ισχύος
Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

10. Νόμος αρ. 1958/1991, "Τμήματα αμειβομένων αθλητών, αθλητικές εταιρείες και άλλες διατάξεις" (Φ.Ε.Κ. 122/Α'/6.8.1991).

Άρθρο 81.

1. Τά ***αρχαιολογικά εν γένει έργα***, που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.) του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) ετήσιο πρόγραμμα έργων και ιδίως οι ανασκαφές και οι εργασίες που πραγματοποιούνται σε αρχαία και ιστορικά μνημεία ή στον περιβάλλοντα χώρο τους, είναι δυνατόν να εκτελούνται, λόγω της επιστημονικής και καλλιτεχνικής φύσης τους και της εξαιρετικής λεπτότητας τους και απευθείας από την Υπηρεσία με αυτεπιστασία και απολογιστικά.
2. Σε περίπτωση που υπάρχει ***επείγουσα και απρόβλεπτη ανάγκη εκτέλεσης κάποιου αρχαιολογικού έργου***, που δεν περιλαμβάνεται στο ετήσιο εγκεκριμένο πρόγραμμα του Κ.Α.Σ., για την αποτροπή κινδύνου που ανέκυψε, μπορεί ο προϊστάμενος της αρμόδιας κατά τις κείμενες διατάξεις κεντρικής, περιφερειακής ή ειδικής περιφερειακής Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ να προβαίνει αμέσως στην εκτέλεση των αναγκαίων εργασιών, συνενοούμενος με το Υπουργείο για τη δαπάνη και αιτούμενος την έγκριση της αρμόδιας Διεύθυνσης. Η δαπάνη γι' αυτά τα επείγοντα και απρόβλεπτα έργα μπορεί να καλύπτεται, αν δεν επαρκούν οι ειδικές γι' αυτά προβλέψεις σε κάθε Υπηρεσία, είτε με έκτακτη χρηματοδότηση από το Υπουργείο, είτε με μεταφορά πιστώσεων από άλλα έργα.
3. Για την εκτέλεση των ανωτέρω έργων, οι προϊστάμενοι των αρμόδιων κεντρικών, περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ μπορούν να προβαίνουν στις ***προσλήψεις του αναγκαίου και κατάλληλου ωρομίσθιου προσωπικού μέσα στα όρια των εγκεκριμένων πιστώσεων για το συγκεκριμένο έργο***, με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου η οποία σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει κατ' έτος τον αριθμό των "***1390***"[54] ωρών για κάθε απασχολούμενο. Το προσωπικό εκτέλεσης των έργων αυτών εξαιρείται από τις διατάξεις περιορισμού ή απαγορεύσεως προσλήψεων στο Δημόσιο. «Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 21 του ν. 2190/1994 (Φ.Ε.Κ. 28 Α')[55] ισχύουν και για το προσωπικό των ανωτέρω έργων, το οποίο μπορεί να

[54] Τίθεται όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του Ν. 2833/2000 (Φ.Ε.Κ. 150/Α'/30.6.2000) και αντικαταστάθηκε με την περίπτ. α΄ της παρ.27 του άρθρου 19 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ 228/Α΄/9.10.2001).
[55] Ν.2190/1994, άρθρο 21, παρ.3 «3. Κατ' εξαίρεση, για ***το προσωπικό προγραμμάτων ή έργων που χρηματοδοτούνται ή επιδοτούνται από διεθνείς οργανισμούς ή ερευνητικών προγραμμάτων ή προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας ή για την εκπλήρωση υποχρεώσεων από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς...***επιτρέπεται η διάρκεια των συμβάσεων να είναι μέχρι ένα έτος και να ανανεώνονται ή

προσλαμβάνεται με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου διάρκειας ενός (1) έτους, δυνάμενη να ανανεώνεται ή να παρατείνεται μέχρι το τέλος του έργου. Η ρύθμιση αυτή ισχύει και για το προσωπικό που ασχολείται σε έργα ή δραστηριότητες ή προγράμματα που σχετίζονται αποκλειστικά με την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων 2004».[56]

4. Με Προεδρικό Διάταγμα[57], που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, διαφοροποιούνται ή συμπληρώνονται διατάξεις των Ν. 1418/1984, Ν. 716/1977 και του π.δ. 609/85, που ρυθμίζουν θέματα σχετικά με :

α. Τη μελέτη και την εκτέλεση των αρχαιολογικών εν γένει έργων (*ανασκαφές, αναστηλώσεις, στερεώσεις, συντηρήσεις αρχαίων και μνημείων, διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων, μουσειακές εργασίες εν γένει, επισκευές, μετασκευές*) καθώς και τη χρηματοδότηση των έργων αυτών και τη διαχείριση των σχετικών πιστώσεων.

β. Την προκήρυξη και τη διενέργεια των σχετικών διαγωνισμών.

γ. Τη συντήρηση και φύλαξη των έργων και των εργοταξίων.

δ. Την πρόσληψη, του κάθε κατηγορίας και ειδικότητας αναγκαίου για την εκτέλεσή τους προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή έργου σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3.

ε. Τον τρόπο καθορισμού των αποδοχών του προσωπικού αυτού.

στ. Τον τρόπο προμήθειας των υλικών, εργαλείων, συσκευών και μηχανημάτων.

ζ. Κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετική με τη μελέτη και εκτέλεση των αρχαιολογικών εν γένει έργων.

5. Η παράγραφος 2 του άρθρου 8 του Ν.1189/1981 " *Περί τακτοποιήσεως υπαλλήλων του ΥΠΠΟ* " και κάθε άλλη διάταξη, που αντίκειται προς τις διατάξεις του παρόντος άρθρου ή ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο θέματα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο καταργούνται.

«6. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται, από τότε που ίσχυσαν, και για το προσωπικό εκπόνησης των μελετών των σχετικών έργων, καθώς και για το προσωπικό που απασχολείται στην προετοιμασία και επίβλεψη των έργων τα οποία εκτελούνται, κατ΄ανάθεση, από ειδικευμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις.

7. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου, όπως διαμορφώνεται μετά τις ανωτέρω ρυθμίσεις, ισχύουν και για τα έργα που εκτελούνται από το Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων, καθώς και για τα έργα που εκτελούνται σε μνημεία υπαγόμενα στις διατάξεις του Ν.1469/1950 (ΦΕΚ 169 Α΄).

8. Ως προς την διαδικασία των αναφερόμενων στις παραπάνω παραγράφους 6 και 7 του παρόντος προσλήψεις, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του ΠΔ99/1992»[58].

11. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 99/1992 "Μελέτη και εκτέλεση αρχαιολογικών εν' γένει έργων" (Φ.Ε.Κ. 46/Α'/24.3.1992)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': Γενικές διατάξεις.

Άρθρο 1: Πεδίο Εφαρμογής.

Στις διατάξεις του παρόντος διατάγματος υπάγονται ***η μελέτη και η εκτέλεση των αρχαιολογικών εν γένει έργων*** (ανασκαφές, αναστηλώσεις, στερεώσεις, συντηρήσεις αρχαίων και μνημείων, διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων, μουσειακές εργασίες εν γένει, επισκευές, μετασκευές)[59].

παρατείνονται έως το τέλος του προγράμματος ή έργου ή την εκπλήρωση της υποχρεώσεως, αποκλειομένης σε κάθε περίπτωση της αναγνώρισής τους ως συμβάσεων αορίστου χρόνου».

[56] Το εδάφιο εντός **« »,** το οποίο προσετέθη με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του Ν. 2833/2000 (Φ.Ε.Κ. 150/Α'/30.6.2000), τίθεται όπως αντικατεστάθη με την περ. α΄ της παρ. 27 του άρθρου 19 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ228/Α΄/9.10.2001).

[57] Π.Δ. αρ. 99/1992 (Φ.Ε.Κ. 46/Α'), βλ. κατωτέρω.

[58] Οι παρ. 6, 7 και 8 προσετέθησαν με την περ. β΄ της παρ.27 του άρθρου 19 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ228/Α΄/9.10.2001).

[59] Βλ. και άρθρο 7 παρ. 12 του Ν. 2557/1997 (Φ.Ε.Κ. 271/Α')

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Σύνταξη μελετών.

Άρθρο 2: Τρόπος σύνταξης μελετών.
1. Η σύνταξη των μελετών των αρχαιολογικών εν γένει έργων και εργασιών, όπου απαιτείται η ύπαρξη μελέτης, ενεργείται ύστερα από απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού απ΄ ευθείας από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού(ΥΠΠΟ), ή με ανάθεση σε ιδιώτες μελετητές που έχουν τα κατά νόμον προσόντα ή και πρόσθετα εξειδικευμένα προσόντα που ορίζονται με την εκάστοτε διακήρυξη.
2. Οι μελέτες συντάσσονται με βάση ειδικές, για κάθε αντικείμενο, προδιαγραφές, οι οποίες εγκρίνονται με αποφάσεις του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ). Με την ίδια διαδικασία εγκρίνονται και οι τυχόν τροποποιήσεις.

Άρθρο 3: Σύνταξη μελετών με ανάθεση.
1. Όταν η μελέτη ανατίθεται σε ιδιώτη μελετητή ή ιδιωτικά γραφεία μελετών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 716/1977 "περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως μελετών", όπως εκάστοτε ισχύει[60].
2. Οι αμοιβές των μελετητών, για τις μελέτες της προηγούμενης παραγράφου, καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις, που ισχύουν εκάστοτε, περί αμοιβών μελετητών. Σε περιπτώσεις μελετών που δεν προβλέπονται από τις διατάξεις αυτές, οι αμοιβές καθορίζονται με βάση ειδικό αναλυτικό τιμολόγιο εργασιών μελέτης ή Κώδικα αμοιβών, που κυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου του ΥΠΠΟ.
3. Παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του Ν. 716/77[61] επιτρέπονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου και, όπου απαιτείται, και του ΚΑΣ. Οι παρεκκλίσεις μπορούν να αφορούν σε σχεδιασμό ή μελέτη, ή έλεγχο μελέτης έργου στο σύνολό του, ή Τμήματος του, ή ομάδος ομοειδών έργων, καθώς επίσης και σε θέματα αμοιβών. Η ανάθεση σε ιδιώτη μελετητή γίνεται σ' αυτές τις περιπτώσεις, με σύμβαση που προσδιορίζει και τη σχετική αμοιβή. Ο μελετητής, που αναλαμβάνει καθήκοντα σύμφωνα με την παράγραφο αυτής, υπέχει και ευθύνη δημοσίου υπαλλήλου.

Άρθρο 4: Σύνταξη μελετών, δια της υπηρεσίας.
Η σύνταξη των μελετών αρχαιολογικών εν γένει έργων, δια της υπηρεσίας, ενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟ ή από ειδική ομάδα που συγκροτείται εκάστοτε με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, από υπαλλήλους του ΥΠΠΟ με εμπειρία στο αντικείμενο της μελέτης.

Άρθρο 5: Θεώρηση, έγκριση και τροποποίηση μελετών.
1. Οι μελέτες των αρχαιολογικών εν γένει έργων ελέγχονται και θεωρούνται από την αρμόδια, κατά περίπτωση, διεύθυνση του ΥΠΠΟ[62].

---

[60] Ο Ν.716/1977 καταργείται *από 2.3.2004* σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 30 του Ν.3164/2003 (ΦΕΚ 176/Α΄/2.7.2003). Ο Ν.3163/2003 κατηργήθη με την παρ.2 του άρθρου 46 του Ν. 3316/2005 «*Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 42/Α΄/22.2.2005), που ισχύει ήδη.
[61] Ο Ν.716/1977 καταργείται *από 2.3.2004* σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 30 του Ν.3164/2003 (ΦΕΚ 176/Α΄/2.7.2003). Ο Ν.3163/2003 κατηργήθη με την παρ.2 του άρθρου 46 του Ν. 3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 42/Α΄/22.2.2005), που ισχύει ήδη.
[62] Βλ. και παρ.4 του άρθρου 19 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ228/Α΄/9.10.2001): *«Για όσες τεχνικές μελέτες του Υπουργείου Πολιτισμού ανατίθενται σε συνεργαζόμενα γραφεία, το αντικείμενο των οποίων είναι αρμοδιότητας περισσοτέρων του ενός Τμημάτων της ίδιας Διεύθυνσης, ως διευθύνουσα υπηρεσία θεωρείται η αρμόδια Διεύθυνση και ως προϊσταμένη αρχή ο Γενικός Διευθυντής Αναστηλώσεως, Μουσείων και Τεχνικών Έργων»*.

2. Οι μελέτες ή οι τροποποιήσεις τους εγκρίνονται από τον Υπουργό Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας διεύθυνσης του ΥΠΠΟ, και γνωμοδότηση του αρμόδιου Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων ή του ΚΑΣ. Η έγκριση μελετών, με τη διαδικασία αυτή, εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τον φορέα ή την υπηρεσία που εκπόνησε τη μελέτη.
3. Σε περίπτωση που κάποιο αρχαιολογικό έργο είναι αρμοδιότητας, περισσοτέρων της μιας Υπηρεσιών μπορεί ύστερα από απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού η μελέτη να ανατίθεται σε μία μόνο Υπηρεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Χρηματοδότηση και εκτέλεση των αρχαιολογικών έργων.

Άρθρο 6: Χρηματοδότηση των αρχαιολογικών μελετών και έργων. Διαχείριση των σχετικών πιστώσεων.
1. Τα αρχαιολογικά εν γένει έργα που εκτελεί το Δημόσιο χρηματοδοτούνται από τους Προϋπολογισμούς Τακτικό, Δημοσίων Επενδύσεων, από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων[63], από τα έσοδα του αριθμολαχείου ΛΟΤΤΟ-ΠΡΟ-ΠΟ (άρθρο 13 του Ν. 1948/91, ΦΕΚ Α' 83) και από άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές πηγές.
2. Τις πιστώσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο βαρύνουν[64] οι δαπάνες για:

α) την εκπόνηση των μελετών
β) τις αναγκαίες ερευνητικές εργασίες, καθώς και τις εργασίες και υλικά τεκμηρίωσης
γ) την εκτέλεση και συντήρηση των αρχαιολογικών έργων
δ) την καταβολή αποζημίωσης για την προσωρινή στέρηση της χρήσης, καθώς και για τις ζημιές που προκαλούνται κατά την εκτέλεση των έργων
ε) τα ασφάλιστρα των ίδιων των έργων και των επιβλεπόντων και των εργαζομένων σ' αυτά
στ) την προμήθεια μέσων και των αναγκαίων μηχανημάτων, εργαλείων, οργάνων, συσκευών, ειδικών συγγραμμάτων, χαρτών και υλικών πάσης φύσεως
ζ) την καταβολή αμοιβών, αποδοχών ή αποζημιώσεων στο προσωπικό πάσης φύσεως που προσλαμβάνεται πρόσκαιρα για την εκτέλεση, επίβλεψη, συντήρηση και φύλαξη των έργων και των εργοταξίων
η) τη μίσθωση των αναγκαιούντων ακινήτων και μέσων
θ) αμοιβές παροχής υπηρεσιών
ι) την εκτέλεση επί μέρους εργασιών από τρίτους, με υλικά ή χωρίς υλικά (φατούρα)
ια) την επιστημονική δημοσίευση των εργασιών μετά την ολοκλήρωσή τους και κάθε άλλη δαπάνη σχετική με την μελέτη, τεκμηρίωση, εκτέλεση και εν χρόνω παρακολούθηση των αρχαιολογικών έργων.

3. Η διαχείριση των επιχορηγήσεων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων προς τις περιφερειακές και ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΠΟ (παρ. 59 του άρθρου 11 του Ν. 1881/90, ΦΕΚ Α' 42) πραγματοποιείται από αυτές απ' ευθείας και σύμφωνα με τους κανόνες περί λογιστικής διαχειρίσεως που διέπουν την λειτουργία τους.
4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού καθορίζονται η ροή χρηματοδότησης μελετών και έργων, που χρηματοδοτούνται από τα προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 13 του Ν. 1948/91 έσοδα, σε περίπτωση που ο προϋπολογισμός του υπερβαίνει την αρχική χρηματοδότηση. Η απόφαση αυτή αποτελεί προϋπόθεση για τη δημοπράτηση του έργου.

Άρθρο 7: Τρόπος εκτελέσεως των αρχαιολογικών έργων.
1. Οι ανασκαφές και εν γένει τα αρχαιολογικά έργα που εκτελούνται μετά από έγκριση του αρμοδίου οργάνου του ΥΠΠΟ, από τις διευθύνουσες Υπηρεσίες του άρθρου 2 παρ.1 εδάφ. α' και β' του Π. Δ. 263/87 (ΦΕΚ Α' 127) και τις Υπηρεσίες της παρ. 4 του άρθρου 2 του ιδίου διατάγματος γίνονται με αυτεπιστασία και απολογιστικά.
2. Ο τρόπος εκτέλεσης των αρχαιολογικών έργων που εκτελούνται από τις λοιπές διευθύνουσες υπηρεσίες του άρθρου 2 παρ.1 εδάφ. γ' του Π. Δ. 263/87, αποφασίζεται

[63] Βλ. άρθρο 10 του Ν.736/1977.
[64] Βλ. και παρ.10 του άρθρου 10 του Ν.3207/2003 (ΦΕΚ 302/Α΄/24.12.2003).

σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Π. Δ. 609/85. Τα έργα αυτά μπορούν να εκτελεσθούν είτε με αυτεπιστασία και απολογιστικά είτε από ειδικευμένες επιχειρήσεις.
3. Η συντήρηση των εκτελούμενων έργων, καθώς και η άρση ετοιμορροπίας ενεργείται κατά προτεραιότητα.
4. Η εκτέλεση αρχαιολογικών έργων και εργασιών όπου κρίνεται απαραίτητο γίνεται με βάση ειδικές τεχνικές προδιαγραφές που εγκρίνονται εκάστοτε με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνωμοδότηση του Κ.Α.Σ. ή του τεχνικού Συμβουλίου του ΥΠΠΟ, κατά περίπτωση. Στη διαμόρφωση των προδιαγραφών αυτών λαμβάνονται υπόψη οι διεθνείς Συμβάσεις, Διακηρύξεις, Συστάσεις διεθνών οργανισμών, κανονισμοί και προδιαγραφές άλλων χωρών και η διεθνής πρακτική που ακολουθείται στα σχετικά θέματα. Με όμοιες αποφάσεις εγκρίνονται και οι τροποποιήσεις που ενδείκνυνται να γίνουν.
5. Σε περίπτωση που κάποιο αρχαιολογικό έργο είναι αρμοδιότητος περισσοτέρων της μιάς υπηρεσιών, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μπορεί να ανατίθεται σε μία μόνο υπηρεσία. Τα όργανα δημοπράτησης, επίβλεψης και παραλαβής του έργου, στις περιπτώσεις αυτές μπορούν να στελεχώνονται και από υπαλλήλους των συναρμόδιων υπηρεσιών.

Άρθρο 8: Εκτέλεση αρχαιολογικών έργων από εργοληπτικές επιχειρήσεις.
Στις περιπτώσεις που τα αρχαιολογικά έργα ανατίθενται σε ειδικευμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 1418/84 και των εκτελεστικών του Π. Δ/γμάτων 609/85 και 263/87, με τις παρακάτω τροποποιήσεις και συμπληρώσεις:
α) Η διακήρυξη δημοπρασίας, ανεξάρτητα από το επιλεγόμενο σύστημα υποβολής οικονομικής προσφοράς μπορεί να ορίζει και όλες τις απαιτούμενες με ποινή αποκλεισμού προϋποθέσεις για τη συμμετοχή εργοληπτικών επιχειρήσεων όπως π.χ. η τεκμηριωμένη προηγούμενη εμπειρία σε εκτέλεση παρόμοιων έργων, η ετοιμότητα και εξασφάλιση των κατάλληλων συνεργείων, υλικών και εξοπλισμού για την εκτέλεση των ειδικών εργασιών κ.λ.π. Τα πρόσθετα αυτά στοιχεία εξετάζονται από την επιτροπή πριν από το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών, σε αυτοτελές στάδιο της διαδικασίας που επιδέχεται την υποβολή ενστάσεων εντός 5ημέρου από την δημόσια ανακοίνωση του αποτελέσματος τυχόν αποκλεισμού, όσων δεν συγκεντρώνουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Η υποβολή και εκδίκαση των ενστάσεων διενεργούνται, σύμφωνα με το άρθρο 20 του Π. Δ. 609/85.
β) Η διαδικασία αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών και ανάδειξης μειοδότη με βάση τη βέλτιστη προσφορά του άρθρου 10 του Π. Δ. 609/85 μπορεί να εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις έργων, στα οποία δεν απαιτείται σύνταξη ή ολοκλήρωση ή αναθεώρηση μελέτης, από τους διαγωνιζόμενους. Στις περιπτώσεις αυτές η τεχνική προσφορά μπορεί να περιέχει στοιχεία για προσδιορισμό τεχνολογικών χαρακτηριστικών, επί μέρους στοιχείων του έργου, υποβολή προτάσεων - λύσεων σε δεδομένο τεχνικό πρόβλημα, χρονοδιάγραμμα, τεκμηριωμένα στοιχεία εμπειρίας του διαγωνιζόμενου σε εκτέλεση παρόμοιων έργων, εξασφάλιση των κατάλληλων συνεργείων, εξοπλισμού και υλικών κ.λ.π.Το σύστημα αυτό, το οποίο εν συντομία ονομάζεται "*σύστημα αξιολόγησης προσφορών*", μπορεί να συνδυασθεί με οποιοδήποτε από τα συστήματα υποβολής οικονομικής προσφοράς των άρθρων 6-10 του Π. Δ. 609/85, και όχι αποκλειστικά με αυτό της υποβολής εργολαβικού ανταλλάγματος, κατ' αποκοπήν. Η διαδικασία εξέτασης των τεχνικών προσφορών, η ανάδειξη του μειοδότη κ.λ.π. γίνεται κατά την παρ. 3 του άρθρου 10 του Π. Δ. 609/85 και οι προθεσμίες δημοσίευσης της περίληψης, ισχύος των προσφορών κ.λ.π. είναι αντίστοιχες με αυτές του συστήματος "*μελέτη κατασκευή*" του άρθρου 10 του Π. Δ. 609/85.
γ) Οι εκτελέσεις αρχαιολογικών έργων ή τμημάτων τους που απαιτούν ή επιδέχονται ειδικούς τρόπους κατασκευής η μεθόδους που καλύπτονται από ειδική τεχνογνωσία ή απόρρητο, όπως συστήματα ασφαλείας και πυρασφαλείας, κατασκευή θησαυροφυλακίων προστασίας αρχαίων ή ευρημάτων, ειδικές επεμβάσεις συντήρησης κ.λ.π. γίνονται κατά τις διατάξεις περί εκτέλεσης Δημ. Έργων, όχι αποκλειστικά από εργοληπτικές επιχειρήσεις, εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ ή τα Νόμιμα Μητρώα Εμπειροτεχνών αλλά και από αντιπροσώπους, εισαγωγικές ή άλλες εταιρείες ή φυσικά πρόσωπα που ασχολούνται, κατά κύριο λόγο, με τα ανωτέρω αντικείμενα, μετά από προεπιλογή από αρμόδια επιτροπή, που συγκροτείται από την Προϊσταμένη αρχή του έργου. Η προεπιλογή θα γίνεται, πέραν από τις ειδικές για κάθε έργο απαιτήσεις με βάση κατά περίπτωση το είδος, το μέγεθος και την υποδομή των ανωτέρω, τη δυναμικότητα σε ειδικό τεχνικό εξοπλισμό και προσωπικό, την αποδεδειγμένη ύπαρξη

τμήματος συντήρησης και ανταλλακτικών, την εμπειρία σε κατασκευή συναφών έργων σε μέγεθος, πολυπλοκότητα και τύπο κ.λ.π.

Άρθρο 9: Εκτέλεση αρχαιολογικών έργων και εργασιών, με αυτεπιστασία και απολογιστικά.[65]

1. Η αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΠΟ, που εκτελεί το έργο, ορίζει τους επιβλέποντες υπαλλήλους, ειδικοτήτων αναλόγων με το είδος του εκτελουμένου έργου. Δεδομένης της δυσχερούς προσμετρήσεως των αρχαιολογικών εν γένει έργων[66], συντάσσεται και εγκρίνεται από την υπηρεσία, πριν από την εκτέλεση και κοινοποιείται στην Προϊσταμένη Αρχή, ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα και ενδεικτικός προϋπολογισμός του έργου τα οποία προβλέπουν τον αριθμό, τις ειδικότητες και τη διάρκεια απασχόλησης του αναγκαίου προσωπικού, τον αναγκαίο μηχανικό εξοπλισμό και τα απαιτούμενα υλικά. Το είδος και ο αριθμός των μηχανημάτων των έργων, των οποίων η αγορά κρίνεται, και τυχόν αναγκαία, εγκρίνεται από την Προϊσταμένη Αρχή από την οποία εγκρίνεται και ο τρόπος εκμετάλλευσης, μετά τη χρήση τους στο έργο.

2. Το απαιτούμενο προσωπικό διατίθεται από τακτικό ή με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό ή προσλαμβάνεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 81 του Ν. 1958/91 και του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος.

3. Από τις διατιθέμενες για το έργο πιστώσεις καλύπτονται, όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για το έργο, όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 6 του παρόντος διατάγματος, η δε απόδοσή τους γίνεται με την υποβολή των νομίμων παραστατικών στοιχείων (τιμολόγια, δελτία παροχής υπηρεσιών κ.λ.π.) και δικαιολογητικών (αποφάσεις πρόσληψης κ.λ.π.).

4. Κατά την εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία, τηρείται με ευθύνη της Υπηρεσίας ημερολόγιο, στο οποίο καταγράφονται καθημερινώς το απασχολούμενο, κατά ειδικότητα, προσωπικό, τα μηχανήματα ή άλλα μέσα, τα εισκομιζόμενα υλικά, οι εκτελούμενες εργασίες, περιγραφικά και κατά θέση του έργου και κάθε άλλο στοιχείο που είναι αναγκαίο για την τεκμηρίωση. Στις εργασίες ανασκαφών, αναστήλωσης και συντήρησης τηρείται εκ παραλλήλου και αναλυτικό επιστημονικό ημερολόγιο με ευθύνη του επιβλέποντος, που κατατίθεται στο αρχείο της Υπηρεσίας μετά την περάτωση του έργου. Η Υπηρεσία που εκτελεί το έργο οφείλει να υποβάλλει στην Προϊσταμένη Αρχή, κάθε τρίμηνο, συνοπτική έκθεση για την πορεία του έργου.

5. Μετά την περάτωση του έργου ή αυτοτελούς τμήματός του, συντάσσεται από τους επιβλέποντες συγκεντρωτική έκθεση απολογισμού του έργου και υποβάλλεται υποχρεωτικά εντός τριμήνου στην υπηρεσία που εκτελεί το έργο και στην προϊστάμενη αρχή. Η Προϊστάμενη αρχή μπορεί, κατά την κρίση της, να ορίσει επιτροπή ποιοτικής παραλαβής του έργου, αποτελούμενη από τρία τουλάχιστον μέλη με ειδικότητες ανάλογες προς τη φύση των εργασιών. Το πρακτικό της επιτροπής κατακυρώνεται από την προϊσταμένη αρχή. Μετά την παρέλευση 15μήνου από την υποβολή της έκθεσης απολογισμού, εφόσον δεν έχει ενεργοποιηθεί η διαδικασία παραλαβής, το έργο θεωρείται αυτοδικαίως παραληφθέν.

6. Τα αρχαιολογικά έργα του παρόντος άρθρου μπορούν να επιθεωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Οργανισμού του ΥΠΠΟ ή από επιτροπές συγκροτούμενες από τον Υπουργό Πολιτισμού, κατόπιν γνωμοδότησης του ΚΑΣ.

Άρθρο 10: Προσωπικό επιβλέψεως και εκτελέσεως έργων.

1. Οι Προϊστάμενοι των υπηρεσιών του ΥΠΠΟ, που εκτελούν έργα και εργασίες με αυτεπιστασία, εκτός από την διάθεση προσωπικού που προβλέπεται από τις διατάξεις του Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού, δηλ. τακτικού και με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, προβαίνουν στην πρόσληψη του κάθε κατηγορίας και ειδικότητας εποχιακού ή πρόσκαιρου ωρομισθίου προσωπικού που είναι αναγκαίο και κατάλληλο, κατά την κρίση τους, εκάστοτε για την εκτέλεση, επίβλεψη, συντήρηση και φύλαξη των έργων, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 81 του Ν. 1958/91. Το έκτακτο προσωπικό που

---

[65] Οι συμβάσεις έργου που συνάπτονται στο πλαίσιο της εκτέλεσης αρχαιολογικών έργων με αυτεπιστασία εξαιρούνται των διατάξεων του άρθρου 6 του Ν. 2527/1997 (Φ.Ε.Κ. 206/Α').

[66] Βλ. και άρθρο 43 παρ.2 του ΠΔ 609/1985, όπως ισχύει.

προσλαμβάνεται αμείβεται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 και 20 του Ν. 1876/90 (ΦΕΚ Α:27), σε βάρος των πιστώσεων για την εκτέλεση των έργων. Το ίδιο ισχύει και προκειμένου περί των κάθε φύσεως αναγκών των μελετών που εκπονούνται δια της Υπηρεσίας, όταν προς τούτο απαιτείται η πρόσληψη εκτάκτου προσωπικού για εκτέλεση επί μέρους εργασιών ή μελετών.

«2. Οι προσλήψεις του ανωτέρω ωρομισθίου προσωπικού γίνονται από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Κεντρικής, Περιφερειακής ή Ειδικής Περιφερειακής Υπηρεσίας κατόπιν ανακοίνωσης που αναρτάται στο κατάστημα της αρμόδιας Υπηρεσίας, καθώς και στον ιστότοπο του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού, πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από την έκδοση της απόφασης πρόσληψης»[67].

3. Η δαπάνη μετακινήσεων εκτός έδρας του τακτικού και έκτακτου προσωπικού του ΥΠΠΟ, οι οποίες είναι αναγκαίες για την μελέτη ή εκτέλεση των αρχαιολογικών εν γένει έργων βαρύνει τον προϋπολογισμό του αντιστοίχου έργου, καταβάλλεται δε και εκκαθαρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του [Ν.Δ. 65/1973 "Περί των δαπανών κινήσεως των τακτικών πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων"][68] ή κατά το άρθρο 23 παρ.4 του Ν. 1735/87, όπως κάθε φορά ισχύουν.

4. Οι Προϊστάμενοι των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ, που εκτελούν αρχαιολογικά έργα, εν γένει μπορούν να εισηγούνται την ανάθεση καθηκόντων επίβλεψης έργων σε ιδιώτες με σύμβαση έργου, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.2 και 3 του Π. Δ. 263/87.

Άρθρο 11: Εργασίες εκτελούμενες από τρίτους.

«1[69]**.** Οι επί μέρους εργασίες που εκτελούνται από τρίτους στα πλαίσια της εκτέλεσης του όλου έργου, με αυτεπιστασία, ανατίθενται:

α) είτε κατόπιν προχείρου διαγωνισμού, εφ' όσον η δαπάνη κάθε είδους εργασίας δεν υπερβαίνει το διπλάσιο του ορίου του ποσού που ισχύει κάθε φορά για πρόχειρους διαγωνισμούς προμηθειών του Δημοσίου[70],

β) είτε απευθείας από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, που εκτελεί το έργο, εφ' όσον η δαπάνη κάθε επί μέρους εργασίας δεν υπερβαίνει κατά εκτελούμενο έργο, το ποσό που ορίζεται κάθε φορά σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί προμηθειών του Δημοσίου[71]».

---

[67] Η παρ.2 , η οποία είχε αντικατασταθή με το άρθρο 16 του Ν.3525/2007 (ΦΕΚ16/Α΄/26.1.2007), τίθεται όπως αντικατεστάθη εκ νέου με την παρ.4 του άρθρου 42 του Ν.3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α΄/23.12.2010), βλ. κατωτέρω.

[68] Ήδη ισχύει από 1.6.1999 ο Ν. 2685/1999 (Φ.Ε.Κ. 35/Α'/18.2.1999), δυνάμει του οποίου εξεδόθη η κ.υ.α. αριθ.2/88715/0022/30.8.1999 *«Καθορισμός των επιτρεπομένων κατ΄ έτος και κατά μήνα ημερών εκτός έδρας μετακίνησης των υπαλλήλων του Υπουργείου Πολιτισμού»* (ΦΕΚ17/Β΄/14.1.2000) που τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την κ.υ.α. αρ. 2/37958/0022/12.5.2000 (ΦΕΚ795/Β΄/28.6.2000) και με την κ.υ.α. αρ. 2/74561/0022/18.12.2001 (ΦΕΚ 7/Β΄/11.1.2002). Βλ. και την παρ. 16 του άρθρου 19 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ 228/Α΄/9.10.2001).

[69] Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικατεστάθη με την περίπτ. α΄ της παρ.33 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ 228/Α΄/9.10.2001).

[70] Νοείται ήδη το *δεύτερο* εδάφιο του άρθρου 83 του Ν. 2362/1995(ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995), βλ. υποσημείωση υπό το άρθρο 13 κατωτέρω. Το ανώτατο ποσό του εδαφίου αυτού (4.000.000 δρχ.) έχει ήδη αναπροσαρμοσθή σε (8.000.000) δρχ. με την υ.α. αρ. 2024710/602/0026/8.4.1998 (ΦΕΚ 431/Β΄ /7.5.1998). Από 1.1.2002 το ποσό των 8.000.000 δρχ. αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***45.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.2/45564/0026/31.7.2001 (ΦΕΚ1066/Β΄/10.8.2001). Από **11.8.2010** το ποσό των 45.000 ευρώ αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***60.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.35130/739/9.8.2010 (ΦΕΚ1291/Β΄/11.8.2010).

[71] Νοείται ήδη το *πρώτο* εδάφιο του άρθρου 83 του Ν. 2362/1995(ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995), βλ. υποσημείωση υπό το άρθρο 13 κατωτέρω. Το ανώτατο ποσό του εδαφίου αυτού (1.500.000 δρχ.) έχει ήδη αναπροσαρμοσθή σε (4.000.000) δρχ. με την υ.α. αρ. 2024710/602/0026/8.4.1998 (ΦΕΚ 431/Β΄ /7.5.1998). Από 1.1.2002 το ποσό των 4.000.000 δρχ. αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***15.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.2/45564/0026/31.7.2001 (ΦΕΚ1066/Β΄/10.8.2001). Από **11.8.2010** το ποσό των 15.000 ευρώ αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***20.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.35130/739/9.8.2010 (ΦΕΚ1291/Β΄/11.8.2010).

2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος Δ/τος ο πρόχειρος διαγωνισμός και η απ' ευθείας ανάθεση διενεργούνται σύμφωνα με την διαδικασία της παρ.1 του άρθρου 25 του Π.Δ. 609/85.
3. Στους πρόχειρους διαγωνισμούς που αναφέρονται ανωτέρω γίνονται δεκτοί εμπειροτέχνες ελεύθεροι επαγγελματίες, καλλιτέχνες, σχεδιαστές κ.λ.π. αναλόγου κάθε φορά ειδίκευσης, σύμφωνα με τους όρους που θέτει η Υπηρεσία, εφόσον κατά την κρίση της επιτροπής του προχείρου διαγωνισμού παρέχουν εχέγγυα καλής εκτέλεσης της εργασίας.

Άρθρο 12: Προμήθειες - Μισθώσεις - Επισκευές.
1. Η προμήθεια των υλικών, εργαλείων κ.λ.π., που είναι αναγκαία για τα έργα που εκτελούνται ή τις μελέτες που εκπονούνται, ενεργείται από τον προϊστάμενο της Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, που εκτελεί τα έργα βάσει των κειμένων διατάξεων[72] και των οριζομένων στις επόμενες παραγράφους, χωρίς να απαιτείται γι' αυτό έγκριση ή εξουσιοδότηση των Υπηρεσιών άλλων Υπουργείων. «Κατ΄εξαίρεση των κειμένων διατάξεων, το όριο της δαπάνης κάθε είδους προμήθειας κατά εκτελούμενο έργο που ανατίθεται με πρόχειρο διαγωνισμό είναι διπλάσιο του ορίου του ποσού που ισχύει κάθε φορά για πρόχειρους διαγωνισμούς προμηθειών του Δημοσίου»[73].
2. Η ***μίσθωση***, κατ' αποκοπήν ή με ημερομίσθιο ή με ωριαία αντιμισθία ιδιωτικών μέσων μεταφοράς, προωθητήρων, ισοπεδωτήρων, εκσκαφέων, ελκυστήρων, φορτωτών, αντλιών, γερανών και λοιπών εν γένει μηχανημάτων που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των έργων ενεργείται κατά την διαδικασία του άρθρου 11 του παρόντος διατάγματος, που εφαρμόζεται ανάλογα, εφόσον το μίσθωμα κατά το είδος εργασίας και κατά μήνα δεν υπερβαίνει τα χρηματικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο αυτό.
3. Για την ***λειτουργία των εργοταξίων***, δηλ. την στέγαση του προσωπικού εκτέλεσης και επίβλεψης των έργων καθώς και την αποθήκευση και διασφάλιση των ευρημάτων, των υλικών, μηχανημάτων, εργαλείων κ.λ.π. στις περιοχές που εκτελούνται τα έργα, μπορούν να μισθώνονται, προσωρινά, και για διάρκεια μέχρι δώδεκα μηνών οικήματα και αποθήκες. Οι μισθώσεις αυτές ενεργούνται, με απ' ευθείας συμφωνία, από τον προϊστάμενο της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, εφόσον το μίσθωμα, κατά περίπτωση, δεν υπερβαίνει κατά μήνα το ένα δέκατο του ποσού που ορίζεται, κάθε φορά, σύμφωνα με το [άρθρο 3 παρ. 20 εδ. θ' του Ν. 1797/88][74]. Επίσης, κατασκευές πρόχειρων εγκαταστάσεων στην περιοχή των έργων μπορούν να εκτελούνται κατά τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος όσες φορές τα έργα εκτελούνται μακριά από κατοικημένους χώρους και η μίσθωση οικήματος κρίνεται ασύμφορη για την Υπηρεσία.
4. *Επισκευές οδών ή ατραπών* που υπάρχουν στην περιοχή των έργων για τη βελτίωση της βατότητάς τους, καθώς και *κατασκευή οδών ή ατραπών προσπέλασης* προς τα εκτελούμενα έργα, εφόσον οι εργασίες αυτές κρίνονται συμφέρουσες για τη διευκόλυνση των μεταφορών και της

---

[72] Για τα έργα που χρηματοδοτούνται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό, τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων και από τις επιχορηγήσεις του ΤΑΠ νοούνται ήδη τα ***άρθρα 79-85 του Νόμου 2362/1995*** «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995).
[73] Το εδάφιο εντός «.» προσετέθη με την περίπτ. β΄ της παρ. 33 του άρθρου 19 του Ν.2947/2001 (ΦΕΚ 228/Α΄/9.10.2001). Ως προς το ποσό νοείται ήδη το *δεύτερο* εδάφιο του άρθρου 83 του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995), βλ. υποσημείωση υπό το άρθρο 13 κατωτέρω. Το ανώτατο ποσό του εδαφίου αυτού (4.000.000 δρχ.) έχει ήδη αναπροσαρμοσθή σε (8.000.000) δρχ. με την υ.α. αρ. 2024710/602/0026/8.4.1998 (ΦΕΚ 431/Β΄ /7.5.1998). Από **1.1.2002** το ποσό των 8.000.000 δρχ. αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***45.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.2/45564/0026/31.7.2001 (ΦΕΚ1066/Β΄/10.8.2001). Από **11.8.2010** το ποσό των 45.000 ευρώ αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***60.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.35130/739/9.8.2010 (ΦΕΚ1291/Β΄/11.8.2010).
[74] Νοείται ήδη το *πρώτο* εδάφιο του άρθρου 83 του Ν. 2362/1995(ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995), βλ. υποσημείωση υπό το άρθρο 13 κατωτέρω. Το ανώτατο ποσό του εδαφίου αυτού (1.500.000 δρχ.) έχει ήδη αναπροσαρμοσθή σε (4.000.000) δρχ. με την υπουργική απόφαση αρ. 2024710/602/0026/8.4.1998 (ΦΕΚ 431/Β΄/7.5.1998). Από **1.1.2002** το ποσό των 4.000.000 δρχ. αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***15.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.2/45564/0026/31.7.2001 (ΦΕΚ1066/Β΄/10.8.2001). Από **11.8.2010** το ποσό των 15.000 ευρώ αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***20.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.35130/739/9.8.2010 (ΦΕΚ1291/Β΄/11.8.2010).

κίνησης των εργαζομένων, μπορούν να εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος.

5. *Η* ***εκτίμηση ζημιών****, που προκαλούνται σε ιδιοκτησίες τρίτων κατά την εκτέλεση των έργων*, συνεπεία αυτής, καθώς και η εκτίμηση αποζημίωσης για την προσωρινή χρήση, με την συγκατάθεση των ιδιοκτητών ιδιωτικών διαβάσεων, μικροεκτάσεων, πηγών κ.λ.π., εφόσον η χρήση τους είναι συμφέρουσα για την διενέργεια μεταφορών, υδροληψίας, ρευματοληψίας, προσωρινών εγκαταστάσεων κ.λ.π. ενεργείται από τριμελή επιτροπή της Υπηρεσίας που εκτελεί το έργο. Στις περιπτώσεις αυτές η Υπηρεσία είτε αποκαθιστά την κατάσταση που υπήρχε πριν από την χρησιμοποίηση είτε εγκρίνει την καταβολή της αποζημίωσης σε βάρος των πιστώσεων του έργου, εφόσον η αποζημίωση δεν υπερβαίνει το ήμισυ του ποσού που ορίζεται κάθε φορά σύμφωνα με το [εδ. θ' της παρ. 20 του άρθρου 3 του Ν. 1797/88][75], κατά περίπτωση έργου.

6. Ο προϊστάμενος της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, που εκτελεί το έργο, μπορεί να εγκρίνει τη ***χορήγηση προκαταβολής*** έναντι της αξίας των παραγγελλομένων ειδών ή ανατιθεμένων εργασιών, εφόσον τούτο προβλέπεται από την οικεία διακήρυξη ή απόφαση ανάθεσης, με τον όρο προσαγωγής ισόποσης εγγυητικής επιστολής.

7. Οι ***συμβάσεις προμήθειας ή ανάθεσης εκτέλεσης εργασίας***, υπογράφονται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας που εκτελεί το έργο ή το νόμιμο αναπληρωτή του ή άλλο υπάλληλο εξουσιοδοτημένο από τον προϊστάμενο.

Άρθρο 13: Τελικές διατάξεις.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων της αρχαιολογικής εν γένει νομοθεσίας, για θέματα που δεν ρυθμίζονται ειδικά από τις διατάξεις του άρθρου 81 του Ν. 1958/91[76] "Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α' 122) και από τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του [Ν. 1797/88 "Προμήθειες του Δημόσιου Τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων"][77], του Ν. 1418/84 "Δημόσια Έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων", [716/77 "Περί μητρώων μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως μελετών" (ΦΕΚ Α' 295)][78], καθώς και των εκτελεστικών τους Δ/των, όπως κάθε φορά ισχύουν.

Α12. ***Νόμος αριθ. 3614/2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007 -2013» (ΦΕΚ 267/Α΄/3-12-2007)***

---

[75] Νοείται ήδη το *πρώτο* εδάφιο του άρθρου 83 του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995), βλ. υποσημείωση υπό το άρθρο 13 κατωτέρω. Το ανώτατο ποσό του εδαφίου αυτού (1.500.000 δρχ.) έχει ήδη αναπροσαρμοσθή σε (4.000.000) δρχ. με την υπουργική απόφαση αρ. 2024710/602/0026/8.4. 1998 (ΦΕΚ 431/Β΄/7.5.1998). Από 1.1.2002 το ποσό των 4.000.000 δρχ. αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***15.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.2/45564/0026/31.7.2001 (ΦΕΚ1066/Β΄/10.8.2001). Από **11.8.2010** το ποσό των 15.000 ευρώ αυξάνεται και αναπροσαρμόζεται σε ***20.000 ευρώ,*** με την υ.α. αρ.35130/739/9.8.2010 (ΦΕΚ1291/Β΄/11.8.2010).

[76] Βλ. ανωτέρω.

[77] Ο Ν.1797/1988 έχει κατά το μεγαλύτερο μέρος καταργηθή από τον Ν.2286/1995 «*Προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων*» (ΦΕΚ 19/Α΄/1.2.1995). Επειδή όμως οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού κατά την εκτέλεση αρχαιολογικών εν γένει έργων εξαιρούνται ήδη από τον Ν.2286/1995 (βλ. άρθρο 1 παρ.5 περ.Ι)ια΄ του Ν.2286/1995, όπως αντικατεστάθη με την παρ.4 του άρθρου 6 του Ν.2833/2000, ΦΕΚ150/Α΄/30.6.2000) , αντί του Ν.1797/1988 ισχύουν ήδη για τα έργα αυτά οι διατάξεις των άρθρων ***79-85 του Ν.2362/1995*** «*Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 247/Α΄/ 27.11.1995), βλ. και παρ.6 του άρθρου 1 του Ν.2286/1995.

[78] Ο ν.716/1977 καταργείται από 2.3.2004 σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 30 του Ν.3163/2003 «*Μητρώα Μελετητών, ανάθεση και εκπόνηση μελετών και παροχή συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 176/Α΄/2.7.2003), οπότε αρχίζει να ισχύη, σύμφωνα με το άρθρο 36, ο τελευταίος αυτός νόμος. Ο Ν.3163/2003 κατηργήθη με την παρ.2 του άρθρου 46 του **Ν. 3316/2005** «*Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 42/Α΄/22.2.2005).

Αρθρο 25 . Επιτάχυνση της υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων

……..

«**9**. Οι δαπάνες αρχαιολογικών ερευνών και εργασιών που προκαλούνται κατά την εκτέλεση συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση δημόσιων τεχνικών έργων υπό την έννοια του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 55 Α'), όπως αυτός ισχύει, χρηματοδοτούνται από τον κύριο του έργου και αφορούν: α) την αρχαιολογική παρακολούθηση των εργασιών από την αρμόδια Υπηρεσία Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού, β) τη διενέργεια σωστικών ανασκαφών, κατά την έννοια του άρθρου 37 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α') και γ) τη λήψη προληπτικών μέτρων προστασίας των μνημείων έναντι κινδύνων κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου ή και κατά τη φάση της λειτουργίας του. Εφόσον ο προϋπολογισμός των δαπανών αυτών υπερβαίνει το 5% επί του συνολικού προϋπολογισμού του έργου, εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού μετά από αιτιολογημένη γνώμη των αρμόδιων Κεντρικών Συμβουλίων του ίδιου Υπουργείου»[79].

Α13. Νόμος αριθ.3905/2010 «*Ενίσχυση και ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 219/Α΄/23.12.2010)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Άρθρο 42

1. Για την εκτέλεση των αρχαιολογικών ερευνών και εργασιών, που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.) ή το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων (Κ.Σ.Ν.Μ.) του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού, ετήσιο πρόγραμμα έργων, καθώς και σε περίπτωση που υπάρχει επείγουσα και απρόβλεπτη ανάγκη εκτέλεσης αρχαιολογικής έρευνας ή εργασίας, που δεν περιλαμβάνεται στο ετήσιο εγκεκριμένο πρόγραμμα του Κ.Α.Σ. ή Κ.Σ.Ν.Μ., μπορεί να απασχολούνται άτομα με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου με διάρκεια σύμβασης έως οκτώ μήνες.

2. Για την εφαρμογή της παραπάνω παραγράφου, σε κάθε νομό που εκτελούνται οι αρχαιολογικές έρευνες ή εργασίες της παραγράφου 1 του παρόντος, καταρτίζεται πίνακας ανειδίκευτου προσωπικού από τον προϊστάμενο της οικείας Εφορίας Αρχαιοτήτων, ο οποίος έχει ισχύ δύο ετών και στον οποίο εντάσσονται οι υποψήφιοι, κατά φθίνουσα σειρά μορίων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 2190/1994, αλλά με πρώτο κριτήριο αυτό της εντοπιότητας. Ο πίνακας αυτός κοινοποιείται στο Α.Σ.Ε.Π., το οποίο ελέγχει τη νομιμότητα και εξετάζει τυχόν ενστάσεις που υποβάλλονται. Οι προσλήψεις διενεργούνται βάσει των εν λόγω πινάκων από τον προϊστάμενο της οικείας Εφορίας Αρχαιοτήτων, μέχρι τη σταδιακή απορρόφηση των περιλαμβανομένων στους πίνακες, εντός της διάρκειας ισχύος τους και μέχρι την περαίωση της αρχαιολογικής έρευνας ή εργασίας με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου διάρκειας έως οκτώ μήνες.

3. Μέχρις ότου καταστεί δυνατή η πρόσληψη του ανειδίκευτου προσωπικού από τους ανωτέρω προβλεπόμενους πίνακες εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2 περίπτωση ιε΄ του άρθρου 14 του ν. 2190/1994, όπως ισχύει, με δυνατότητα εφάπαξ ανανέωσης της σύμβασης για ίδιο χρόνο.

4. [*Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 10 του* ***π.δ. 99/1992****, βλ. ανωτέρω*].

Άρθρο 43. Μνημόνιο Συναντίληψης και Συνεργασίας

1. Για την παρακολούθηση και εκτέλεση αρχαιολογικών ερευνών και εργασιών, καθώς και εργασιών προστασίας και ανάδειξης των αρχαιολογικών ευρημάτων, τα οποία αποκαλύπτονται στο πλαίσιο εργασιών χωροθέτησης και κατασκευής Μεγάλων Έργων, καταρτίζεται ***Γενικό Πρότυπο Μνημονίου Συναντίληψης και Συνεργασίας*** με κοινή

[79] Η παρ. 9 προσετέθη στο άρθρο 25 του Ν.3614/2007 με την παρ.15 του άρθρου 10 του Ν.3840/2010 (ΦΕΚ 53/Α΄/31.3.2010).

απόφαση των Υπουργών **Υ**ποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και **Π**ολιτισμού και Τουρισμού.

2. Αντικείμενο του Μνημονίου αυτού αποτελεί η περιγραφή των προϋποθέσεων, των συνθηκών και του τρόπου για:

(**α**) Τη διεξαγωγή των αρχαιολογικών ερευνών και εργασιών κατά τη φάση χωροθέτησης και κατασκευής Μεγάλων Δημόσιων Έργων, καθώς και της προστασίας των αρχαιολογικών ευρημάτων από την άποψη της φύλαξης, συντήρησης, τεκμηρίωσης και ανάδειξής τους δυνάμει των διατάξεων του ν.3028/2002.

(**β**) Τη διαχείριση και προστασία των αρχαιολογικών ευρημάτων και την ανάδειξη μνημείων που βρίσκονται στους χώρους κατασκευής εντός της ζώνης απαλλοτρίωσης των βασικών και συνοδών έργων, δυνάμει των διατάξεων του ως άνω νόμου.

(**γ**) Την προστασία μνημείων που ενδέχεται να επηρεαστούν από τις εργασίες κατασκευής δυνάμει των διατάξεων του ως άνω νόμου.

3. Για κάθε ***Μεγάλο Συγχρηματοδοτούμενο Δημόσιο Έργο*** συντάσσεται και υπογράφεται από τους αρμόδιους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Πολιτισμού και Τουρισμού ***ειδικό Μνημόνιο Συναντίληψης και Συνεργασίας*** σύμφωνα με το ως άνω ισχύον Γενικό Πρότυπο. Στο ειδικό Μνημόνιο είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται και πρόσθετοι όροι οι οποίοι αφορούν στο οικείο Έργο, εφόσον οι όροι αυτοί δεν είναι αντίθετοι προς τις κείμενες διατάξεις ή τους όρους του Γενικού Προτύπου.

4. Το περιεχόμενο του ειδικού Μνημονίου, το οποίο συντάχθηκε σύμφωνα με τις ανωτέρω προϋποθέσεις, καθίσταται δεσμευτικό για τα μέρη μετά την υπογραφή του.

Άρθρο 44

Κατά την αρχική φάση των τεχνικών μελετών, κατά την οποία εξετάζεται η χωροθέτηση της ζώνης κατάληψης του Έργου, με αίτημα του Κυρίου του Έργου προς το «*Γραφείο Συντονισμού και Παρακολούθησης Αρχαιολογικών Ερευνών και Εργασιών στο Πλαίσιο των Μεγάλων Έργων*» συντάσσεται ***Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.),*** εντός προθεσμίας εξήντα ημερών από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος.

Β. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Β1. Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επίσημη Εφημερίδα C 83/30.3.2010)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ. ***ΑΡΧΕΣ***

΄Αρθρο 4.

2. Οι συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης και των κρατών μελών αφορούν τους εξής κύριους τομείς:
α) την εσωτερική αγορά,
.....
ε) το περιβάλλον,
……

΄Αρθρο 4.

Η Ένωση έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις για να υποστηρίζει, να συντονίζει ή να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών. Οι εν λόγω τομείς δράσεις είναι, στην ευρωπαϊκή τους διάσταση:
……..
γ) ο πολιτισμός,
δ) ο τουρισμός,
……..
στ) η πολιτική προστασία,
ζ) η διοικητική συνεργασία.

΄Αρθρο 11.

Οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της Ένωσης, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη.

Άρθρο 26.

……
2. Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται ***η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις των Συνθηκών***.[80]
……..

΄Αρθρο 36.

Οι διατάξεις των άρθρων 34 και 35[81] δεν αντιτίθενται στις ***απαγορεύσεις ή*** στους ***περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους*** δημοσίας ηθικής, ***δημοσίας τάξεως,*** δημοσίας ασφαλείας, προστασίας της υγείας και της ζωής

[80] Βλ. την Πολιτική Δήλωση των Κυβερνήσεων των Κρατών Μελών (αριθ. 13), *σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων*, η οποία προσηρτήθη στην Τελική Πράξη της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης: «Για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, τα κράτη μέλη συνεργάζονται, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, ιδίως όσον αφορά την είσοδο, την κυκλοφορία και την παραμονή των υπηκόων τρίτων χωρών. ***Συνεργάζονται επίσης όσον αφορά την καταπολέμηση*** της τρομοκρατίας, της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών και ***του λαθρεμπορίου αρχαιοτήτων και έργων τέχνης***».

[81] Τα άρθρα 34 και 35 απαγορεύουν τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών και επί των εξαγωγών, καθώς και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών.

των ανθρώπων και των ζώων ή προφυλάξεως των φυτών, ***προστασίας των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία,***[82] ή προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. *Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν δύνανται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.*

΄Αρθρο 167.

1. Η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμών των κρατών μελών και σέβεται την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η δράση της Ένωσης αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και, αν αυτό είναι αναγκαίο, υποστηρίζει και συμπληρώνει την δράση τους στους εξής τομείς:

- ☐ βελτίωση της γνώσης και της διάδοσης του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών,
- ☐ διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας,
- ☐ μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές,
- ☐ καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα.

3. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνούν την συνεργασία με τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς στον πολιτιστικό τομέα, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Η Ένωση όταν αναλαμβάνει δράσεις δυνάμει άλλων διατάξεων των Συνθηκών, λαμβάνει υπόψη της τις πολιτιστικές πτυχές, αποβλέποντας ειδικότερα στον σεβασμό και στην προώθηση της πολυμορφίας των πολιτισμών της.

5. Για να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου,:

- ☐ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφασίζοντας σύμφωνα με την συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών, θεσπίζει δράσεις ενθάρρυνσης, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών,
- ☐ το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, διατυπώνει συστάσεις.

Β2. ***Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών (Κωδικοποιημένη έκδοση)***

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

- τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 133,
- την πρόταση της Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(**1**) Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1992, σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών (*ΕΕ L 395 της 31.12.1992, σ. 1*), έχει επανειλημμένα τροποποιηθεί (*Βλέπε παράρτημα ΙΙ*) κατά τρόπο ουσιαστικό. Είναι, ως εκ τούτου σκόπιμη, για λόγους σαφήνειας και ορθολογισμού, η κωδικοποίηση του εν λόγω κανονισμού.

(**2**) Προκειμένου να διατηρηθεί η εσωτερική αγορά , απαιτούνται κανόνες συναλλαγών με τις τρίτες χώρες για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών.

---

[82] Βλ. και την Γενική Δήλωση (αριθ.6) *σχετικά με τα άρθρα αρ.13 έως 19 της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης*, η οποία προσηρτήθη στην Τελική Πράξη της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης: «***Οι διατάξεις αυτές δεν θίγουν το δικαίωμα των κρατών μελών να λαμβάνουν τα μέτρα που θεωρούν απαραίτητα*** *για τον έλεγχο της μετανάστευσης από τρίτες χώρες, καθώς και* ***για την καταπολέμηση*** *της τρομοκρατίας, της εγκληματικότητας και* ***του λαθρεμπορίου*** *ναρκωτικών,* ***αρχαιοτήτων και έργων τέχνης***».

(**3**) Φαίνεται αναγκαίο να προβλεφθούν μέτρα, με στόχο ιδίως την εξασφάλιση ομοιόμορφου ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας κατά την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών.
(**4**) Ένα τέτοιο σύστημα πρέπει να επιβάλλει επίδειξη άδειας η οποία εκδίδεται από το αρμόδιο κράτος μέλος πριν από την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό. Αυτό συνεπάγεται σαφή καθορισμό του πεδίου εφαρμογής των εν λόγω μέτρων και των διαδικασιών εφαρμογής τους. Η εφαρμογή του συστήματος πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο απλή και αποτελεσματική.
(**5**) Τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή αυτού του κανονισμού πρέπει να θεσπισθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (*ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23*).
(**6**) Δεδομένης της σημαντικής εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από τις αρχές των κρατών μελών στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 515/97 του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 1997, περί της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας των αρχών αυτών με την Επιτροπή με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών και γεωργικών ρυθμίσεων (*ΕΕ L 82 της 22.3.1997, σ. 1*), ο εν λόγω κανονισμός πρέπει να εφαρμοστεί και στον παρόντα τομέα.
(**7**) Το παράρτημα Ι του παρόντος κανονισμού αποσκοπεί μεν στον καθορισμό των κατηγοριών πολιτιστικών αγαθών που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας κατά τις συναλλαγές με τρίτες χώρες, χωρίς όμως και να προδικάζει τον προσδιορισμό από τα κράτη μέλη των πολιτιστικών αγαθών που χαρακτηρίζονται ως εθνικοί θησαυροί κατά την έννοια του άρθρου 30 της συνθήκης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1. Ορισμός
Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που έχουν τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 30 της συνθήκης, ως «πολιτιστικά αγαθά», κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού, νοούνται τα απαριθμούμενα στον κατάλογο του παραρτήματος Ι.

Άρθρο 2. Άδεια εξαγωγής
1. Για την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών εκτός του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας απαιτείται η επίδειξη άδειας εξαγωγής.
2. Η άδεια εξαγωγής εκδίδεται κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου:
α) από μία αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρισκόταν, κατά τρόπο νόμιμο και οριστικό, το εν λόγω πολιτιστικό αγαθό την 1η Ιανουαρίου 1993,
β) ή, μετά την ημερομηνία αυτή, από μία αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται είτε μετά τη νόμιμη και οριστική αποστολή από ένα άλλο κράτος μέλος είτε μετά την εισαγωγή του από τρίτη χώρα ή την επανεισαγωγή του από τρίτη χώρα στην οποία είχε αποσταλεί νομίμως από κράτος μέλος.
Πάντως, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4, το κράτος μέλος που είναι αρμόδιο σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο στοιχεία α) ή β), δύναται να μην απαιτήσει άδεια εξαγωγής για τα πολιτιστικά αγαθά που ορίζονται στην πρώτη και δεύτερη περίπτωση της κατηγορίας Α.1 του παραρτήματος Ι όταν αυτά είναι περιορισμένου αρχαιολογικού ή επιστημονικού ενδιαφέροντος και δεν αποτελούν άμεσο προϊόν ανασκαφών, ευρημάτων και αρχαιολογικών χώρων εντός κράτους μέλους, και η παρουσία τους στην αγορά είναι νόμιμη.
Η άδεια εξαγωγής μπορεί να μην χορηγείται, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, όταν τα εν λόγω πολιτιστικά αγαθά καλύπτονται από νομοθεσία που προστατεύει τους εθνικούς θησαυρούς που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία στο οικείο κράτος μέλος.
Εάν χρειασθεί, η αρχή που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο στοιχείο β) έρχεται σε επαφή με τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους από το οποίο προέρχεται τον εν λόγω πολιτιστικό αγαθό, ιδίως με τις αρμόδιες αρχές κατά την έννοια της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1993, σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους (*ΕΕ L 74 της 27.3.1993, σ. 74*).
3. Η άδεια εξαγωγής ισχύει σε όλη την Κοινότητα.
4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 1, 2 και 3, η άμεση εξαγωγή από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή

αρχαιολογική αξία και τα οποία δεν είναι πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού υπόκειται στην εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους εξαγωγής.

Άρθρο 3. Αρμόδιες αρχές

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τον κατάλογο των αρμοδίων αρχών για την έκδοση των αδειών εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών.

2. Η Επιτροπή δημοσιεύει τον κατάλογο των αρχών, καθώς και οιαδήποτε τροποποίηση αυτού του καταλόγου, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* σειρά C.

Άρθρο 4. Υποβολή άδειας

Κατά τη διεκπεραίωση των τελωνειακών διατυπώσεων εξαγωγής, μαζί με τη δήλωση εξαγωγής συνυποβάλλεται στο αρμόδιο για την παραλαβή της δήλωσης τελωνείο και η άδεια εξαγωγής.

Άρθρο 5. Περιορισμός αρμόδιων τελωνειακών αρχών

1. Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίσουν τον αριθμό των τελωνείων που είναι αρμόδια για τη διεκπεραίωση των διατυπώσεων εξαγωγής των πολιτιστικών αγαθών.

2. Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της δυνατότητας που παρέχει η παράγραφος 1, γνωστοποιούν στην Επιτροπή τα εξουσιοδοτημένα τελωνεία.

Η Επιτροπή δημοσιεύει τις πληροφορίες αυτές στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, σειρά C.

Άρθρο 6. Διοικητική συνεργασία

Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.515/97, ιδιαίτερα δε οι διατάξεις σχετικά με τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών.

Εκτός από τη συνεργασία που καθιερώνεται βάσει του πρώτου εδαφίου, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να καθιερωθεί, στο επίπεδο των αμοιβαίων σχέσεών τους, συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών και των αρμοδίων αρχών
που αναφέρονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ.

Άρθρο 7. Διατάξεις εφαρμογής

Οι διατάξεις που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, και ιδίως εκείνες που αφορούν το έντυπο το οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί (παραδείγματος χάρη, υπόδειγμα και τεχνικά χαρακτηριστικά), θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2.

Άρθρο 8. Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή.

2. Στις περιπτώσεις που γίνεται μνεία της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.

Άρθρο 9. Κυρώσεις

Τα κράτη μέλη καθορίζουν το σύστημα κυρώσεων που επιβάλλονται στις παραβιάσεις των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο για να εξασφαλιστεί η θέση τους σε εφαρμογή. Οι εν λόγω κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές.

Άρθρο 10. Ενημέρωση

1. Κάθε κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνει κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

Η Επιτροπή ανακοινώνει τα στοιχεία αυτά στα άλλα κράτη μέλη.

2. Η Επιτροπή υποβάλλει ανά τριετία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

Το Συμβούλιο, με βάση πρόταση της Επιτροπής, προβαίνει, ανά τριετία σε εξέταση και, ενδεχομένως, ενημέρωση των ποσών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι, ανάλογα με τους οικονομικούς και νομισματικούς δείκτες στην Κοινότητα.

Άρθρο 11. Κατάργηση

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92, όπως τροποποιήθηκε με τους κανονισμούς που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ, καταργείται.

Οι αναφορές στον καταργούμενο κανονισμό θεωρούνται ότι γίνονται στον παρόντα κανονισμό και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας που εμφαίνεται στο παράρτημα ΙΙΙ.

Άρθρο 12. Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 18 Δεκεμβρίου 2008.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. BARNIER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών που καλύπτονται από το άρθρο 1

Α. 1. Αρχαιολογικά αντικείμενα ηλικίας άνω των 100 ετών, προερχόμενα από:

— χερσαίες και υποθαλάσσιες ανασκαφές και ανακαλύψεις 9705 00 00

— αρχαιολογικούς χώρους 9706 00 00

— αρχαιολογικές συλλογές

2. Στοιχεία αποτελούντα αναπόσπαστο τμήμα καλλιτεχνικών, ιστορικών ή θρησκευτικών μνημείων και προερχόμενα από το διαμελισμό τους, ηλικίας άνω των 100 ετών

9705 00 00

9706 00 00

3. Ζωγραφικοί πίνακες, άλλοι από αυτούς που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες 4 ή 5, που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα και με οποιοδήποτε υλικό (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους)

9701

4. Υδατογραφίες (ακουαρέλες), υδροκομμιογραφίες (γκουάς) και κρητιδογραφίες (παστέλ) που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους)

9701

5. Ψηφιδωτά, εκτός εκείνων που εμπίπτουν στις κατηγορίες 1 ή 2, που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, με οποιοδήποτε υλικό, και σχέδια που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα και με οποιοδήποτε υλικό (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους)

6914

9701

6. Πρωτότυπα έργα χαρακτικής, χαλκογραφίας, μεταξοτυπίας και λιθογραφίας και οι αντίστοιχες πρωτότυπες «μήτρες», καθώς και οι πρωτότυπες αφίσες (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους)

Κεφάλαιο 49

9702 00 00

8442 50 99

7. Πρωτότυπα έργα αγαλματοποιίας ή γλυπτικής και αντίγραφα που έχουν φιλοτεχνηθεί με την ίδια μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για το πρωτότυπο (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους), εκτός των υπαγομένων στην κατηγορία 1

9703 00 00

8. Φωτογραφίες, ταινίες και τα αρνητικά τους (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους)

3704
3705
3706
4911 91 80

9. Αρχέτυπα και χειρόγραφα, καθώς και γεωγραφικοί χάρτες και παρτιτούρες, μεμονωμένα ή σε συλλογή (Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους)

9702 00 00
9706 00 00
4901 10 00
4901 99 00
4904 00 00
4905 91 00
4905 99 00
4906 00 00

10. Βιβλία ηλικίας άνω των 100 ετών, μεμονωμένα ή σε συλλογή 9705 00 00
9706 00 00

11. Έντυποι γεωγραφικοί χάρτες ηλικίας άνω των 200 ετών 9706 00 00

12. Αρχεία πάσης φύσεως, που περιέχουν στοιχεία ηλικίας άνω των 50 ετών, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα

3704
3705
3706
4901
4906
9705 00 00
9706 00 00

13. **α)** Συλλογές[83] (2) και δείγματα προερχόμενα από συλλογές ζωολογίας, βοτανικής, ορυκτολογίας ή ανατομίας 9705 00 00

β) Συλλογές[84] που παρουσιάζουν ιστορικό, παλαιοντολογικό, εθνογραφικό ή νομισματικό ενδιαφέρον 9705 00 00

14. Μεταφορικά μέσα ηλικίας άνω των 75 ετών 9705 00 00

Κεφάλαια 86-89

15. Άλλα είδη παλαιοπωλείου, μη υπαγόμενα στις κατηγορίες Α.1 έως Α.14

α) *ηλικίας μεταξύ 50 και 100 ετών*

παιχνίδια	Κεφάλαιο 95
είδη υαλουργίας	7013
είδη χρυσοχοΐας	7114
έπιπλα και είδη επιπλώσεως	Κεφάλαιο 94
όργανα και συσκευές οπτικής, φωτογραφίας ή κινηματογραφίας	Κεφάλαιο 90
μουσικά όργανα	Κεφάλαιο 92
ωρολογοποιία	Κεφάλαιο 91
τεχνουργήματα από ξύλο	Κεφάλαιο 44
προϊόντα κεραμευτικής	Κεφάλαιο 69
είδη επίστρωσης	5805 00 00
Τάπητες	Κεφάλαιο 57
χαρτιά τοιχοστρωσίας	4814
όπλα	Κεφάλαιο 93

[83] Όπως ορίζονται από το Δικαστήριο στην απόφαση αριθ. 252/84: «*Είδη συλλογών κατά την έννοια της κλάσης 9705 του κοινού δασμολογίου είναι εκείνα που έχουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ώστε να περιληφθούν σε συλλογή, δηλαδή τα είδη που είναι σχετικώς σπάνια, δεν χρησιμοποιούνται συνήθως κατά τον αρχικό τους προορισμό, αποτελούν αντικείμενο ειδικών συναλλαγών εκτός του συνήθους εμπορίου των πρακτικώς χρήσιμων ομοειδών αντικειμένων και έχουν μεγάλη αξία.*»

[84] Βλ. ανωτέρω υποσημείωση.

β) *ηλικίας άνω των 100 ετών* 9706 00 00

Τα πολιτιστικά αγαθά που ανήκουν στις κατηγορίες Α.1 έως Α.15 καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό μόνον αν η αξία τους είναι ίση ή μεγαλύτερη από τα κατώτατα όρια που ορίζονται στο σημείο Β.

Β. Κατώτατα όρια που ισχύουν για ορισμένες κατηγορίες του σημείου Α (σε ευρώ)

Αξία:

ανεξαρτήτως αξίας

— 1 (Αρχαιολογικά αντικείμενα)
— 2 (Αντικείμενα προερχόμενα από διαμελισμό μνημείων)
— 9 (Αρχέτυπα και χειρόγραφα)
— 12 (Αρχεία)

15 000

— 5 (Ψηφιδωτά και σχέδια)
— 6 (Έργα χαρακτικής)
— 8 (Φωτογραφίες)
— 11 (Έντυποι γεωγραφικοί χάρτες)

30 000

— 4 [Υδατογραφίες (ακουαρέλες), υδροκομμιογραφίες (γκουάς) και κρητιδογραφίες (παστέλ)]

50 000

— 7 (Έργα αγαλματοποιίας)
— 10 (Βιβλία)
— 13 (Συλλογές)
— 14 (Μεταφορικά μέσα)
— 15 (Λοιπά αντικείμενα)

150 000

— 3 (Πίνακες ζωγραφικής)

Η πλήρωση των προϋποθέσεων οικονομικής αξίας κρίνεται κατά την υποβολή της αίτησης για τη χορήγηση άδειας εξαγωγής.

Οικονομική αξία είναι η αξία του πολιτιστικού αγαθού στο κράτος μέλος που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2.

Για τα κράτη μέλη των οποίων το νόμισμα δεν είναι το ευρώ, οι αξίες που εκφράζονται σε ευρώ στο παράρτημα Ι μετατρέπονται και εκφράζονται στα εθνικά νομίσματα με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία της 31ης Δεκεμβρίου 2001 που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Η εν λόγω ισοτιμία στα εθνικά νομίσματα αναθεωρείται ανά διετία, με ισχύ από την 31η Δεκεμβρίου 2001. Ο υπολογισμός της εν λόγω ισοτιμίας βασίζεται στο μέσο όρο της καθημερινής αξίας αυτών των νομισμάτων, εκφρασμένων σε ευρώ, κατά το εικοσιτετράμηνο που λήγει την τελευταία ημέρα του μήνα Αυγούστου ο οποίος προηγείται της αναθεώρησης η οποία αρχίζει να ισχύει την 31η Δεκεμβρίου. Η εν λόγω μέθοδος υπολογισμού επανεξετάζεται, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, από τη συμβουλευτική επιτροπή πολιτιστικών αγαθών, καταρχήν δύο έτη μετά την πρώτη εφαρμογή της . Για κάθε αναθεώρηση, οι αξίες που εκφράζονται σε ευρώ και οι ισοτιμίες στα εθνικά νομίσματα δημοσιεύονται περιοδικώς στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*· ήδη από τις πρώτες ημέρες του Νοεμβρίου ο οποίος προηγείται της ημερομηνίας από την οποία οι αναθεωρημένες τιμές τίθενται σε ισχύ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Καταργούμενος κανονισμός με τις διαδοχικές τροποποιήσεις του

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 του Συμβουλίου

(ΕΕ L 395 της 31.12.1992, σ. 1)

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2469/96 του Συμβουλίου (ΕΕ L 335 της 24.12.1996, σ. 9) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 974/2001 του Συμβουλίου (ΕΕ L 137 της 19.5.2001, σ. 10) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 806/2003 του Συμβουλίου (ΕΕ L 122 της 16.5.2003, σ. 1)	Μόνον το σημείο 2 του παραρτήματος I

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92	**Παρών κανονισμός**
Άρθρο 1	Άρθρο 1
Άρθρο 2 παράγραφος 1	Άρθρο 2 παράγραφος 1
Άρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο εισαγωγική φράση	Άρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο εισαγωγική φράση
Άρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο πρώτη περίπτωση	Άρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο στοιχείο α)
Άρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο δεύτερη περίπτωση	Άρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο στοιχείο β)
Άρθρο 2 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο	Άρθρο 2 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 2 παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο	Άρθρο 2 παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο
Άρθρο 2 παράγραφος 2 τέταρτο εδάφιο	Άρθρο 2 παράγραφος 2 τέταρτο εδάφιο
Άρθρο 2 παράγραφος 3	Άρθρο 2 παράγραφος 3
Άρθρο 2 παράγραφος 4	Άρθρο 2 παράγραφος 4
Άρθρα 3 έως 9	Άρθρα 3 έως 9
Άρθρο 10 πρώτο εδάφιο	Άρθρο 10 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο
Άρθρο 10 δεύτερο εδάφιο	Άρθρο 10 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 10 τρίτο εδάφιο	Άρθρο 10 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο
Άρθρο 10 τέταρτο εδάφιο	—
Άρθρο 10 πέμπτο εδάφιο	Άρθρο 10 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο
—	Άρθρο 11
Άρθρο 11	Άρθρο 12
Παράρτημα σημεία Α.1, Α.2 και Α.3	Παράρτημα I σημεία Α.1, Α.2 και Α.3
Παράρτημα σημείο Α.3Α	Παράρτημα I σημείο Α.4
Παράρτημα σημείο Α.4	Παράρτημα I σημείο Α.5
Παράρτημα σημείο Α.5	Παράρτημα I σημείο Α.6
Παράρτημα σημείο Α.6	Παράρτημα I σημείο Α.7
Παράρτημα σημείο Α.7	Παράρτημα I σημείο Α.8
Παράρτημα σημείο Α.8	Παράρτημα I σημείο Α.9
Παράρτημα σημείο Α.9	Παράρτημα I σημείο Α.10
Παράρτημα σημείο Α.10	Παράρτημα I σημείο Α.11
Παράρτημα σημείο Α.11	Παράρτημα I σημείο Α.12
Παράρτημα σημείο Α.12	Παράρτημα I σημείο Α.13
Παράρτημα σημείο Α.13	Παράρτημα I σημείο Α.14
Παράρτημα σημείο Α.14	Παράρτημα I σημείο Α.15
Παράρτημα μέρος Β	Παράρτημα I μέρος Β
—	Παράρτημα II
—	Παράρτημα III

Β3. ***ΟΔΗΓΙΑ 93/7/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Μαρτίου 1993 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους (ΕΕΕΚ ΑΡΙΘ. L 74/27.3.1993)***

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

- την συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100 Α,
- την πρόταση της Επιτροπής (ΕΕ αριθ. C 53 της 28.2.1992, σ.11, και ΕΕ αριθ. C 172 της 8.7.1982, σ.7),

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΕ αριθ. C 176 της 13.7.1972, σ.124 και ΕΕ αριθ. C 72 της 15.3.1992),

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΕ αριθ. C 223 της 31.8.1972, σ.10),

Εκτιμώντας:

ότι το άρθρο 8 Α της συνθήκης προβλέπει την εγκαθίδρυση, στις 31 Δεκεμβρίου 1992, το αργότερο, της εσωτερικής αγοράς, η οποία περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης,

ότι, μετά το 1992, *δυνάμει των όρων και εντός των ορίων του άρθρου 36 της συνθήκης*, τα κράτη μέλη θα διατηρήσουν *το δικαίωμα να καθορίζουν τους εθνικούς τους θησαυρούς*, και να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία τους σ' αυτό το χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, **ότι**, κατά συνέπεια, πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή ένα σύστημα που θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιτυγχάνουν την επιστροφή στο έδαφος τους των πολιτιστικών αγαθών που χαρακτηρίζονται ως εθνικοί θησαυροί κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 36 και που έχουν απομακρυνθεί από το έδαφός τους *κατά παράβαση των ανωτέρω αναφερόμενων εθνικών μέτρων ή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 του Συμβουλίου της 9ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών* (ΕΕ αριθ. L 395 της 31.12.1992), **ότι** η εφαρμογή του συστήματος αυτού πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο απλή και αποτελεσματική, **ότι** είναι ανάγκη, προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία σε θέματα επιστροφής, να περιοριστεί το πεδίο εφαρμογής του παρόντος συστήματος σε αντικείμενα που ανήκουν σε κοινές κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών, **ότι**, συνεπώς, το παράρτημα της παρούσας οδηγίας δεν έχει σαν στόχο να καθορίσει τα αγαθά που επέχουν θέση "εθνικών θησαυρών" κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 36, αλλά αποκλειστικά και μόνο τις κατηγορίες των αγαθών που ενδέχεται να χαρακτηρίζονται ούτως και που μπορούν, ως εκ τούτου, να αποτελέσουν αντικείμενο της διαδικασίας επιστροφής που θεσπίζει η παρούσα οδηγία,

ότι η παρούσα οδηγία πρέπει να καλύψει και τα πολιτιστικά αγαθά που χαρακτηρίζονται ως εθνικοί θησαυροί και αποτελούν *αναπόσπαστο τμήμα δημόσιων συλλογών ή καταλόγων εκκλησιαστικών ιδρυμάτων*, πλην όμως δεν επίμπτουν σ' αυτές τις κοινές κατηγορίες.

ότι πρέπει να καθιερωθεί *διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών* σε σχέση με τους εθνικούς θησαυρούς και σε στενή συνάρτηση με τη συνεργασία τους στον τομέα των κλαπέντων έργων τέχνης, η οποία θα συνίσταται, ιδίως, στην καταγραφή, εκ μέρους της Ιντερπόλ και άλλων αρμόδιων φορέων που εκδίδουν παρόμοιους καταλόγους, των απωλεσθέντων, κλαπέντων ή παρανόμως απομακρυνθέντων πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν μέρος των εθνικών θησαυρών και των δημόσιων συλλογών τους,

ότι η διαδικασία που θεσπίζει η παρούσα οδηγία αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την καθιέρωση συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών στον τομέα αυτόν και μέσα στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς, **ότι** στόχος είναι η αμοιβαία αναγνώριση των σχετικών εθνικών νομοθεσιών, **ότι**, κατά συνέπεια, πρέπει να προβλεφθεί, ιδίως, ότι η Επιτροπή θα επικουρείται από μια συμβουλευτική επιτροπή

ότι ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ.3911/92, θεσπίζει, εκ παραλλήλου με την παρούσα οδηγία, ένα κοινοτικό σύστημα για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών των κρατών μελών, **ότι** η ημερομηνία μέχρι την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πλησιέστερη προς την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92,

ότι, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των νομικών τους συστημάτων και την έκταση των τροποποιήσεων που χρειάζεται να επέλθουν στη νομοθεσία τους προκειμένου να εφαρμοστεί η παρούσα οδηγία, ορισμένα κράτη μέλη έχουν ανάγκη ενός μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος.

Άρθρο 1

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοείται:
1. ως "***πολιτιστικό αγαθό***" :

- ένα αγαθό το οποίο, πριν ή μετά την παράνομη απομάκρυνσή του από το έδαφος κράτους μέλους, έχει χαρακτηριστεί ως "εθνικός θησαυρός καλλιτεχνικής ιστορικής ή αρχαιολογικής αξίας" κατ' εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ή των εθνικών διοικητικών διαδικασιών κατά την έννοια του άρθρου 36 της συνθήκης

και

- το οποίο ανήκει σε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στο παράρτημα ή δεν ανήκει σε καμία από τις κατηγορίες αυτές, αλλά αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα:
  - δημόσιων συλλογών απαριθμούμενων στους καταλόγους των μουσείων, των αρχείων και των ταμείων συντήρησης των βιβλιοθηκών.
  - των καταλόγων εκκλησιαστικών ιδρυμάτων.

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "***δημόσιες συλλογές***" νοούνται οι συλλογές που αποτελούν ιδιοκτησία κράτους μέλους, τοπικής ή περιφερειακής αρχής κράτους μέλους ή οργανισμού εδρεύοντος στο έδαφος κράτους μέλους και που χαρακτηρίζονται ως δημόσιες σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους, ο δε οργανισμός αποτελεί ιδιοκτησία κράτους μέλους ή χρηματοδοτείται σε σημαντικό βαθμό από αυτό το κράτος μέλος ή από μια τοπική ή περιφερειακή αρχή,
2. ως "***παράνομα απομακρυνθέν από το έδαφος κράτους μέλους***" :

- απομακρυνθέν από το έδαφος κράτους μέλους κατά παράβαση των κανόνων του σχετικά με την προστασία των εθνικών θησαυρών ή κατά παράβαση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 ή

- μη επιστραφέν μετά την παρέλευση της προθεσμίας για μια νόμιμη προσωρινή απομάκρυνση ή κατά παράβαση ενός από τους άλλους όρους της προσωρινής αυτής απομάκρυνσης.

3. ως "***αιτούν κράτος μέλος***" : το κράτος μέλος από το έδαφος του οποίου έχει απομακρυνθεί παράνομα το πολιτιστικό αγαθό.
4. ως "***κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση***" : το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους μέλους.
5. ως "***επιστροφή***" : η υλική επαναφορά του πολιτιστικού αγαθού στο έδαφος του αιτούντος κράτους μέλους.
6. ως "***νομέας***" : το πρόσωπο που έχει τη φυσική εξουσία επί του πολιτιστικού αγαθού για ίδιο λογαριασμό.
7. ως "***κάτοχος***" : το πρόσωπο που έχει φυσική εξουσία επί του πολιτιστικού αγαθού για λογαριασμό τρίτου.

Άρθρο 2
Τα πολιτιστικά αγαθά που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους επιστρέφονται, σύμφωνα με τη διαδικασία και τους όρους που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 3
Κάθε κράτος μέλος ορίζει ***μία ή περισσότερες κεντρικές αρχές,*** για την άσκηση των καθηκόντων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.
Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για όλες τις κεντρικές αρχές που ορίζουν σύμφωνα με το παρόν άρθρο.
Η επιτροπή δημοσιεύει τον κατάλογο αυτών των κεντρικών αρχών, καθώς και οιαδήποτε τροποποίηση αυτού του καταλόγου, στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σειρά C.

Άρθρο 4
Οι κεντρικές αρχές των κρατών μελών συνεργάζονται και προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Οι εν λόγω αρχές πρέπει, ιδίως:

1. να αναζητούν, κατόπιν αιτήσεως του αιτούντος κράτους μέλους, έναν συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος του, ως επίσης την ταυτότητα του νομέα ή/και του κατόχου. Η αίτηση αυτή πρέπει να συμπεριλαμβάνει κάθε πληροφορία χρήσιμη προς διευκόλυνση της έρευνας, σχετικά, ιδίως, με το που ευρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό.

2. να απευθύνουν κοινοποίηση στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, σε περίπτωση ανακάλυψης πολιτιστικού αγαθού στο εδαφός τους, και εάν μπορεί ευλόγως να συναχθεί ότι το εν λόγω αγαθό απομακρύνθηκε από το έδαφος άλλου κράτους μέλους.

3. να διευκολύνουν τις αρμόδιες αρχές του αιτούντος κράτους μέλους να εξακριβώσουν αν το εν λόγω αγαθό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό, υπό τον όρο ότι η εξακρίβωση πραγματοποιείται εντός διμήνου από την κοινοποίηση που προβλέπει το σημείο 2. Εάν η εξακρίβωση δεν γίνει εντός της ταχθείσας προθεσμίας, τα σημεία 4 και 5 δεν τυγχάνουν εφαρμογής.

4. να λαμβάνουν, εάν χρειστεί, και σε συνεργασία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, τα αναγκαία μέτρα για την υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού.

5. να εμποδίζουν, με τα αναγκαία προσωρινά μέτρα, κάθε πράξη διαφυγής του πολιτιστικού αγαθού απο τη διαδικασία επιστροφής.

6. να μεσολαβούν μεταξύ του νομέα ή/και του κατόχου και του αιτούντος κράτους μέλους όσον αφορά την επιστροφή. Για το σκοπό αυτό, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η άιτηση, μπορούν, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 5, να διευκολύνουν, κατ' αρχήν, την εφαρμογή διαδικασίας διαιτησίας, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση και εφόσον το αιτούν κράτος και ο νομέας ή ο κάτοχος δώσουν τη ρητή συγκατάθεσή τους.

Άρθρο 5

Το αιτούν κράτος μέλος μπορεί να ασκήσει, ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, αγωγή κατά του νομέα, και, ελλείψει νομέα, κατά του κατόχου, με αίτημα την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του.

Για να γίνει δεκτή η αγωγή, το εισάγον δικόγραφο πρέπει να συνοδεύεται από:

- έγγραφο όπου περιγράφεται το αγαθό που αποτελεί αντικείμενο της διαφοράς και όπου βεβαιώνεται ότι αποτελεί πολιτιστικό αγαθό.

- δήλωση των αρμοδίων αρχών του αιτούντος κράτους μέλους, σύμφωνα με την οποία το πολιτιστικό αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφός του.

Άρθρο 6

Η κεντρική αρχή του αιτούντος κράτους μέλους ενημερώνει αμελλητί την κεντρική αρχή του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση ότι ασκήθηκε αγωγή για την επιστροφή του εν λόγω αγαθού.

Η κεντρική αρχή του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση ενημερώνει, αμελλητί, τις κεντρικές αρχές των λοιπών κρατών μελών.

Άρθρο 7

1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν στη νομοθεσία τους ότι η κατά την παρούσα οδηγία αγωγή για επιστροφή παραγράφεται μετά την παρέλευση ενός έτους από την ημερομηνία κατά την οποία το αιτούν κράτος μέλος έλαβε γνώση του τόπου όπου βρισκόταν το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του νομέα ή του κατόχου του.

Η εν λόγω αγωγή παραγράφεται οπωσδήποτε μετά την παρέλευση τριάντα ετών από την ημερομηνία κατά την οποία το πολιτιστικό αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους μέλους. Αν όμως το αγαθό αποτελεί τμήμα δημόσιας συλλογής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, ή εκκλησιαστικών αγαθών στα κράτη μέλη όπου υπόκεινται σε ειδικό σύστημα προστασίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, η αγωγή για επιστροφή παραγράφεται μετά από παρέλευση 75 ετών. Εκτός εάν πρόκειται για κράτη μέλη όπου η αγωγή είναι απαράγραπτη ή αν υπάρχουν διμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών που ορίζουν άλλη προθεσμία, μεγαλύτερη των 75 ετών.

2. Η αγωγή για επιστροφή δεν γίνεται δεκτή εάν η απομάκρυνση από το έδαφος του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση δεν είναι πλέον παράνομη κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής.

Άρθρο 8
Με την επιφύλαξη των άρθρων 7 και 13 η επιστροφή του συγκεκριμένου πολιτιστικού αγαθού διατάσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο, εάν αποδειχθεί ότι το αγαθό αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 και ότι απομακρύνθηκε από το εθνικό έδαφος παράνομα.

Άρθρο 9
Εφόσον διαταχθεί η επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, ορίζει υπέρ του νομέα αποζημίωση την οποία αυτό κρίνει εύλογη, ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, εφόσον κρίνει ότι ο νομέας κατέλαβε τη δέουσα επιμέλεια κατά την απόκτηση του αγαθού.
Το βάρος της απόδειξης διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση.
Σε περίπτωση δωρεάς ή κληρονομικής διαδοχής, ο νομέας δεν μπορεί να τύχει ευνοϊκότερης μεταχείρισης από την επιφυλασσόμενη στο πρόσωπο εκείνο από το οποίο απέκτησε το αγαθό για το λόγο αυτό.
Το αιτούν κράτος μέλος υποχρεούται να καταβάλλει την εν λόγω αποζημίωση κατά την επιστροφή του αγαθού.

Άρθρο 10
Οι δαπάνες που προκύπτουν από την εκτέλεση της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού βαρύνουν το αιτούν κράτος μέλος. Το αυτό ισχύει και για το κόστος των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 4.

Άρθρο 11
Η καταβολή της εύλογης αποζημίωσης του άρθρου 9 και των δαπανών του άρθρου 10, δεν θίγουν το δικαίωμα του αιτούντος κράτους μέλους να αξιώσει την απόδοση των ποσών αυτών από τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την παράνομη απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφός του.

Άρθρο 12
Η κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού μετά την επιστροφή του διέπεται από το δίκαιο του αιτούντος κράτους μέλους.

Άρθρο 13
Η παρούσα οδηγία ισχύει μόνο για τα πολιτιστικά αγαθά που απομακρύνονται παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους την 1η Ιανουαρίου 1993 ή αργότερα.

Άρθρο 14
1. Τα κράτη μέλη μπορούν να επεκτείνουν την υποχρέωση επιστροφής πολιτιστικών αγαθών και σε άλλες κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών εκτός από εκείνες που απαριθμούνται στο παράρτημα.
2. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν το σύστημα που προβλέπει η παρούσα οδηγία και στις αιτήσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος άλλων κρατών μελών πρίν από την 1η Ιανουαρίου 1993.

Άρθρο 15
Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την δυνατότητα άσκησης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, αγωγών και ποινικών διώξεων εκ μέρους του αιτούντος κράτους μέλους ή/και του κυρίου κλαπέντος πολιτιστικού αγαθού.

Άρθρο 16

1. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή, κάθε τρία χρόνια, και για πρώτη φορά το Φεβρουάριο του 1996, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

2. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε τρία χρόνια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας

3. Μετά από περίοδο εφαρμογής τριών ετών, το Συμβούλιο επανεξετάζει την αποτελεσματικότητα της παρούσας οδηγίας, και, με βάση την πρόταση της Επιτροπής, προβαίνει στις ενδεχόμενες αναγκαίες προσαρμογές.

Οπωσδήποτε, το Συμβούλιο, με βάση πρόταση της Επιτροπής, προβαίνει, ανά τριετία σε εξέταση και ενδεχομένως, ενημέρωση των ποσών που αναφέρονται στο παράρτημα, ανάλογα με τους Οικονομικούς και νομισματικούς δείκτες στην Κοινότητα.

Άρθρο 17

Η επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή που ιδρύεται βάσει του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92.

Η επιτροπή εξετάζει τα θέματα που απορρέουν από την εφαρμογή του παραρτήματος της παρούσας οδηγίας, τα οποία τίθενται από τον πρόεδρο της είτε ιδία πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήσεως του αντιπροσώπου ενός κράτους μέλους.

Άρθρο 18

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία εντός εννέα μηνών από την έκδοσή της, εκτός από ό,τι αφορά το Βασίλειο του Βελγίου, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, που πρέπει να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία εντός δώδεκα μηνών το αργότερο από την ημερομηνία της έκδοσής της. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερείς διατάξεις για την αναφορά αυτή καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατηγορίες αγαθών οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 δεύτερη περίπτωση και στις οποίες πρέπει να ανήκουν τα αγαθά που χαρακτηρίζονται ως "εθνικοί θησαυροί" κατά την έννοια του άρθρου 36 της συνθήκης, προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα επιστροφής τους σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

Α. **1**. Αρχαιολογικά αντικείμενα ηλικίας άνω των 100 ετών, προερχόμενα απο:

- χερσαίες και υποθαλάσσιες ανασκαφές και ανακαλύψεις.
- αρχαιολογικούς χώρους.
- αρχαιολογικές συλλογές.

2. Στοιχεία που αποτελούν ανα- πόσπαστο τμήμα καλλιτεχνικών ιστορικών - θρησκευτικών μνημείων και προέρχονται από το διαμελισμό τους, ηλικίας άνω των 100 ετών.

«**3.** Ζωγραφικοί πίνακες, άλλοι από αυτούς που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες **3α** ή **4**, που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα και με οποιοδήποτε υλικό (1)»[85]

«**3α.** Υδατογραφίες (ακουαρέλες), κρητιδογραφίες (παστέλ) και υδροκομμιογραφίες (γκουάς) που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα (1)»[86]

---

[85] Το σημείο 3 τίθεται όπως αντικατεστάθη με το εδάφιο α΄ της παρ.1 του άρθρου 1 της Οδηγίας **96/100/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1997 που *τροποποιεί το παράρτημα της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ* ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους*** (ΕΕ αριθ. L 060/01.03.1997). Σύμφωνα με το άρθρο 2 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την οδηγία 96/100/ΕΚ μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την δημοσίευσή της στην ΕΕ, δηλ. μέχρι ***1.9.1997.***

«**4.** Ψηφιδωτά, εκτός εκείνων που εμπίπτουν στις κατηγορίες 1 ή 2 που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, και με οποιοδήποτε υλικό (1), και σχέδια που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα και με οποιοδήποτε υλικό (1)»[87]

5. Πρωτότυπα έργα χαρακτικής χαλκογραφίας, μεταξοτυπίες και λιθογραφίες και οι αντίστοιχες πρωτότυπες "μήτρες", καθώς και οι πρωτότυπες αφίσες (1).

6. Πρωτότυπα έργα αγαλματοποίας ή γλυπτικής και αντίγραφα που έχουν φιλοτεχνηθεί με την ίδια μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για το πρωτότυπο (1), εκτός των υπαγόμενων στην κατηγορία 1.

7. Φωτογραφίες, ταινίες και τα αρνητικά τους (1).

8. Αρχέτυπα και χειρόγραφα, καθώς και γεωγραφικοί χάρτες και παρτιτούρες, μεμονωμένα ή σε συλλογή (1).

9. Βιβλία ηλικίας άνω των 100 ετών, μεμονωμένα ή σε συλλογή.

10. Έντυποι γεωγραφικοί χάρτες ηλικίας άνω των 200 ετών.

11. Αρχεία πάσης φύσεως περιέχοντα στοιχεία ηλικίας άνω των 50 ετών σε οποιοδήποτε υπόστρωμα.

12. **α**) Συλλογές(2) και δείγματα προερχόμενα από συλλογές ζωολογίας, βοτανικής, ορυκτολογίας ή ανατομίας.

β) συλλογές (2) που παρουσιάζουν ενδιαφέρον από άποψη ιστορική, παλαιοντολογική, εθνογραφική ή νομισματική.

13. Μεταφορικά μέσα ηλικίας άνω των 75 ετών.

14. Άλλα είδη παλαιοπωλείου, ηλικίας άνω των 50 ετών, μη υπαγόμενα στις κατηγορίες 1 έως 13.

Τα πολιτιστικά αγαθά που ανήκουν στις κατηγορίες Α1 έως Α14 καλύπτονται από την παρούσα οδηγία μόνον αν η αξία τους είναι ίση ή μεγαλύτερη από τα κατώτατα όρια που ορίζονται στο σημείο Β.

Β. Κατώτατα όρια που ισχύουν για ορισμένες κατηγορίες του σημείου Α.

«**ΑΞΙΕΣ**:

ανεξαρτήτως αξίας»[88]

- 1 (Αρχαιολογικά αντικείμενα)
- 2 (Αντικείμενα προερχόμενα από διαμελισμό μνημείων)
- 8 (Αρχέτυπα και χειρόγραφα)
- 11 (Αρχεία)

15 000

- 4 (Ψηφιδωτά και σχέδια)

---

[86] Το σημείο 3α προσετέθη με το εδάφιο β΄ της παρ.1 του άρθρου 1 της Οδηγίας **96/100/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1997 που *τροποποιεί το παράρτημα της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ* ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους*** (ΕΕ αριθ. L 060/01.03.1997). Σύμφωνα με το άρθρο 2 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την οδηγία 96/100/ΕΚ μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την δημοσίευσή της στην ΕΕ, δηλ. μέχρι ***1.9.1997.***

[87] Το σημείο 4 τίθεται όπως αντικατεστάθη με το εδάφιο γ΄ της παρ.1 του άρθρου 1 της Οδηγίας **96/100/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1997 που *τροποποιεί το παράρτημα της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ* ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους*** (ΕΕ αριθ. L 060/01.03.1997). Σύμφωνα με το άρθρο 2 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την οδηγία 96/100/ΕΚ μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την δημοσίευσή της στην ΕΕ, δηλ. μέχρι ***1.9.1997.***

[88] Τα εντός «.» τίθενται όπως τροποποιήθηκαν με την παρ.1 του άρθρου 1 της Οδηγίας **2001/38/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001 *για την τροποποίηση της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου* ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους (***ΕΕ αριθ. L 187/10.07.2001**).** Σύμφωνα με το άρθρο 2 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την οδηγία 96/100/ΕΚ το αργότερο έως ***31.12.2001.***

- 5 (Έργα χαρακτικής)
- 7 (Φωτογραφίες)
- 10 (Έντυποι γεωγραφικοί χάρτες)

«30 000

- Υδατογραφίες (ακουαρέλες), κρητιδογραφίες (παστέλ) και υδροκομμιογραφίες (γκουάς)»[89]

50 000

- 6 (Έργα αγαλματοποιΐας)
- 9 (Βιβλία)
- 12 (Συλλογές)
- 13 (Μεταφορικά μέσα)
- 14 (Λοιπά αντικείμενα)

150 000

- 3 (Πίνακες ζωγραφικής)

Η πλήρωση των προϋποθέσεων οικονομικής αξίας κρίνεται κατά την υποβολή της αίτησης επιστροφής. Οικονομική αξία είναι η αξία του πολιτιστικού αγαθού στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση.

«Για τα κράτη μέλη των οποίων το νόμισμα δεν είναι το ευρώ, οι αξίες που εκφράζονται σε ευρώ στο παράρτημα μετατρέπονται και εκφράζονται στα εθνικά νομίσματα με βάση την συναλλαγματική ισοτιμία της 31ης Δεκεμβρίου 2001 που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η εν λόγω ισοτιμία στα εθνικά νομίσματα αναθεωρείται ανά διετία, με ισχύ από την 31η Δεκεμβρίου 2001. Ο υπολογισμός της εν λόγω ισοτιμίας βασίζεται στον μέσο όρο της καθημερινής αξίας αυτών των νομισμάτων, εκφρασμένων σε ευρώ, κατά το εικοσιτετράμηνο που λήγει την τελευταία ημέρα του μήνα Αυγούστου, ο οποίος προηγείται της αναθεώρησης η οποία αρχίζει να ισχύει την 31η Δεκεμβρίου. Η εν λόγω μέθοδος υπολογισμού επανεξετάζεται, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, από την Συμβουλευτική Επιτροπή Πολιτιστικών Αγαθών, κατ΄αρχήν δύο έτη μετά την πρώτη εφαρμογή της. Για κάθε αναθεώρηση, οι αξίες που εκφράζονται σε ευρώ και οι ισοτιμίες στα εθνικά νομίσματα δημοσιεύονται περιοδικώς στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ήδη από τις πρώτες ημέρες του Νοεμβρίου, ο οποίος προηγείται της ημερομηνίας από την οποία οι αναθεωρημένες τιμές τίθενται σε ισχύ.»[90]

(1) Ηλικίας άνω των 50 ετών και μη ανήκοντα στους δημιουργούς τους.

(2) Όπως ορίζονται από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην απόφαση του αριθ. 252/84 "***Είδη συλλογών*** κατά την έννοια της κλάσης 99.05 του κοινού δασμολογίου είναι εκείνα που έχουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ώστε να περιληφθούν σε συλλογή, δηλαδή τα είδη που είναι σχετικώς σπάνια, δεν χρησιμοποιούνται συνήθως κατά τον αρχικό τους προορισμό, αποτελούν αντικείμενο ειδικών συναλλαγών εκτός του συνήθους εμπορίου των πρακτικώς χρήσιμων ομοειδών αντικειμένων και έχουν μεγάλη αξία".

---

[89] Η νέα κατηγορία εντός «.» προσετέθη με την παρ.2 του άρθρου 1 της Οδηγίας **96/100/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1997 που *τροποποιεί το παράρτημα της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ* ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους*** (ΕΕ αριθ. L 060/01.03.1997). Σύμφωνα με το άρθρο 2 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την οδηγία 96/100/ΕΚ μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την δημοσίευσή της στην ΕΕ, δηλ. μέχρι ***1.9.1997.***

[90] Το τελευταίο εδάφιο σχετικά με την μετατροπή των εκφρασμένων σε Ecu αξιών στα εθνικά νομίσματα, το οποίο ώριζε ότι «*Η ημερομηνία για τη μετατροπή σε εθνικό νόμισμα των περιλαμβανομένων στο παράρτημα αξιών που εκφράζονται σε Ecu είναι η 1η Ιανουαρίου 1993*», τίθεται όπως αντικατεστάθη με το κείμενο εντός «.», με την παρ.2 του άρθρου 1 της Οδηγίας **2001/38/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001 *για την τροποποίηση της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου* ***σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους (***ΕΕ αριθ. L 187/10.07.2001**).** Σύμφωνα με το άρθρο 2 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την οδηγία 96/100/ΕΚ το αργότερο έως ***31.12.2001.***

Γ. ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Γ1. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ UNESCO

Γ1α. *Νόμος αρ.1194/1981 «Περί κυρώσεως της εις Χάγην την 14ην Μαϊου 1954 υπογραφείσης Συμβάσεως περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως μετά του Κανονισμού εκτελέσεως αυτής, του Πρωτοκόλλου και των υπ΄αριθ. Ι, ΙΙ και ΙΙΙ αποφάσεων της διασκέψεως» (ΦΕΚ 6/Α/8.1.1981)*

΄Αρθρον πρώτον.

Κυρούται και έχει ισχύν νόμου η εις Χάγην την 14ην Μαϊου 1954 υπογραφείσα Σύμβασις «***περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως μετά του Κανονισμού εκτελέσεως αυτής, του Πρωτοκόλλου και των υπ΄αριθ. Ι, ΙΙ και ΙΙΙ αποφάσεων της διασκέψεως»*** , των οποίων το κείμενον εις πρωτότυπον εις την Γαλλικήν γλώσσαν και εις μετάφρασιν εις την Ελληνικήν έχει ως ακολούθως:

ΣΥΜΒΑΣΙΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ
ΕΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΝ ΕΝΟΠΛΟΥ ΣΥΡΡΑΞΕΩΣ

Τα υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη,

Διαπιστώνοντα ότι τα πολιτιστικά αγαθά έχουν υποστεί σοβαράς ζημίας κατά τήν διάρκειαν τών τελευταίων συγκρούσεων και ότι εξ αιτίας τής αναπτύξεως τής πολεμικής τεχνικής αυτά απειλούνται ολοένα και περισσότερον από καταστροφήν.

Πεπεισμένα ότι αί προσγενόμεναι βλάβαι είς πολιτιστικά αγαθά κάθε λαού είς τόν οποίον ανήκουν, αποτελούν βλάβες της πολιτιστκής κληρονομιάς ολοκλήρου τής ανθρωπότητος, δοθέντος, ότι κάθε λαός συνεισφέρει είς τόν παγκόσμιον πολιτισμόν.

Θεωρώντα ότι η διαφύλαξις τής πολιτιστικής κληρονομιάς παρουσιάζει μεγάλην σημασίαν δι' όλους τούς λαούς τού κόσμου και ότι είναι ανάγκη να εξασφαλισθή είς αυτήν τήν κληρονομίαν διεθνής προστασία.

Οδηγούμενα από τάς αρχάς αί οποίαι αφορούν είς τήν προστασίαν των πολιτιστικών αγαθών είς περίπτωσιν ενόπλου συρράξεως, αί οποίαι εθεσπίσθησαν είς τάς συμβάσεις τής Χάγης του 1899 και 1907 και είς το Σύμφωνον τής Ουάσιγκων τής 15ης Απριλίου 1935.

Θεωρώντα ότι διά να είναι αποτελεσματική η προστασία αυτών των αγαθών πρέπει να οργανωθή ήδη εν καιρώ ειρήνης χάρις είς τα μέτρα τόσο εθνικά, όσο και διεθνή. Αποφασισμένα να λάβουν όλα τα δυνατά μέτρα για να προστατεύσουν τα πολιτιστικά αγαθά.

Συμφωνούν ώς πρός τάς ακολούθους διατάξεις:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι. Γενικά μέτρα αφορώντα τήν προστασίαν.

Άρθρον 1. Ορισμός τών πολιτιστικών αγαθών.

Διά τούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ώς ***πολιτιστικά αγαθά*** ασχέτως πρός τήν προέλευσίν των ή τήν ιδιοκτησίαν των:

α) Τά ***αγαθά, κινητά ή ακίνητα***, τα οποία παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον διά τήν πολιτιστικήν κληρονομίαν τών λαών, όπως τα μνημεία τής αρχιτεκτονικής, τής τέχνης ή τής ιστορίας, εκκλησιαστικά ή κοσμικά, οι αρχαιολογικές τοποθεσίες, τά οικοδομικά σύνολα, τα οποία έτσι όπως είναι παρουσιάζουν ενδιαφέρον ιστορικό ή καλλιτεχνικό, τα έργα τέχνης, τα χειρόγραφα βιβλία και άλλα αντικείμενα καλλιτεχνικού, ιστορικού ή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όπως επίσης αί επιστημονικαί συλλογαί και αί σημαντικαί συλλογαί βιβλίων αρχαίων ή πιστών αντιγράφων των αγαθών, τά οποία περιγράφονται κατωτέρω.

β) Τα ***οικοδομήματα*** τών οποίων κύριος και πραγματικός σκοπός είναι η διαφύλαξις ή η έκθεσις τών κινητών πολιτιστικών αγαθών ώς ορίζοντα είς το εδάφιον (α), όπως τά μουσεία, οι μεγάλες βιβλιοθήκες, οι χώροι φυλάξεως αρχείων, όπως επίσης και τά καταφύγια τά προοριζόμενα νά

προστατεύσουν είς περίπτωσιν ενόπλου συρράξεως τά κινητά πολιτιστικά αγαθά, τά οριζόμενα είς το εδάφιον (α).

γ) Τά κέντρα, τά οποία περιέχουν σημαντικόν αριθμόν πολιτιστικών αγαθών εκ τών οριζομένων είς τά εδάφια (α) και (β) και ονομάζονται "***κέντρα περιέχοντα μνημεία***".

Άρθρον 2. Προστασία τών πολιτιστικών αγαθών.

Διά τούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως, η προστασία τών πολιτιστικών αγαθών περιλαμβάνει τήν προστασίαν και τόν *σεβασμόν αυτών τών αγαθών*.

Άρθρον 3. Διαφύλαξις τών πολιτιστικών αγαθών.

Τά υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται να ***προετοιμάσουν ήδη εν καιρώ ειρήνης*** τήν διαφύλαξιν τών πολιτιστικών αγαθών, τα οποία ευρίσκονται είς τό έδαφός των, από τά προβλεπόμενα αποτελέσματα μιάς ενόπλου συρράξεως, λαμβάνοντα τά μέτρα, τά οποία αυτά θεωρούν τελεσφόρα.

Άρθρον 4. Σεβασμός τών πολιτιστικών αγαθών.

1. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται είς σεβασμόν τών πολιτιστικών αγαθών τών ευρισκομένων τόσον επί του εδάφους των, όσον και επί τού εδάφους τών λοιπών Υψηλών συμβαλλομένων Μερών απαγορεύοντα τήν χρησιμοποίησιν τών εν λόγω αγαθών, όπως και τών εγκαταστάσεων προστασίας των και τών χώρων, οι οποίοι ευρίσκονται είς άμεσον γειτνίασιν πρός αυτά, *διά σκοπούς οι οποίοι θά ηδύναντο νά εκθέσουν τά εν λόγω αγαθά είς καταστροφήν ή είς επιδείνωσιν εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως και νά απέχουν από πάσαν εχθρικήν πράξιν εν σχέσει πρός αυτά*.

2. Δέν επιτρέπονται εξαιρέσεις από τάς υποχρεώσεις αί οποίαι καθορίζονται είς τήν παράγραφον 1 τού παρόντος άρθρου ειμή είς περιπτώσεις κατά τάς οποίας *στρατιωτική ανάγκη απαιτεί κατά τρόπον αδήριτον τοιαύτην εξαίρεσιν*.

3. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται εξ άλλου να απαγορεύσουν, να αποτρέψουν και εάν είναι ανάγκη να παύσουν κάθε *πράξιν κλοπής, λεηλασίας ή υπεξαιρέσεως πολιτιστικών αγαθών*, εκτελουμένην υπό οιανδήποτε μορφήν όπως επίσης και πάσαν πράξιν βανδαλισμού αφορώσαν τά εν λόγω αγαθά. Θά απαγορεύουν τήν *επίταξιν* τών κινητών αγαθών τών ευρισκομένων επί του εδάφους άλλου Υψηλού συμβαλλομένου Μέρους.

4. Θα απαγορεύουν *κάθε μέτρον αντιποίνων* εναντίον πολιτιστικών αγαθών.

5. Οποιοδήποτε Υψηλόν συμβαλλόμενον Μέρος δέν μπορεί να απαλλαγή τών συμβατικών υποχρεώσεων τού παρόντος άρθρου εν σχέσει πρός άλλα Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη, βασιζόμενον είς το *επιχείρημα ότι αυτό το τελευταίον δέν έχει εφαρμόσει τά μέτρα διαφυλάξεως* τά οποία περιγράφονται είς τό άρθρον τρία (3).

Άρθρον 5. Κατοχή εδάφους.

1. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη, καταλαβόντα εξ ολοκλήρου ή μερικώς τό έδαφος άλλου Υψηλού συμβαλλομένου Μέρους πρέπει είς το μέτρον τού δυνατού, νά υποστηρίξουν τάς προσπαθείας τών αρμοδίων εθνικών αρχών τού καταληφθέντος εδάφους, πρός τόν σκοπόν τής προστασίας και διαφυλάξεως τών πολιτιστικών αγαθών.

2. Εάν είναι αναγκαία επείγουσα επέμβασις διά τήν διαφύλαξιν πολιτιστικών αγαθών κειμένων εντός κατεχομένου εδάφους και υποστάντων βλάβην από τάς στρατιωτικάς επιχειρήσεις και εάν αί εθνικαί αρμόδιαι αρχαί αδυνατούν νά λάβουν τοιαύτα μέτρα, η καταλαβούσα Δύναμις λαμβάνει, εφ' όσον είναι δυνατόν, και είς στενήν συνεργασίαν με αυτάς τάς αρχάς, τά πλέον κατάλληλα μέτρα συντηρήσεως.

3. Έκαστον Υψηλόν συμβαλλόμενον Μέρος τού οποίου η κυβέρνησις θεωρείται από τά μέλη κινήματος αντιστάσεως ώς νόμιμος αυτών κυβέρνησις, θά επιστήση εάν είναι δυνατόν τήν προσοχήν αυτών τών μελών επί τών υποχρεώσεων σεβασμού τών διατάξεων εκείνων τής Συμβάσεως, αί οποίαι αφορούν είς τήν προστασίαν τών πολιτιστικών αγαθών.

Άρθρον 6. Χαρακτηρισμός τών πολιτιστικών αγαθών.

Συμφώνως πρός τάς διατάξεις τού άρθρου 16, τά πολιτιστικά αγαθά δύνανται νά φέρουν ***διακριτικόν σήμα*** ούτως ώστε νά διευκολύνεται η αναγνώρισίς των.

Άρθρον 7. Στρατιωτικά μέτρα.

1. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται νά εισαγάγουν ήδη εν καιρώ ειρήνης είς τούς ***στρατιωτικούς κανονισμούς ή τάς οδηγίας ειδικάς διατάξεις*** διά τήν εξασφάλισιν σεβασμού τής παρούσης Συμβάσεως και *νά εμφυσήσουν ήδη εν καιρώ ειρήνης είς τό προσωπικόν τών ενόπλων των δυνάμεων* ***πνεύμα σεβασμού πρός τόν πολιτισμόν και τά πολιτιστικά αγαθά όλων τών λαών***.

2. Υποχρεούνται νά ετοιμάσουν ή νά ιδρύσουν ήδη εν καιρώ ειρήνης, ***είς τό πλαίσιον τών ενόπλων δυνάμεων υπηρεσίας ή ειδικευμένον προσωπικόν*** τού οποίου αποστολή θά είναι νά

επαγρυπνούν διά τόν σεβασμόν τών πολιτιστικών αγαθών και *νά συνεργάζωνται με τάς πολιτικάς αρχάς τάς* επιφορτισμένας με τήν διαφύλαξιν αυτών τών αγαθών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ. Περί τής ειδικής προστασίας.

Άρθρον 8. Παραχώρησις ειδικής προστασίας.

1. Δύναται νά τεθή υπό ειδικήν προστασίαν ***περιορισμένος αριθμός καταφυγίων*** προορισμένων διά τήν προστασίαν τών κινητών πολιτιστικών αγαθών είς περίπτωσιν ενόπλου συρράξεως, ***κέντρων περιεχόντων μνημεία*** και άλλων ***ακινήτων πολιτιστικών αγαθών*** πολύ μεγάλης σπουδαιότητος, υπό τόν όρον:

α) Ότι ευρίσκονται είς επαρκή απόστασιν από μεγάλα βιομηχανικά κέντρα ή από πάν σημαντικόν στρατιωτικόν αντικείμενον, τό οποίον αποτελεί ευαίσθητον σημείον, όπως επί παραδείγματι αεροδρόμιον, ραδιοφωνικός σταθμός, ίδρυμα εργαζόμενον διά τήν εθνικήν άμυναν, λιμήν, σιδηροδρομικός σταθμός σημαντικού ενδιαφέροντος ή μεγάλη συγκοινωνιακή οδός.

β) Νά μή χρησιμοποιηθούν διά στρατιωτικούς σκοπούς.

2. Ένα καταφύγιον διά πολιτιστικά κινητά αγαθά δύναται επίσης νά τεθή υπό ειδικήν προστασίαν, εάν είναι *κατασκευασμένον* κατά τέτοιον τρόπον ώστε κατά πάσαν πιθανότητα *οι βομβαρδισμοί δέν δύνανται νά τό προσβάλουν*.

3. "***Κέντρον περιέχον μνημεία***" θεωρείται ότι χρησιμοποιείται διά στρατιωτικούς σκοπούς όταν χρησιμοποιηθή διά τήν μετακίνησιν στρατιωτικού προσωπικού ή υλικού ακόμη κι' εάν ταύτα είναι διερχόμενα. Τό αυτό συμβαίνει όταν λαμβάνουν χώραν εκεί δραστηριότητες έχουσαι άμεσον σχέσιν μέ τάς στρατιωτικάς επιχειρήσεις, τήν διαμονήν τού στρατιωτικού προσωπικού ή τήν παραγωγήν πολεμικού υλικού.

4. Δέν θεωρείται χρησιμοποίησις διά στρατιωτικούς σκοπούς η επίβλεψις πολιτιστικού αγαθού εκ τών απαριθμουμένων είς τήν πρώτην παράγραφον, από ενόπλους φρουρούς, ειδικώς εξουσιοδοτημένους διά τόν σκοπόν αυτόν ή η παρουσία πλησίον τού πολιτιστικού αγαθού αστυνομικής δυνάμεως κανονικώς επιφορτισμένης διά τήν τήρησιν τής δημόσιας τάξεως.

5. Ειδική προστασία παραχωρείται είς τά πολιτιστικά αγαθά διά τής εγγραφής των είς τόν "***Διεθνή κατάλογον πολιτιστικών αγαθών υπό ειδικήν προστασίαν***". Η εγγραφή αυτή δέν μπορεί νά είναι αποτελεσματική ειμή μόνον εάν είναι σύμφωνος πρός τάς αρχάς τής παρούσης Συμβάσεως και εντός τών υπό τού Εκτελεστικού Κανονισμού προβλεπομένων όρων.

Άρθρον 9. Ασυλία τών πολιτιστικών αγαθών υπό ειδικήν προστασίαν.

Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται να εξασφαλίσουν ασυλίαν τών πολιτιστικών αγαθών υπό ειδικήν προστασίαν απαγορεύοντα από τής εγγραφής των είς τόν διεθνή Κατάλογον πάσαν εχθροπραξίαν ώς πρός αυτά και εξαιρέσει τών προβλεπομένων υπό τής παραγράφου πέντε (5) τού άρθρου 8 περιπτώσεων, πάσαν χρησιμοποίησιν τών αγαθών αυτών ή τής πλησίον περιοχής διά στρατιωτικούς σκοπούς.

Άρθρον 10. Χαρακτηρισμός και έλεγχος.

Κατά τήν διάρκειαν ενόπλου συρράξεως, τά υπό ειδικήν προστασίαν πολιτιστικά αγαθά πρέπει νά εφοδιασθούν μέ ***διακριτικόν σήμα*** οριζόμενο είς τό άρθρον 16 και νά είναι ***ελεύθερα είς έλεγχο διεθνούς χαρακτήρος*** ώς προβλέπεται υπό τού εκτελεστικού κανονισμού.

Άρθρον 11. Άρσις τής ασυλίας.

1. Εάν ένα από τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη παραβιάζει σχετικώς πρός ένα πολιτιστικό αγαθό υπό ειδικήν προστασίαν τάς υποχρεώσεις τού άρθρου 9, τό αντίπαλον Μέρος, όσον διάστημα διαρκεί η παραβίασις απαλλάσσεται τής υποχρεώσεως νά διασφαλίζη τήν ασυλίαν τού εν λόγω αγαθού. Εν τούτοις οποτεδήποτε τό εν λόγω μέρος δύναται, ζητεί προηγουμένως τήν κατάπαυσιν αυτής τής παραβιάσεως εντός ευλόγου προθεσμίας.

2. Πλήν τών προβλεπομένων περιπτώσεων τής πρώτης παραγράφου τού παρόντος άρθρου, η ασυλία ενός πολιτιστικού αγαθού υπό ειδικήν προστασίαν δέν δύναται νά αποσυρθή ειμή μόνον είς ειδικάς περιπτώσεις αφεύκτου στρατιωτικής ανάγκης και μόνον διά το διάστημα κατά τό οποίον η ανάγκη αυτή διαρκεί. Αύτη δέν δύναται νά επιβεβαιωθή ειμή παρά τού επικεφαλής στρατιωτικού σχη ματισμού ίσης ή ανωτέρας σημασίας από μίαν Μεραρχίαν. Οσάκις τό επιτρέπουν οι περιστάσεις η απόφασις άρσεως τής ασυλίας κοινοποιείται προηγουμένως είς τό αντίπαλον μέρος.

3. Τό μέρος τό οποίον αίρει τήν ασυλίαν πρέπει να πληροφορήση περί αυτού, εντός τής συντομωτέρας δυνατής προθεσμίας, γραπτώς και ητιολογημένως τόν γενικόν Επίτροπον τών πολιτιστικών αγαθών, όπως προβλέπεται είς τόν Εκτελεστικόν Κανονισμόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ. Μεταφοραί Πολιτιστικών Αγαθών.

Άρθρον 12. Μεταφορά υπό ειδικήν προστασίαν.

1. Μεταφορά η οποία σκοπεί είς τήν μετακίνησιν πολιτιστικών αγαθών είτε είς τό εσωτερικόν τού εδάφους είτε πρός κατεύθυνσιν άλλου εδάφους, δύναται τή αιτήσει τού ενδιαφερομένου Υψηλού συμβαλλομένου Μέρους νά γίνη υπό ειδικήν προστασίαν, υπό τούς προβλεπομένους υπό τού Εκτελεστικού Κανονισμού όρους.

2. Η μεταφορά υπό ειδικήν προστασίαν πραγματοποιείται υπό επίβλεψιν διεθνούς χαρακτήρος, η οποία προβλέπεται είς τόν Εκτελεστικόν Κανονισμόν και φέρει τό ειδικόν σήμα τό οποίον ορίζει τό άρθρο 16.

3. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη απαγορεύουν πάσαν εχθρικήν πράξιν στρεφομένην κατά μεταφοράς υπό ειδικήν προστασίαν.

Άρθρο 13.Μεταφορά είς επείγουσαν περίπτωσιν.

1. Εάν έν Υψηλόν συμβαλλόμενον Μέρος θεωρεί ότι η ασφάλεια ωρισμένων πολιτιστικών αγαθών απαιτεί τήν μεταφοράν των και ότι υπάρχει τοιαύτη επείγουσα ανάγκη, ώστε νά μή δύναται νά εφαρμοσθή η προβλεπομένη διαδικασία υπό τού άρθρου 12, ιδίως κατά τήν έναρξιν ενόπλου συρράξεως, η μεταφορά δύναται νά φέρη τό διακριτικόν σήμα τό οριζόμενον είς τό άρθρον 16, εκτός εάν απετέλεσεν αντικείμενον αιτήσεως ασυλίας, υπό τήν έννοιαν τού άρθρου 12, η δέ αίτησις αύτη απερρίφθη. Κατά τό μέτρον τού δυνατού πρέπει νά γίνεται κοινοποίησις τής μεταφοράς πρός τά αντίπαλα μέρη. Μεταφορά πρός τό έδαφος ετέρας χώρας δέν δύναται νά φέρη τό διακριτικόν σήμα ειμή εφ' όσον η ασυλία παρεχωρήθη ρητώς.

2. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη θά λάβουν κατά τό μέτρον τού δυνατού τάς αναγκαίας προφυλάξεις, ώστε αί προβλεπόμεναι υπό τής (1) παραγράφου τού παρόντος άρθρου μεταφοραί, αί φέρουσαι τό διακριτικόν σήμα νά προστατεύωνται έναντι εχθρικών πράξεων κατευθυνομένων εναντίον των.

Άρθρον 14. Ασυλία από κατάσχεσιν, κατάληψιν και σύλην.

1. Χαίρουν ασυλίας από κατάσχεσιν, κατάληψιν και σύλην:

α) πολιτιστικά αγαθά τά οποία απολαμβάνουν τήν προστασίαν η οποία προβλέπεται υπό τού άρθρου 12 ή εκείνης τού άρθρου 13.

β) τά μέσα μεταφοράς τά αποκλειστικώς αφιερωμένα είς τήν μετακίνησιν τοιούτων πολιτιστικών αγαθών.

2. Ουδέν είς τό παρόν άρθρον θά περιορίση τό δικαίωμα επισκέψεως και ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV. Προσωπικόν.

Άρθρο 15. Προσωπικόν.

Τό προσωπικόν τό αφιερωμένον είς τήν προστασίαν τών πολιτιστικών αγαθών πρέπει, συμφώνως πρός τάς απαιτήσεις τής ασφαλείας, νά τυγχάνη σεβασμού πρός τό συμφέρον τών εν λόγω αγαθών και εάν πέση είς χείρας τού αντιπάλου Μέρους, νά τού επιτραπή νά συνεχίση τά καθήκοντά του εφ' όσον τά πολιτιστικά αγαθά διά τά οποία είναι υπεύθυνον έχουν επίσης πέσει είς χείρας τού αντιπάλου Μέρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V. Τό Διακριτικόν Σήμα.

Άρθρον 16. Σήμα τής Διασκέψεως.

1. Τό διακριτικόν σήμα τής Συμβάσεως συνίσταται εκ μιάς ασπίδος μυτερής πρός τά κάτω, όπως περιγράφεται κατωτέρω, φερούσης βαθύ κυανούν και λευκόν χρώμα (είς θυρεός αποτελούμενος εξ ενός τετραγώνου βαθέως κυανού χρώματος τού οποίου η μία γωνία είναι τοποθετημένη είς τήν μύτη του θυρεού και εν τρίγωνον βαθύ κυανούν υπεράνω τού τετραγώνου, τά δύο ανωτέρω καθορίζουν εν τρίγωνον λευκόν είς εκάστην πλευράν).

2. Τό σήμα χρησιμοποιείται είτε μόνον είτε επαναλαμβανόμενον τρείς φοράς είς τριγωνικήν διάταξιν (η μία ασπίς πρός τά κάτω) υπο τούς όρους οι οποίοι προβλέπονται είς τό άρθρον 17.

Άρθρον 17. Χρήσις τού σήματος.

1. Τό διακριτικόν σήμα επαναλαμβανόμενον τρείς φοράς χρησιμοποιείται μόνον ώς μέσον αναγνωρίσεως:

α) ακινήτων πολιτιστικών αγαθών υπό ειδικήν προστασίαν,

β) μεταφοράς πολιτιστικών αγαθών υπό τούς προβλεπομένους υπό τών άρθρων 12 και 13 όρους,

γ) αυτοσχεδίων καταφυγίων υπό τούς όρους οι οποίοι προβλέπονται είς τόν Εκτελεστικόν Κανονισμόν.

2. Τό διακριτικόν σήμα χρησι- μοποιείται μεμονωμένως ώς μέσον αναγνωρίσεως:

α) πολιτιστικών αγαθών τά οποία δέν ευρίσκονται υπό ειδικήν προστασίαν.

β) τών υπευθύνων προσώπων διά τήν διενέργειαν ελέγχου συμφώνως πρός τόν Εκτελεστικόν Κανονισμόν τής Συμβάσεως.

γ) τού προσωπικού τού αφιερωμένου είς τήν προστασίαν τών πολιτιστικών αγαθών.

δ) τών δελτίων ταυτότητος τά οποία προβλέπονται είς τόν Εκτελεστικόν Κανονισμόν.

3. Κατά τήν διάρκειαν ενόπλου συρράξεως, η χρήσις τού διακριτικού σήματος είς οιασδήποτε άλλας περιπτώσεις πλήν εκείνων αί οποίαι αναφέρονται είς τάς προηγουμένας παραγράφους τού παρόντος άρθρου και η χρήσις δι' οιονδήποτε σκοπόν ενός σήματος παρομοίου πρός τό διακριτικόν σήμα, απαγορεύεται.

4. Τό διακριτικόν σήμα δέν δύναται να τοποθετηθή επί οιουδήποτε ακινήτου πολιτιστικού αγαθού χωρίς νά έχη συγχρόνως τοποθετηθή επ' αυτού άδεια χρονολογημένη και δεόντως υπογεγραμμένη υπό τής αρμοδίας αρχής τού Υψηλού συμβαλλομένου Μέρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI. Πεδίον εφαρμογής τής συμβάσεως.

Άρθρον 18. Εφαρμογή τής συμβάσεως.

1. Πλήν τών διατάξεων αί οποίαι ισχύουν εν καιρώ ειρήνης, η παρούσα Σύμβασις θά εφαρμοσθή είς περίπτωσιν κεκηρυγμένου πολέμου ή είς οιανδήποτε άλλη ένοπλην σύρραξιν προκύπτουσαν μεταξύ δύο ή περισσοτέρων εκ τών Υψηλών συμβαλλομένων Μερών, ακόμη και εάν η κατάστασις πολέμου δέν αναγνωρίζεται υπό ενός ή περισσοτέρων εξ αυτών.

2. Η σύμβασις επίσης θά εφαρμοσθή είς όλας τάς περιπτώσεις μερικής ή ολικής καταλήψεως τού εδάφους ενός Υψηλού συμβαλλομένου Μέρους, ακόμη και εάν η κατάληψις αύτη ουδεμίαν συναντά ένοπλον αντίστασιν.

3. Εάν μία εκ τών μετεχουσών τής συρράξεως δύναμις δέν είναι Μέρος τής παρούσης Συμβάσεως, αί Δυνάμεις αί οποίαι είναι Μέρη είς αυτήν θά παραμείνουν δεσμευόμεναι υπ' αυτής είς τάς μεταξύ των σχέσεις. Επί πλέον θά δεσμεύωνται υπό τής Συμβάσεως εν σχέσει πρός τήν εν λόγω Δύναμιν, εάν η τελευταία διακηρύξη ότι αποδέχεται τάς διατάξεις και εφ' όσον τάς εφαρμόσει.

Άρθρον 19. Συγκρούσεις μή διεθνούς χαρακτήρος.

1. Είς περίπτωσιν ενόπλου συρράξεως μή διεθνούς χαρακτήρος η οποία λαμβάνει χώρα επί τού εδάφους ενός εκ τών Υψηλών συμβαλλομένων Μερών, έκαστον μέρος είς τήν σύρραξιν δεσμεύεται νά εφαρμόση, τουλάχιστον, τάς διατάξεις τής παρούσης Συμβάσεως αί οποίαι αφορούν είς τόν σεβασμόν τών πολιτιστικών αγαθών.

2. Τά εν συρράξει μέρη θά προσπαθήσουν νά θέσουν εν ισχύι χάρις είς ειδικάς συμφωνίας πάσας ή μέρος τών άλλων διατάξεων τής παρούσης Συμβάσεως.

3. Ο Οργανισμός τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν δύναται νά προσφέρη τάς υπηρεσίας του είς τά εν συρράξει μέρη.

4. Η εφαρμογή τών προηγουμένων διατάξεων δέν θά επηρεάση τό νομικόν καθεστώς τών εν συρράξει μερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII. Εκτέλεσις τής Συμβάσεως.

Άρθρον 20. Εκτελεστικός Κανονισμός.

Η διαδικασία διά τής οποίας η παρούσα Σύμβασις θά εφαρμοσθή καθορίζεται είς τόν Εκτελεστικόν Κανονισμόν ο οποίος αποτελεί αναπόσπαστον μέρος αυτής.

Άρθρον 21. Προστάτιδες δυνάμεις.

Η παρούσα Σύμβασις και ο Εκτελεστικός Κανονισμός εφαρμόζονται μέ τήν συνεργασίαν τών Προστατίδων Δυνάμεων τών επιφορτισμένων διά τήν διαφύλαξιν τών συμφερόντων τών εν συρράξει Μερών.

Άρθρον 22. Διαδικασία συνδιαλλαγής.

1. Αί Προστάτιδες Δυνάμεις θά παράσχουν τάς καλάς των υπηρεσίας είς όλας τά περιπτώσεις όπου κρίνουν τούτο χρήσιμον πρό τό συμφέρον τών πολιτιστικών αγαθών, ιδιώς εάν υπάρχη διαφωνία μεταξύ τών εν συρράξει μερών ώς πρός τήν εφαρμογήν ή ερμηνείαν τών διατάξεων τής παρούσης Συμβάσεως ή του Εκτελεστικού Κανονισμού.

2. Πρός τόν σκοπόν αυτόν εκάστη τών Προστατίδων Δυνάμεων δύναται κατόπιν προσκλήσεως ενός Μέρους, τού Γενικού Διευθυντού του Οργανισμού τών Ηνωμένων Εθνών, διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, νά προτείνη είς τά εν συρράξει μέρη συνάντησιν τών αντιπροσώπων

των και ιδιαιτέρως τών υπευθύνων αρχών διά τήν προστασίαν τών πολιτιστικών αγαθών, ενδεχομένως επι ουδετέρου εδάφους καταλλήλως επιλεγομένου. Τά εν συρράξει Μέρη δεσμεύονται νά δώσουν συνέχειαν είς τάς προτάσεις διά συνάντησιν αί οποίαι τούς εγένοντο. Αί Προστάτιδες Δυνάμεις προτείνουν πρός έγκρισιν υπό τών εν συρράξει μερών πρόσωπον ανήκον είς ουδετέραν Δύναμιν ή προτεινόμενον υπό τού Γενικού Διευθυντού τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, τό οποίο καλείται νά λάβη μέρος είς τήν συνάντησιν υπό τήν ιδιότητα τού προέδρου.

Άρθρον 23. Βοήθεια τής UNESCO.

1. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη δύνανται νά επικαλεσθούν τήν τεχνικήν συνδρομήν τού Οργανισμού τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, διά τήν οργάνωσιν τής προστασίας τών πολιτιστικών αγαθών, ή έν σχέσει πρός οιονδήποτε έτερον πρόβλημα τό οποίον προκύπτει εκ τής εφαρμογής τής παρούσης Συμβάσεως ή του Εκτελεστικού Κανονισμού. Ο Οργανισμός παρέχει τοιαύτην βοήθειαν εντός τών ορίων τού προγράμματος και τών δυνατοτήτων του.

2. Ο Οργανισμός εξουσιοδοτείται νά προβαίνη μέ ιδίαν πρωτοβουλίαν επί τού θέματος αυτού είς προτάσεις πρός τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη.

Άρθρο 24. Ειδικαί συμφωνίαι.

1. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη δύνανται νά συνάπτουν ειδικάς συμφωνίας επί παντός θέματος τό οποίον θεωρούν σκόπιμον νά ρυθμίσουν κεχωρισμένως.

2. Ουδεμία ειδική συμφωνία δύναται νά συναφθή περιορίζουσα τήν προστασίαν ή οποία παρέχεται υπό τής παρούσης Συμβάσεως, είς πολιτιστικά αγαθά και είς τό προσωπικό τό αφιερωμένον είς τήν προστασίαν των.

Άρθρο 25. Διάδοσις τής συμβάσεως.

Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν εν καιρώ ειρήνης ώς και έν καιρώ πολέμου, νά διαδώσουν τό κείμενο τής παρούσης Συμβάσεως και τού Εκτελεστικού Κανονισμού όσο τό δυνατόν ευρύτερον είς τάς χώρας των αντιστοίχως. Αναλαμβάνουν ιδιαιτέρως, να περιλάβουν τήν μελέτην τού παρόντος είς τά προγράμματα τής στρατιωτικής εκπαιδεύσεως και εάν είναι δυνατόν τής πολιτικής των εκπαιδεύσεως, ούτως ώστε αί αρχαί της νά καταστούν γνωσταί είς τό σύνολον τού πληθυσμού, ιδίως είς τάς ενόπλους δυνάμεις και τό προσωπικόν τό αφιερωμένον είς τήν προστασίαν τών πολιτιστικών αγαθών.

Άρθρο 26. Μεταφράσεις, εκθέσεις.

1. Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη κοινοποιούν τό έν πρός τό άλλο, μέσω τού Γενικού Διευθυντού τού Οργανισμού τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμη και τήν Μόρφωσιν, τάς επισήμους μεταφράσεις τής παρούσης Συμβάσεως και τού Εκτελεστικού Κανονισμού.

2. Εξ άλλου, τουλάχιστον άπαξ ανά τέσσαρα έτη, θά απευθύνουν είς τόν Γενικόν Διευθυντήν, μίαν έκθεσιν παρέχουσα τάς πληροφορίας τάς οποίας θεωρούν σκοπίμους, επί τών μέτρων τά οποία πρόκειται νά ληφθούν ή εξετάζονται υπό τών αντιστοίχων των διοικήσεων (υπηρεσιών) είς εφαρμογήν τής παρούσης Συμβάσεως και τού Εκτελεστικού Κανονισμού.

Άρθρον 27. Συναντήσεις.

1. Ο Γενικός Διευθυντής τού Οργανισμού τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν δύναται τή εγκρίσει τού Εκτελεστικού Συμβουλίου νά συγκαλέση συναντήσεις αντιπροσώπων τών Υψηλά συμβαλλομένων Μερών. Υποχρεούται νά συγκαλέση τοιαύτην σύνοδον εάν τουλάχιστον το έν πέμπτον τών Υψηλών συμβαλλομένων Μερών τό ζητήση.

2. Επιφυλασσομένων οιωνδήποτε άλλων λειτουργημάτων τά οποία ανετέθησαν είς αυτήν υπό τής παρούσης Συμβάσεως ή υπό τού Εκτελεστικού Κανονισμού, αρμοδιότης τής συνόδου είναι νά μελετά τά σχετικώς πρός τήν εφαρμογήν τής Συμβάσεως και τού Εκτελεστικού Κανονισμού, αρμοδιότης τής συνόδου είναι νά μελετά τά σχετικώς πρός τήν εφαρμογήν τής Συμβάσεως και τού Εκτελεστικού Κανονισμού προβλήματα και νά διατυπώνη προτάσεις επ' αυτών.

3. Η συνάντησις δύναται επί πλέον νά προβή είς αναθεώρησιν τής Συμβάσεως ή του Εκτελεστικού Κανονισμού εάν η πλειοψηφία τών Υψηλών συμβαλλομένων Μερών αντιπροσωπεύεται είς αυτήν συμφώνως πρός τά προβλεπόμενα υπό τού άρθρου 39.

Άρθρο 28. Κυρώσεις.

Τά Υψηλά συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν νά λάβουν εν τώ πλαισίω τού συστήματος των τού ποινικού δικαίου όλα τά αναγκαία μέτρα ώστε νά προσαγάγουν και νά επιβάλουν ποινικάς ή πειθαρχικάς κυρώσεις επί τών προσώπων εκείνων οιασδήποτε εθνικότητος, τα οποία διαπράττουν ή δίδουν εντολήν να διαπραχθή παραβίασις τής παρούσης Συμβάσεως.

Τελικαί Διατάξεις.

Άρθρον 34. Αποτελεσματική εφαρμογή.

1. Έκαστον Κράτος Μέρος είς τήν Σύμβασιν κατά τήν ημερομηνίαν ενάρξεως ισχύος της και εντός περιόδου εξ μηνών θά λάβη άπαντα τά αναγκαία μέτρα διά τήν αποτελεσματικήν της εφαρμογήν.

2. Η περίοδος αύτη θά είναι εξ μήνες από τής ημερομηνίας καταθέσεως τών οργάνων επικυρώσεως ή προσχωρήσεως δι' οιονδήποτε Κράτος το οποίον καταθέτει τό όργανον επικυρώσεως ή προσχωρήσεως μετά τήν ημερομηνίαν ενάρξεως ισχύος τής Συμβάσεως.

Άρθρον 36. Σχέσις πρός προηγουμένας συμβάσεις.

1. Είς τάς σχέσεις μεταξύ Δυνάμεων αί οποίαι δεσμεύονται υπό τών Συμβάσεων τής Χάγης τών αφορωσών είς τούς *νόμους και τά έθιμα τού κατά ξηράν πολέμου* (IV) και είς τόν *ναυτικόν βομβαρδισμόν εν καιρώ πολέμω* (IX), είτε πρόκειται δι' εκείνας τής 29ης Ιουλίου1899, είτε δι' εκείνας τής 18ης Οκτωβρίου 1907 και αί οποίαι είναι Μέρη είς τήν παρούσα Σύμβασιν, η τελευταία αύτη Σύμβασις θά είναι συμπληρωματική είς τήν προρρηθείσαν Σύμβασιν (IX) και είς τούς προσηρτημένους είς τήν προρρηθείσαν (IV) Κανονισμούς και θά αντικαταστήση τό σήμα τό περιγραφέν είς τό άρθρον 5 τής προρρηθείσης Συμβάσεως (IX) με τό σήμα τό περιγραφέν είς τό άρθρον 16 τής παρούσης Συμβάσεως, είς τάς περιπτώσεις διά τάς οποίας η παρούσα Σύμβασις και ο Εκτελεστικός Κανονισμός προβλέπουν τήν χρήσιν τού εν λόγω διακριτικού σήματος.

2. Είς τάς σχέσεις μεταξύ Δυνάμεων δεσμευομένων υπό τού Συμφώνου τής Ουάσιγκτων τής 15ης Απριλίου 1935 διά τήν *προστασίαν τών Καλλιτεχνικών και Επιστημονικών Ιδρυμάτων και τών Ιστορικών Μνημείων (Σύμφωνον ROERICH)* και αί οποίαι είναι μέρη είς τήν παρούσαν Σύμβασιν, η τελευταία αύτη θά συμπληρώση τό Σύμφωνον ROERICH και θά αντικαταστήση τήν διακριτικήν σημαίαν τήν οριζομένην είς τό άρθρον III τού Συμφώνου διά τού οριζομένου είς τό άρθρον 16 τής παρούσης Συμβάσεως σήματος, διά τάς περιπτώσεις δια τάς οποίας αύτη και ο Εκτελεστικός Κανονισμός προβλέπουν τήν χρήσιν τού εν λόγω διακριτικού σήματος.

Γ1β. *Νόμος αριθ. 3317/2005 «Κύρωση του Δεύτερου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης» (ΦΕΚ 45/Α΄/23.2.2005)*[91]

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, το Δεύτερο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 26 Μαρτίου 1999 του οποίου το κείμενο σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

Δεύτερο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης

Χάγη, 26 Μαρτίου 1999

Τα Μέρη,

- Εχοντας επίγνωση της ανάγκης βελτίωσης της προστασίας των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης και της θέσπισης ενός ενισχυμένου συστήματος προστασίας για ειδικώς οριζόμενα πολιτιστικά αγαθά.

- Επαναβεβαιώνοντας τη σημασία των διατάξεων της Σύμβασης για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης που έγινε στη Χάγη στις 14 Μαΐου 1954 και τονίζοντας την ανάγκη συμπλήρωσης των διατάξεων αυτών με μέτρα που ενισχύουν την εφαρμογή τους.
- Επιθυμώντας να παράσχουν στα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη στη Σύμβαση τα μέσα για πιο ενεργή δράση στην προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης με την καθιέρωση κατάλληλων για το σκοπό αυτό διαδικασιών.
- Θεωρώντας ότι οι κανόνες που διέπουν την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης πρέπει να αντανακλούν τις εξελίξεις στο διεθνές δίκαιο.

---

[91] Τίθεται σε ισχύ γιά την Ελλάδα στις **20.7.2005**, βλ. ανακοίνωση αριθ. 0546/ΑΣ363/Μ.5072/9.5.2005 (ΦΕΚ 114/Α΄/16.5.2005).

- Διαβεβαιώνοντας ότι οι κανόνες του εθιμικού διεθνούς δικαίου θα εξακολουθήσουν να διέπουν τα ζητήματα που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Συμφώνησαν τα ακόλουθα :

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Αρθρο 1. Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος Πρωτοκόλλου :

(**α**) ο όρος «***Μέρος***» σημαίνει ένα Κράτος Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο,

(**β**) ο όρος «***πολιτιστικά αγαθά***» σημαίνει τα πολιτιστικά αγαθά όπως ορίζονται στο Αρθρο 1 της Σύμβασης,

(**γ**) ο όρος «***Σύμβαση***» σημαίνει τη Σύμβαση για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης που έγινε στη Χάγη στις 14 Μαΐου 1954,

(**δ**) ο όρος «***Υψηλό Συμβαλλόμενο Μέρος***» σημαίνει ένα Κράτος Μέρος στη Σύμβαση, (**ε**) ο όρος «***ενισχυμένη προστασία***» σημαίνει το σύστημα ενισχυμένης προστασίας που θεσπίζεται από τα Αρθρα 10 και 11,

(**στ**) ο όρος «***στρατιωτικός στόχος***» σημαίνει ένα αντικείμενο το οποίο, από τη φύση του, τη θέση, το σκοπό ή τη χρήση του, συμβάλλει αποτελεσματικά στη στρατιωτική δράση και του οποίου η ολική ή μερική καταστροφή, κατάληψη ή εξουδετέρωση, υπό τις περιστάσεις που ισχύουν τη δεδομένη στιγμή, παρέχει ένα συγκεκριμένο στρατιωτικό πλεονέκτημα,

(**ζ**) ο όρος «***παράνομο***» σημαίνει ό,τι τελείται υπό εξαναγκασμό ή, άλλως, κατά παράβαση των εφαρμοστέων κανόνων της εσωτερικής νομοθεσίας του κατεχόμενου εδάφους ή του διεθνούς δικαίου,

(**η**) ο όρος «***Κατάλογος***» σημαίνει τον *Διεθνή κατάλογο πολιτιστικών αγαθών υπό ενισχυμένη προστασία* που θεσπίζεται σύμφωνα με το Αρθρο 27, υποπαράγραφος 1(β),

(**θ**) ο όρος «***Γενικός Διευθυντής***» σημαίνει τον *Γενικό Διευθυντή της ΟΥΝΕΣΚΟ*,

(**ι**) ο όρος «***ΟΥΝΕΣΚΟ***» σημαίνει τον *Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τη Μόρφωση*,

(**ια**) ο όρος «***Πρώτο Πρωτόκολλο***» σημαίνει το *Πρωτόκολλο για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης* που έγινε στη Χάγη στις 14 Μαΐου 1954.

Αρθρο 2. Σχέση με τη Σύμβαση

Το παρόν Πρωτόκολλο συμπληρώνει τη Σύμβαση ως προς τις σχέσεις μεταξύ των Μερών.

Αρθρο 3. Πεδίο εφαρμογής

1 .Επιπρόσθετα προς τις διατάξεις που εφαρμόζονται σε καιρό ειρήνης, το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται στις καταστάσεις που αναφέρονται στο Αρθρο 18 , παράγραφοι 1 και 2 της Σύμβασης και στο Αρθρο 22 παράγραφος 1.

2. Οταν ένα από τα μέρη σε μία ένοπλη σύρραξη δεν δεσμεύεται από το παρόν Πρωτόκολλο, τα Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο εξακολουθούν να δεσμεύονται από αυτό στις μεταξύ τους σχέσεις. Περαιτέρω, δεσμεύονται από το παρόν Πρωτόκολλο σε ιε ένα Κράτος μέρος στη σύρραξη, το οποίο δεν δεσμεύεται από αυτό, εάν το ίο αποδεχθεί τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου και για όσο διάστημα τις εφαρμόζει.

Αρθρο 4. Σχέση μεταξύ του Κεφαλαίου 3 και άλλων διατάξεων της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου

Η εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου 3 του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν θίγει:

(**α**) την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Ι της Σύμβασης και του Κεφαλαίου 2 του παρόντος Πρωτοκόλλου,

(**β**) την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου ΙΙ της Σύμβασης, με την εξαίρεση ότι, στις σχέσεις μεταξύ των Μερών στο παρόν Πρωτόκολλο ή στις σχέσεις μεταξύ ενός Μέρους και ενός Κράτους που αποδέχεται και εφαρμόζει το παρόν Πρωτόκολλο σύμφωνα με το Αρθρο 3 παράγραφος 2, όταν πολιτιστικά αγαθά τελούν τόσο υπό ειδική όσο και υπό ενισχυμένη προστασία, εφαρμόζονται μόνον οι διατάξεις περί ενισχυμένης προστασίας.

Κεφάλαιο 2. Γενικές διατάξεις που αφορούν στην προστασία

Αρθρο 5. Διαφύλαξη των πολιτιστικών αγαθών

Τα προπαρασκευαστικά μέτρα που λαμβάνονται σε καιρό ειρήνης για τη διαφύλαξη των πολιτιστικών αγαθών έναντι των προβλέψιμων συνεπειών ένοπλης σύρραξης σύμφωνα με το Αρθρο 3 της Σύμβασης περιλαμβάνουν, όπως αρμόζει, την ετοιμασία ευρετηρίων, τον σχεδιασμό έκτακτων μέτρων για την προστασία από πυρκαγιά ή κατάρρευση, την προπαρασκευή για την απομάκρυνση των κινητών

πολιτιστικών αγαθών ή την πρόνοια για επαρκή επιτόπια προστασία των αγαθών αυτών, καθώς και τον ορισμό των αρμοδίων αρχών πού είναι υπεύθυνες για τη διαφύλαξη των πολιτιστικών αγαθών.

Αρθρο 6. Σεβασμός των πολιτιστικών αγαθών

Προς το σκοπό της διασφάλισης του σεβασμού των πολιτιστικών αγαθών σύμφωνα με το Αρθρο 4 της Σύμβασης.

(**α**) εξαίρεση επί τη βάσει επιτακτικής στρατιωτικής ανάγκης σύμφωνα με το Αρθρο 4 ρκραίραφος 2 της Σύμβασης για τη διενέργεια εχθρικής πράξης εναντίον πολιτιστικού αγαθού μπορεί να προβληθεί μόνο όταν και για όσο διάστημα:

(**i**) το πολιτιστικό αυτό αγαθό έχει καταστεί, λόγω της λειτουργίας του, στρατιωτικός στόχος, και

(**ii**) δεν υπάρχει διαθέσιμη εφικτή εναλλακτική λύση για την απόκτηση παρόμοιου στρατιωτικού πλεονεκτήματος με εκείνο που παρέχεται με τη διενέργεια εχθρικής πράξης εναντίον αυτού του στόχου,

(**β**) εξαίρεση επί τη βάσει επιτακτικής στρατιωτικής ανάγκης σύμφωνα με το Αρθρο 4 παράγραφος 2 της Σύμβασης μπορεί να προβληθεί για τη χρήση πολιτιστικού αγαθού για σκοπούς που είναι πιθανό να το εκθέσουν σε καταστροφή ή ζημία μόνο όταν και για όσο διάστημα δεν είναι δυνατή η επιλογή ανάμεσα σε αυτού του είδους τη χρήση του πολιτιστικού αγαθού και κάποια άλλη εφικτή μέθοδο για την απόκτηση παρόμοιου στρατιωτικού πλεονεκτήματος,

(**γ**) η απόφαση για επίκληση επιτακτικής στρατιωτικής ανάγκης λαμβάνεται μόνο από αξιωματικό που διοικεί δύναμη ίση ή μεγαλύτερη του τάγματος ή δύναμη μικρότερη σε μέγεθος, όταν οι περιστάσεις δεν επιτρέπουν διαφορετικά,

(**δ**) σε περίπτωση επίθεσης βάσει απόφασης που ελήφθη σύμφωνα με την υποπαράγραφο (α), δίδεται αποτελεσματική, προηγούμενη προειδοποίηση, οποτεδήποτε το επιτρέπουν οι περιστάσεις.

Αρθρο 7. Προφυλάξεις κατά την επίθεση

Μη θιγομένων των λοιπών προφυλάξεων που απαιτούνται από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο κατά τη διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων, κάθε Μέρος στη σύρραξη :

(**α**) πράττει ό,τι είναι εφικτό για να εξακριβώσει ότι οι στόχοι που πρόκειται να δεχτούν επίθεση δεν αποτελούν πολιτιστικά αγαθά προστατευόμενα από το Αρθρο 4 της Σύμβασης,

(**β**) λαμβάνει όλες τις εφικτές προφυλάξεις κατά την επιλογή των μέσων και μεθόδων επίθεσης με σκοπό την αποφυγή και, σε κάθε περίπτωση, την ελαχιστοποίηση της παρεμπίπτουσας ζημίας σε πολιτιστικά αγαθά που προστατεύονται από το Αρθρο 4 της Σύμβασης,

(**γ**) απέχει από τη λήψη απόφασης για εξαπόλυση κάθε είδους επίθεσης που ενδέχεται να προξενήσει παρεμπίπτουσα ζημία σε πολιτιστικά αγαθά που προστατεύονται από το Άρθρο 4 της Σύμβασης, η οποία θα ήταν υπέρμετρη σε σχέση με το συγκεκριμένο και άμεσο, αναμενόμενο στρατιωτικό πλεονέκτημα, και

(**δ**) ματαιώνει ή αναστέλλει την επίθεση όταν καθίσταται προφανές ότι:

(**i**) ο στόχος είναι πολιτιστικό αγαθό που προστατεύεται από το Αρθρο 4 της Σύμβασης,

(**ii**) η επίθεση ενδέχεται να προξενήσει παρεμπίπτουσα ζημία σε πολιτιστικά αγαθά που προστατεύονται από το Αρθρο 4 της Σύμβασης, η οποία θα ήταν υπέρμετρη σε σχέση με το συγκεκριμένο και άμεσο, αναμενόμενο στρατιωτικό πλεονέκτημα.

΄Αρθρο 8. Προφυλάξεις έναντι των επιπτώσεων των εχθροπραξιών

Τα Μέρη στη σύρραξη, στο μέγιστο δυνατό βαθμό:

(**α**) απομακρύνουν τα κινητά πολιτιστικά αγαθά από μέρη τά οποία βρίσκονται πλησίον στρατιωτικών στόχων ή προνοούν για επαρκή επιτόπια προστασία,

(**β**) αποφεύγουν την εγκατάσταση στρατιωτικών στόχων πλησίον πολιτιστικών αγαθών.

Αρθρο 9. Προστασία πολιτιστικών αγαθών σε κατεχόμενο έδαφος

1. Μη θιγομένων των διατάξεων των Αρθρων 4 και 5 της Σύμβασης, ένα Μέρος που κατέχει το σύνολο ή τμήμα του εδάφους άλλου Μέρους απαγορεύει και αποτρέπει σε σχέση με το κατεχόμενο έδαφος:

(**α**) κάθε παράνομη εξαγωγή, άλλη απομάκρυνση ή μεταβίβαση κυριότητας πολιτιστικών αγαθών,

(**β**) κάθε αρχαιολογική ανασκαφή, εκτός από τις περιπτώσεις όπου αυτή απαιτείται αυστηρά για τη διαφύλαξη, καταγραφή ή διατήρηση πολιτιστικών αγαθών,

(**γ**) κάθε αλλοίωση ή αλλαγή χρήσης πολιτιστικών αγαθών που αποσκοπεί στην απόκρυψη ή στην καταστροφή πολιτιστικής, ιστορικής ή επιστημονικής μαρτυρίας.

2. Κάθε αρχαιολογική ανασκαφή, αλλοίωση ή αλλαγή χρήσης πολιτιστικών αγαθών σε κατεχόμενο έδαφος πραγματοποιείται, εκτός εάν δεν το επιτρέπουν οι περιστάσεις, σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές του, κατεχόμενου εδάφους.

Κεφάλαιο 3. Ενισχυμένη προστασία

Αρθρο 10. Ενισχυμένη προστασία
Πολιτιστικό αγαθό μπορεί να τεθεί υπό ενισχυμένη προστασία υπό τον όρο ότι πληρεί τις ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις:
(**α**) αποτελεί πολιτιστική κληρονομιά μεγίστης σημασίας για την ανθρωπότητα,
(**β**) προστατεύεται με επαρκή εσωτερικά νομικά και διοικητικά μέτρα που αναγνωρίζουν την εξαιρετική πολιτιστική και ιστορική αξία του και διασφαλίζουν το υψηλότερο επίπεδο προστασίας,
(**γ**) δεν χρησιμοποιείται για στρατιωτικούς σκοπούς ή για την προφύλαξη στρατιωτικών θέσεων, και το Μέρος, υπό τον έλεγχο του οποίου τελεί, έχει προβεί σε δήλωση με την οποία επιβεβαιώνει ότι δεν θα χρησιμοποιηθεί για τέτοιους σκοπούς.

Αρθρο 11. Χορήγηση ενισχυμένης προστασίας
1. Κάθε Μέρος πρέπει να υποβάλει στην Επιτροπή κατάλογο πολιτιστικών αγαθών για τα οποία προτίθεται να ζητήσει τη χορήγηση ενισχυμένης προστασίας.
2. Το Μέρος υπό τη δικαιοδοσία ή τον έλεγχο του οποίου τελεί πολιτιστικό αγαθό μπορεί να ζητήσει την εγγραφή του αγαθού αυτού στον Κατάλογο που θα καταρτιστεί σύμφωνα με το Αρθρο 27 υποπαράγραφος 1(β). Το αίτημα αυτό περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα κριτήρια που αναφέρονται στο Αρθρο 10. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει ένα Μέρος να ζητήσει την εγγραφή πολιτιστικού αγαθού στον Κατάλογο.
3. Άλλα Μέρη, η Διεθνής Επιτροπή της Κυανής Ασπίδας και άλλοι μη κυβερνητικοί οργανισμοί με σχετική εμπειρία μπορούν να συστήσουν στην Επιτροπή συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να καλέσει ένα Μέρος να ζητήσει την εγγραφή αυτού του πολιτιστικού αγαθού στον Κατάλογο.
4. Ούτε η αίτηση για εγγραφή πολιτιστικού αγαθού που βρίσκεται σε έδαφος, επί του οποίου την κυριαρχία ή δικαιοδοσία διεκδικούν περισσότερα από ένα Κράτη, ούτε η εγγραφή του θίγει με οποιονδήποτε τρόπο τα δικαιώματα των μερών στη διαφορά.
5. Μόλις η Επιτροπή λάβει αίτημα για εγγραφή στον Κατάλογο, ενημερώνει όλα τα Μέρη για το αίτημα. Τα Μέρη μπορούν να υποβάλουν στην Επιτροπή παρατηρήσεις σχετικά με το αίτημα αυτό εντός εξήντα ημερών. Οι παρατηρήσεις αυτές γίνονται μόνο επί τη βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στο Αρθρο 10. Είναι συγκεκριμένες και αναφέρονται σε πραγματικά δεδομένα. Η Επιτροπή εξετάζει τις παρατηρήσεις παρέχοντας στο Μέρος που ζητά την εγγραφή εύλογη δυνατότητα απάντησης πριν από λήψη της απόφασης. Οσάκις τέτοιου είδους παρατηρήσεις υποβάλλονται στην Επιτροπή, οι αποφάσεις για την εγγραφή στον Κατάλογο λαμβάνονται, ανεξαρτήτως του Αρθρου 26, με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των παρόντων και ψηφιζόντων μελών της.
6. Οταν αποφασίζει για ένα αίτημα, η Επιτροπή θα πρέπει να ζητά τη συμβουλή κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών, καθώς και ιδιωτών εμπειρογνωμόνων.
7. Η απόφαση για χορήγηση ή άρνηση χορήγησης της ενισχυμένης προστασίας μπορεί να ληφθεί μόνο επί τη βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στο Αρθρο 10.
8. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η Επιτροπή έχει συνάγει ότι το Μέρος που ζητά την εγγραφή πολιτιστικού αγαθού στον Κατάλογο δεν μπορεί να εκπληρώσει τα κριτήρια του Αρθρου 10 υποπαράγραφος β, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει τη χορήγηση της ενισχυμένης προστασίας, με την προϋπόθεση ότι το αιτούν Μέρος θα υποβάλει αίτημα διεθνούς συνδρομής σύμφωνα με το Αρθρο 32.
9. Με την έναρξη των εχθροπραξιών, ένα Μέρος στη σύρραξη μπορεί να ζητήσει, κατεπειγόντως, την ***ενισχυμένη προστασία πολιτιστικών αγαθών*** υπό τη δικαιοδοσία ή τον έλεγχο του, υποβάλλοντας το αίτημα αυτό στην Επιτροπή. Η Επιτροπή διαβιβάζει πάραυτα το αίτημα αυτό σε όλα τα Μέρη στη σύρραξη. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θα εξετάζει τις παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων Μερών με τη διαδικασία του κατεπείγοντος. Η απόφαση για χορήγηση προσωρινής ενισχυμένης προστασίας λαμβάνεται το ταχύτερο δυνατόν και, ανεξαρτήτως του Αρθρου 26, με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των παρόντων και ψηφιζόντων μελών της. ***Προσωρινή ενισχυμένη προστασία*** μπορεί να χορηγηθεί από την Επιτροπή, όσο εκκρεμεί η έκβαση της τακτικής διαδικασίας για τη χορήγηση ενισχυμένης προστασίας, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις των υποπαραγράφων α και γ του Αρθρου 10.
10. Η ενισχυμένη προστασία χορηγείται σε πολιτιστικά αγαθά από την Επιτροπή από τη στιγμή της εγγραφής τους στον Κατάλογο.
11. Ο Γενικός Διευθυντής γνωστοποιεί, χωρίς καθυστέρηση, στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και σε όλα τα Μέρη κάθε απόφαση της Επιτροπής για εγγραφή πολιτιστικού αγαθού στον Κατάλογο.

Αρθρο 12. Ασυλία πολιτιστικών αγαθών υπό ενισχυμένη προστασία
Τα Μέρη σε μία σύρραξη διασφαλίζουν την ασυλία των πολιτιστικών αγαθών υπό ενισχυμένη προστασία απέχοντας από το να καθιστούν τα αγαθά αυτά αντικείμενο επίθεσης ή από κάθε χρήση των αγαθών ή του άμεσου περίγυρου τους προς υποστήριξη στρατιωτικής δράσης.

Αρθρο 13. Απώλεια ενισχυμένης προστασίας
1. Πολιτιστικό αγαθό υπό ενισχυμένη προστασία χάνει την προστασία αυτή μόνο:
(**α**) εάν η προστασία αυτή ανασταλεί ή καταργηθεί σύμφωνα με το Αρθρο 14, ή
(β) εάν και για όσο διάστημα το αγαθό έχει καταστεί, λόγω της χρήσης του, στρατιωτικός στόχος.
2. Στις περιπτώσεις της υποπαραγράφου 1(β), το αγαθό αυτό μπορεί μόνο να αποτελέσει αντικείμενο επίθεσης:
(**α**) εάν η επίθεση είναι το μόνο εφικτό μέσο τερματισμού της χρήσης του αγαθού που αναφέρεται στην υποπαράγραφο 1 (β),
(**β**) εάν έχουν ληφθεί όλες οι εφικτές προφυλάξεις ως προς την επιλογή των μέσων και των μεθόδων επίθεσης με σκοπό τον τερματισμό της χρήσης αυτής και την αποφυγή ή, σε κάθε περίπτωση, την ελαχιστοποίηση της ζημίας του πολιτιστικού αγαθού,
(**γ**) λόγω των απαιτήσεων της άμεσης νόμιμης άμυνας, εκτός εάν οι περιστάσεις δεν το επιτρέπουν:
(**i**) η επίθεση διατάσσεται στο ανώτατο επιχειρησιακό επίπεδο διοίκησης,
(**ii**) δίδεται αποτελεσματική, προηγούμενη, προειδοποίηση στις αντίπαλες δυνάμεις απαιτώντας τον τερματισμό της χρήσης που αναφέρεται στην υποπαράγραφο 1(β),
και
(**iii**) παρέχεται στις αντίπαλες δυνάμεις εύλογος χρόνος για νά επανορθώσουν την κατάσταση.

Αρθρο 14. Αναστολή και κατάργηση της ενισχυμένης προστασίας .
1. Όταν πολιτιστικό αγαθό δεν πληρεί πλέον κάποιο από τα κριτήρια του Αρθρου 10 του παρόντος Πρωτοκόλλου, η Επιτροπή μπορεί νά αναστείλει το καθεστώς ενισχυμένης προστασίας του ή να καταργήσει το καθεστώς αυτό διαγράφοντας το πολιτιστικό αγαθό από τον Κατάλογο.
2. Σε περίπτωση σοβαρής παραβίασης του Αρθρου 12 σε σχέση με πολιτιστικό αγαθό υπό ενισχυμένη προστασία που ανακύπτει από τη χρήση του προς υποστήριξη στρατιωτικής δράσης, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει το καθεστώς ενισχυμένης προστασίας του. Οταν τέτοιου είδους παραβιάσεις είναι συνεχείς, η Επιτροπή μπορεί κατ᾽ εξαίρεση να καταργήσει το καθεστώς ενισχυμένης προστασίας διαγράφοντας το πολιτιστικό αγαθό από τον Κατάλογο.
3. Ο Γενικός Διευθυντής γνωστοποιεί, χωρίς καθυστέρηση, στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και σε όλα τα Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο κάθε απόφαση της Επιτροπής για αναστολή ή κατάργηση της ενισχυμένης προστασίας πολιτιστικού αγαθού.
4. Πριν από τη λήψη τέτοιας απόφασης, η Επιτροπή δίνει στα Μέρη την ευκαιρία να καταστήσουν γνωστές τις απόψεις τους.

Κεφάλαιο 4. Ποινική ευθύνη και δικαιοδοσία

Αρθρο 15. Σοβαρές παραβιάσεις του παρόντος Πρωτοκόλλου
1. Διαπράττει αδίκημα κατά την έννοια του παρόντος Πρωτοκόλλου όποιος από πρόθεση και κατά παράβαση της Σύμβασης ή του παρόντος Πρωτοκόλλου τελέσει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις:
(**α**) καθιστά πολιτιστικά αγαθά υπό ενισχυμένη προστασία αντικείμενο επίθεσης,
(**β**) χρησιμοποιεί πολιτιστικά αγαθά υπό ενισχυμένη προστασία ή τον άμεσο περίγυρο τους προς υποστήριξη στρατιωτικής δράσης,
(**γ**) προκαλεί εκτεταμένη καταστροφή ή ιδιοποιείται πολιτιστικά αγαθά που προστατεύονται από τη Σύμβαση και το παρόν Πρωτόκολλο,
(**δ**) καθιστά πολιτιστικά αγαθά που προστατεύονται από τη Σύμβαση και το παρόν Πρωτόκολλο αντικείμενο επίθεσης,
(**ε**) κλέβει, λεηλατεί ή υπεξαιρεί ή προβαίνει σε πράξεις βανδαλισμού που στρέφονται εναντίον πολιτιστικών αγαθών που προστατεύονται από τη Σύμβαση,
2. Κάθε Μέρος υιοθετεί τα μέτρα που είναι αναγκαία για την ποινικοποίηση στο εσωτερικό του δίκαιο των αδικημάτων που προβλέπονται στο παρόν Αρθρο και την τιμωρία τους με προσήκουσες ποινές. Κατά την υιοθέτηση αυτών των μέτρων, τα Μέρη συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές του δικαίου και του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων που επεκτείνουν την ατομική ποινική ευθύνη σε πρόσωπα άλλα εκτός από αυτά που διαπράττουν άμεσα την πράξη.

Αρθρο 16. Δικαιοδοσία
1. Μη θιγομένης της παραγράφου 2, κάθε Μέρος λαμβάνει τα νομοθετικά μέτρα που είναι αναγκαία για τη θεμελίωση της δικαιοδοσίας του επί των αδικημάτων που προβλέπονται στο Αρθρο 15, στις ακόλουθες περιπτώσεις:
(**α**) όταν τέτοιο αδίκημα διαπράττεται στο έδαφος του Κράτους αυτού,
(**β**) όταν ο φερόμενος ως δράστηςείναι υπήκοος του Κράτους αυτού,
(**γ**) στην περίπτωση των αδικημάτων που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι (α) έως (γ), όταν ο φερόμενος ως δράστης είναι παρών στο έδαφος του Κράτους αυτού.
2. Σε σχέση με την άσκηση δικαιοδοσίας και μη θιγομένου του Αρθρου 28 της Σύμβασης:
(**α**) το παρόν Πρωτόκολλο δεν αποκλείει την ατομική ποινική ευθύνη ή την άσκηση δικαιοδοσίας σύμφωνα με το εσωτερικό και διεθνές δίκαιο που μπορεί να τυχχάνει εφαρμογής ούτε επηρεάζει την άσκηση δικαιοδοσίας σύμφωνα με το εθιμικό διεθνές δίκαιο,
(**β**) εκτός από την περίπτωση που ένα Κράτος που δεν είναι Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο αποδέχεται και εφαρμόζει τις διατάξεις του, σύμφωνα με το Αρθρο 3 παράγραφος 2, τα μέλη των ενόπλων δυνάμεων και οι υπήκοοι Κράτους που δεν είναι Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο, με εξαίρεση τους υπηκόους του που υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις Κράτους που είναι Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο, δεν υπέχουν ατομική ποινική ευθύνη δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου ούτε το παρόν Πρωτόκολλο επιβάλλει την υποχρέωση θεμελίωσης δικαιοδοσίας ,επί των προσώπων αυτών ή έκδοσής τους.

Αρθρο 17. Δίωξη
1. Το Μέρος στο έδαφος του οποίου διαπιστώνεται ότι είναι παρών ο φερόμενος ως δράστης αδικήματος πού προβλέπεται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) έως (γ), εάν δεν τον εκδόσει, υποβάλλει, χωρίς καμία εξαίρεση και χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές του με σκοπό τη δίωξη, μέσω διαδικασίας που είναι σύμφωνη με το εσωτερικό του δίκαιο ή, εάν τυγχάνουν εφαρμογής, με τους σχετικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου.
2. Μη θιγομένων, εάν τυγχάνουν εφαρμογής, των σχετικών κανόνων του διεθνούς δικαίου σε κάθε πρόσωπο αναφορικά με το οποίο διεξάγεται διαδικασία σε σχέση με τη Σύμβαση ή το παρόν Πρωτόκολλο, παρέχονται εγγυήσεις για δίκαιη μεταχείριση και δίκαιη δίκη, σύμφωνα με το εσωτερικό και το διεθνές δίκαιο, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, και σε καμία περίπτωση δεν παρέχονται στο πρόσωπο αυτό εγγυήσεις λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που παρέχονται από το διεθνές δίκαιο.

Αρθρο 18. Έκδοση
1. Τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) έως (γ) θεωρούνται ότι περιλαμβάνονται στα αδικήματα που υπόκεινται σε έκδοση σε κάθε συμφωνία έκδοσης που υφίσταται μεταξύ οποιωνδήποτε από τα Μέρη πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος Πρωτοκόλλου. Τα Μέρη αναλαμβάνουν να συμπεριλάβουν τα αδικήματα αυτά σε κάθε συμφωνία έκδοσης που θα συναφθεί στη συνέχεια μεταξύ τους.
2. Όταν ένα Μέρος που εξαρτά την έκδοση από την ύπαρξη συμφωνίας δέχεται αίτημα έκδοσης από ένα άλλο Μέρος με το οποίο δεν έχει συνάψει συμφωνία έκδοσης, το Μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δύναται, κατ᾽ επιλογήν του, να θεωρήσει το παρόν Πρωτόκολλο ως νομική βάση για την έκδοση σε σχέση με τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1 (α) έως (γ).
3. Τα Μέρη που δεν εξαρτούν την έκδοση από την ύπαρξη συμφωνίας αναγνωρίζουν στις μεταξύ τους σχέσεις τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) έως (γ) ως αδικήματα που υπόκεινται σε έκδοση, με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία του Μέρους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα.
4. Εάν είναι αναγκαίο, τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) έως (γ) αντιμετωπίζονται, για το σκοπό της έκδοσης μεταξύ των Μερών, ωσάν να είχαν τελεστεί όχι μόνο στον τόπο στον οποίο συνέβησαν αλλά και στο έδαφος των Μερών που έχουν θεμελιώσει δικαιοδοσία σύμφωνα με το Αρθρο 16 παράγραφος 1.

Αρθρο 19. Αμοιβαία δικαστική συνδρομή
1. Τα Μέρη παρέχουν το ένα στο άλλο το μέγιστο βαθμό συνδρομής σε σχέση με έρευνες ή ποινικές διαδικασίες ή διαδικασίες έκδοσης που διεξάγονται σχετικά με τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15, συμπεριλαμβανομένης της συνδρομής για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων που έχουν στη διάθεση τους και είναι απαραίτητα για τη διαδικασία.
2. Τα Μέρη εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους δυνάμει της παραγράφου 1 σύμφωνα με τις συμφωνίες ή άλλες ρυθμίσεις για αμοιβαία δικαστική συνδρομή που μπορεί να υφίστανται μεταξύ τους. Ελλείψει τέτοιου είδους συμφωνιών ή ρυθμίσεων, τα Μέρη παρέχουν το ένα στο άλλο συνδρομή σύμφωνα με το εσωτερικό τους δίκαιο.

Αρθρο 20. Λόγοι άρνησης

1. Για το σκοπό της έκδοσης τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) έως (γ) και για το σκοπό της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 δεν θεωρούνται ως πολιτικά αδικήματα ούτε ως αδικήματα συναφή με πολιτικά αδικήματα ούτε ως αδικήματα τα κίνητρα των οποίων είναι πολιτικά. Συνεπώς, αίτημα έκδοσης ή αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής που βασίζεται στα αδικήματα αυτά δεν μπορεί να απορριφθεί για το λόγο και μόνο ότι αφορά
πολιτικό αδίκημα ή αδίκημα συναφές με πολιτικό αδίκημα ή αδίκημα τα κίνητρα του οποίου είναι πολιτικά.

2. Καμία διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν ερμηνεύεται ότι επιβάλλει υποχρέωση έκδοσης ή παροχής αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής εάν το Μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα έχει ουσιώδεις λόγους να πιστεύει ότι το αίτημα έκδοσης για τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) έως (γ) ή το αίτημα αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε σχέση με τα αδικήματα που προβλέπονται στο Αρθρο 15 έχει υποβληθεί με σκοπό τη δίωξη ή την τιμωρία προσώπου λόγω της φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, εθνικής καταγωγής ή των πολιτικών πεποιθήσεων του προσώπου αυτού, ή ότι η συμμόρφωση με το αίτημα θα βλάψει τη θέση του προσώπου αυτού για οποιονδήποτε από τους λόγους αυτούς.

Αρθρο 21. Μέτρα που αφορούν άλλες παραβιάσεις

Μη θιγομένου του Αρθρου 28 της Σύμβασης, κάθε Μέρος υιοθετεί τα νομοθετικά, διοικητικά ή πειθαρχικά μέτρα που είναι αναγκαία για την καταστολή των ακόλουθων πράξεων όταν τελούνται με πρόθεση:

(**α**) κάθε χρήση πολιτιστικών αγαθών κατά παράβαση της Σύμβασης ή του παρόντος Πρωτοκόλλου,

(**β**) κάθε παράνομη εξαγωγή, άλλη απομάκρυνση ή μεταβίβαση κυριότητας πολιτιστικών αγαθών από κατεχόμενο έδαφος κατά παράβαση της Σύμβασης ή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Κεφάλαιο 5. Προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε ένοπλες συρράξεις μη διεθνούς χαρακτήρα

Αρθρο 22. Ενοπλες συρράξεις μη διεθνούς χαρακτήρα

1. Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης μη διεθνούς χαρακτήρα που λαμβάνει χώρα στο έδαφος ενός από τα Μέρη.

2. Το παρόν Πρωτόκολλο δεν εφαρμόζεται σε καταστάσεις εσωτερικών αναταραχών και εντάσεων, όπως εξεγέρσεις, μεμονωμένες και σποραδικές πράξεις βίας και άλλες πράξεις παρόμοιας φύσης.

3. Δεν μπορεί να γίνει επίκληση καμίας διατάξεως του παρόντος Πρωτοκόλλου με σκοπό την προσβολή της κυριαρχίας ενός Κράτους ή της ευθύνης της κυβέρνησης να διατηρήσει ή να αποκαταστήσει το νόμο και την τάξη στο Κράτος ή να προασπίσει την εθνική ενότητα και την εδαφική ακεραιότητα του Κράτους, με όλα τα νόμιμα μέσα.

4. Καμία διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν θίγει την πρωταρχική δικαιοδοσία του Μέρους, στο έδαφος του οποίου λαμβάνει χώρα ένοπλη σύρραξη μη διεθνούς χαρακτήρα, επί των παραβιάσεων που προβλέπονται στο Αρθρο 15.

5. Δεν μπορεί να γίνει επίκληση καμίας διατάξεως του παρόντος Πρωτοκόλλου ως δικαιολογία για άμεση ή έμμεση επέμβαση, για οποιονδήποτε λόγο, στην ένοπλη σύρραξη ή στις εσωτερικές ή εξωτερικές υποθέσεις του Μέρους, στο έδαφος του οποίου λαμβάνει χώρα η σύρραξη αυτή.

6. Η εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν επηρεάζει το νομικό καθεστώς των μερών στη σύρραξη.

7. Η ΟΥΝΕΣΚΟ μπορεί να παρέχει τις υπηρεσίες της στα μέρη στη σύρραξη.

Κεφάλαιο 6. Θεσμικά ζητήματα

Αρθρο 23. Συνάντηση των Μερών

1. Η Συνάντηση των Μερών συγκαλείται ταυτόχρονα με τη Γενική Διάσκεψη της ΟΥΝΕΣΚΟ και σε συντονισμό με τη Συνάντηση των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών, εάν η συνάντηση αυτή έχει συγκληθεί από τον Γενικό Διευθυντή.

2. Η Συνάντηση των Μερών υιοθετεί τους Κανόνες Διαδικασίας της.

3. Η Συνάντηση των Μερών έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

(**α**) εκλέγει τα Μέλη της Επιτροπής, σύμφωνα με το Αρθρο 24 παράγραφος 1,

(**β**) υιοθετεί τις Κατευθυντήριες Οδηγίες που αναπτύσσει η Επιτροπή σύμφωνα με το Αρθρο 27 υποπαράγραφος 1 (α),

(**γ**) παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες και εποπτεύει τη χρήση του Ταμείου από την Επιτροπή,

(**δ**) εξετάζει την έκθεση που υποβάλλεται από την Επιτροπή σύμφωνα με το Αρθρο 27 υποπαράγραφος 1 (δ),

(**ε**) συζητά κάθε πρόβλημα που σχετίζεται με την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου, και διατυπώνει συστάσεις, όπως αρμόζει.

4. Με αίτηση τουλάχιστον του ενός πέμπτου των Μερών, ο Γενικός Διευθυντής συγκαλεί Εκτακτη Συνάντηση των Μερών.

Αρθρο 24. Επιτροπή για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης

1. Με το παρόν συστήνεται η Επιτροπή για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης. Αποτελείται από δώδεκα Μέρη που εκλέγονται από τη Συνάντηση των Μερών.
2. Η Επιτροπή συνεδριάζει μία φορά το χρόνο σε τακτική σύνοδο και σε έκτακτες συνόδους κάθε φορά που το κρίνει αναγκαίο.
3. Κατά τον καθορισμό της σύνθεσης της Επιτροπής, τα Μέρη επιδιώκουν να διασφαλίσουν δίκαιη εκπροσώπηση των διαφόρων περιοχών και πολιτισμών του κόσμου.
4. Τα Μέρη μέλη της Επιτροπής επιλέγουν ως εκπροσώπους τους πρόσωπα με εξειδίκευση στους τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς, της άμυνας ή του διεθνούς δικαίου και προσπαθούν, με διαβουλεύσεις μεταξύ τους, να διασφαλίσουν ότι η Επιτροπή στο σύνολο της διαθέτει επαρκή εμπειρία σε όλους αυτούς τους τομείς.

Αρθρο 25. Θητεία
1. Ένα Μέρος εκλέγεται στην Επιτροπή για τέσσερα έτη και δύναται να επανεκλεγεί αμέσως μία μόνο φορά.
2. Ανεξαρτήτως των διατάξεων της παραγράφου 1, η θητεία του ημίσεως των μελών που επιλέγονται κατά το χρόνο της πρώτης εκλογής παύει στο τέλος της πρώτης τακτικής συνόδου της Συνάντησης των Μερών που έπεται εκείνης κατά την οποία εξελέγησαν. Τα μέλη αυτά επιλέγονται με κλήρωση από τον Πρόεδρο της Συνάντησης αυτής μετά την πρώτη εκλογή.

Αρθρο 26. Κανόνες διαδικασίας
1. Η Επιτροπή υιοθετεί τους Κανόνες Διαδικασίας της.
2. Η πλειοψηφία των μελών συνιστά απαρτία. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων των ψηφιζόντων μελών της.
3. Τα μέλη δεν συμμετέχουν στην ψηφοφορία για οποιεσδήποτε αποφάσεις που αφορούν πολιτιστικά αγαθά που θίγονται από ένοπλη σύρραξη στην οποία είναι μέρη.

Αρθρο 27. Αρμοδιότητες
1. Η Επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
(**α**) αναπτύσσει Κατευθυντήριες Οδηγίες για την υλοποίηση του παρόντος Πρωτοκόλλου,
(**β**) χορηγεί αναστέλλει ή καταργεί την ενισχυμένη προστασία για πολιτιστικά αγαθά και καταρτίζει, τηρεί και προάγει τον *Κατάλογο των πολιτιστικών αγαθών υπό ενισχυμένη προστασία*,
(**γ**) ελέγχει και εποπτεύει την υλοποίηση του παρόντος Πρωτοκόλλου και προάγει τον προσδιορισμό των πολιτιστικών αγαθών υπό ενισχυμένη προστασία,

(**δ**) εξετάζει και σχολιάζει τις εκθέσεις των Μερών, ζητά διευκρινίσεις όπου απαιτείται και ετοιμάζει τη δική της έκθεση σχετικά με την υλοποίηση του παρόντος Πρωτοκόλλου για τη Συνάντηση των Μερών,
(ε) λαμβάνει και εξετάζει αιτήματα διεθνούς συνδρομής σύμφωνα με το Αρθρο 32,
(στ) καθορίζει τη χρήση του Ταμείου,
(**ζ**) ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα που μπορεί να της ανατεθεί από τη Συνάντηση των Μερών.
2. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής ασκούνται σε συνεργασία με τον Γενικό Διευθυντή.
3. Η Επιτροπή συνεργάζεται με διεθνείς και εθνικούς κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς που οι στόχοι τους είναι παρόμοιοι με εκείνους της Σύμβασης του Πρώτου Πρωτοκόλλου αυτής και του παρόντος Πρωτοκόλλου. Η Επιτροπή μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της, με συμβουλευτική ιδιότητα, εξέχουσες επαγγελματικές οργανώσεις, όπως αυτές που έχουν επίσημες σχέσεις με την ΟΥΝΕΣΚΟ, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Επιτροπής της Κυανής Ασπίδας (IGBS) και των συστατικών φορέων της, για να την επικουρούν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Εκπρόσωποι του Διεθνούς Κέντρου για τη Μελέτη της Διατηρήσεως και Αποκαταστάσεως της Πολιτιστικής Περιουσίας (Κέντρο Ρώμης) (ICCROM) και της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ICRC) μπορούν επίσης να καλούνται να παρευρεθούν με συμβουλευτική ιδιότητα.

Αρθρο 28. Γραμματεία
Η Επιτροπή επικουρείται από τη Γραμματεία της ΟΥΝΕΣΚΟ, η οποία ετοιμάζει τα έγγραφα της Επιτροπής, την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της και έχει την ευθύνη για την υλοποίηση των αποφάσεων της.

Αρθρο 29.Το Ταμείο για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης
1. Με το παρόν συστήνεται Ταμείο για τους ακόλουθους σκοπούς:

(**α**) την παροχή οικονομικής ή άλλης συνδρομής για την υποστήριξη προπαρασκευαστικών ή άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν σε καιρό ειρήνης σύμφωνα, μεταξύ άλλων, με το Αρθρο 5, το Αρθρο 10 υποπαράγραφος (β) και το Αρθρο 30, και
(**β**) την παροχή οικονομικής ή άλλης συνδρομής σε σχέση με επείγοντα, προσωρινά ή άλλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών κατά τη διάρκεια περιόδων ένοπλης σύρραξης ή για την άμεση αποκατάσταση μετά την παύση των εχθροπραξιών σύμφωνα, μεταξύ άλλων, με το Αρθρο 8 υποπαράγραφος (α).
2. Το Ταμείο αποτελεί καταπίστευμα (trust fund), σύμφωνα με τις διατάξεις των οικονομικών κανονισμών της ΟΥΝΕΣΚΟ.
3. Οι εκταμιεύσεις από το Ταμείο χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς που αποφασίζει η Επιτροπή σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες, όπως ορίζονται στο Άρθρο 23 υποπαράγραφος 3(γ). Η Επιτροπή μπορεί να δέχεται εισφορές που θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ένα ορισμένο πρόγραμμα ή έργο, με την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή θα έχει αποφασίσει την υλοποίηση του προγράμματος ή έργου αυτού.
4. Οι πόροι του Ταμείου αποτελούνται από:
(**α**) εθελοντικές εισφορές, των Μερών,
(**β**)εισφορές, δωρεές ή κληροδοτήματα από:
(**i**) άλλα Κράτη,
(**ii**) την ΟΥΝΕΣΚΟ ή άλλους οργανισμούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών,
(**iii**) άλλους διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς, και
(**iv**) δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή ιδιώτες,
(**γ**) τόκους που σωρρεύονται στο Ταμείο,
(**δ**) κεφάλαια που συγκεντρώνονται από εράνους και έσοδα από εκδηλώσεις που διοργανώνονται προς όφελος του Ταμείου, και
(ε) οποιουσδήποτε άλλους πόρους, οι οποίοι επιτρέπονται από τις κατευθυντήριες οδηγίες που εφαρμόζονται σχετικά με το Ταμείο.

Κεφάλαιο 7. Διάδοση πληροφόρησης και διεθνής συνδρομή

Αρθρο 30. Διάδοση
1. Τα Μέρη προσπαθούν με κατάλληλα μέσα και ιδίως με εκπαιδευτικά και ενημερωτικά προγράμματα να ενδυναμώσουν την εκτίμηση και το σεβασμό των πολιτιστικών αγαθών από το σύνολο του πληθυσμού τους.
2. Τα Μέρη διαδίδουν όσο το δυνατόν ευρύτερα το παρόν Πρωτόκολλο, τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε καιρό ένοπλης σύρραξης.
3. Κάθε στρατιωτική ή πολιτική αρχή που σε καιρό ένοπλης σύρραξης αναλαμβάνει ευθύνες σε σχέση με την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου θα είναι πλήρως εξοικειωμένη με το κείμενο αυτού. Για το σκοπό αυτό, τα Μέρη, όπως αρμόζει.
(**α**) ενσωματώνουν στους στρατιωτικούς κανονισμούς τους τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών,
(**β**) αναπτύσσουν και υλοποιούν, σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και τους αρμόδιους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης σε καιρό ειρήνης,
(**γ**) κοινοποιούν το ένα στο άλλο, μέσω του Γενικού Διευθυντή, πληροφορίες για τους νόμους, τις διοικητικές διατάξεις και τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με τις υποπαραγράφους (α) και (β),
(**δ**) κοινοποιούν το ένα στο άλλο, το ταχύτερο δυνατό, μέσω του Γενικού Διευθυντή, τους νόμους και τις διοικητικές διατάξεις που υιοθετούν για τη διασφάλιση της εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Αρθρο 31. Διεθνής συνεργασία
Σε καταστάσεις σοβαρών παραβιάσεων του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα Μέρη αναλαμβάνουν να ενεργήσουν, από κοινού μέσω της Επιτροπής ή μεμονωμένα, σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και τα Ηνωμένα Εθνη και σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Αρθρο 32. Διεθνής συνδρομή
1. Ένα Μέρος μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή διεθνή συνδρομή για πολιτιστικά αγαθά υπό ενισχυμένη προστασία καθώς και συνδρομή για την προπαρασκευή, την ανάπτυξη ή την εφαρμογή των νόμων, διοικητικών διατάξεων και μέτρων που αναφέρονται στο Αρθρο 10.
2. Ενα μέρος στη σύρραξη που δεν είναι Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο αλλά αποδέχεται και εφαρμόζει τις διατάξεις του σύμφωνα με το Αρθρο 3 παράγραφος 2 μπορεί να ζητήσει κατάλληλη διεθνή συνδρομή από την Επιτροπή.
3. Η Επιτροπή υιοθετεί κανόνες για την υποβολή των αιτημάτων διεθνούς συνδρομής κανκαθορίζει τις μορφές που δύναται να λάβει η διεθνής συνδρομή.

4. Τα Μέρη ενθαρρύνονται να παρέχουν τεχνική συνδρομή κάθε είδους, μέσω της Επιτροπής, σε εκείνα τα Μέρη ή μέρη στη σύρραξη που τη ζητούν.

Αρθρο 33. Συνδρομή της ΟΥΝΕΣΚΟ
1. Ενα Μέρος μπορεί να απευθυνθεί στην ΟΥΝΕΣΚΟ για τεχνική συνδρομή στην οργάνωση της προστασίας των πολιτιστικών αγαθών του, όπως προπαρασκευαστικές ενέργειες για τη διαφύλαξη των πολιτιστικών αγαθών, προληπτικά και οργανωτικά μέτρα για επείγουσες καταστάσεις και κατάρτιση εθνικών ευρετηρίων των πολιτιστικών αγαθών ή σε σχέση με κάθε άλλο πρόβλημα που ανακύπτει από την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου. Η ΟΥΝΕΣΚΟ παρέχει τη συνδρομή αυτή εντός των ορίων που καθορίζονται από το πρόγραμμα και τους πόρους της.
2. Τα Μέρη ενθαρρύνονται να παρέχουν τεχνική συνδρομή σε διμερές ή πολυμερές επίπεδο.
3. Η ΟΥΝΕΣΚΟ εξουσιοδοτείται να διατυπώνει με δική της πρωτοβουλία προτάσεις για τα θέματα αυτά στα Μέρη.

Κεφάλαιο 8. Εκτέλεση του παρόντος Πρωτοκόλλου

Αρθρο 34. Προστάτιδες Δυνάμεις
Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται με τη συνεργασία των Προστάτιδων Δυνάμεων που είναι υπεύθυνες για τη διαφύλαξη των συμφερόντων των Μερών στη σύρραξη.

Αρθρο 35. Διαδικασία συνδιαλλαγής
1. Οι Προστάτιδες Δυνάμεις παρέχουν τις καλές υπηρεσίες τους σε όλες τις περιπτώσεις που κρίνουν ότι είναι χρήσιμο για το συμφέρον των πολιτιστικών αγαθών, ιδίως εάν υπάρχει διαφωνία μεταξύ των Μερών στη σύρραξη ως προς την εφαρμογή ή ερμηνεία των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου.
2. Για το σκοπό αυτό κάθε Προστάτιδα Δύναμη μπορεί, είτε με πρόσκληση ενός Μέρους, του Γενικού Διευθυντή ή με δική της πρωτοβουλία, να προτείνει στα Μέρη στη σύρραξη συνάντηση των εκπροσώπων τους, και ιδιαιτέρως των αρχών που είναι υπεύθυνες για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών, εάν κριθεί κατάλληλο, στο έδαφος Κράτους που δεν μετέχει στη σύρραξη. Τα Μέρη στη σύρραξη δεσμεύονται να υλοποιήσουν τις προτάσεις για συνάντηση που τους υποβάλλονται. Οι Προστάτιδες Δυνάμεις προτείνουν για έγκριση από τα Μέρη στη σύρραξη πρόσωπο που προέρχεται από Κράτος που δεν μετέχει στη σύρραξη ή πρόσωπο που προτείνεται από τον Γενικό Διευθυντή, το οποίο καλείται να συμμετάσχει στην συνάντηση αυτή με την ιδιότητα του Προέδρου.

Αρθρο 36. Συνδιαλλαγή σε περίπτωση απουσίας Προστάτιδων Δυνάμεων
1. Σε μία σύρραξη όπου δεν έχουν οριστεί Προστάτιδες Δυνάμεις, ο Γενικός Διευθυντής μπορεί να παρέχει τις καλές υπηρεσίες του ή να ενεργήσει με οποιαδήποτε άλλη μορφή συνδιαλλαγής ή μεσολάβησης με σκοπό τη διευθέτηση της διαφωνίας.
2. Με πρόσκληση ενός Μέρους ή του Γενικού Διευθυντή, ο Πρόεδρος της Επιτροπής μπορεί να προτείνει στα Μέρη στη σύρραξη συνάντηση των εκπροσώπων τους, και ιδιαιτέρως των αρχών που είναι υπεύθυνες για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών, εάν κριθεί κατάλληλο, στο έδαφος Κράτους που δεν μετέχει στη σύρραξη.

Αρθρο 38. Ευθύνη των Κρατών
Καμία διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου σχετικά με την ατομική ποινική ευθύνη δεν επηρεάζει την ευθύνη των Κρατών σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης επανόρθωσης.

Κεφάλαιο 9. Τελικές Διατάξεις

Αρθρο 44. Θέση σε ισχύ σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης
Οι καταστάσεις που αναφέρονται στα Αρθρα 18 και 19 της Σύμβασης προσδίδουν άμεση ισχύ σε επικυρώσεις, αποδοχές ή εγκρίσεις του παρόντος Πρωτοκόλλου, ή σε προσχωρήσεις σε αυτό που έχουν κατατεθεί από τα μέρη στη σύρραξη είτε πριν είτε μετά την έναρξη των εχθροπραξιών ή της κατοχής. Στις περιπτώσεις αυτές, ο Γενικός Διευθυντής διαβιβάζει, δια της ταχυτέρας οδού, τις ανακοινώσεις που αναφέρονται στο Αρθρο 46.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και του Πρωτοκόλλου που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 43 παρ. 2 αυτού.

Γ1γ. ***Νόμος αρ. 1103/1980 «Περί κυρώσεως τής είς Παρισίους τήν 17ην Νοεμβρίου 1970 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως αφορώσης είς τά ληπτέα μέτρα διά τήν απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν της παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως της κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών» (ΦΕΚ295/Α'/23.12.1980).***

Άρθρον πρώτον.

Κυρούται και έχει ισχύν νόμου η είς Παρισίους τήν 17ην Νοεμβρίου 1970 υπογραφείσα Διεθνής Σύμβασις αφορώσα είς τά ληπτέα μέτρα διά τήν απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν τής παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως τής κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών, τής οποίας τό κείμενον είς πρωτότυπον είς τήν Γαλλικήν γλώσσαν και είς μετάφρασιν είς τήν Ελληνικήν έχει ώς ακολούθως:

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Αφορώσα είς τά ληφθησόμενα μέτρα διά τήν απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν τής παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών.

Η Γενική Διάσκεψις τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, συνελθούσα εν Παρισίοις, από 12 Οκτωβρίου μέχρι 14 Νοεμβρίου 1970 είς την δεκάτην έκτην σύνοδόν της.

Υπομιμνήσκουσα τήν σημασίαν τών διατάξεων τής Διακηρύξεως τών Αρχών τής Διεθνούς Πολιτιστικής Συμπράξεως, η οποία εγένετο δεκτή υπό τής Γενικής Διασκέψεως κατά τήν δεκάτην τετάρτην συνοδόν της.

Θεωρούσα ότι η ανταλλαγή πολιτιστικών αγαθών μεταξύ εθνών δι' επιστημονικούς, πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς προάγει τήν γνώσιν τού ανθρωπίνου πολιτισμού, εμπλουτίζει τήν πολιτιστικήν ζωήν όλων τών λαών και γεννά τόν αμοιβαίον σεβασμόν και εκτίμησιν μεταξύ τών εθνών.

Θεωρούσα ότι τά πολιτιστικά αγαθά αποτελούν βασικόν στοιχείον τού πολιτισμού και τής πνευματικής καλλιέργειας τών λαών και ότι αποκτούν τήν πραγματική τους αξίαν μόνον όταν η προέλευσις των, η ιστορία των και το περιβάλλον των καθίστανται γνωστά με τήν μεγαλυτέραν ακρίβειαν.

Θεωρούσα ότι έκαστον Κράτος έχει τό καθήκον νά προστατεύη τήν κληρονομιάν την απαρτιζομένην από τά εις τό έδαφος του υφιστάμενα πολιτιστικά αγαθά κατά τών κινδύνων κλοπής λαθραίων ανασκαφών και παρανόμου εισαγωγής.

Θεωρούσα ότι τά μουσεία, οι βιβλιοθήκαι και τά αρχεία ώς πολιτιστικά ιδρύματα πρέπει νά εξασφαλίζουν όπως η συγκρότησις τών συλλογών τους βασίζεται επι ηθικών αρχών παγκοσμίως ανεγνωρισμένων.

Θεωρούσα ότι η παράνομος εισαγωγή, εξαγωγή και μεταβίβασις τής κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών, παρεμποδίζει τήν αμοιβαίαν κατανόησιν μεταξύ τών εθνών, τήν οποίαν η Ουνέσκο έχει καθήκον να ευνοή συνιστώσα, μεταξύ άλλων, είς τα ενδιαφερόμενα Κράτη τήν σύναψιν διεθνών συμβάσεων πρός τόν σκοπόν αύτον.

Θεωρούσα ότι διά νά είναι αποτελεσματική αυτή η προστασία τής πολιτιστικής κληρονομιάς δέον νά είναι οργανωμένη τόσον επί τού εθνικού όσον και επί τού διεθνούς επιπέδου, απαιτεί στενήν συνεργασίαν μεταξύ τών Κρατών.

Θεωρούσα ότι η Γενική Διάσκεψις τής Ουνέσκο έκαμε δεκτήν ήδη, κατά τό 1984, Σύστασιν πρός τόν σκοπόν αυτόν.

Έχουσα υπ' όψει τάς νέας προτάσεις αί οποίαι υπεβλήθησαν είς αυτήν και αφορούν είς τήν λήψιν μέτρων διά τήν απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν τής παρονόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως τής κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών, ζητήματος όπερ συνιστά τό υπ' αριθ. 19 θέμα τής ημερησίας διατάξεως τής συνόδου,

Έχουσα αποφασίσει, κατά τήν δεκάτην πέμπτην συνοδόν της, ότι τό θέμα αυτό θά απετέλει τό αντικείμενον διεθνούς συμβάσεως,

Κάνει δεκτήν την παρούσαν Σύμβασιν, σήμερον δεκάτην τετάρτην Νοεμβρίου 1970.

Άρθρο 1.

Διά τούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ώς "***πολιτιστικά αγαθά***" εκείνα τά οποία, θρησκευτικά ή κοσμικά, καθορίζονται υφ' ενός εκάστου τών Κρατών ώς έχοντα σπουδαιότητα διά τήν αρχαιολογίαν, τήν προϊστορίαν, τήν ιστορίαν, τήν φιλολογίαν, τήν τέχνην ή τήν επιστήμην και τά οποία ανήκουν είς τάς ακολούθους κατηγορίας:

α) συλλογαί και σπάνια δείγματα ζωολογίας, βοτανικής, ορυκτολογίας και ανατομίας και αντικείμενα τά οποία παρουσιάζουν παλαιοντολογικόν ενδιαφέρον.

β) αγαθά αφορώντα είς τήν ιστορίαν, συμπεριλαμβανομένης τής ιστορίας τών επιστημών και τεχνολογίας, και τήν στρατιωτικήν και τήν κοινωνικήν ιστορίαν, καθώς και είς τήν ζωήν τών εθνικών ηγετών, διανοουμένων, επιστημόνων και καλλιτεχνικών και είς τά εθνικής σημασίας γεγονότα.

γ) ευρήματα αρχαιολογικών ανασκαφών (περιλαμβανομένων τών κανονικών και λαθραίων) ή αρχαιολογικών ανακαλύψεων.

δ) στοιχεία προερχόμενα εκ τού διαμελισμού καλλιτεχνικών ή ιστορικών μνημείων η αρχαιολογικών χώρων.

ε) αρχαιολογικά αντικείμενα χρονολογούμενα από εκατόν και πλέον ετών ώς επιγραφαί, νομίσματα και εγχάρακτοι σφραγίδας.

στ) αντικείμενα εθνολογικού ενδιαφέροντος.

ζ) αγαθά καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος ως:

i) πίνακες, ζωγραφικαί παραστάσεις και σχέδια εξ ολοκλήρου χειροποίητα εφ' οιοσδήποτε υποστηρίγματος και εξ' οιασδήποτε ύλης (αποκλεισμένων τών βιομηχανικών σχεδίων και τών ειδών χειροτεχνίας τών διά χειρός διακεκοσμημένων),

ii) πρωτότυπα προϊόντα αγαλματοποΐας και γλυπτικής εξ οιασδήποτε ύλης,

iii) πρωτότυπα έργα χαρακτικής, αποτυπωμάτων και λιθογραφίας,

iv) πρωτότυπα καλλιτεχνικά σύνολα και καλλιτεχνικαί συναρμολογήσεις εκ πάσης ύλης.

η) σπάνια χειρόγραφα και αρχέτυπα, παλαιά βιβλία, έγγραφα και εκδόσεις ειδικού ενδιαφέροντος (ιστορικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, φιλολογικού κ.λ.π.) είτε μεμονωμένα είτε είς συλλογάς,

θ) γραμματόσημα, χαρτόσημα και παρόμοια, μεμονωμένα ή είς συλλογάς,

ι) αρχεία, περιλαμβανομένων τών φωνογραφικών, φωτογραφικών και κινηματογραφικών αρχείων,

κ) αντικείμενα επιπλώσεως χρονολογούμενα από εκατόν και πλέον ετών και αρχαία μουσικά όργανα.

Άρθρο 2.

1. Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναγνωρίζουν ότι, η παράνομος εισαγωγή, εξαγωγή και μεταβίβασις τής κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών συνιστούν μίαν εκ τών κυρίων αιτιών αί οποίαι καθιστούν πτωχοτέραν τήν πολιτιστικήν κληρονομιάν τών χωρών προελεύσεως τών αγαθών αυτών, και ότι η διεθνής συνεργασία συνιστά ένα εκ τών πλέον αποτελεσματικών μέσων προστασίας τών πολιτιστικών αγαθών εκάστης χώρας έναντι όλων τών αναφυομένων κινδύνων.

2. Πρός τόν σκοπόν αυτόν τά Κράτη - Μέλη αναλαμβάνουν τήν υποχρέωσιν νά καταπολεμήσουν τάς ενεργείας αυτάς διά τών μέσων τά οποία διαθέτουν, ιδία δέ, διά τής εξαλείψεως τών αιτιών τους, διά τής αναστολής, τής προωθήσεως των και διά τής συμβολής είς τήν πραγματοποίησιν τών αναγκαίων επανορθώσεων.

Άρθρο 3.

Είναι παράνομη η εισαγωγή, εξαγωγή ή μεταβίβασις τής κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών, αί πραγματοποιούμεναι κατ' αντίθεσιν πρός τάς διατάξεις τάς θεσπισθείσας υπό τών Κρατών Μελών δυνάμει τής παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρο 4.

Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναγνωρίζουν ότι διά τούς σκοπούς τής Συμβάσεως, αγαθά τά οποία περιλαμβάνονται είς τάς ακολούθους κατηγορίας αποτελούν τμήμα τής πολιτιστικής κληρονομίας εκάστου Κράτους:

α) πολιτιστικά αγαθά προϊόντα τής ατομικής ή συλλογικής ιδιοφυίας υπηκόων τού περί ού πρόκειται Κράτους και πολιτιστικά αγαθά σημαντικά διά τό έν λόγω Κράτος δημιουργηθέντα εντός τής επικρατείας του, παρ' αλλοδαπών υπηκόων ή παρ' απατρίδων διαμενόντων εντός τής επικρατείας ταύτης,

β) πολιτιστικά αγαθά ευρεθέντα εντός τού εθνικού εδάφους,

γ) πολιτιστικά αγαθά κτηθέντα από αποστολάς αρχαιολογικάς, εθνολογικάς ή φυσικών επιστημών, τή συναινέσει τών αρμοδίων αρχών τής χώρας προελεύσεως τών αγαθών αυτών,

δ) πολιτιστικά αγαθά αποτελέσαντα αντικείμενον ελευθέρως συναφθεισών ανταλλαγών,

ε) πολιτιστικά αγαθά κτηθέντα δωρεάν ή αγορασθέντα νομίμως τή συναινέσει τών αρμοδίων αρχών τής χώρας προελεύσεως τών αγαθών αυτών.

Άρθρο 5.
Διά νά εξασφαλισθή η προστασία τών πολιτιστικών τους αγαθών έναντι τής παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως τής κυριότητος, τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν τήν υποχρέωσιν, συμφώνως πρός τάς προσιδιαζούσας είς εκάστην χώραν συνθήκας, νά ιδρύσουν είς τήν επικράτειάν των μίαν ή περισσοτέρας υπηρεσίας, όπου δέν υπάρχουν ήδη, διά τήν προστασιάν τής πολιτιστικής κληρονομιάς, εφωδιασμένας με τό κατάλληλον προσωπικόν και είς επαρκή αριθμόν ώστε νά διασφαλίζωνται κατ' αποτελεσματικόν τρόπον αί κατωτέρω απαριθμούμεναι λειτουργίαι:

α) συμβολή είς τήν επεξεργασίαν τών σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών κειμένων, τών αποβλεπόντων είς τήν προστασίαν τής πολιτιστικής κληρονομίας και ειδικώς είς τήν περιστολήν τών παρανόμων εισαγωγών, εξαγωγών και μεταβιβάσεων κυριότητος σημαντικών πολιτιστικών αγαθών,

β) κατάρτισις και ενημέρωσις, επί τή βάσει εθνικής απογραφής τών προστατευομένων αγαθών, ενός καταλόγου τών σημαντικών αγαθών δημοσίων και ιδιωτικών, τών οποίων η εξαγωγή θά καθιστά αισθητώς πτωχοτέραν τήν εθνικήν πολιτιστικήν κληρονομίαν,

γ) προαγωγή τής αναπτύξεως ή τής δημιουργίας, επιστημονικών και τεχνικών ιδρυμάτων (μουσείων, βιβλιοθηκών, αρχείων, χημείων, εργαστηρίων....) αναγκαία διά τήν εξασφάλισιν τής διατηρήσεως και αξιοποιήσεως τών πολιτιστικών αγαθών,

δ) οργάνωσις τού ελέγχου τών αρχαιολογικών ανασκαφών, εξασφάλισις τής διατηρήσεως "εντός ωρισμένου χώρου" ωρισμένων πολιτιστικών αγαθών και προστασία ωρισμένων περιοχών, αί οποίαι προορίζονται διά μελλοντικάς αρχαιολογικάς ανασκαφάς,

ε) θέσπισις, πρός όφελος τών ενδιαφερομένων (επιμελητών, συλλογέων, αρχαιοπωλών κ.λ.π.), κανόνων συμφώνως πρός τάς ηθικάς αρχάς τάς διατυπωμένας είς τήν παρούσαν Σύμβασιν και επαγρύπνησις διά τήν τήρησιν αυτών τών κανόνων,

στ) λήψις εκπαιδευτικών μέτρων διά τήν αφύπνισιν και ανάπτυξιν τού σεβασμού τής πολιτιστικής κληρονομιάς όλων τών Κρατών και διάδοσις, ώστε νά καταστούν ευρέως γνωσταί αί διατάξεις τής παρούσης Συμβάσεως,

ζ) μέριμνα ώστε νά δίδεται προσιδιάζουσα δημοσιότης εις έκαστην περίπτωσιν εξαφανίσεως οιουδήποτε πολιτιστικού αγαθού.

Άρθρο 6.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν τήν υποχρέωσιν:

α) νά εκδίδουν ***ειδικόν πιστοποιητικόν***, είς τό οποίον τό Κράτος εξαγωγής θά καθορίζη ότι η εξαγωγή τών περί ών πρόκειται πολιτιστικών αγαθών επιτρέπεται. Το πιστοποιητικόν τούτο θά πρέπει νά συνοδεύη όλα τά κανονικώς εξαγόμενα πολιτιστικά αγαθά,

β) νά απαγορεύουν τήν εκ τού εδάφους των έξοδον τών πολιτιστικών αγαθών, τά οποία τυχόν δέν συνοδεύονται υπό τού ώς άνω αναφερομένου πιστοποιητικού εξαγωγής,

γ) νά καθιστούν καταλλήλως γνωστήν είς τό κοινόν τήν απαγόρευσιν αυτήν και ιδιαιτέρως μεταξύ τών προσώπων τά οποία πιθανώς εισάγουν ή εξάγουν πολιτιστικά αγαθά.

Άρθρο 7.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν:

α) να λαμβάνουν πάντα τά απαιτούμενα μέτρα, συμφώνως πρός τήν εθνικήν νομοθεσίαν, διά νά εμποδίζουν την απόκτησιν υπό τών μουσείων και άλλων παρομοίων ιδρυμάτων κειμένων είς τήν επικρατειάν τους, πολιτιστικών αγαθών προερχομένων εξ άλλου Κράτους Μέλους τής Συμβάσεως, αγαθών τά οποία έχουν εξαχθή παρανόμως μετά τήν θέσιν εν ισχύι τής παρούσης Συμβάσεως. να πληροφορούν εν ώ μέτρω τούτο είναι δυνατόν, τό Κράτος προελεύσεως - Μέλος τής παρούσης Συμβάσεως, διά τήν προσφοράν τοιούτων πολιτιστικών αγαθών εξελθόντων παρανόμως, τής επικρατείας τού Κράτους τούτου, μετά τήν θέσιν εν ισχύι τής παρούσης Συμβάσεως είς τά Κράτη αυτά.

β) (**i**) νά απαγορεύουν τήν εισαγωγήν πολιτιστικών αγαθών κλαπέντων εξ ενός μουσείου ή ενός θρησκευτικού ή δημοσίου μνημείου ή παρομοίου ιδρύματος, ευρισκομένων είς τήν επικράτειαν ενός άλλου Κράτους Μέλους τής παρούσης Συμβάσεως εις τά περί ών πρόκειται Κράτη, υπό την προϋπόθεσιν, ότι είναι αποδεδειγμένον ότι τά πολιτιστικά αυτά αγαθά αποτελούν τμήμα τής απογραφής τού εν λόγω ιδρύματος..

(**ii**) νά λαμβάνουν τά κατάλληλα μέτρα διά τήν κατάσχεσιν και απόδοσιν, τή αιτήσει τού Κράτους Μέλους προελεύσεως τού αγαθού, παντός πολιτιστικού αγαθού ούτω κλαπέντος και εισαχθέντος, μετά τήν θέσιν εν ισχύι τής παρούσης Συμβάσεως είς τά δύο αναφερόμενα Κράτη, υπό τόν όρον ότι τό απαιτούν Κράτος θά καταβάλη δικαίαν αποζημίωσιν εις τόν καλή πίστει αποκτήσαντα ή είς τόν νομίμως έχοντα κυριότητα επί τού πράγματος. Αί αιτήσεις κατασχέσεως και αποδόσεως οφείλουν νά απευθύνωνται πρός τό κατέχον τό αγαθόν Κράτος διά τής διπλωματικής οδού. Τό αιτούν Κράτος οφείλει νά παρέχη ιδίοις εξόδοις, πάν μέσον αναγκαίας αποδείξεως, ίνα αιτιολογή τήν αιτησίν του περί κατασχέσεως και αποδόσεως. Τά Κράτη Μέλη απέχουν τής επιβολής τελωνειακών δασμών ή άλλων βαρών επί τών αποδιδομένων συμφώνως τώ παρόντι άρθρω πολιτιστικών αγαθών. Όλαι αί

απαιτούμεναι διά τήν απόδοσιν τών εν λόγω πολιτιστικών αγαθών δαπάναι επιβαρύνουν το αιτούν Κράτος.

Άρθρο 8.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως υποχρεούνται νά πατάσσουν διά ποινικών ή διοικητικών κυρώσεων πάν άτομον υπεύθυνον παραβάσεως τών είς τά ώς άνω άρθρα 6 (β) και 7 (β), προβλεπομένων απαγορεύσεων.

Άρθρο 9.
Πάν Κράτος Μέλος τής παρούσης Συμβάσεως του οποίου η πολιτιστική κληρονομιά ευρίσκεται εν κινδύνω συνέπεια ωρισμένων αρχαιολογικών ή εθνολογικών διαρπαγών, δύναται νά απευθύνη έκκλησιν πρός άλλα Κράτη Μέλη. Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως υποχρεούνται νά συμμετέχουν είς πάσαν διεθνή επιχείρησιν συμφωνουμένην υπό τάς εν λόγω συνθήκας, διά νά αποσαφηνισθούν και εφαρμοσθούν τά απαραίτητα διά τήν συγκεκριμένην περίπτωσιν μέτρα, περιλαμβανομένου και τού ελέγχου τής εξαγωγής, εισαγωγής και τού διεθνούς εμπορίου τών περί ών πρόκειται πολιτιστικών αγαθών. Εν αναμονή συνάψεως συμφωνίας έκαστον Κράτος, θά λαμβάνη εν τώ μέτρω τού δυνατού, προσωρινά μέτρα πρός αποτροπήν ανεπανορθώτου βλάβης τής πολιτιστικής κληρονομίας τού αιτούντος Κράτους.

Άρθρο 10.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν τήν υποχρέωσιν:

α) νά περιορίζουν διά τής εκπαιδεύσεως, τής πληροφορήσεως και τής επαγρυπνήσεως, τάς μετακινήσεις τών παρανόμως αφαιρεθέντων πολιτιστικών αγαθών, εξ οιουδήποτε Κράτους Μέλους τής παρούσης Συμβάσεως και συμφώνως πρός τάς ιδιαζούσας είς έκαστον κράτος συνθήκας, νά υποχρεώνουν, επί ποινή επιβολής ποινικών ή διοικητικών κυρώσεων, τούς αρχαιοπώλας όπως τηρούν βιβλίον είς τό οποίον θά αναφέρωνται η προέλευσις εκάστου πολιτιστικού αγαθού, τό όνομα και η διεύθυνσις τού προμηθευτού, η περιγραφή και η τιμή εκάστου πωληθέντος αγαθού, καθώς και νά πληροφορούν τόν αγοραστήν τού πολιτιστικού αυτού αγαθού διά τήν απαγόρευσιν εξαγωγής, τής οποίας τό αγαθόν τούτο δύναται νά αποτελή αντικείμενον.

β) νά προσπαθούν διά τής εκπαιδεύσεως νά δημιουργούν και νά αναπτύσσουν είς τό κοινόν τό αίσθημα τής αξίας τών πολιτιστικών αγαθών και τού κινδύνου, τόν οποίο η κλοπή, αί λαθραίαι ανασκαφαί και αί παράνομοι εξαγωγαί αντιπροσωπεύουν διά τήν πολιτιστικήν κληρονομιάν.

Άρθρο 11.
Θεωρούνται ως παράνομοι αι διά τής βίας εξαγωγή και μεταβίβασις κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών, αί γενόμεναι αμέσως ή εμμέσως διά τής κατοχής χώρας τινός υπό ξένης δυνάμεως.

Άρθρο 12.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως θά σέβωνται τήν πολιτιστικήν κληρονομίαν είς τά εδάφη τών οποίων διασφαλίζουν τάς διεθνείς σχέσεις και θά λαμβάνουν τά κατάλληλα μέτρα διά νά απαγορεύουν και εμποδίζουν τήν παράνομον εισαγωγήν, εξαγωγήν και μεταβίβασιν κυριότητος τών πολιτιστικών αγαθών είς τα εν λόγω εδάφη.

Άρθρο 13.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνουν επίσης τήν υποχρέωσιν, εν τώ πλαισίω τής νομοθεσίας εκάστου Κράτους:

α) νά εμποδίζουν δι' όλων τών προσηκόντων μέτρων τής μεταβιβάσεως κυριότητος πολιτιστικών αγαθών αί οποίαι τείνουν είς τό νά ευνοήσουν τήν παράνομον εισαγωγήν ή εξαγωγήν τών εν λόγω αγαθών.

β) νά εξασφαλίζουν τήν συνεργασίαν τών αρμοδίων υπηρεσιών τους πρός τόν σκοπόν όπως διευκολύνεται η είς τόν έχοντα νόμιμον δικαίωμα απόδοσις τών παρανόμως εξαχθέντων πολιτιστικών αγαθών, εντός τών συντομώτερων προθεσμιών.

γ) νά δέχωνται αγωγάς διεκδικήσεως τών απωλεσθέντων ή κλαπέντων πολιτιστικών αγαθών, ασκουμένας υπό τού νομίμου κυρίου ή εν ονόματι του.

δ) νά αναγνωρίζουν τό απαράγραπτον δικαίωμα εκάστου Κράτους Μέλους τής παρούσης Συμβάσεως νά κατατάσση και κηρύττη αναπαλλοτρίωτα ωρισμένα πολιτιστικά αγαθά, τά οποία, ώς εκ τούτου δεν πρέπει νά εξάγωνται, και να διευκολύνη τήν εκ μέρους τού ενδιαφερομένου Κράτους ανάκτησιν τοιούτων αγαθών είς τήν περίπτωσιν καθ' ήν θά είχον ταύτα εξαχθή.

Άρθρο 14.
Διά νά προληφθούν αί παράνομοι εξαγωγαί και νά αντιμετωπισθούν αί υποχρεώσεις τάς οποίας συνεπάγεται η εκτέλεσις τών διατάξεων τής παρούσης Συμβάσεως, έκαστον Κράτος Μέλος τής

Συμβάσεως θά πρέπει εν τώ μέτρω τών δυνάμεών του, νά προικοδοτήση τάς εθνικάς υπηρεσίας προστασίας τής πολιτιστικής κληρονομιάς μέ *επαρκή προϋπολογισμόν* και εάν παρίσταται ανάγκη, θά δύναται νά δημιουργήση κεφάλαιον πρός τόν σκοπόν αυτόν.

Άρθρο 15.
Ουδέν είς τήν παρούσαν Σύμβασιν εμποδίζει τά Κράτη Μέλη νά συνάψουν μεταξύ των *ιδιαιτέρας συμφωνίας* ή νά συνεχίσουν τήν εκτέλεσιν τών ήδη συναφθεισών συμφωνιών αί οποίαι αφορούν είς τήν απόδοσιν πολιτιστικών αγαθών εξαχθέντων εκ τού εδάφους προελεύσεώς των, διά οιονδήποτε λόγον, πρό τής θέσεως εν ισχύι τής παρούσης Συμβάσεως είς τά ενδιαφερόμενα Κράτη.

Άρθρο 16.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως θά αναφέρουν είς τάς περιοδικάς εκθέσεις τάς οποίας θά υποβάλλουν είς τήν Γενικήν Διάσκεψιν τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, κατά τάς ημερομηνίας και υπό τήν μορφήν τάς οποίας αύτη ήθελε καθορίσει, τάς νομοθετικάς και κανονιστικάς διατάξεις και τά άλλα μέτρα, τά οποία θά έχουν υιοθετήσει διά τήν εφαρμογήν τής παρούσης Συμβάσεως καθώς και διευκρινήσεις ώς πρός τήν πείραν τήν οποίαν θά έχουν αποκτήσει είς τό τομέα αυτόν.

Άρθρο 17.
1. Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως δύνανται νά επικαλεσθούν τήν τεχνικήν βοήθειαν τής οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, συγκεκριμένως ώς πρός ό,τι αφορά είς:

α) τήν πληροφόρησιν και τήν εκπαίδευσιν.
β) τήν λήψιν συμβουλών και τήν πραγματογνωμοσύνην.
γ) τόν συντονισμόν και τάς καλάς υπηρεσίας.

2. Η Οργάνωσις τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν δύναται, τή ιδία πρωτοβουλία, νά αναλαμβάνη έρευνας και νά δημοσιεύη μελέτας επί τών προβλημάτων τών σχετικών με τήν παράνομον κυκλοφορίαν τών πολιτιστικών αγαθών.
3. Πρός τόν σκοπόν αυτόν, η Οργάνωσις τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν δύναται επίσης νά προσφεύγη είς τήν συνεργασίαν μεθ' οιασδήποτε αρμοδίας μή κυβερνητικής οργανώσεως.
4. Η Οργάνωσις τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν εξουσιοδοτείται όπως, τή ιδία πρωτοβουλία, διατυπώνη πρός τά Κράτη Μέλη προτάσεις διά τήν εφαρμογήν τής παρούσης Συμβάσεως.
5. Τή αιτήσει δύο τουλάχιστον Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως, τά οποία χωρίζει διαφορά σχετική με τήν εφαρμογήν της, η UNESCO δύναται νά προσφέρη τάς καλάς της υπηρεσίας διά νά επιτευχθή συμφωνία μεταξύ τους.

Άρθρο 22.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναγνωρίζουν ότι αύτη είναι εφαρμόσιμος όχι μόνον επί τών μητροπολιτικών εδαφών, αλλά επίσης και επί όλων τών εδαφών τών οποίων διασφαλίζουν τάς διεθνείς σχέσεις. Αναλαμβάνουν τήν υποχρέωσιν νά συμβουλεύωνται, εάν τούτο είναι αναγκαίον, τάς κυβερνήσεις ή άλλας αρμοδίας αρχάς τών ώς άνω εδαφών κατά τήν στιγμήν τής επικυρώσεως, αποδοχής ή προσχωρήσεως, ή πρό ταύτης, επί τώ σκοπώ όπως εφαρμοσθή η Σύμβασις επί τών εδαφών τούτων, καθώς και νά γνωστοποιούν είς τόν Γενικόν Διευθυντήν τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, τά εδάφη εκείνα τά οποία η Συνθήκη θά εφαρμοσθή, τής επικυρώσεως ταύτης έχουσης ισχύν τρείς μήνας μετά τήν ημερομηνίαν λήψεώς της.

Γ1δ. *Νόμος αρ. 1126/1981 «Περί κυρώσεως τής είς Παρισίους τήν 23ην Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως διά τήν προστασίαν τής Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομίας (ΦΕΚ 32/Α΄/10.2.1981)*

Άρθρον πρώτον.
Κυρούται και έχει ισχύν νόμου η είς Παρισίους τήν 23ην Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσα Διεθνής Σύμβασις διά τήν προστασίαν τής Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς, τής οποίας τό κείμενον είς πρωτότυπον είς τήν Γαλλικήν και είς μετάφρασιν είς τήν Ελληνικήν γλώσσαν, έχει ώς ακολούθως:

ΣΥΜΒΑΣΙΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Η Γενική Διάσκεψις τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν εκπαίδευση, τήν επιστήμην και τήν μόρφωσιν, συνελθούσα εν Παρισίοις από 17ης Οκτωβρίου μέχρι 21ης Νοεμβρίου 1972, κατά τήν δεκάτην εβδόμην σύνοδόν της.

Διαπιστούσα ότι η πολιτιστική κληρονομιά και η φυσική κληρονομιά απειλούνται ολονέν περισσότερον μέ καταστροφήν όχι μόνον από τάς συνήθεις αιτίας φθοράς αλλά και από τήν εξέλιξιν τής κοινωνικής και οικονομικής ζωής, η οποία επιδεινώνει τήν κατάστασιν μέ φαινόμενα απειλούντα έτι πλέον με αλλοιώσεις και καταστροφάς,

Θεωρούσα ότι η φθορά ή η εξαφάνισις αγαθού τινος τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας καθιστά ολεθρίως πτωχοτέραν τήν κληρονομίαν όλων τών λαών τού κόσμου.

Θεωρούσα ότι η προστασία τής έν λόγω κληρονομίας είς τήν εθνικήν βαθμίδα παραμένει συχνά ατελής λόγω τής πολλαπλότητος τών μέσων τά οποία απαιτεί και τής ανεπαρκείας τών οικονομικών, επιστημονικών και τεχνικών πόρων τής χώρας είς τό έδαφος τής οποίας ευρίσκεται τό πρός διαφύλαξιν αγαθόν.

Υπομιμνήσκουσα ότι η συστατική πράξις τής Οργανώσεως προβλέπει ότι αύτη θά υποστηρίξη, προαγάγη και διασώση τήν γνώσιν, εξασφαλίζουσα τήν συντήρησιν και τήν προστασίαν τής παγκοσμίου κληρονομίας και συνιστώσα είς τούς ενδιαφερομένους λαούς καταλλήλους διεθνείς συμβάσεις.

Θεωρούσα ότι αί υφιστάμεναι διεθνείς συμβάσεις, συστάσεις και αποφάσεις περί τών πολιτιστικών και φυσικών αγαθών καταδεικνύουν τήν σημασίαν, δι' όλους τούς λαούς τού κόσμου, τής διαφυλάξεως τών εν λόγω μοναδικών και αναντικαταστάτων αγαθών είς οιονδήποτε λαόν και άν ταύτα ανήκουν,

Θεωρούσα ότι ωρισμένα αγαθά τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας παρουσιάζουν εξαιρετικόν ενδιαφέρον όπερ καθιστά αναγκαίαν τήν περιφρούρησίν των ώς στοιχείον τής παγκοσμίου κληρονομίας ολοκλήρου τής ανθρωπότητος.

Θεωρούσα ότι ενώπιον τής πολλαπλότητος και σοβαρότητος τών νέων κινδύνων οι οποίοι τά απειλούν, η διεθνής κοινότης, εν τώ συνόλω της, οφείλει νά μετάσχη είς τήν προστασίαν τής παγκοσμίου αξίας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, διά τής παροχής συλλογικής αρωγής η οποία χωρίς νά υποκαθιστά τήν δράσιν τού ενδιαφερομένου Κράτους θά τήν συμπληρώνη αποτελεσματικά.

Θεωρούσα ότι είναι απαραίτητον νά υιοθετηθούν πρός τόν σκοπόν αυτόν νέαι συμβατικαί διατάξεις καθιερούσαι αποτελεσματικόν σύστημα συλλογικής προστασίας τής παγκοσμίου αξίας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας οργανούμενον επί μονίμου βάσεως και συμφώνως πρός τάς συγχρόνους επιστημονικάς μεθόδους,

Έχουσα αποφασίσει κατά τήν δεκάτην έκτην σύνοδόν της ότι τό θέμα αυτό θά απετέλει τό αντικείμενον διεθνούς Συμβάσεως.

Υιοθετεί, σήμερον δεκάτην έκτην Νοεμβρίου 1972 τήν παρούσαν Σύμβασιν.

I. Ορισμοί τής Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομίας

Άρθρον 1.

Διά τούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ώς "***πολιτιστική κληρονομία***".

μνημεία: αρχιτεκτονικά έργα, σημαντικά έργα γλυπτικής και ζωγραφικής, έργα ή κατασκευαί αρχαιολογικού χαρακτήρος, επιγραφαί, σπήλαια και σύνολα έργων παγκοσμίου αξίας από τής απόψεως τής ιστορίας, τής τέχνης ή τής επιστήμης.

σύνολα οικοδομημάτων: ομάδες κτιρίων μεμονομένων ή ενοτήτων (οικισμών) τά οποία, λόγω τής αρχιτεκτονικής των, τής ομοιογενείας των ή τής θεσεώς των, έχουν παγκόσμιον αξίαν από τής απόψεως τής ιστορίας, τής τέχνης ή τής επιστήμης.

τοπία: έργα τού ανθρώπου ή συνδυασμός έργων τού ανθρώπου και τής φύσεως, καθώς και εκτάσεις περιλαμβανομένων και τών αρχαιολογικών χώρων αί οποίαι έχουν παγκόσμιον αξίαν από απόψεως ιστορικής, αισθητικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής.

Άρθρον 2.

Διά τούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ώς "***φυσική κληρονομία***"

φυσικά μνημεία αποτελούμενα από φυσικούς ή βιολογικούς σχηματισμούς ή από ομάδας τοιούτων σχηματισμών παγκοσμίου αξίας από απόψεως αισθητικής ή επιστη- μονικής,

γεωλογικοί και φυσιογραφικοί σχηματισμοί και ακριβώς καθωρισμέναι εκτάσεις αποτελούσαι τήν κατοικίαν απειλουμένων ζωικών και φυσικών ειδών, παγκοσμίου αξίας από απόψεως επιστήμης ή ανάγκης διατηρήσεως.

φυσικά τοπία ή ακριβώς καθωρισμέναι φυσικαί εκτάσεις παγκοσμίου αξίας από απόψεως επιστήμης, ανάγκης διατηρήσεως ή φυσικού κάλλους.

Άρθρον 3.

Έκαστον Κράτος Μέλος τής παρούσης Συμβάσεως οφείλει νά προσδιορίση και απεικονίση τά διάφορα αγαθά, τά οποία κείνται επί τού εδάφους του, και αναφέρονται είς τά ανωτέρω άρθρα 1 και 2.

ΙΙ. Εθνική προστασία και διεθνής προστασία τής Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομίας.

Άρθρον 4.

Έκαστον τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως αναγνωρίζει ότι η υποχρέωσις όπως πραγματοποιηθή ο προσδιορισμός, η προστασία, η συντήρησις, η αξιοποίησις και η μεταβίβασις είς τάς μελλούσας γενεάς τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τής αναφερομένης είς τά άρθρα 1 και 2 και κειμένης επι τού εδάφους του ανήκει είς αυτό κατά κύριον λόγον. Θά κάνη ό,τι είναι δυνατόν πρός τόν σκοπόν αυτόν, μέχρι του μεγίστου ορίου των διαθέσιμων πόρων του και ενδεχομένως, μέσω οιασδήποτε διεθνούς συνδρομής και συνεργασίας, τάς οποίας δύναται νά επιτύχη, συγκεκριμένως επί οικονομικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού και τεχνικού πεδίου.

Άρθρον 5.

Διά νά εξασφαλισθή η κατά τό δυνατόν αποτελεσματικωτέρα προστασία και συντήρησις και η πλέον δραστήρια αξιοποίησις τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας τής κειμένης επί τού εδάφους των και υπό τάς καταλλήλους δι' εκάστην χώραν συνθήκας, τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως θά προσπαθήσουν εν τώ μέτρω τού δυνατού:

α) νά υιοθετήσουν γενικήν πολιτικήν αποσκοπούσαν είς τό νά δώσουν είς τήν πολιτιστικήν και φυσικήν κληρονομίαν λειτουργικότητά τινα είς τά πλαίσια τής κοινωνικής ζωής και νά εντάξουν την προστασίαν τής εν λόγω κληρονομίας είς τά σχέδια γενικού προγραμματισμού.

β) νά ιδρύσουν επί τού εδάφους των, εφ' όσον δέν υφίστανται, μίαν ή περισσοτέρας υπηρεσίας, διά τήν προστασίαν, συντήρησιν και αξιοποίησιν τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, εφωδιασμένας με κατάλληλον προσωπικόν και διαθετούσας μέσα τά οποία επιτρέποντα νά εκπληρώσουν τά καθήκοντα τά οποία ανατίθενται είς αυτάς,

γ) νά αναπτύξουν τάς μελέτας και τάς επιστημονικάς και τεχνικάς ερεύνας και να τελειοποιήσουν τάς μεθόδους παρεμβάσεως, αι οποίαι επιτρέπουν εις εν Κράτος νά αντιμετωπίση τούς κινδύνους πού απειλούν τήν πολιτιστικήν και φυσικήν του κληρονομίαν.

δ) νά λάβουν τά κατάλληλα νομικά,επιστημονικά, τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα διά τον προσδιορισμόν, προστασίαν, συντήρησιν, αξιοποίησιν και επανόρθωσιν τής εν λόγω κληρονομίας και

ε) νά διευκολύνουν τήν δημιουργίαν και τήν ανάπτυξιν εθνικών ή περιφερειακών κέντρων εκπαιδεύσεως είς τό πεδίον τής προστασίας, συντηρήσεως και αξιοποιήσεως τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας καί νά ενθραρρύνουν τήν επιστημονικήν έρευναν είς τό εν λόγω πεδίον.

Άρθρον 6.

1. Παραμενούσης πλήρως σεβαστής τής κυριαρχίας τών Κρατών, επί τού εδάφους τών οποίων κείται η πολιτιστική και φυσική κληρονομία η αναφερομένη είς τά άρθρα 1 και 2 και επιφυλασσομένων τών εμπραγμάτων των δικαιωμάτων τών προβλεπομένων υπό τής εθνικής νομοθεσίας επί τής ρηθείσης κληρονομίας, τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναγνωρίζουν ότι αύτη αποτελεί παγκόσμιον κληρονομίαν είς τήν προστασίαν τής οποίας άπασα η διεθνής κοινότης έχει τό καθήκον νά συμπράττη.

2. Τά Κράτη Μέλη αναλαμβάνουν συνεπώς τήν υποχρέωσιν και συμφώνως πρός τάς διατάξεις τής παρούσης Συμβάσεως νά εισφέρουν τήν συνδρομήν των διά τόν προσδιορισμόν, προστασίαν, συντήρησιν και αξιοποίησιν τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας τής αναφερομένης είς τάς παραγράφους 2 και 4 τού άρθρου 11, εάν τά Κράτη επί τού εδάφους τών οποίων κείται αύτη τό ζητήσουν.

3. Έκαστον τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως αναλαμβάνει τήν υποχρέωσιν νά μή λάβη ηθελημένως οιονδήποτε μέτρον δυνάμενον νά παραβλάψη αμέσως ή εμμέσως τήν πολιτιστικήν και φυσικήν κληρονομίαν τήν αναφερομένην είς τά άρθρα 1 και 2 τήν κειμένην επί τού εδάφους ετέρων Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 7.

Διά τούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως, διά τού όρου *διεθνής προστασία τής παγκοσμίου πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας* νοείται η καθιέρωσις συστήματος διεθνούς συμπράξεως και συνδρομής μέ

τάς οποίας επιδιώκεται νά βοηθηθούν τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως είς τάς προσπαθείας άς αναπτύσσουν διά νά περιφρουρήσουν και προσδιορίσουν τήν έν λόγω κληρονομίαν.

ΙΙΙ. Διακυβερνητική Επιτροπή διά τήν Προστασίαν τής Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομίας.

Άρθρο 8.
1. Ιδρύεται παρά τή Οργανώσει τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, Διακυβερνητική Επιτροπή διά τήν Προστασίαν τής Παγκοσμίου Αξίας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομίας αποκαλουμένη «***Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας***». Αύτη απαρτίζεται εκ 15 Κρατών Μελών τής Συμβάσεως, εκλεγομένων υπό τών Κρατών Μελών της Συμβάσεως, συνερχομένων είς γενικήν συνέλευσιν κατά τήν διάρκειαν τών τακτικών συνόδων τής Γενικής Διασκέψεως τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν. Ο αριθμός τών Κρατών Μελών τής Επιτροπής θά ανέλθη είς 21 αρχής γενομένης από τής τακτικής συνόδου τής Γενικής Διασκέψεως ήτις θά έπεται τής θέσεως εν ισχύι τής παρούσης Συμβάσεως από 40 τουλάχιστον Κράτη.
2. Η εκλογή τών μελών τής Επιτροπής πρέπει νά διασφαλίζη ακριβοδικαίαν εκπροσώπησιν τών διαφόρων περιοχών και πολιτιστικών αξιών τού κόσμου.
3. Παρίστανται είς τάς Συνεδριάσεις τής Επιτροπής μέ συμβουλευτικήν ψήφον είς εκπρόσωπος τού Διεθνούς Κέντρου Μελετών διά τήν Συντήρησιν και αποκατάστασιν τών Πολιτιστικών Αγαθών (Κέντρον Ρώμης), είς εκπρόσωπος τού Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοπίων (ICOMOS) και είς εκπρόσωπος τής Διεθνούς Ενώσεως διά τήν Συντήρησιν τής Φύσεως και τών Φυσικών Πόρων (ICON), είς τούς οποίους δύνανται νά προστεθούν, τή αιτήσει τών Κρατών Μελών τής Συμβάσεως, συνερχομένων είς γενικήν συνέλευσιν κατά τήν διάρκειαν τών τακτικών συνόδων τής Γενικής Διασκέψεως τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, εκπρόσωπων άλλων διακυβερνητικών ή μή κυβερνητικών οργανώσεων, εχουσών παρομοίους αντικειμενικούς σκοπούς.

Άρθρον 9.
1. Η θητεία τών Κρατών Μελών τής Επιτροπής Παγκοσμίου Κληρονομίας άρχεται από τού τέλους τής τακτικής συνόδου τής Γενικής Διασκέψεως, κατά τήν διάρκειαν τής οποίας εξελέγησαν μέχρι τού τέλους τής επομένης τρίτης τακτικής συνόδου της.
2. Εν τούτοις, η θητεία τού ενός τρίτου των κατά τήν πρώτην εκλογήν ωρισθέντων μελών θά τερματισθή κατά τό τέλος τής πρώτης τακτικής συνόδου τής Γενικής Διασκέψεως, ήτις έπεται εκείνης κατά τήν διάρκειαν τής οποίας εξελέγησαν και η θητεία ενός επίσης τρίτου των κατά τόν αυτόν χρόνον ορισθέντων μελών, θά τερματισθή κατά τό τέλος τής δευτέρας τακτικής συνόδου τής Γενικής Διασκέψεως ήτις έπεται εκείνης κατά τήν διάρκειαν τής οποίας εξελέγησαν. Τά ονόματα τών εν λόγω μελών θά κληρούται υπό τού Προέδρου τής Γενικής Διασκέψεως μετά τήν πρώτην εκλογήν.
3. Τά Κράτη Μέλη τής Επιτροπής επιλέγουν διά τήν εκπροσώπησίν των πρόσωπα κατέχοντα τά θέματα τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας.

Άρθρον 10.
1. Η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας εγκρίνει τόν εσωτερικόν της κανονισμόν.
2. Η Επιτροπή δύναται ανά πάσαν στιγμήν νά προσκαλέση είς τάς συνεδριάσεις της δημοσίους ή ιδιωτικούς οργανισμούς καθώς και ιδιώτας, διά νά τούς συμβουλευθή επί ωρισμένων θεμάτων.
3. Η Επιτροπή δύναται νά ιδρύση τά συμβουλευτικά όργανα τά οποία θεωρεί αναγκαία διά τήν εκπλήρωσιν τού έργου της.

Άρθρον 11.
1. Έκαστον τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως υποβάλλει, εν τώ μέτρω τού δυνατού, είς τήν Επιτροπήν Παγκοσμίου Κληρονομίας απογραφήν τών αγαθών τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, τών κειμένων επί τού εδάφους του και δεικτικών εγγραφής είς τόν κατάλογον τόν προβλεπόμενον είς τήν παράγραφον 2 τού παρόντος άρθρου. Η απογραφή αυτή, η οποία δέν θεωρείται περιοριστική, πρέπει νά συνοδεύεται από επεξηγηματικά στοιχεία ώς πρός τόν τύπον τών αγαθών και τό ενδιαφέρον τό οποίον παρουσιάζουν.
2. Επί τή βάσει τών απογραφών τών υποβαλλομένων υπό τών Κρατών είς εκτέλεσιν τής ανωτέρω παραγράφου 1, η Επιτροπή καταρτίζει, ενημερώνει και θέτει είς κυκλοφορίαν υπό τήν ονομασίαν "***Κατάλογος Παγκοσμίου Κληρονομίας***", κατάλογον τών αγαθών τής πολιτιστικής κληρονομίας και φυσικής κληρονομίας, ώς αύται καθορίζονται είς τάς παραγράφους 1 και 2 τής παρούσης Συμβάσεως, τάς οποίας θεωρεί ώς εχούσας παγκόσμιον αξίαν συμφώνως πρός τά κριτήρια τά οποία θά έχη θεσπίσει. Ενημερωμένη έκδοσις τού καταλόγου θά πρέπει νά τίθεται είς κυκλοφορίαν ανά διετίαν τουλάχιστον.

3. Η εγγραφή αγαθού τινος είς τόν κατάλογον τής παγκοσμίου κληρονομίας δέν θά λαμβάνη χώραν ειμή μέ τήν συγκατάθεσιν τού ενδιαφερομένου Κράτους. Η εγγραφή αγαθού κειμένου επί τινός και συνιστώντος αντικείμενον διεκδιδήσεως κυριαρχίας ή δικαιοδοσίας εκ μέρους περισσοτέρων Κρατών κατ' ιδίαν προδικάζει τά δικαιώματα τών εν διενέξει μελών.
4. Η Επιτροπή καταρτίζει, ενημερώνει καί θέτει είς κυκλοφορίαν οσάκις αί περιστάσεις τό απαιτούν, υπό τήν ονομασίαν "***Κατάλογος τής εν Κινδύνω Παγκοσμίου Κληρονομίας***", κατάλογος των αγαθών τών αναγραφομένων είς τόν Κατάλογον Παγκοσμίου Κληρονομίας διά τήν διαφύλαξιν τών οποίων απαιτούνται μεγάλαι προσπάθειαι και διά τά οποία εζητήθη συνδρομή κατά τούς όρους τής παρούσης Συμβάσεως. Ο κατάλογος αυτός θά περιλαμβάνη εκτίμησιν τού κόστους τών εργασιών αυτών. Είς τόν κατάλογον δύνανται νά περιληφθούν μόνον τά αγαθά τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, τά οποία απειλούνται από σοβαρούς και συγκεκριμένους κινδύνους, ως είναι η απειλή εξαφανίσεως οφειλομένη επιταχυνομένην φθοράν, σχέδια μεγάλων δημοσίων ή ιδιωτικών έργων ή ταχεία πολεοδομική ή τουριστική ανάπτυξις, καταστροφή οφειλομένη είς μεταβολάς χρησιμοποιήσεως ή κυριότητος τής γής, βαθείαι αλλοιώσεις οφειλόμεναι είς αγνώσται αιτίας, εγκατάλειψις εξ οιωνδήποτε λόγων, ένοπλος σύγκρουσις αρξαμένη ήδη ή τής οποίας απειλείται έναρξις, θεομηνίαι και κατακλυσμοί, μεγάλαι πυρκαϊαί, σεισμοί, κατολισθήσεις εδάφους, ηφαιστειακαί εκρήξεις, μεταβολαί τής στάθμης τών υδάτων, πλυμμύραι και παλιρροιακά ρεύματα. Επιτροπή δύναται, ανά πάσαν στιγμήν, είς περίπτωσιν επείγουσης ανάγκης, νά προβή είς νέαν εγγραφήν είς τόν Κατάλογον τής εν Κινδύνω Παγκοσμίου Κληρονομίας και νά δημοσιεύση αμέσως τήν εγγραφήν αυτήν.
5. Η Επιτροπή καθορίζει τά κριτήρια βάσει τών οποίω αγαθόν τι τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, δύναται νά εγγραφή είς τόν ένα ή τόν άλλον εκ τών καταλόγων τών αναφερομένων είς τάς παραγράφους 2 και 4 τού παρόντος άρθρου.
6. Πρίν η απορρίψη αίτησιν εγγραφής είς τόν ένα εκ τών δύο καταλόγων τών αναφερομένων είς τάς παραγράφους 2 και 4 τού παρόντος άρθρου, η Επιτροπή συμβουλεύεται τό Κράτος Μέλος είς τό έδαφος τού οποίου κείται τό περί ού πρόκειται αγαθόν τής πολιτιστικής ή φυσικής κληρονομίας.
7. Η Επιτροπή, από συμφώνου μέ τά ενδιαφερόμενα Κράτη συντονίζει και ενθαρρύνει τάς αναγκαίας μελέτας και ερεύνας διά τήν κατάρτισην τών καταλόγων τών αναφερομένων είς τάς παραγράφους 2 και 4 τού παρόντος άρθρου.

Άρθρον 12.
Τό γεγονός ότι αγαθόν τι τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας δέν ενεγράφη εις τόν ένα ή τόν άλλον εκ τών δύο καταλόγων τών αναφερομένων εις τάς παραγράφους 2 και 4 τού άρθρου 11 κατ' ουδένα τρόπον θά εσήμαινεν ότι δέν έχει παγκόσμιον αξίαν διά σκοπούς διαφόρους εκείνων, οι οποίοι προκύπτουν εκ τής εγγραφής είς τούς εν λόγω καταλόγους.

Άρθρον 13.
1. Η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας λαμβάνει και μελετά τάς αιτήσεις διεθνούς συνδρομής τάς υποβαλλομένα υπό τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως όσον αφορά τά αγαθά τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας τά ευρισκόμενα είς τό έδαφος των, τά οποία αναγράφονται ή είναι δεκτικά εγγραφής είς τούς καταλόγους τούς αναφερομένους είς τάς παραγράφους 2 και 4 τού άρθρου 11. Αί αιτήσεις αυταί δύνανται νά έχουν ώς αντικείμενον τήν προστασίαν, συντήρησιν, αξιοποίησιν ή επανόρθωσιν τών εν λόγω αγαθών.
2. Αί αιτήσεις διεθνούς συνδρομής κατ' εφαρμογήν τής παραγράφου 1 τού παρόντος άρθρου δύνανται επίσης νά έχουν ώς αντικείμενον τόν προσδιορισμόν αγαθών τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας ώς αύτη ορίζεται είς τά άρθρα 1 και 2, οσάκις αί προκαταρκτικαί έρευναι κατέδειξαν ότι θά ήξιζε νά συνεχισθούν.
3. Η Επιτροπή αποφασίζει περί τής συνεχείας, η οποία θά δοθή είς τάς αιτήσεις αυτάς, καθορίζει, ενδεχομένως τήν φύσιν και τό ύψος τής βοηθείας της και εγκρίνει τήν σύναψιν, επ' ονοματί της, τών απαιτουμένων συμφωνιών μετά τής ενδιαφερομένης Κυβερνήσεως.
4. Η Επιτροπή ορίζει σειράν προτεραιότητος διά τάς παρεμβάσεις της. Πράττει δέ τούτο λαμβάνουσαν υπ᾽όψιν τήν αντίστοιχον σπουδαιότητα τών πρός διαφύλαξιν αγαθών διά τήν πολιτιστικήν και φυσικήν παγκόσμιον κληρονομίαν, τήν ανάγκην όπως εξασφαλισθή η διεθνής συνδρομή είς τά πλέον αντιπροσωπευτικά αγαθά τής φύσεως ή τής μεγαλοφυίας και τής ιστορίας τών λαών τού κόσμου και το επείγον τών αναληφθησομένων εργασιών, τό μέγεθος τών πόρων τών Κρατών επί τού εδάφους τών οποίων ευρίσκονται τα απειλούμενα αγαθά και ειδικώτερον τό μέτρον καθ' ό θά ηδύναντο νά εξασφαλίσουν τήν διαφύλαξιν τών εν λόγω αγαθών διά τών ιδίων αυτών μέσων.
5. Η Επιτροπή καταρτίζει, ενημερώνει και θέτει είς κυκλοφορίαν κατάλογον τών αγαθών διά τά οποία παρεσχέθη διεθνής συνδρομή.
6. Η Επιτροπή αποφασίζει περί τής χρησιμοποιήσεως τών πόρων τού Ταμείου τού δημιουργουμένου κατά τούς όρους τού άρθρου 15 τής παρούσης Συμβάσεως. Αναζητεί τά μέσα τής αυξήσεως τών πόρων του και λαμβάνει οιαδήποτε κατάλληλα πρός τούτο μέτρα.

7. Η Επιτροπή συμπράττει μέ τάς διεθνείς και εθνικάς Κυβερνητικάς και μή κυβερνητικάς Οργανώσεις, τάς έχουσας αντικειμενικούς σκοπούς παρομοίους πρός τούς τής παρούσης Συμβάσεως. Διά τήν έναρξιν τών προγραμμάτων της και τήν εκτέλεσιν τών σχεδίων της, η Επιτροπή δύναται νά επικαλεσθή τήν συνδρομήν τών Οργανώσεών της, ιδίως τού Διεθνούς Κέντρου Μελετών διά τήν Συντήρησιν και την Αποκατάστασιν τών Πολιτιστικών Αγαθών (Κέντρον Ρώμης), τού Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοπίων (ICOMOS) και τής Διεθνούς Ενώσεως διά τήν Συντήρησιν τής Φύσεως και τών πόρων της (ICON), καθώς και άλλων Οργανισμών δημοσίων ή ιδιωτικών ως και ιδιωτών.

8. Αί αποφάσεις τής Επιτροπής λαμβάνονται διά τής πλειοψηφίας τών δύο τρίτων τών παρόντων και ψηφιζόντων μελών. Η απαρτία σχηματίζεται διά τής πλειοψηφίας τών μελών τής Επιτροπής.

Άρθρον 14.

1. Η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας βοηθείται από γραμματείαν οριζομένην υπό τού Γενικού Διεθυντού τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν.

2. Ο Γενικός Διευθυντής τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν χρησιμοποιών όσον τό δυνατόν περισσότερο τάς υπηρεσίας τού Διεθνούς Κέντρου Μελετών διά τήν Συντήρησιν και τήν Αποκατάστασιν τών Πολιτιστικών Αγαθών (Κέντρον Ρώμης), τού Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοπίων (ICOMOS) και τής Διεθνούς Ενώσεως διά τήν Συντήρησιν τής Φύσεως και τών Πόρων της (ICON), είς τά πεδία τών αντιστοίχων αρμοδιοτήτων των και δυνατοτήτων των, συγκεντρώνει τά σχετικά έγγραφα διά τήν ενημέρωσιν τής Επιτροπής, προετοιμάζει τήν ημερησίαν διάταξιν τών συνεδριάσεών της και εξασφαλίζει τήν εκτέλεσιν των αποφάσεών της.

IV. Ταμείον διά τήν Προστασίαν τής Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομίας.

Άρθρον 15.

1. Ιδρύεται Ταμείον διά τήν Προστασίαν τής παγκοσμίου αξίας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, αποκαλούμενον "***Ταμείον Παγκοσμίου Κληρονομίας***".

2. Τό Ταμείον συνίσταται είς χρηματικάς καταθέσεις, συμφώνως πρός τάς διατάξεις τού οικονομικού κανονισμού τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν.

3. Οι ***πόροι τού Ταμείου*** σχηματίζονται εκ:

α) των υποχρεωτικών εισφορών και τών προαιρετικών εισφορών τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως.

β) τών καταβολών, δωρεών ή κληροδοσιών είς τάς όποιας δύνανται νά προβούν:

i) άλλα Κράτη

ii) η Οργάνωσις τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν, αί άλλαι Οργανώσεις τού συστήματος τών Ηνωμένων Εθνών, συγκεκριμένως το Πρόγραμμα Αναπτύξεως τών Ηνωμένων εθνών ή άλλαι διακυβερνητικαί οργανώσες.

iii) δημόσιοι ή ιδιωτικοί οργανισμοί ή ιδιώται.

γ) τών τόκων τών οφειλομένων επί τών πόρων του Ταμείου,

δ) τού προιόντος τών εράνων και τών εισπράξεων τών είς όφελος τού Ταμείου οργανουμένων εκδηλώσεων,

ε) εξ οιωνδήποτε άλλων προσόδων εγκεκριμένων υπό τού Κανονισμού, τόν οποίον ήθελεν επεξεργασθή η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας.

4. Αί εισφοραί πρός τό Ταμείον και αί λοιπαί μορφαί συνδρομής αί παρεχόμεναι πρός τήν Επιτροπήν δέν δύνανται νά διατεθούν ειμή διά τούς παρ' αυτής καθορισθέντας σκοπούς. Η Επιτροπή δύναται νά δεχθή εισφοράς μή δυναμένας νά διατεθούν ειμή δι' ωρισμένον πρόγραμμα ή δι' ιδιαίτερόν τι σχέδιον, υπό τόν όρον ότι η έναρξις εφαρμογής τού εν λόγω προγράμματος ή η εκτέλεσις τού εν λόγω σχεδίου θά έχη αποφασισθή από τήν Επιτροπήν. Αί εισφοραί πρός τό Ταμείον δέν δύνανται νά συνδυάζωνται μέ οιονδήποτε πολιτικόν όρον.

Άρθρον 16.

1. Επιφυλασσομένης οιασδήποτε προαιρετικής συμπληρωματικής εισφοράς τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως αναδέχονται τήν υποχρέωσιν νά καταβάλλουν τακτικά, ανά διετίαν, είς τό Ταμείον Παγκοσμίου Κληρονομίας συνδρομήν, τής οποίας τό ποσόν, υπολογιζόμενον βάσει ομοιομόρφου ποσοστού εφαρμοστέου δι' όλα τά Κράτη, θά αποφασίζεται υπό τής Γενικής Συνελεύσεως τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως, συνερχομένων κατά τήν διάρκειαν τών συνόδων τής Γενικής Διασκέψεως τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν. Διά τήν εν λόγω απόφασιν τής Γενικής Συνελεύσεως απαιτείται η πλειοψηφία τών παρόντων και ψηφιζόντων Κρατών Μελών τά οποία δέν έχουν προβή είς τήν δήλωσιν τήν αναφερομένην είς τήν παράγραφον 2 τού παρόντος άρθρου. Εν ουδεμία περιπτώσει, η υποχρεωτική

συνδρομή τών Κρατών Μελών τής Συμβάσεως δύναται νά υπερβή τό 1% τής συνδρομής του είς τόν τακτικόν προϋπολογισμόν τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν.

2. Εν τούτοις, κάθε Κράτος αναφερόμενον είς τό άρθρον 31 ή είς τό άρθρον 32 τής παρούσης Συμβάσεως, δύναται κατά τήν στιγμήν τής καταθέσεως τών οργάνων του κυρώσεως αποδοχής ή προσχωρήσεως, νά δηλώση ότι δέν θά δεσμεύεται από τάς διατάξεις τής παραγράφου 1 τού παρόντος άρθρου.

3. Κράτος Μέλος τής Συμβάσεως έχον προβή είς τήν δήλωσιν τήν αναφερομένην είς τήν παράγραφον 2 τού παρόντος άρθρου, δύναται ανά πάσαν στιγμήν νά αποσύρη τήν ρηθείσαν δήλωσιν διά κοινοποιήσεως πρός τόν Γενικόν Διευθυντήν τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών, διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν. Εν τούτοις, η ανάκλησις τής δηλώσεως δέν θά έχη επίδρασιν επί τής υποχρεωτικής συνδρομής τής οφειλομένης υπό τού εν λόγω Κράτους ειμή από τής ημερομηνίας τής επομένης Γενικής Συνελεύσεως τών Κρατών Μελών τής Συμβάσεως.

4. Διά νά είναι η Επιτροπή είς θέσιν νά προγραμματίζη τάς εργασίας της κατά τρόπον αποτελεσματικόν αί συνδρομαί τών Κρατών Μελών τής παρούσης Συμβάσεως τών εχόντων προβή είς τήν δήλωσιν τήν αναφερομένην είς τήν παράγραφον 2 τού παρόντος άρθρου, πρέπει νά καταβάλλωνται κανονικώς ανά διετίαν τουλάχιστον και δέν θά έπρεπε νά είναι κατώτεραι τών συνδρομών τάς οποίας θά ώφειλον νά καταβάλλουν εάν είχον δεσμευθή από τάς διατάξεις τής παραγράφου 1 τού παρόντος άρθρου.

5. Κάθε Κράτος Μέλος τής Συμβάσεως τό οποίον καθυστερεί τήν πληρωμήν τής υποχρεωτικής ή προαιρετικής συνδρομής του όσον αφορά τό τρέχον έτος και τό αμέσως προηγούμενον ημερολογιακόν έτος, δέν είναι εκλέξιμον είς τήν Επιτροπήν τής Παγκοσμίου Κληρονομίας, τής διατάξεως ταύτης μή εχούσης εφαρμογήν κατά τήν πρώτην εκλογήν. Η θητεία τοιούτου τινός Κράτους, ήδη μέλους τής Επιτροπής, θά λήγη κατά τόν χρόνον τής εκλογής τής προβλεπομένης υπό τού άρθρου 8, παράγραφος 1 τής παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 17.

Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως μελετούν ή ενθαρρύνουν τήν ίδρυσιν εθνικών, δημοσίων ή ιδιωτικών ιδρυμάτων ή συλλόγων εχόντων ώς σκοπόν νά ενθαρρύνουν τάς δωρεάς υπέρ τής προστασίας τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας τής οριζομένης είς τά άρθρα 1 και 2 τής παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρο 18.

Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως παρέχουν τήν συνδρομήν των είς τάς διεθνείς εκστρατείας διεξαγωγής εράνων τάς οργανουμένας πρός όφελος τού Ταμείου Παγκοσμίου Κληρονομίας υπό τήν προστασίαν τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν. Διευκολύνουν τούς εράνους τούς διεξαγομένους διά τούς σκοπούς αυτούς διά τών οργανισμών τών αναφερομένων είς τήν παράγραφον 3 τού άρθρου 15.

V. Όροι και τρόποι τής Διεθνούς Συνδρομής.

Άρθρον 19.

Κάθε Κράτος Μέλος τής παρούσης Συμβάσεως δύναται νά ζητήση διεθνή συνδρομήν υπέρ αγαθών τής παγκοσμίου αξίας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας κειμένων είς τό έδαφός του. Είς τήν αίτησίν του πρέπει νά επισυνάπτη τά πληροφοριακά στοιχεία και τά έγγραφα τά προβλεπόμενα είς τό άρθρον 21 τά οποία διαθέτει και τά οποία η Επιτροπή χρειάζεται διά νά λάβη τήν απόφασίν της.

Άρθρον 20.

Επιφυλασσομένων τών διατάξεων τής παραγράφου 2 τού άρθρου 13, τού εδαφίου (γ) τού άρθρου 22 και του άρθρου 23, η διεθνής συνδρομή η προβλεπομένη υπό τής παρούσης Συμβάσεως δέν δύναται νά παρασχεθή ειμή δι' αγαθά τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας απεφάσισεν ή αποφασίζει νά αναγράψη είς τόν ένα εκ τών καταλόγων τών αναφερομένων είς τάς παραγράφους 2 και 4 τού άρθρου 11.

Άρθρον 21.

1. Η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας ορίζει τήν διαδικασίαν εξετάσεως τών αιτήσεων διεθνούς συνδρομής, τήν οποίαν καλείται νά χορηγήση και προσδιορίζει συγκεκριμένως τά στοιχεία τά οποία πρέπει νά αναφέρωνται είς τήν αίτησιν, ήτις πρέπει νά περιγράφη τήν σχεδιαζομένην ενέργειαν, τάς αναγκαίας εργασίας, τήν εκτίμησιν τού κόστους των, τό επείγον αυτών και τούς λόγους διά τούς οποίους οι πόροι τού αιτούντος Κράτους δέν τού επιτρέπουν νά αντιμετωπίση τό σύνολον τής δαπάνης. Αί αιτήσεις πρέπει, οσάκις τούτο είναι εφικτόν, νά στηρίζωνται επί τής γνώμης εμπειρογνωμόνων.

2. Λόγω τών έργων τά οποία θά πρέπει ίσως νά αναληφθούν άνευ χρονοτριβής, αί αιτήσεις αί επικαλούμεναι φυσικάς θεομηνίας ή καταστροφάς δέον νά εξετάζωνται επειγόντως και κατά

προτεραιότητα υπό τού Συμβουλίου, τό οποίον πρέπει νά διαθέτη αποθεματικόν κεφάλαιον χρησιμοποιούμενον διά παρόμοια ενδεχόμενα.
3. Πρίν η λάβη απόφασίν τινα, η Επιτροπή προβαίνει είς τάς μελέτας και ζητεί τάς συμβουλάς τάς οποίας κρίνει αναγκαίας.

Άρθρον 22.
Η συνδρομή τής Επιτροπής Παγκοσμίου Κληρονομίας δύναται νά παρέχεται υπό τάς κάτωθι μορφάς.
α) μελέται επί τών καλλιτεχνικών, επιστημονικών και τεχνικών προβλημάτων, τά οποία ανακύπτουν εκ τής προστασίας, συντηρήσεως, αξιοποίησεως και επανορθώσεως τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας, ώς αύτη ορίζεται είς τάς παραγράφους 2 και 1 τού άρθρου 11 τής παρούσης Συμβάσεως.
β) διάθεσις εμπειρογνωμόνων, τεχνικών και ειδήμονος εργατικού προσωπικού διά τήν επιτήρησιν τής καλής εκτελέσεως τού εγκριθέντος σχεδίου.
γ) εξάσκησις προσωπικού και ειδικών παντός επιπέδου είς τόν τομέα του προσδιορισμού, προστασίας, συντηρήσεως, αξιοποιήσεως και επανορθώσεως τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας.
δ) προμήθεια τού εξοπλισμού τόν οποίον δέν διαθέτει ή δέν είναι είς θέσιν νά αποκτήση τό ενδιαφερόμενον Κράτος.
ε) δάνεια χαμηλότοκα ή άτοκα, τά οποία θά ηδύνατο νά εξοφληθούν μακροπροθέσμως.
στ) παροχή είς εξαιρετικάς περιπτώσεις και δι' ειδικούς λόγους, μή επιστρεπτέων επιχορηγήσεων.

Άρθρον 23.
Η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας δύναται νά παράσχη διεθνή συνδρομήν είς εθνικά ή περιφερειακά κέντρα καταρτίσεως ειδικών παντός επιπέδου είς τό πεδίον τού προσδιορισμού, προστασίας, συντηρήσεως, αξιοποιήσεως και τής επανορθώσεως τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας.

Άρθρον 24.
Λίαν σημαντική διεθνής συνδρομή δέν δύναται νά παρασχεθή ειμή κατόπιν λεπτομερούς επιστημονικής, οικονομικής και τεχνικής μελέτης. Η μελέτη αυτή πρέπει νά επικαλήται τάς πλέον προηγμένας τεχνικάς μεθόδους προστασίας, συντηρήσεως, αξιοποιήσεως και επανορθώσεως τής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομίας και νά ανταποκρίνεται πρός τούς αντικειμενικούς σκοπούς τής παρούσης Συμβάσεως. Η μελέτη πρέπει ωσαύτως νά αναζητή τά μέσα ορθολογικής χρησιμοποιήσεως τών διαθεσίμων πόρων εντός τού ενδιαφερομένου Κράτους.

Άρθρον 25.
Η χρηματοδότησις τών αναγκαιούντων έργων δέν πρέπει, κατ' αρχήν νά επιβαρύνη ειμή μερικώς τήν διεθνή κοινότητα. Η συμμετοχή τού επωφελουμένου τής διεθνούς συνδρομής Κράτους πρέπει νά αποτελή ουσιαστικόν μέρος τών εισφερομένων ποσών δι' έκαστον πρόγραμμα ή σχέδιον εκτός εάν οι πόροι του δέν τού τό επιτρέπουν.

Άρθρον 26.
Η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας και τό δικαιούχον Κράτος καθορίζουν είς τήν συμφωνίαν τήν οποίαν συνάπτουν τούς όρους υπό τούς οποίους θά εκτελεσθή πρόγραμμά τι ή σχέδιον διά τό οποίον χορηγείται διεθνής συνδρομή δυνάμει τής παρούσης Συμβάσεως. Τό Κράτος τό οποίον λαμβάνει τήν εν λόγω διεθνή συνδρομήν οφείλει νά εξακολουθήση νά προστατεύη, συντηρή και αξιοποιή τά ούτω διαφυλαχθέντα αγαθά, συμφώνως πρός τούς εν τή συμφωνία οριζομένους όρους.

VI. Μορφωτικά Προγράμματα.

Άρθρον 27.
1. Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως προσπαθούν δι' όλων τών καταλλήλων μέσων, συγκεκριμένως διά προγραμμάτων μορφώσεως και πληροφορήσεως, νά ενισχύσουν τόν σεβασμόν και τήν προσήλωσιν τών λαών των πρός τήν πολιτιστικήν και φυσικήν κληρονομίαν τήν οριζομένην είς τά άρθρα 1 και 2 τής Συμβάσεως.
2. Αναλαμβάνουν τήν υποχρέωσιν νά πληροφορούν ευρέως τό κοινόν περί τών κινδύνων, οι οποίοι επικρέμανται επί τής εν λόγω κληρονομίας, και τών δραστηριοτήτων, αί οποίαι έχουν αναληφθή κατ' εφαρμογήν τής παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 28.
Τά Κράτη Μέλη τής παρούσης Συμβάσεως τά δεχόμενα διεθνή συνδρομήν κατ' εφαρμογήν τής Συμβάσεως λαμβάνουν τά αναγκαία μέτρα διά νά καταστήσουν γνωστήν τήν σημασίαν τών αγαθών τά οποία υπήρξαν τό αντικείμενον τής συνδρομής αυτής και τόν ρόλον τόν οποίον η τελευταία αυτή διεδραμάτισεν.

VII. Εκθέσεις.

Άρθρον 29.
1. Τά Κράτη Μέλη είς τήν παρούσαν Σύμβασιν αναφέρουν είς τάς εκθέσεις τάς οποίας θά υποβάλλουν είς την Γενικήν Διάσκεψιν τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην και τήν Μόρφωσιν κατά τάς ημερομηνίας και υπό τόν τύπον τόν οποίον αυτή ήθελε καθορίσει, τάς νομοθετικάς και κανονιστικάς διατάξεις και τά λοιπά μέτρα τά οποία θά έχουν υιοθετήσει διά τήν εφαρμογήν τής Συμβάσεως, καθώς και τήν εμπειρίαν τήν οποίαν θά έχουν αποκτήσει είς τόν τομέα αυτόν.
2. Τών εν λόγω εκθέσεων θά λαμβάνη γνώσιν η Επιτροπή Παγκοσμίου Κληρονομίας.
3. Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεσιν επί τών δραστηριοτήτων της είς εκάστην τών τακτικών συνόδων τής Γενικής Διασκέψεως τής Οργανώσεως τών Ηνωμένων Εθνών διά τήν Εκπαίδευσιν, τήν Επιστήμην καιτήν Μόρφωσιν.

Άρθρον δεύτερον.

Η ισχύς τού παρόντος νόμου, άρχεται από τής δημοσιεύσεως τού διά τής Εφημερίδος τής Κυβερνήσεως. Ο παρών νόμος ψηφισθείς υπό τής Βουλής και παρ' Ημών σήμερον κυρωθείς, δημοσιευθήτω διά τής Εφημερίδος τής Κυβερνήσεως και εκτελεσθήτω ώς νόμος τού Κράτους.

Γ1ε. *Νόμος αριθ. 3521/2006 «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 275/Α΄/22.12. 2006)*

Αρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 3 Νοεμβρίου 2003, το κείμενο της οποίας σε πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΫΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
Παρίσι, 17 Οκτωβρίου 2003
Σύμβαση για την Προστασία της άϋλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Παιδεία, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό, εφεξής "*η ΟΥΝΕΣΚΟ*", συνήλθε στο Παρίσι, από 29 Σεπτεμβρίου έως 17 Οκτωβρίου 2003, κατά την 32η συνοδό της.
- Αναφερόμενη στα ήδη υφιστάμενα διεθνή έγγραφα περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ειδικότερα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948, στο Διεθνές Σύμφωνο περί Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων του 1966 και στο Διεθνές Σύμφωνο περί Αστικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων του 1966.
- Έχοντας υπόψη τη σημασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, από την οποία εκπηγάζει η πολιτισμική πολυμορφία, και η οποία εγγυάται τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως υπογραμμίστηκε με τη Σύσταση της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Προστασία του Παραδοσιακού και Λαϊκού Πολιτισμού του 1989, με την Οικουμενική Διακήρυξη της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Πολιτιστική Πολυμορφία του 2001 και με τη Διακήρυξη της Κωνσταντινουπόλεως του 2002, που υιοθετήθηκε από την τρίτη Στρογγυλή Τράπεζα των Υπουργών Πολιτισμού.
- Έχοντας υπόψη τη βαθιά αλληλεξάρτηση μεταξύ της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και της υλικής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Αναγνωρίζοντας ότι οι διαδικασίες παγκοσμιοποίησης και κοινωνικού μετασχηματισμού, σε συνδυασμό με τις συνθήκες που δημιουργούν για ένα διάλογο σε νέες βάσεις μεταξύ των κοινοτήτων, ενέχουν επίσης, όπως και τα φαινόμενα έλλειψης ανεκτικότητας, σοβαρές απειλές υποβάθμισης, εξαφάνισης και καταστροφής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, ειδικότερα δε λόγω έλλειψης μέσων προστασίας της.
- Έχοντας επίγνωση της παγκόσμιας βούλησης και της κοινής μέριμνας για την προστασία της αυλής πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

- Αναγνωρίζοντας ότι οι κοινότητες, και ειδικότερα οι κοινότητες αυτοχθόνων, οι ομάδες και, περιπτώσεως δοθείσης, τα άτομα, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παραγωγή, την προστασία, τη διατήρηση και την αναδημιουργία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, συμβάλλοντας έτσι στον εμπλουτισμό της πολιτισμικής πολυμορφίας και της ανθρώπινης δημιουργικότητας.
- Σημειώνοντας τη μεγάλη εμβέλεια της δραστηριότητας που προωθεί η ΟΥΝΕΣΚΟ με στόχο να καθιερώσει ένα νομικό πλαίσιο για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, και ειδικότερα τη Σύμβαση για την Διαφύλαξη της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς του 1972.
- Σημειώνοντας περαιτέρω ότι δεν υπάρχει μέχρι σήμερα κανένα πολυμερές δεσμευτικό κείμενο για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Έχοντας υπόψη ότι οι ήδη υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες, συστάσεις και αποφάσεις που αφορούν την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, θα έπρεπε να εμπλουτιστούν και να συμπληρωθούν αποτελεσματικά με νέες διατάξεις για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά.
- Έχοντας υπόψη ότι είναι αναγκαίο να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να συνειδητοποιήσουν, ειδικότερα οι νέες γενιές, τη σημασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και της προστασίας της.
- Έχοντας υπόψη ότι θα έπρεπε η διεθνής κοινότητα να συμβάλει, από κοινού με τα Κράτη μέλη της παρούσας Σύμβασης, στην προστασία της κληρονομιάς αυτής σε πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίας αρωγής.
- Υπενθυμίζοντας τα προγράμματα της ΟΥΝΕΣΚΟ περί της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, και ειδικότερα την ανακήρυξη των αριστουργημάτων της προφορικής και άυλης κληρονομιάς της ανθρωπότητας.
- Έχοντας υπόψη τον ανεκτίμητο ρόλο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως παράγοντα προσέγγισης, ανταλλαγής και κατανόησης μεταξύ των ανθρώπων.

Υιοθετεί, στις 17 Οκτωβρίου 2003, την παρούσα Σύμβαση.

Ι. Γενικές Διατάξεις

Αρθρο 1. Σκοπός της Σύμβασης

Η παρούσα Σύμβαση έχει ως σκοπό:

(**α**) Την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

(**β**) Το σεβασμό της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς των ενδιαφερομένων κοινοτήτων, ομάδων και ανθρώπων.

(**γ**) Την ευαισθητοποίηση σε επίπεδο τοπικό, εθνικό και διεθνές όσον αφορά τη σημασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και της αμοιβαίας εκτίμησης που πρέπει να τυγχάνει.

(**δ**) Τη διεθνή συνεργασία και συνδρομή.

Αρθρο 2. Ορισμός

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης,

1. Εννοούμε "***άυλη πολιτιστική κληρονομιά***" τις πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές

- καθώς και τα εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και τους πολιτιστικούς χώρους που συνδέονται με αυτές
- και τις οποίες οι κοινότητες, οι ομάδες και, περιπτώσεως δοθείσης, τα άτομα αναγνωρίζουν ότι αποτελούν μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς τους.

Αυτή η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, που μεταβιβάζεται από γενιά σε γενιά, αναδημιουργείται συνεχώς από τις κοινότητες και τις ομάδες σε συνάρτηση με το περιβάλλον τους, την αλληλεπίδραση τους με τη φύση και την ιστορία τους, και τους παρέχει μία αίσθηση ταυτότητας και συνέχειας, συμβάλλοντας έτσι στην προώθηση του σεβασμού της πολιτιστικής πολυμορφίας και της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, θα λαμβάνεται υπόψη μόνο η άυλη πολιτιστική κληρονομιά που ανταποκρίνεται στα ήδη υφιστάμενα διεθνή κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως και στην απαίτηση για αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων, και για βιώσιμη ανάπτυξη.

2. Η "*άυλη πολιτιστική κληρονομιά*", όπως ορίζεται στην παραπάνω παράγραφο 1, εκδηλώνεται ειδικότερα στους ακόλουθους τομείς:

(**α**) Στις προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως φορέα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

(**β**) Στις τέχνες του θεάματος.

(**γ**) Στις κοινωνικές πρακτικές, στις τελετουργίες και σπς εορταστικές εκδηλώσεις.

(**δ**) Στις γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν.

(**ε**) Στην τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία.

3. Εννοούμε "***διαφύλαξη***" τα μέτρα που αποβλέπουν στη διασφάλιση της βιωσιμότητας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένων του προσδιορισμού, της τεκμηρίωσης, της έρευνας, της συντήρησης, της προστασίας, της προώθησης, της αξιοποίησης, της μεταβίβασης, κυρίως μέσω της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης, καθώς και της αναζωογόνησης των διαφόρων πλευρών της κληρονομιάς αυτής.
4. Εννοούμε "***Κράτη μέρη***" τα Κράτη που δεσμεύονται με την παρούσα Σύμβαση και μεταξύ των οποίων η Σύμβαση είναι σε ισχύ.
5. Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται mutatis mutandis στα εδάφη που αναφέρονται στο άρθρο 33 και καθίστανται μέρη σε αυτή, σύμφωνα με τους όρους που ορίζονται στο άρθρο αυτό. Στο μέτρο αυτό, η έκφραση "*Κράτη μέρη*" αφορά και τα εδάφη αυτά.

Αρθρο 3. Σχέσεις με άλλα διεθνή κανονιστικά κείμενα
Κανένα σημείο της παρούσας Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως τέτοιο που:
(**α**) να αλλοιώνει το καθεστώς ή να μειώνει το επίπεδο προστασίας των αγαθών της παγκόσμιας κληρονομιάς που αναγνωρίστηκαν στο πλαίσιο της Σύμβασης για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς του 1972, με τα οποία συνδέεται ένα στοιχείο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, ή
(**β**) να επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Κρατών μελών, που απορρέουν από κάθε διεθνές κείμενο περί των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή περί της χρήσης των βιολογικών και οικολογικών πόρων, στο οποίο είναι Μέρη.

ΙΙ. Όργανα της Σύμβασης

Αρθρο 4. Γενική Συνέλευση των Κρατών μερών
1. Ιδρύεται Γενική Συνέλευση των Κρατών μερών, εφεξής "*η Γενική Συνέλευση*". Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο της παρούσας Σύμβασης.
2. Η Γενική Συνέλευση συνέρχεται άπαξ ανά δύο έτη σε τακτική σύνοδο. Μπορεί να συνέρχεται σε έκτακτη σύνοδο με απόφαση της ή κατόπιν αιτήσεως της Διακυβερνητικής Επιτροπής Διαφύλαξης της ΄Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ή του ενός τρίτου τουλάχιστον των Κρατών μερών.
3. Η Γενική Συνέλευση υιοθετεί τον εσωτερικό κανονισμό της.

Αρθρο 5. Διακυβερνητική Επιτροπή Διαφύλαξης της άϋλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς
1. Συγκροτείται στην ΟΥΝΕΣΚΟ Διακυβερνητική Επιτροπή Διαφύλαξης της ΄Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, εφεξής "*η Επιτροπή*".
Αποτελείται από τους αντιπροσώπους 18 Κρατών μερών, που θα εκλεγούν από τα Κράτη μέρη σε Γενική Συνέλευση μόλις η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 34.
2. Ο αριθμός των Κρατών μερών της Επιτροπής θα αυξηθεί σε 24 μόλις ο αριθμός των Κρατών μερών της Σύμβασης θα αυξηθεί σε 50.

Άρθρο 6. Εκλογή και θητεία των Κρατών μελών της Επιτροπής
1.Κατά την εκλογή των Κρατών μελών της Επιτροπής πρέπει να τηρούνται οι αρχές της δίκαιης γεωγραφικής κατανομής και της δίκαιης εκ περιτροπής εκλογής.
2.Τα Κράτη μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για τέσσερα έτη από τα Κράτη μέρη της Σύμβασης σε Γενική Συνέλευση.
3.Εντούτοις,η θητεία του ημίσεως των Κρατών μελών της Επιτροπής,που θα εκλεγούν κατά την πρώτη εκλογή,περιορίζεται στα δύο έτη.Τα Κράτη αυτά θα εκλεγούν με κλήρωση κατά την πρώτη αυτή εκλογή.
4.Ανά δύο έτη,η Γενική Συνέλευση προβαίνει στην ανανέωση του ημίσεως των Κρατών μελών της Επιτροπής.
5.Εκλέγει επίσης τόσα Κράτη μέλη της Επιτροπής όσα απαιτούνται για την πλήρωση των κενών θέσεων.
6.Κράτος μέλος της Επιτροπής δεν μπορεί να εκλέγεται για δύο συνεχείς θητείες.
7.Τα Κράτη μέλη της Επιτροπής επιλέγουν για την εκπροσώπηση τους ειδικούς στους διάφορους τομείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 7. Αρμοδιότητες της Επιτροπής
Χωρίς να θίγονται οι λοιπές αρμοδιότητες που της παρέχει η παρούσα Σύμβαση,οι αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι οι ακόλουθες:
(**α**) Προάγει τους στόχους της Σύμβασης,ενθαρρύνει και διασφαλίζει τον έλεγχο της εφαρμογής της.
(**β**) Παρέχει συμβουλές για τις καλύτερες πρακτικές και διατυπώνει συστάσεις για τα μέτρα για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
(**γ**) Προετοιμάζει και υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση σχέδιο χρησιμοποίησης των πόρων του Ταμείου,σύμφωνα με το άρθρο 25.

(**δ**) Καταβάλλει προσπάθειες ανεύρεσης των μέσων αύξησης των πόρων αυτών και λαμβάνει τα απαιτούμενα προς τούτο μέτρα,σύμφωνα με τό άρθρο 25.

(**ε**) Προετοιμάζει και υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση τις επιχειρησιακές οδηγίες για την εφαρμογή της Σύμβασης.

(**στ**) Εξετάζει,σύμφωνα με το άρθρο 29, τις εκθέσεις των Κρατών μελών και συντάσσει περιλήψεις τους για τη Γενική Συνέλευση.

(**ζ**) Εξετάζει τα αιτήματα που υποβάλλουν τα Κράτη μέρη και αποφασίζει,σύμφωνα με τα αντικειμενικά κριτήρια επιλογής που έχει διαμορφώσει η Επιτροπή και εγκρίνει η Γενική Συνέλευση:

(i) για τις εγγραφές στους καταλόγους και τις προτάσεις που αναφέρονται στα άρθρα 16, 17 και 18,

(ii) για την παροχή διεθνούς συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 22.

Άρθρο 8. Μέθοδοι εργασίας της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή λογοδοτεί στη Γενική Συνέλευση σε ό,τι αφορά σε όλες τις δραστηριότητες και τις αποφάσεις.

2. Η Επιτροπή υιοθετεί τον εσωτερικό κανονισμό της με πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών της.

3. Η Επιτροπή μπορεί να δημιουργεί προσωρινά τα συμβουλευτικά όργανα ad hoc που κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση του έργου της.

4. Η Επιτροπή μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό,ως και κάθε φυσικό πρόσωπο,αναγνωρισμένου κύρους στους διάφορους τομείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς,για να γνωμοδοτούν για κάθε επί μέρους ζήτημα.

Άρθρο 9. Διαπίστευση των συμβουλευτικών οργανισμών

1. Η Επιτροπή προτείνει στη Γενική Συνέλευση τη διαπίστευση μη κυβερνητικών οργανώσεων αναγνωρισμένου κύρους στους διάφορους τομείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.Οι οργανισμοί αυτοί θα διαθέτουν αρμοδιότητες συμβουλευτικού χαρακτήρα στην Επιτροπή.

2. Η Επιτροπή προτείνει επίσης στη Γενική Συνέλευση τα κριτήρια και τον τρόπο της διαπίστευσης αυτής.

Άρθρο 10. Η Γραμματεία

1. Την Επιτροπή επικουρεί η Γραμματεία της ΟΥΝΕΣΚΟ.

2. Η Γραμματεία προετοιμάζει τα έγγραφα της Γενικής Συνέλευσης και της Επιτροπής,ως και το σχέδιο της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων τους,και εξασφαλίζει την εκτέλεση των αποφάσεων τους.

ΙΙΙ.Διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε εθνικό επίπεδο

Άρθρο 11. Ρόλος των Κρατών μερών

Σε κάθε Κράτος μέρος εναπόκειται:

(**α**) Η λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διασφάλιση της προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκεται στο έδαφος του.

(**β**) Μεταξύ των μέτρων προστασίας που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 3, η αναγνώριση και ο καθορισμός των διαφόρων στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που υφίστανται στο έδαφος τους,με τη συμμετοχή των κοινοτήτων,των ομάδων και των οικείων μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Άρθρο 12. Ευρετήρια

1. Προς εξασφάλιση του χαρακτηρισμού εν όψει της προστασίας, κάθε Κράτος μέρος εφαρμόζει,προσαρμοσμένα στην περίπτωση του,ένα ή περισσότερα , ευρετήρια της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που υφίσταται στο έδαφος του.Τα ευρετήρια αυτά αποτελούν
αντικείμενο τακτικής ενημέρωσης.

2. Κάθε Κράτος μέρος,όταν υποβάλλει περιοδικά την έκθεση του στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 29, παρέχει οικεία στοιχεία που αφορούν τα ευρετήρια αυτά.

Άρθρο 13. Άλλα μέτρα προστασίας

Προς εξασφάλιση της προστασίας,της ανάπτυξης και της αξιοποίησης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που υφίσταται στο έδαφος του, κάθε Κράτος μέρος καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες:

(**α**) Να υιοθετεί γενική πολιτική που σκοπό έχει την αξιοποίηση της λειτουργίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην κοινωνία και την ενσωμάτωση της προστασίας της κληρονομιάς αυτής σε διαρθρωτικά προγράμματα.

(**β**) Να ορίζει ή συστήνει έναν ή περισσότερους οργανισμούς αρμόδιους για την προστασία της αυλής πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκεται στο έδαφος του.

(**γ**) Να ενθαρρύνει επιστημονικές,τεχνολογικές και καλλιτεχνικές μελέτες, ως και ερευνητικές μεθοδολογίες για αποτελεσματική προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς,και ειδικότερα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε κίνδυνο.

(**δ**) Να υιοθετεί τα κατάλληλα νομικά,τεχνικά,διοικητικά και οικονομικά μέτρα για:

(i) την ενθάρρυνση της δημιουργίας ή την ενίσχυση εκπαιδευτικών φορέων για τη διαχείριση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς,ως και τη μεταβίβαση της κληρονομιάς αυτής μέσω φόρουμ και χώρων που προορίζονται για την προβολή και την έκφραση της,

(ii) την εγγυημένη πρόσβαση στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά με σεβασμό στις εθιμικές πρακτικές που διέπουν την πρόσβαση σε ειδικούς τομείς της κληρονομιάς αυτής,

(iii) τη δημιουργία φορέων τεκμηρίωσης για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά και την ευχερέστερη πρόσβαση σε αυτούς.

Άρθρο 14. Παιδεία,ευαισθητοποίηση και ενίσχυση των δεξιοτήτων

Κάθε Κράτος μέρος καταβάλλει προσπάθειες,με όλα τα κατάλληλα μέσα:

(**α**) Να διασφαλίζει την αναγνώριση,το σεβασμό και την αξιοποίηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην κοινωνία,ειδικότερα χάρις:

(**i**) σε προγράμματα εκπαιδευτικά,ευαισθητοποίησης και διάδοσης πληροφοριών στην κοινή γνώμη, ειδικότερα στους νέους,

(**ii**) σε ειδικά εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα στο πλαίσιο των ενδιαφερομένων κοινοτήτων και ομάδων,

(**iii**) σε δραστηριότητες ενίσχυσης των δεξιοτήτων στον τομέα της προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και ειδικότερα της διαχείρισης και της επιστημονικής έρευνας,και

(**iv**) σε άτυπα μέσα μεταβίβασης των γνώσεων.

(**β**) Να κρατά την κοινή γνώμη ενήμερη για τις απειλές σε βάρος της κληρονομιάς αυτής,ως και για τις δραστηριότητες που διεξάγονται κατ ' εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.

(**γ**) Να προάγει την παιδεία όσον αφορά την προστασία των φυσικών χώρων και των τόπων μνήμης που η ύπαρξη τους είναι αναγκαία για την έκφραση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 15. Συμμετοχή των κοινοτήτων,ομάδων και ατόμων

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του για την προστασία της αυλής πολιτιστικής κληρονομιάς,κάθε Κράτος μέρος καταβάλλει προσπάθειες προκειμένου να εξασφαλίζει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή των κοινοτήτων,των ομάδων και,περιπτώσεως δοθείσης, των ατόμων που δημιουργούν,διατηρούν και μεταβιβάζουν την κληρονομιά αυτήν και να τους εμπλέκει ενεργά στη διαχείριση της.

IV.Διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε διεθνές επίπεδο.

Άρθρο 16. Αντιπροσωπευτικός κατάλογος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας

1. Για να καταστεί η άυλη πολιτιστική κληρονομιά περισσότερο αντιληπτή,για την καλύτερη επίγνωση της σημασίας της και την ενθάρρυνση του διαλόγου με σεβασμό στην πολιτισμική πολυμορφία,η Επιτροπή, μετά από πρόταση των ενδιαφερομένων Κρατών μερών, συντάσσει, ενημερώνει και δημοσιεύει έναν αντιπροσωπευτικό κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

2. Η Επιτροπή διαμορφώνει και υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση τα κριτήρια για τη σύνταξη, την ενημέρωση και τη δημοσίευση του εν λόγω αντιπροσωπευτικού καταλόγου.

Άρθρο 17. Κατάλογος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που απαιτεί επείγουσα προστασία

1. Για να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας,η Επιτροπή συντάσσει,ενημερώνει και δημοσιεύει κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που απαιτεί επείγουσα προστασία, και καταχωρεί την εν λόγω κληρονομιά στον Κατάλογο κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου Κράτους μέρους.

2. Η Επιτροπή διαμορφώνει και υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση τα κριτήρια για τη σύνταξη,την ενημέρωση και τη δημοσίευση του εν λόγω καταλόγου.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις , για τις οποίες τα αντικειμενικά κριτήρια εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση μετά από πρόταση της Επιτροπής , η τελευταία μπορεί να καταχωρεί ένα στοιχείο της συγκεκριμένης κληρονομιάς στον Κατάλογο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μετά από συνεννόηση με το ενδιαφερόμενο Κράτος μέλος.

Άρθρο 18. Προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες διαφύλαξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

1. Βάσει των προτάσεων που υποβάλλουν τα Κράτη μέρη,και σύμφωνα με τα κριτήρια που διαμορφώνει και εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση,η Επιτροπή επιλέγει κατά περιόδους και προωθεί εθνικού,υποπεριφερειακού και περιφερειακού χαρακτήρα προγράμματα,σχέδια και δραστηριότητες προστασίας της κληρονομιάς,που εκτιμά ότι αντικατοπτρίζουν καλύτερα

τις αρχές και τους στόχους της παρούσας Σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των αναπτυσσομένων χωρών.
2. Προς τούτο,δέχεται,εξετάζει και εγκρίνει τις αιτήσεις διεθνούς συνδρομής που υποβάλλουν τα Κράτη μέρη για την εκπόνηση των προτάσεων αυτών.
3. Η Επιτροπή συνοδεύει την υλοποίηση των εν λόγω προγραμμάτων,σχεδίων και δραστηριοτήτων με τη διάδοση των καλυτέρων πρακτικών σύμφωνα με τις διατυπώσεις που θα έχει ορίσει.

V.Διεθνής συνεργασία και συνδρομή

Άρθρο 19. Συνεργασία
1. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης,η διεθνής συνεργασία περιλαμβάνει ειδικότερα την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών,κοινές πρωτοβουλίες, ως και τη δημιουργία μηχανισμού συνδρομής προς τα Κράτη μέρη στο πλαίσιο των προσπαθειών τους για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
2. Χωρίς να θίγονται οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας τους,το εθιμικό τους δίκαιο και οι εθιμικές πρακτικές τους,τα Κράτη μέρη αναγνωρίζουν ότι η προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς είναι προς το γενικό συμφέρον της ανθρωπότητας και δεσμεύονται,για το σκοπό αυτό,να συνεργάζονται σε επίπεδο διμερές, υποπεριφερειακό,περιφερειακό και διεθνές.

Άρθρο 20. Στόχοι της διεθνούς συνδρομής
Η διεθνής συνδρομή μπορεί να παρέχεται για τους ακόλουθους σκοπούς:
(**α**) την προστασία της κληρονομιάς που είναι καταχωρημένη στον Κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και απαιτεί επείγουσα προστασία,
(**β**) την προετοιμασία απογραφών κατά την έννοια των άρθρων 11 και 12,
(**γ**) τη στήριξη σε προγράμματα,σχέδια και δραστηριότητες που διεξάγονται σε επίπεδο εθνικό, υποπεριφερειακό και περιφερειακό,όσον αφορά την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς,
(δ) κάθε άλλο στόχο που η Επιτροπή θα έκρινε αναγκαίο.

Άρθρο 21. Μορφές της διεθνούς συνδρομής
Τα της συνδρομής που παρέχεται από την Επιτροπή σε Κράτος μέρος, ρυθμίζονται με τις επιχειρησιακές οδηγίες που προβλέπονται στο άρθρο 7 και με τη συμφωνία που αναφέρεται στο άρθρο 24,και μπορεί να προσλάβει τις ακόλουθες μορφές:
(**α**) μελέτες που αφορούν τους διάφορους τομείς της προστασίας,
(**β**) την παραχώρηση εμπειρογνωμόνων και ειδικών,
(**γ**) την επιμόρφωση κάθε αναγκαίου προσωπικού,
(**δ**) την εκπόνηση νομικών ή άλλων μέτρων,
(**ε**) τη δημιουργία και την εκμετάλλευση υποδομών,
(**στ**) την παροχή εξοπλισμού και τεχνογνωσίας,
(**ζ**) άλλες μορφές οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης,συμπεριλαμβανομένης,περιπτώσεως δοθείσης,της χορήγησης δανείων με χαμηλό επιτόκιο και δωρεών.

Άρθρο 22. Όροι διεθνούς συνδρομής
1. Η Επιτροπή διαμορφώνει τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς συνδρομής και προσδιορίζει τα στοιχεία της αίτησης,όπως τα προτεινόμενα μέτρα,οι αναγκαίες παρεμβάσεις και η εκτίμηση του κόστους τους.
2. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης,η αίτηση συνδρομής πρέπει να εξετάζεται από την Επιτροπή κατά προτεραιότητα.
3. Για να λάβει απόφαση,η Επιτροπή προβαίνει στις μελέτες και γνωμοδοτήσεις που κρίνει αναγκαίες.

Άρθρο 23. Αιτήσεις διεθνούς συνδρομής
1. Κάθε Κράτος μέρος μπορεί να υποβάλλει στην Επιτροπή αίτηση διεθνούς συνδρομής για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που υφίσταται στο έδαφος του.
2. Παρόμοια αίτηση μπορεί επίσης να υποβάλλεται από κοινού από δύο ή περισσότερα Κράτη μέρη.
3. Η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει τα ενημερωτικά στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 22, παράγραφος 1,και τα αναγκαία έγγραφα.

Άρθρο 24. Ρόλος των δικαιούχων Κρατών μελών
1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, η παρεχόμενη διεθνής συνδρομή διέπεται από συμφωνία μεταξύ του δικαιούχου Κράτους μέρους και της Επιτροπής.
2. Κατά κανόνα,το δικαιούχο Κράτος μέρος πρέπει να συμμετέχει,στο μέτρο των δυνατοτήτων του,στη δαπάνη των μέτρων προστασίας για τα οποία παρέχεται διεθνής συνδρομή.
3. Το δικαιούχο Κράτος μέρος υποβάλλει στην Επιτροπή έκθεση περί της χρήσης της παρεχόμενης συνδρομής για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

VI.Ταμείο της «άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς»

Άρθρο 25. Φύση και πόροι του Ταμείου

1. Δημιουργείται ένα «*Ταμείο για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς* »,εφεξής «*το Ταμείο* ».

2. Το Ταμείο αποτελείται από κατατεθειμένα κεφάλαια σύμφωνα με τον Οικονομικό Κανονισμό της ΟΥΝΕΣΚΟ.

3. Οι πόροι του Ταμείου αποτελούνται από:

(**α**) τις συνεισφορές των Κρατών μερών,

(**β**) τα κεφάλαια που χορηγεί για το σκοπό αυτό η Γενική Διάσκεψη της ΟΥΝΕΣΚΟ,

(**γ**) τις καταβολές,τις δωρεές ή τα κληροδοτήματα που είναι δυνατό να κάνουν:

(**i**)άλλα Κράτη,

(**ii**)οι οργανισμοί και τα προγράμματα του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών,και ειδικότερα το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη,ως και άλλοι διεθνείς οργανισμοί,

(**iii**)δημόσιοι ή ιδιωτικοί οργανισμοί,ή ιδιώτες,

(**δ**) κάθε τόκο που οφείλεται επί των πόρων του Ταμείου,

(**ε**) το προϊόν των εράνων και τα έσοδα των εκδηλώσεων που διοργανώνονται υπέρ του Ταμείου,

(**στ**) κάθε άλλο έσοδο που επιτρέπει ο Κανονισμός του Ταμείου,που συντάσσει η Επιτροπή.

4. Η χρησιμοποίηση των πόρων από την Επιτροπή αποφασίζεται βάσει των προσανατολισμών της Γενικής Συνέλευσης.

5. Η Επιτροπή μπορεί να δέχεται συνεισφορές και άλλες μορφές συνδρομής που παρέχονται για γενικούς ή ειδικούς σκοπούς που αφορούν συγκεκριμένα προγράμματα,εφόσον τα προγράμματα αυτά έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή.

6. Οι συνεισφορές στο Ταμείο δεν μπορούν να συνδυάζονται με κανέναν όρο πολιτικής, οικονομικής ή άλλης φύσης,που είναι ασυμβίβαστος με τους στόχους που επιδιώκει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 26. Συνεισφορές των Κρατών μερών στο Ταμείο

1. Χωρίς να θίγονται οι επιπλέον εθελοντικές συνεισφορές,τα Κράτη μέρη της παρούσας Σύμβασης δεσμεύονται ότι θα καταβάλλουν στο Ταμείο, τουλάχιστον ανά δύο έτη, συνεισφορά, της οποίας το ποσό που υπολογίζεται βάσει ισχύοντος σε όλα τα Κράτη ενιαίου ποσοστού, θα αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση.

Αυτή η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης θα λαμβάνεται με πλειοψηφία των Κρατών μερών που παρίστανται και ψηφίζουν,και που δεν έχουν κάνει τη δήλωση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.Σε καμία περίπτωση,η συνεισφορά αυτή δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το 1% της συνεισφοράς του Κράτους μέλους στον τακτικό προϋπολογισμό της ΟΥΝΕΣΚΟ.

2. Εντούτοις,κάθε Κράτος που αναφέρεται στο άρθρο 32 ή στο άρθρο 33 της παρούσας Σύμβασης, μπορεί, κατά την κατάθεση των εγγράφων του επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να δηλώσει ότι δεν θα δεσμεύεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

3. Κράτος μέρος της παρούσας Σύμβασης,που έχει κάνει τη δήλωση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου,θα καταβάλει προσπάθειες να αποσύρει την εν λόγω δήλωση με κοινοποίηση στο Γενικό Διευθυντή της ΟΥΝΕΣΚΟ.Εντούτοις,η ανάκληση της δήλωσης θα παράγει αποτέλεσμα όσον αφορά την οφειλόμενη από το Κράτος αυτό συνεισφορά μόνον από την ημερομηνία έναρξης της αμέσως επομένης συνόδου της Γενικής Συνέλευσης.

4. Για να είναι η Επιτροπή σε θέση να προβλέπει τις εργασίες της αποτελεσματικά, οι συνεισφορές των Κρατών μερών της παρούσας Σύμβασης, που έχουν κάνει τη δήλωση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου,πρέπει να καταβάλλονται τακτικά, τουλάχιστον ανά δύο έτη,και θα έπρεπε να προσεγγίζουν κατά το δυνατό τις συνεισφορές που θα έπρεπε να καταβάλουν εάν δεσμεύονταν από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Κάθε Κράτος μέρος της παρούσας Σύμβασης,που καθυστερεί την πληρωμή της υποχρεωτικής ή εθελοντικής συνεισφοράς του για το τρέχον έτος και το αμέσως προηγούμενο ημερολογιακό έτος, δεν μπορεί να εκλεγεί στην Επιτροπή.Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται κατά την πρώτη εκλογή.Η θητεία παρόμοιου Κράτους που είναι ήδη μέλος της Επιτροπής,θα λήξη κατά το χρόνο κάθε εκλογής που προβλέπεται στο άρθρο 6 της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 27. Επιπλέον εθελοντικές συνεισφορές στο Ταμείο

Τα Κράτη μέρη που επιθυμούν να καταβάλουν εθελοντικές συνεισφορές πέραν εκείνων που προβλέπονται στο άρθρο 26,ενημερώνουν την Επιτροπή το συντομότερο δυνατό,ώστε να μπορεί η Επιτροπή να οργανώνει ανάλογα τις δραστηριότητες της.

Άρθρο 28. Διεθνείς εκστρατείες συγκέντρωσης χρημάτων

Τα Κράτη μέρη παρέχουν,στο μέτρο που είναι δυνατό, τη συνδρομή τους στις διεθνείς εκστρατείες συγκέντρωσης χρημάτων υπέρ του Ταμείου υπό την αιγίδα της ΟΥΝΕΣΚΟ.

VII.Εκθέσεις

Άρθρο 29. Εκθέσεις των Κρατών μελών

Τα Κράτη μέρη υποβάλλουν στην Επιτροπή,κατά τους τύπους και σε τακτά χρονικά διαστήματα, που ορίζει η Επιτροπή, εκθέσεις περί των νομοθετικών,κανονιστικών ή άλλων διατάξεων, που λαμβάνονται για την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 30. Εκθέσεις της Επιτροπής

1. Βάσει των δραστηριοτήτων της και των εκθέσεων των Κρατών μερών που αναφέρονται στην παράγραφο 29, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση σε κάθε σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης.
2. Η έκθεση αυτή γνωστοποιείται στη Γενική Διάσκεψη της ΟΥΝΕΣΚΟ.

VIII.Μεταβατικός όρος

Άρθρο 31. Σχέση με την αναγνώριση των αριστουργημάτων της προφορικής και άυλης κληρονομιάς της ανθρωπότητας

1. Η Επιτροπή περιλαμβάνει στον αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας τα στοιχεία που έχουν κηρυχθεί «*αριστουργήματα της προφορικής και άυλης κληρονομιάς της ανθρωπότητας* » πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης.
2. Η ενσωμάτωση αυτών των στοιχείων στον αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας, καθόλου δεν θίγει τα κριτήρια που έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με το άρθρο 16,παράγραφος 2,για τις μελλοντικές εγγραφές.
3. Καμία άλλη αναγνώριση δεν θα γίνει μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Σύμβασης που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 34 αυτής[92].

[92] Η Σύμβαση ισχύει για την Ελλάδα από **3 Απριλίου 2007**, βλ. ανακοίνωση αριθ. Φ.0544/Μ.5682/ΑΣ.39/ 12.01. 2007 (ΦΕΚ 17/Α΄/29.1.2007) του Υπουργείου Εξωτερικών.

Γ2. Σύμβαση UNIDROIT

Νόμος αριθ. 3348/2005 «Κύρωση της Σύμβασης Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά» (ΦΕΚ 144/Α΄/23.6.2005).

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 24 Ιουνίου 1995, της οποίας το κείμενο σε πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

ΣΥΜΒΑΣΗ UNIDROIT ΓΙΑ ΤΑ ΚΛΑΠΕΝΤΑ Η ΠΑΡΑΝΟ-ΜΩΣ ΕΞΑΧΘΕΝΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΡΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΜΒΑΣΗ,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΣΥΝΕΛΘΕΙ στη Ρώμη, από τις 7 έως τις 24 Ιουνίου 1995, σε Διπλωματική Διάσκεψη για την υιοθέτηση του σχεδίου Σύμβασης του UNIDROIT για τη Διεθνή Επιστροφή Κλαπέντων ή Παρανόμως Εξαχθέντων Πολιτιστικών Αγαθών, ύστερα από πρόσκληση της Κυβέρνησης της Ιταλικής Δημοκρατίας.

ΕΧΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΗ ότι η σημασία της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών ανταλλαγών είναι θεμελιώδης για την προώθηση της κατανόησης μεταξύ των λαών, καθώς και για τη διάδοση του πολιτισμού, με σκοπό την ευημερία της ανθρωπότητας και την πρόοδο του πολιτισμού.

ΕΧΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΤΕΙ ΕΝΤΟΝΩΣ λόγω της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών και των ανεπανόρθωτων ζημιών που συχνά αυτή προκαλεί, σ΄αυτά τα ίδια τα αγαθά, στην πολιτιστική κληρονομιά εθνικών, φυλετικών, αυτοχθόνων ή άλλων κοινοτήτων, καθώς επίσης και στην κληρονομιά όλων των λαών και ανησυχώντας ιδιαιτέρως για τη λεηλασία αρχαιολογικών χώρων και τη συνακόλουθη απώλεια αναντικατάστατων αρχαιολογικών, ιστορικών και επιστημονικών πληροφοριών,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΑ να συμβάλουν αποτελεσματικά στον αγώνα κατά της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών, με τη θέσπιση ενός ελάχιστου συνόλου κοινών κανόνων μεταξύ των Συμβαλλομένων Κρατών για την απόδοση και την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, με σκοπό την προώθηση της διατήρησης και της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς προς το συμφέρον όλων,

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι η παρούσα Σύμβαση αποβλέπει στην διευκόλυνση της απόδοσης και της επιστροφής πολιτιστικών αγαθών και ότι η θέσπιση σε ορισμένα Κράτη μηχανισμών, όπως η αποζημίωση, απαραίτητων για την εξασφάλιση της απόδοσης ή της επιστροφής, δεν συνεπάγεται την υποχρέωση υιοθέτησης παρόμοιων μέτρων και από άλλα Κράτη,

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι η υιοθέτηση των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης για το μέλλον, δεν συνιστά σε καμιά περίπτωση έγκριση ή νομιμοποίηση οποιασδήποτε παράνομης συναλλαγής, που έλαβε χώρα πριν από τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ότι η παρούσα Σύμβαση δεν θα προσφέρει από μόνη της λύση στα προβλήματα που προκαλεί η παράνομη διακίνηση, αλλά ότι θα θέσει σε λειτουργία μια διαδικασία με στόχο την ενίσχυση της δι- θνούς πολιτιστικής συνεργασίας και τη διατήρηση του ρόλου που αρμόζει στο νόμιμο εμπόριο και στις διακρατικές συμφωνίες πολιτιστικών ανταλλαγών,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης θα έπρεπε να συνοδεύεται και από άλλα αποτελεσματικά μέτρα για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών, όπως η κατάρτιση και η χρήση καταλόγων, η φυσική προστασία των αρχαιολογικών χώρων και η συνεργασία σε τεχνικό επίπεδο,

ΑΠΟΔΙΔΟΝΤΑΣ ΤΙΜΗ στο έργο που έχουν επιτελέσει διάφοροι οργανισμοί για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών, ιδίως τη Σύμβαση της UNESCO του 1970 για την
παράνομη διακίνηση, καθώς και την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας στον ιδιωτικό τομέα,

ΥΙΟΘΕΤΗΣΑΝ τις παρακάτω διατάξεις:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι
ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ

Άρθρο 1

Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε αιτήματα διεθνούς χαρακτήρα που αφορούν:

(**α**) στην απόδοση κλαπέντων πολιτιστικών αγαθών,

(**β**) στην επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που απομακρύνθηκαν από το έδαφος Συμβαλλόμενου Κράτους, κατά παράβαση του δικαίου του που ρυθμίζει την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών, με στόχο την προστασία της πολιτιστικής του κληρονομιάς (τα οποία εφεξής θα αποκαλούνται «***παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά***»).

Άρθρο 2

Με τον όρο πολιτιστικά αγαθά, κατά την έννοια της παρούσας Σύμβασης, νοούνται τα αγαθά τα οποία για λόγους θρησκευτικούς ή μη έχουν σημασία για την αρχαιολογία, την προϊστορία, την ιστορία, την λογοτεχνία, την τέχνη ή την επιστήμη και ανήκουν σε μια από τις κατηγορίες που απαριθμούνται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της παρούσας Σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ
ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΛΑΠΕΝΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Άρθρο 3

(**1**) Ο κάτοχος κλαπέντος πολιτιστικού αγαθού οφείλει να το αποδώσει.

(**2**) Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, πολιτιστικό αγαθό το οποίο προέρχεται από παράνομες ανασκαφές, ή από νόμιμες ανασκαφές, αλλά παρακρατείται παράνομα, θεωρείται κλαπέν, εφόσον αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με το δίκαιο του Κράτους, στο οποίο έλαβαν χώρα οι εν λόγω ανασκαφές.

(**3**) Κάθε αίτημα απόδοσης εγείρεται εντός προθεσμίας τριών ετών από τη στιγμή που ο αιτών έλαβε γνώση του τόπου, στον οποίο βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του κατόχου του και σε κάθε περίπτωση, εντός προθεσμίας πενήντα ετών από τη στιγμή της κλοπής.

(**4**) Εντούτοις, η αξίωση για την απόδοση ενός πολιτιστικού αγαθού που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος προσδιορισμένου μνημείου ή αρχαιολογικού χώρου, ή ανήκει σε δημόσια συλλογή, δεν υπόκειται σε άλλη παραγραφή, παρά μόνον στην τριετή παραγραφή, από τη στιγμή που ο αιτών έλαβε γνώση του τόπου στον οποίο βρισκόταν το
πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του κατόχου του.

(**5**) Παρά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος δύναται να δηλώσει ότι η αξίωση υπόκειται σε παραγραφή εβδομήντα πέντε ετών (75), ή και μεγαλύτερη, που προβλέπεται από το δίκαιό του. Αξίωση που εγείρεται σε άλλο Συμβαλλόμενο Κράτος για την απόδοση πολιτιστικού αγαθού, το οποίο απομακρύνθηκε από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, ή δημόσια συλλογή, που βρίσκονται στο Συμβαλλόμενο Κράτος το οποίο προβαίνει σε τέτοια δήλωση, παραγράφεται επίσης εντός της ίδιας προθεσμίας.

(**6**) Η δήλωση που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο γίνεται κατά την υπογραφή, την κύρωση, την αποδοχή, την έγκριση, ή την προσχώρηση.

(**7**) Με τον όρο «***δημόσια συλλογή***», κατά την έννοια της παρούσας Σύμβασης, νοείται κάθε σύνολο καταγεγραμμένων ή με άλλο τρόπο προσδιορισμένων πολιτιστικών αγαθών που ανήκουν σε:

(**α**) Συμβαλλόμενο Κράτος,

(**β**) Περιφερειακή ή τοπική αρχή Συμβαλλόμενου Κράτους,

(**γ**) Θρησκευτικό ίδρυμα που βρίσκεται σε Συμβαλλόμενο Κράτος,

(**δ**) Ίδρυμα που έχει συσταθεί σε Συμβαλλόμενο Κράτος, με σκοπό κατά βάση πολιτιστικό, εκπαιδευτικό, ή επιστημονικό, και αναγνωρίζεται από το εν λόγω Κράτος ότι εξυπηρετεί σκοπούς δημοσίου συμφέροντος.

(8) Επιπλέον, η αξίωση απόδοσης πολιτιστικού αγαθού, που είναι ιερό ή έχει συλλογική σημασία, και το οποίο ανήκει και χρησιμοποιείται από μια φυλή ή αυτόχθονα κοινότητα σε Συμβαλλόμενο Κράτος, ως μέρος της παραδοσιακής ή τελετουργικής της πρακτικής, υπόκειται στον ίδιο χρόνο παραγραφής που ισχύει για τις δημόσιες συλλογές.

Άρθρο 4

(**1**) Ο κάτοχος κλαπέντος πολιτιστικού αγαθού ο οποίος υποχρεούται να το αποδώσει, δικαιούται, κατά το χρόνο της απόδοσής του, δίκαιης και εύλογης αποζημίωσης, εφόσον δεν γνώριζε, ούτε εύλογα όφειλε να γνωρίζει, ότι το αντικείμενο ήταν κλαπέν και εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι ενήργησε με τη δέουσα επιμέλεια κατά την απόκτηση του αντικειμένου.

(**2**) Υπό την επιφύλαξη του δικαιώματος του κατόχου για αποζημίωση, κατά την προηγούμενη παράγραφο, θα καταβάλλονται εύλογες προσπάθειες, ώστε η αποζημίωση αυτή να βαρύνει το πρόσωπο που μεταβίβασε το πολιτιστικό αγαθό στον κάτοχο, ή οποιονδήποτε προηγούμενο μεταβιβάσαντα, εφόσον τούτο είναι σύμφωνο προς το δίκαιο του Κράτους, στο οποίο εγείρεται η αξίωση.

(**3**) Η καταβολή της αποζημίωσης στον κάτοχο από τον αιτούντα την απόδοση, όταν αυτή απαιτείται, δεν επηρεάζει το δικαίωμα του αιτούντος να τη διεκδικήσει από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.
(**4**) Για να καθοριστεί εάν ο κάτοχος ενήργησε με τη δέουσα επιμέλεια, λαμβάνονται υπόψη όλες οι περιστάσεις της απόκτησης, ιδίως η ιδιότητα των μερών, το τίμημα που καταβλήθηκε, το κατά πόσον ο κάτοχος συμβουλεύθηκε προηγουμένως κατάλογο κλαπέντων πολιτιστικών αγαθών που είναι ευλόγως προσβάσιμος, επίσης κάθε άλλη σχετική τεκμηρίωση και πληροφορία, που θα μπορούσε, εύλογα να αποκτήσει, καθώς και το εάν συμβουλεύθηκε άλλους φορείς, στους οποίους θα μπορούσε εύλογα να έχει πρόσβαση, ή προέβη σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, στην οποία θα προέβαινε οποιοδήποτε επιμελές άτομο, κάτω από τις ίδιες περιστάσεις.
(**5**) Ο κάτοχος δεν μπορεί να βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση από εκείνη του προσώπου, από το οποίο απέκτησε το πολιτιστικό αγαθό με κληρονομιά ή με άλλο χαριστικό τρόπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΞΑΧΘΕΙ ΠΑΡΑΝΟΜΑ

Άρθρο 5

(**1**) Ένα Συμβαλλόμενο Κράτος δύναται να ζητήσει από το δικαστήριο[93] ή άλλη αρμόδια αρχή άλλου Συμβαλλόμενου Κράτους να διατάξει την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού, που έχει εξαχθεί παράνομα από το έδαφος του αιτούντος Κράτους.
(**2**) Πολιτιστικό αγαθό, που εξήχθη προσωρινά από την επικράτεια του αιτούντος Κράτους, για σκοπούς όπως η έκθεση, η έρευνα ή η συντήρηση και αποκατάσταση, βάσει αδείας που εκδόθηκε σύμφωνα με το δίκαιό του, που ρυθμίζει την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών, ενόψει της προστασίας της πολιτιστικής του κληρονομιάς και δεν έχει επιστραφεί σύμφωνα με τους όρους της άδειας αυτής, θεωρείται ότι έχει εξαχθεί παράνομα.
(**3**) Το δικαστήριο ή κάθε άλλη αρμόδια αρχή του Κράτους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, διατάσσει την επιστροφή ενός πολιτιστικού αγαθού, που έχει εξαχθεί παράνομα, εφόσον το αιτούν Κράτος καταδείξει ότι η απομάκρυνση του αντικειμένου από το έδαφος του προσβάλλει σημαντικά ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω συμφέροντα:

(**α**) την υλική διατήρηση του αγαθού ή του περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσεται το αγαθό αυτό,

(**β**) την ακεραιότητα ενός σύνθετου πολιτιστικού αγαθού,

(**γ**) τη διατήρηση πληροφοριών, ιδίως επιστημονικού ή ιστορικού χαρακτήρα, σχετικών με το αγαθό,

(**δ**) την παραδοσιακή ή τελετουργική χρήση του αγαθού από μια κοινότητα αυτοχθόνων ή μια φυλή, ή καταδείξει ότι το αγαθό έχει μεγάλη πολιτιστική σημασία για το αιτούν Κράτος.

(**4**) Κάθε αίτημα, που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, πρέπει να συνοδεύεται από κάθε πληροφορία, πραγματικής ή νομικής φύσεως, η οποία μπορεί να επιτρέψει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή του Κράτους προς το οποίο απευθύνεται, να κρίνει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 1 έως 3.
(**5**) Κάθε αίτημα επιστροφής υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών ετών από τη στιγμή που το αιτούν Κράτος έλαβε γνώση του τόπου όπου βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του κατόχου του και σε κάθε περίπτωση, εντός προθεσμίας πενήντα ετών από την ημερομηνία της εξαγωγής ή από

---

[93] Βλ. **άρθρο 17 του Ν.3658/2008** (ΦΕΚ 70/Α΄/22.4.2008): «Η αγωγή που ασκείται δυνάμει του άρθρου 5 της Σύμβασης UNIDROIT για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία. Στο δικόγραφο της αγωγής αυτής πρέπει επί ποινή απαραδέκτου να περιλαμβάνεται κάθε πληροφορία, πραγματικής ή νομικής φύσης, η οποία μπορεί να επιτρέψει στο δικαστήριο να κρίνει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 1 έως 3 του ως άνω άρθρου.
Το αιτούν Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί ακόμα να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του νομέα ή του κατόχου. Ιδίως μπορεί να ζητήσει την ενέργεια, παράλειψη ή ανοχή ορισμένης πράξης από εκείνον, κατά του οποίου στρέφεται αίτηση, ή κάθε άλλο ασφαλιστικό μέτρο πρόσφορο για την εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση κατάστασης, όπως επίσης και την απαγόρευση πράξεων νομής ή κατοχής ή και την επιδίκαση σε αυτό της νομής του πολιτιστικού αγαθού κατά τις διατάξεις των άρθρων 731 έως 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
Η αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Κατά της απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου επιτρέπεται έφεση ενώπιον του Εφετείου Αθηνών. Η έφεση δικάζεται κατά την ίδια διαδικασία, ενώ εφαρμόζονται αναλόγως και οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.»

την ημερομηνία κατά την οποία το αγαθό θα έπρεπε να έχει επιστραφεί, σύμφωνα με τους όρους της αδείας της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 6

(**1**) Ο κάτοχος πολιτιστικού αγαθού, που το απέκτησε μετά την παράνομη εξαγωγή του, δικαιούται, κατά το χρόνο της επιστροφής του, να εισπράξει από το αιτούν Κράτος δίκαιη και εύλογη αποζημίωση, υπό την προϋπόθεση ότι δεν γνώριζε ούτε εύλογα όφειλε να γνωρίζει, κατά το χρόνο κτήσεως, ότι το αγαθό είχε εξαχθεί παράνομα.

(**2**) Για να κριθεί αν ο κάτοχος γνώριζε ή εύλογα όφειλε να γνωρίζει ότι το πολιτιστικό αγαθό είχε εξαχθεί παράνομα, λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες απόκτησης, συμπεριλαμβανομένης της απουσίας πιστοποιητικού εξαγωγής, που προβλέπεται από το δίκαιο του αιτούντος Κράτους.

(**3**) Αντί για αποζημίωση και σε συμφωνία με το αιτούν Κράτος, ο κάτοχος που οφείλει να επιστρέψει το πολιτιστικό αγαθό στο εν λόγω Κράτος, μπορεί να αποφασίσει:

(**α**) να διατηρήσει την κυριότητα του αγαθού, ή

(**β**) να μεταβιβάσει την κυριότητα, έναντι ανταλλάγματος ή χαριστικώς, σε πρόσωπο της επιλογής του, το οποίο διαμένει στο αιτούν Κράτος και παρέχει τα απαραίτητα εχέγγυα.

(**4**) Οι δαπάνες που προκύπτουν από την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, βαρύνουν το αιτούν Κράτος, με την επιφύλαξη του δικαιώματος του εν λόγω Κράτους να διεκδικήσει τις δαπάνες που κατέβαλε, από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.

(**5**) Ο κάτοχος δεν μπορεί να βρεθεί σε πλεονεκτικότερη θέση από το πρόσωπο από το οποίο απέκτησε το πολιτιστικό αγαθό, με κληρονομιά ή με άλλο χαριστικό τρόπο.

Άρθρο 7

(**1**) Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται όταν:

(**α**) Η εξαγωγή του πολιτιστικού αγαθού δεν είναι πλέον παράνομη κατά το χρόνο που ζητείται η επιστροφή, ή

(**β**) το αγαθό είχε εξαχθεί κατά τη διάρκεια της ζωής του προσώπου που το δημιούργησε ή εντός περιόδου πενήντα ετών μετά το θάνατο αυτού του προσώπου.

(**2**) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου (β) της προηγούμενης παραγράφου, οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται εφόσον το πολιτιστικό αγαθό δημιουργήθηκε από μέλος ή μέλη μιας φυλής ή κοινότητας αυτοχθόνων, για παραδοσιακή ή τελετουργική χρήση από την κοινότητα αυτή και το αντικείμενο οφείλει να επιστραφεί στην εν λόγω κοινότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV-ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 8

(**1**) Αίτημα που βασίζεται στις διατάξεις των κεφαλαίων ΙΙ ή ΙΙΙ, μπορεί να εισαχθεί ενώπιον των δικαστηρίων ή οποιωνδήποτε άλλων αρμοδίων αρχών του Συμβαλλόμενου Κράτους στο οποίο βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό, καθώς και ενώπιον των δικαστηρίων ή άλλων αρμοδίων αρχών, που έχουν δικαιοδοσία, σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν στα Συμβαλλόμενα Κράτη.

(**2**) Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν την υποβολή της μεταξύ τους διαφοράς είτε σε δικαστήριο, είτε σε άλλη αρμόδια αρχή, ή σε διαιτησία.

(**3**) Η λήψη προσωρινών ή ασφαλιστικών μέτρων, που προβλέπονται από το δίκαιο του Συμβαλλόμενου Κράτους στο οποίο βρίσκεται το αγαθό, είναι δυνατή ακόμη και στην περίπτωση που το αίτημα απόδοσης ή επιστροφής του αγαθού έχει εισαχθεί ενώπιον των δικαστηρίων ή άλλων αρμόδιων αρχών άλλου Συμβαλλόμενου Κράτους.

Άρθρο 9

(**1**) Η παρούσα Σύμβαση δεν εμποδίζει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος να εφαρμόσει ευνοϊκότερους κανόνες για την απόδοση ή επιστροφή κλαπέντων ή παρανόμως εξαχθέντων πολιτιστικών αγαθών, από εκείνους που προβλέπει η παρούσα Σύμβαση.

(**2**) Το παρόν άρθρο δεν πρέπει να ερμηνεύεται ότι δημιουργεί υποχρέωση αναγνώρισης, ή εκτέλεσης απόφασης δικαστηρίου, ή κάθε άλλης αρμόδιας αρχής άλλου Συμβαλλόμενου Κράτους, η οποία δεν εφαρμόζει τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 10

(**1**) Οι διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΙ δεν εφαρμόζονται παρά μόνο στην περίπτωση που ένα πολιτιστικό αγαθό έχει κλαπεί μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης στο Κράτος όπου εγείρεται το αίτημα, εφόσον:

(**α**) το αγαθό έχει κλαπεί από το έδαφος Συμβαλλόμενου Κράτους μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης στο Κράτος αυτό.

(**β**) το αγαθό βρίσκεται σε Συμβαλλόμενο Κράτος μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης στο Κράτος αυτό.

(**2**) Οι διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΙΙ εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που ένα πολιτιστικό αγαθό έχει εξαχθεί παράνομα μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης, τόσο στο αιτούν Κράτος, όσο και στο Κράτος, στο οποίο υποβάλλεται το αίτημα.
(**3**) Η παρούσα Σύμβαση δεν νομιμοποιεί με κανένα τρόπο οποιαδήποτε παράνομη συναλλαγή που έλαβε χώρα πριν από τη θέση της σε ισχύ, ή που εξαιρείται από την εφαρμογή της κατά τις παραγράφους (1) και (2) του παρόντος άρθρου, ούτε περιορίζει το δικαίωμα ενός Κράτους, ή άλλου προσώπου, να ασκήσει αγωγή προβλεπόμενη εκτός του πλαισίου της παρούσας Σύμβασης, για την απόδοση ή επιστροφή πολιτιστικού αγαθού, που έχει κλαπεί ή εξαχθεί παράνομα, πριν από τη θέση της σε ισχύ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V-ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 13

(**1**) Η παρούσα Σύμβαση δεν θίγει οποιαδήποτε διεθνή σύμβαση, η οποία δεσμεύει νομικά ένα Συμβαλλόμενο Κράτος και περιέχει διατάξεις σχετικές με θέματα που ρυθμίζει η παρούσα Σύμβαση, εκτός εάν γίνει δήλωση περί του αντιθέτου από τα Κράτη που δεσμεύονται από μια τέτοια σύμβαση.
(**2**) Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος δύναται να συνάψει συμφωνίες με ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα Κράτη, προκειμένου να προωθήσει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης στις αμοιβαίες σχέσεις τους. Τα Κράτη που έχουν συνάψει τέτοιες συμφωνίες οφείλουν να διαβιβάσουν αντίγραφο τους στο θεματοφύλακα.
(**3**) Στις μεταξύ τους σχέσεις, τα Συμβαλλόμενα Κράτη που είναι μέλη οργανισμών οικονομικής ενοποίησης ή περιφερειακών οργάνων, δύνανται να δηλώσουν ότι θα εφαρμόζουν τους εσωτερικούς κανόνες των εν λόγω οργανισμών ή οργάνων και ότι συνεπώς, δεν θα εφαρμόζουν στις σχέσεις αυτές τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, το πεδίο εφαρμογής των οποίων συμπίπτει με εκείνο των παραπάνω κανόνων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

α) Σπάνιες συλλογές και δείγματα πανίδας και χλωρίδας, ορυκτών και ανατομίας και αντικείμενα παλαιοντολογικού ενδιαφέροντος
β) Αντικείμενα που σχετίζονται με την ιστορία - συμπεριλαμβανομένης της ιστορίας της επιστήμης και της τεχνολογίας, της στρατιωτικής και κοινωνικής ιστορίας- καθώς και με το βίο εθνικών ηγετών, στοχαστών, επιστημόνων και καλλιτεχνών και με γεγονότα εθνικής σημασίας.
γ) Ευρήματα αρχαιολογικών ανασκαφών (νόμιμων και παράνομων) ή προϊόντα αρχαιολογικών ανακαλύψεων
δ) Στοιχεία που έχουν αποσπασθεί από καλλιτεχνικά ή ιστορικά μνημεία ή αρχαιολογικούς χώρους-θέσεις
ε) Αρχαιολογικά αντικείμενα ηλικίας άνω των εκατό ετών, όπως επιγραφές, νομίσματα και ανάγλυφες σφραγίδες
στ) Αντικείμενα εθνολογικού ενδιαφέροντος
ζ) Αντικείμενα καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος, όπως:

i. Ζωγραφικοί πίνακες και σχέδια που έχουν γίνει εξ ολοκλήρου με το χέρι, σε οποιοδήποτε υπόστρωμα και με οποιοδήποτε υλικό (εξαιρουμένων των βιομηχανικών σχεδίων και των βιομηχανικά κατασκευασμένων αντικειμένων που διακοσμήθηκαν στο χέρι)
ii. Πρωτότυπα έργα αγαλματοποιίας και γλυπτικής από οποιοδήποτε υλικό
iii. Πρωτότυπα έργα χαρακτικής, χαλκογραφίας και λιθογραφίας
iv. Πρωτότυπα καλλιτεχνικά «κολάζ» και «μοντάζ» από οποιοδήποτε υλικό

η) Σπάνια χειρόγραφα και αρχέτυπα, παλαιά βιβλία, παλαιά έγγραφα και εκδόσεις ειδικού ενδιαφέροντος (ιστορικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, λογοτεχνικού κ.λπ), μεμονωμένα ή σε συλλογές.
θ) Γραμματόσημα, χαρτόσημα και παρόμοια ένσημα, μεμονωμένα ή σε συλλογές.
ι) Αρχεία, συμπεριλαμβανομένων των ηχητικών, φωτογραφικών και κινηματογραφικών αρχείων.
κ) Έπιπλα και είδη επιπλώσεως ηλικίας άνω των εκατό ετών και παλαιά μουσικά όργανα.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Σύμβασης που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 12 αυτής.
Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεση του ως νόμου του Κράτους.

Γ3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Γ3α. *Νόμος αριθ. 3378/2005 «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (αναθεωρημένη)» (ΦΕΚ 203/Α΄/19.8.2005).*

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (αναθεωρημένη), που υπογράφηκε στη Βαλέττα στις 16 Ιανουαρίου 1992, της οποίας το κείμενο σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ (αναθεωρημένη)

Τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και τα άλλα Κράτη που είναι Συμβαλλόμενα Μέρη στην Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση και υπογράφουν την παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση.

Θεωρώντας ότι ο σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μια στενότερη σύνδεση ανάμεσα στα μέλη του, με κύριο στόχο να διαφυλάξει και να προωθήσει τα ιδεώδη και τις αρχές, που αποτελούν την κοινή τους κληρονομιά.

Έχοντας υπ΄ όψιν την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση, που υπεγράφη στο Παρίσι στις 19 Δεκεμβρίου 1954 και ιδιαίτερα τα άρθρα της 1 και 5.

Έχοντας υπ΄ όψιν τη Σύμβαση για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης που υπεγράφη στη Γρανάδα στις 3 Οκτωβρίου 1985.

Έχοντας υπ΄ όψιν την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Αδικήματα σχετικά με τα Πολιτιστικά Αγαθά, η οποία υπεγράφη στους Δελφούς στις 23 Ιουνίου 1985.

Έχοντας υπ΄ όψιν τις Συστάσεις της Κοινοβουλευτικής Συνελεύσεως [του Συμβουλίου της Ευρώπης] που αφορούν στην Αρχαιολογία, και ιδιαίτερα τις Συστάσεις 848(1978), 921 (1981) και 1072 (1988).

Έχοντας υπ΄ όψιν την υπ΄ αριθμ. R (89) 5 Σύσταση σχετικά με την προστασία και την ανάδειξη της αρχαιολογικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της επιχείρησης σχεδιασμού των πόλεων και της υπαίθρου.

Υπενθυμίζοντας ότι η αρχαιολογική κληρονομιά αποτελεί βασικό παράγοντα για τη γνώση της ιστορίας των πολιτισμών.

Αναγνωρίζοντας ότι η ευρωπαϊκή αρχαιολογική κληρονομιά, που είναι μάρτυρας της αρχαίας ιστορίας, απειλείται σοβαρά με καταστροφή, τόσο από την αύξηση του αριθμού των μεγάλων αναπτυξιακών έργων όσο και από φυσικά αίτια, από τις λαθραίες ή τις χωρίς επιστημονική μέθοδο ανασκαφές, ή ακόμα κι από την ανεπαρκή πληροφόρηση της κοινής γνώμης.

Επιβεβαιώνοντας ότι είναι σημαντικό να θεσπισθούν, όπου ακόμη δεν υπάρχουν, οι επιβαλλόμενες διαδικασίες διοικητικού και επιστημονικού ελέγχου και ότι πρέπει η μέριμνα για τη διαφύλαξη της αρχαιολογικής κληρονομιάς να αντανακλάται στη χωροταξική πολιτική των πόλεων και της υπαίθρου και στις στρατηγικές της πολιτιστικής αναπτύξεως,

Υπογραμμίζοντας ότι η ευθύνη για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς εναπόκειται όχι μόνον στο άμεσα ενδιαφερόμενο Κράτος αλλά στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών, προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι φθοράς και να προωθηθεί η συντήρηση με την ενθάρρυνση των ανταλλαγών εμπειρογνωμόνων και εμπειριών,

Διαπιστώνοντας την αναγκαιότητα συμπληρώσεως των αρχών που διατυπώθηκαν στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς, που υπεγράφη στο Λονδίνο στις 6 Μαΐου 1969, ως συνέπεια της εξελίξεως των αναπτυξιακών πολιτικών στις ευρωπαϊκές χώρες,

Συμφώνησαν τα εξής:

Άρθρο 1. Ορισμός της αρχαιολογικής κληρονομιάς

1. Σκοπός της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως είναι η προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς ως πηγής της ευρωπαϊκής συλλογικής μνήμης και ως μέσου για την ιστορική και επιστημονική μελέτη.

2. Στο πλαίσιο αυτό θεωρούνται ως στοιχεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς όλα τα κατάλοιπα και αντικείμενα καθώς και άλλα ίχνη ανθρώπινης υπάρξεως από το παρελθόν, των οποίων συγχρόνως:

i) η διαφύλαξη και η μελέτη επιτρέπει την ανάπλαση της ιστορίας του ανθρώπου και της σχέσεως του με το φυσικό περιβάλλον,

ii) οι κύριες πηγές πληροφορίας είναι οι ανασκαφές, οι ανακαλύψεις αλλά και κάθε άλλη μέθοδος έρευνας του ανθρώπινου γένους και του περιβάλλοντος του, και

iii) η θέση εντοπίζεται σε οποιαδήποτε περιοχή εμπίπτει στη δικαιοδοσία των Συμβαλλομένων.

3. Στην αρχαιολογική κληρονομιά περιλαμβάνονται κατασκευές, οικοδομήματα, αρχιτεκτονικά σύνολα, οργανωμένοι χώροι και τόποι, κινητά αντικείμενα, μνημεία πάσης φύσεως μαζί με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, είτε αυτά βρίσκονται στη γη είτε μέσα στο νερό.

Άρθρο 2. Αναγνώριση της [αρχαιολογικής] κληρονομιάς και μέτρα προστασίας

Κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να θεσμοθετήσει, με τα κατάλληλα για κάθε κράτος μέσα, ένα νομικό καθεστώς προστασίας της αρχαιολογικής κληρονομιάς, το οποίο να προβλέπει:

i) την οργάνωση ενός ευρετηρίου της αρχαιολογικής κληρονομιάς και την καταχώριση των προστατευομένων μνημείων και περιοχών,

ii) τη δημιουργία εφεδρικών αρχαιολογικών ζωνών, ακόμη κι όταν δεν υπάρχουν ορατά λείψανα στην επιφάνεια του εδάφους ή μέσα στο νερό, για τη διατήρηση των υλικών μαρτυριών, που θα αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης για τις μεταγενέστερες γενεές,

iii) την υποχρέωση του ευρέτη να αναφέρει στις αρμόδιες Αρχές την τυχαία ανεύρεση στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς και να τα θέτει στη διάθεση τους προς εξέταση.

Άρθρο 3

Με σκοπό τη διαφύλαξη της αρχαιολογικής κληρονομιάς καθώς και τη διασφάλιση της επιστημονικής σημασίας της αρχαιολογικής έρευνας, κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση

i) να θέσει σε εφαρμογή διαδικασίες εγκρίσεως και ελέγχου των ανασκαφικών ερευνών και των άλλων αρχαιολογικών δραστηριοτήτων, ούτως ώστε:

α) να αποτρέπεται κάθε παράνομη ανασκαφή ή μετακίνηση στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς.

β) να διασφαλίζει ότι οι ανασκαφές και οι αρχαιολογικές έρευνες διεξάγονται με τρόπο επιστημονικό και με την επιφύλαξη ότι:

- θα εφαρμόζονται μη καταστρεπτικές ερευνητικές μέθοδοι οπουδήποτε αυτό είναι δυνατό,
- τα στοιχεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς δεν θα αποκαλύπτονται ούτε θα αφήνονται εκτεθειμένα, κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας της ανασκαφής, χωρίς να έχουν ληφθεί τα κατάλληλα για την προφύλαξη, συντήρηση και διαχείριση τους μέτρα,

ii) να διασφαλίσει ότι οι ανασκαφές και οι άλλες εν δυνάμει καταστρεπτικές τεχνικές μέθοδοι θα διεξάγονται και θα εφαρμόζονται αποκλειστικά από εξειδικευμένο και ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό,

iii) να υποβάλλει σε ειδική προέγκριση, στις περιπτώσεις που προβλέπεται από την εσωτερική νομοθεσία του Κράτους, την χρήση ανιχνευτών μετάλλου και οποιουδήποτε άλλου ανιχνευτικού εξοπλισμού ή άλλης μεθόδου αρχαιολογικής έρευνας.

Άρθρο 4

Κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να λάβει μέτρα για τη φυσική προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς προβλέποντας, ανάλογα με τις περιστάσεις:

i) την απόκτηση ή την προστασία με άλλα κατάλληλα μέσα, από τις δημόσιες αρχές, των χώρων που προορίζονται να αποτελέσουν τις εφεδρικές αρχαιολογικές ζώνες,

ii) τη συντήρηση και τη διατήρηση της αρχαιολογικής κληρονομιάς κατά προτίμηση στη θέση εύρεσης,

iii) την οργάνωση κατάλληλων αποθηκευτικών χώρων για τα αρχαιολογικά ευρήματα που μετακινούνται από την αρχική τους θέση.

Άρθρο 5. Ολοκληρωμένη προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς

Κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

i) να επιδιώξει το συμβιβασμό και το συνδυασμό των αντίστοιχων αναγκών της. αρχαιολογίας και του αναπτυξιακού σχεδιασμού εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των αρχαιολόγων:

α) στο σχεδιασμό πολιτικών που αποσκοπούν στην κατάρτιση ισορροπημένων στρατηγικών για την προστασία, συντήρηση και ανάδειξη των χώρων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος,

β) στην εξέλιξη των διαφόρων φάσεων των προγραμμάτων αναπτυξιακού σχεδιασμού,

ii) να εξασφαλίσει μια συστηματική συνεργασία μεταξύ αρχαιολόγων, πολεοδόμων και χωροτακτών ώστε να είναι δυνατή:

α) η τροποποίηση των αναπτυξιακών σχεδιασμών, που πιθανόν να βλάπτουν την αρχαιολογική κληρονομιά,

β) η παροχή χρόνου και μέσων ικανών για την εκπόνηση της αρμόζουσας, επιστημονικής μελέτης του χώρου και για τη δημοσίευση των ευρημάτων,

iii) να διασφαλίσει ότι οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και οι αποφάσεις που προκύπτουν από αυτές λαμβάνουν υπόψη τους πλήρως τους αρχαιολογικούς χώρους και τόπους και τον περιβάλλοντα χώρο τους,

iv) να προβλέπει τη διατήρηση στη θέση εύρεσης, όπου είναι εφικτό, στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς, όταν αυτά ανευρίσκονται κατά τη διάρκεια αναπτυξιακών έργων,

v) να εξασφαλίσει ότι το άνοιγμα των αρχαιολογικών χώρων στο κοινό και ειδικά οι εγκαταστάσεις και διαμορφώσεις για την υποδοχή μεγάλου αριθμού επισκεπτών δεν θα προσβάλλουν τον αρχαιολογικό και επιστημονικό χαρακτήρα των χώρων και του περιβάλλοντος τους.

Άρθρο 6. Χρηματοδότηση αρχαιολογικής έρευνας και συντηρήσεως

Κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

i) να ρυθμίσει τη δημόσια οικονομική υποστήριξη για την αρχαιολογική έρευνα από τις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους,

ii) να αυξήσει τους υλικούς πόρους για τη σωστική αρχαιολογική έρευνα:

α) λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα ώστε, κατά τη διάρκεια των μεγάλων δημόσιων ή ιδιωτικών αναπτυξιακών έργων, να προβλέπεται η κάλυψη του συνολικού κόστους όλων των αναγκαίων αρχαιολογικών εργασιών, που συνδέονται με τα έργα αυτά, με κεφάλαια του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, αναλόγως,

β) περιλαμβάνοντας στον προϋπολογισμό των έργων αυτών τις προκαταρκτικές αρχαιολογικές μελέτες και έρευνες, τις συνοπτικές επιστημονικές εκθέσεις καθώς και την ολοκληρωμένη δημοσίευση και έκδοση των ευρημάτων, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τις μελέτες επιπτώσεων που απαιτεί η μέριμνα για το περιβάλλον και τη χωροταξία.

Άρθρο 7. Συλλογή και διάδοση της επιστημονικής πληροφορίας

Με στόχο τη διευκόλυνση της μελέτης και της διαδόσεως των πληροφοριών για τις αρχαιολογικές ανακαλύψεις, κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

i) να πραγματοποιήσει ή να εκσυγχρονίσει τις έρευνες, τις καταγραφές και τις χαρτογραφήσεις των αρχαιολογικών χώρων στις περιοχές δικαιοδοσίας του,

ii) να υιοθετήσει όλα τα πρακτικά μέτρα που να εξασφαλίζουν, μετά το πέρας των αρχαιολογικών εργασιών, ένα δημοσιεύσιμο συνοπτικό επιστημονικό σύγγραμμα, προκαταρκτικό της απαραίτητης ολοκληρωμένης δημοσιεύσεως των εξειδικευμένων μελετών.

Άρθρο 8

Κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

i) να διευκολύνει την ανταλλαγή, σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο, στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς για επαγγελματικούς επιστημονικούς σκοπούς, λαμβάνοντας όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε αυτή η κυκλοφορία να μη βλάψει με κανένα τρόπο την πολιτιστική και επιστημονική αξία αυτών των στοιχείων,

ii) να προωθήσει τις ανταλλαγές πληροφοριών γύρω από την ανασκαφική έρευνα και τις εν εξελίξει ανασκαφές και να συμβάλλει στη διοργάνωση διεθνών προγραμμάτων έρευνας.

Άρθρο 9. Ευαισθητοποίηση του κοινού

Κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

i) να αναπτύξει εκπαιδευτική δραστηριότητα με σκοπό την αφύπνιση και την ανάπτυξη της συνειδήσεως της κοινής γνώμης γύρω από την αξία της αρχαιολογικής κληρονομιάς για τη γνώση του παρελθόντος καθώς και γύρω από τους κινδύνους που απειλούν αυτή την κληρονομιά,

ii) να διευκολύνει την πρόσβαση του κοινού στα σημαντικά μνημεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς, ιδιαίτερα στους αρχαιολογικούς χώρους και να ενθαρρύνει την έκθεση στο κοινό επιλεγμένων αρχαιολογικών αντικειμένων.

Άρθρο 10. Πρόληψη της παράνομης διακινήσεως στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς

Κάθε Συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

i) να οργανώσει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων δημοσίων αρχών και των επιστημονικών ιδρυμάτων για τις διαπιστωμένες παράνομες ανασκαφές,

ii) να γνωστοποιήσει στις αρμόδιες αρχές του Κράτους προελεύσεως, που είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στην παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση, κάθε προσφορά αγαθού, που δημιουργεί υποψίες ότι είναι προϊόν είτε παράνομης ανασκαφής είτε υπεξαιρέσεως από επίσημη ανασκαφή, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες γύρω από το θέμα,

iii) όσον αφορά τα μουσεία και τα συναφή ιδρύματα, των οποίων η πολιτική αγορών υπόκειται σε κρατικό έλεγχο, να λάβει τα αναγκαία μέτρα, ώστε αυτά να μην αποκτούν στοιχεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς που δημιουργούν υποψίες ότι προέρχονται από ανεξέλεγκτες ανευρέσεις, από παράνομες ανασκαφές ή έχουν υπεξαιρεθεί από επίσημες ανασκαφές,

iv) ως προς τα μουσεία και τα συναφή ιδρύματα, που είναι εγκατεστημένα στην επικράτεια ενός Συμβαλλόμενου Κράτους, και των οποίων όμως η πολιτική αγορών δεν υπάγεται σε κρατικό έλεγχο:

α) να τους διαβιβάσει το κείμενο της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως,

β) να καταβάλει κάθε προσπάθεια για να εξασφαλίσει από τα προαναφερθέντα μουσεία και ιδρύματα το σεβασμό των αρχών που διατυπώθηκαν στην παραπάνω παράγραφο 3,

γ) να περιορίσει, όσο είναι δυνατόν, με την εκπαιδευτική δραστηριότητα, την πληροφόρηση, την επαγρύπνηση και τη συνεργασία, τη διακίνηση στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς, που προέρχονται από μη ελεγχόμενες ανευρέσεις, από παράνομες ανασκαφές ή έχουν υπεξαιρεθεί από επίσημες ανασκαφές.

Άρθρο 11

Καμία διάταξη της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως δεν θίγει τις ήδη υφιστάμενες ή τις μελλοντικές διμερείς ή πολυμερείς Συνθήκες μεταξύ των Συμβαλλομένων Κρατών, οι οποίες σχετίζονται με την παράνομη διακίνηση στοιχείων της αρχαιολογικής κληρονομιάς ή με την απόδοση τους στο νόμιμο ιδιοκτήτη.

Άρθρο 12. Αμοιβαία τεχνική και επιστημονική βοήθεια

Οι Συμβαλλόμενοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

i) να παρέχουν αμοιβαίως τεχνική και επιστημονική βοήθεια μέσω ανταλλαγών εμπειριών και εμπειρογνωμόνων επί θεμάτων σχετικών με την αρχαιολογική κληρονομιά,

ii) να ενθαρρύνουν, στο πλαίσιο των σχετικών εθνικών νομοθεσιών και των διεθνών συμφωνιών τις οποίες έχουν συνάψει, τις ανταλλαγές ειδικών σε θέματα συντηρήσεως της αρχαιολογικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένων και των υπευθύνων στον τομέα της μετεκπαίδευσης.

Άρθρο 13. Έλεγχος εφαρμογής της (αναθεωρημένης) Συμβάσεως

Για τους σκοπούς της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως, μια επιτροπή εμπειρογνωμόνων, συγκροτημένη από τη Σύνοδο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, δυνάμει του άρθρου 17 του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι επιφορτισμένη με την παρακολούθηση της εφαρμογής της (αναθεωρημένης) Συμβάσεως και ειδικότερα:

i) να υποβάλλει περιοδικώς στη Σύνοδο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορά για την κατάσταση της πολιτικής προστασίας της αρχαιολογικής κληρονομιάς στα Συμβαλλόμενα Κράτη καθώς και σχετικά με την εφαρμογή των αρχών που διατυπώνει η (αναθεωρημένη) Σύμβαση.

ii) να προτείνει στη Σύνοδο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων της (αναθεωρημένης) Συμβάσεως συμπεριλαμβανομένων των διακρατικών δραστηριοτήτων, της αναθεωρήσεως ή τροποποιήσεως της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως καθώς και της ενημερώσεως του κοινού γύρω από τους στόχους της,

iii) να υποβάλλει συστάσεις στη Σύνοδο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόσκληση Κρατών μη μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να προσχωρήσουν στην (αναθεωρημένη) Σύμβαση.

Άρθρο 14. Τελικές διατάξεις

1. Η (αναθεωρημένη) αυτή Σύμβαση θα είναι ανοικτή για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και από τα άλλα Κράτη που είναι Συμβαλλόμενα Μέρη στην Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση. Αυτή θα υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Οι πράξεις επικυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως θα κατατίθενται στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Κανένα Κράτος από τα Συμβαλλόμενα Μέρη στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς, η οποία υπεγράφη στο Λονδίνο στις 6 Μαΐου 1969, δεν μπορεί να καταθέσει πράξη επικυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως εάν δεν έχει ήδη καταγγείλει την προαναφερθείσα Σύμβαση ή αν δεν την καταγγείλει ταυτοχρόνως.

3. Η παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ έξι μήνες μετά την ημερομηνία κατά την οποία τέσσερα Κράτη, εκ των οποίων τρία τουλάχιστον μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα έχουν εκφράσει τη συγκατάθεση τους να συμβληθούν σύμφωνα με τις διατάξεις των παραπάνω παραγράφων.

4. Σε περίπτωση που, σε εφαρμογή των δύο προηγουμένων παραγράφων, η ενεργοποίηση της καταγγελίας της Συμβάσεως της 6ης Μαΐου 1969 δεν θα είναι ταυτόχρονη με την έναρξη της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως, κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να δηλώσει, κατά την κατάθεση της πράξεως επικυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως, ότι θα συνεχίσει να εφαρμόζει τη Σύμβαση της 6ης Μαΐου 1969 έως ότου τεθεί σε ισχύ η παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση.
5. Για κάθε υπογράφον Κράτος, που θα εξέφραζε μεταγενέστερα τη συγκατάθεση του να συμβληθεί στην παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση, αυτή θα τεθεί σε ισχύ έξι μήνες μετά την ημερομηνία καταθέσεως της πράξεως επικυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως.

Άρθρο 15

1. Μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας (αναθεωρημένης) Σύμβασης, η Σύνοδος Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης θα μπορεί να καλέσει κάθε Κράτος μη μέλος του Συμβουλίου, καθώς και την Ευρωπαϊκή Ένωση, να προσχωρήσει στην παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση με απόφαση της πλειοψηφίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 20d του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, και με την ομόφωνη ψήφο των αντιπροσώπων των συμβεβλημένων Κρατών, οι οποίοι δικαιούνται να παρίστανται στη Σύνοδο.
2. Για κάθε Κράτος που θα προσχωρήσει ή για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε περίπτωση προσχωρήσεως, η (αναθεωρημένη) Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ έξι μήνες μετά την ημερομηνία καταθέσεως της πράξεως προσχωρήσεως στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 16

1. Κάθε Κράτος μπορεί κατά τον χρόνο της υπογραφής ή της καταθέσεως της πράξεως επικυρώσεως, αποδοχής, εγκρίσεως ή προσχωρήσεως, να υποδείξει την περιοχή ή τις περιοχές στις οποίες θα εφαρμοσθεί η παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση.
2. Κάθε Κράτος μπορεί, οποιαδήποτε άλλη στιγμή στη συνέχεια, με μια δήλωση απευθυνόμενη προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας (αναθεωρημένης) Συμβάσεως σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή υποδείξει στη δήλωση. Η (αναθεωρημένη) Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ, ως προς αυτήν την περιοχή, έξι μήνες μετά την ημερομηνία αποδοχής της δηλώσεως από τον Γενικό Γραμματέα.
3. Κάθε δήλωση, που θα γίνει βάσει των δύο προηγουμένων παραγράφων, θα μπορεί να αποσυρθεί, όσον αφορά στις περιοχές που υποδεικνύονται σε αυτήν, με κοινοποίηση απευθυνόμενη στον Γενικό Γραμματέα. Η ανάκληση θα ενεργοποιείται έξι μήνες μετά την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποιήσεως από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 17

1. Κάθε Συμβαλλόμενος μπορεί οποιαδήποτε στιγμή, να καταγγείλει την παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση με κοινοποίηση προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η καταγγελία θα αρχίσει να ισχύει έξι μήνες μετά την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποιήσεως από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 18

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποιήσει οτα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα άλλα Κράτη που είναι Συμβαλλόμενα Μέρη στην Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση καθώς και σε όλα τα Κράτη και την Ευρωπαϊκή [Οικονομική] Κοινότητα που έχουν προσχωρήσει ή έχουν κληθεί να προσχωρήσουν στην παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση τα εξής:

α. όλες τις υπογραφές,

β. την κατάθεση όλων των πράξεων επικυρώσεως, αποδοχής, εγκρίσεως ή προσχωρήσεως,

γ. όλες τις ημερομηνίες, κατά τις οποίες τέθηκε σε ισχύ η παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση σύμφωνα με τα άρθρα της 14,15 και 16,

δ. κάθε άλλη πράξη, κοινοποίηση ή πληροφορία σχετική με την παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση.

Έχοντας αποδεχθεί τα ανωτέρω, οι υπογράφοντες, πλήρως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό, υπέγραψαν την παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση.

Έγινε στη Βαλέττα, στις 16 Ιανουαρίου 1992, στην Αγγλική και Γαλλική γλώσσα. Και τα δύο κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά και περιλαμβάνονται σε ένα μόνον αντίγραφο, που θα κατατεθεί στο Αρχείο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποιήσει επικυρωμένο ακριβές αντίγραφο σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα άλλα Κράτη που είναι συμβεβλημένα με την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση όπως και σε όλα τα Κράτη ή την Ευρωπαϊκή [Οικονομική] Κοινότητα που έχουν κληθεί να προσχωρήσουν στην παρούσα (αναθεωρημένη) Σύμβαση.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Σύμβασης που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 14 αυτής.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

ΓΖβ. *Νόμος αρ. 2039/1992 «Κύρωση της σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης» (ΦΕΚ61/Α΄/13.4.1992)*

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 29 παράγραφος 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης, που έγινε στη Γρανάδα το 1985, το κείμενο της οποίας σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

ΣΥΜΒΑΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπογράφουν την παρούσα σύμβαση,

Θεωρώντας ότι ο σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μια στενότερη σύνδεση ανάμεσα στα μέλη του, με κύριο στόχο να διαφυλάξει και να προωθήσει τα ιδεώδη και τις αρχές, που αποτελούν την κοινή τους κληρονομιά.

Αναγνωρίζοντας ότι η αρχιτεκτονική κληρονομιά αποτελεί μια αναντικατάστατη έκφραση του πλούτου και της ποικιλίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, μια ανεκτίμητη μαρτυρία του παρελθόντος μας και ένα κοινό αγαθό για όλους τους Ευρωπαίους.

Έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση, που υπογράφτηκε στο Παρίσι στις 19 Δεκεμβρίου 1954, και ιδιαίτερα το πρώτο της άρθρο.

Έχοντας υπόψη το Ευρωπαϊκό Καταστατικό Χάρτη της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, που υιοθετήθηκε από τη Σύμβαση των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 25 Σεπτεμβρίου 1975 και την Απόφαση (78) 28, που πάρθηκε στις 14 Απριλίου 1976 και η οποία αφορά στην προσαρμογή των εθνικών νομοθεσιών και κανονισμών, στις απαιτήσεις της διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Έχοντας υπόψη τη Σύσταση 880 (1979) της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης, που αφορά στη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Λαμβάνοντας υπόψη τη Σύσταση με αριθμό R (80) 16 της Επιτροπής των Υπουργών των Κρατών Μελών, η οποία αφορά στην εξειδίκευση αρχιτεκτόνων πολεοδόμων, πολιτικών μηχανικών και αρχιτεκτόνων τοπίων, όπως και η σύσταση με αριθμό R (81) 13 της Επιτροπής των Υπουργών της 1ης Ιουλίου 1981, η οποία αφορά στις ενέργειες, που θα πρέπει να γίνουν προκειμένου να ευνοηθούν ορισμένα επαγγέλματα του κλάδου της παραδοσιακής χειροτεχνίας, που απειλούνται με εξαφάνιση.

Υπενθυμίζοντας τη σημασία που έχει η μετάδοση ενός συνόλου πολιτιστικών αναφορών στις μελλοντικές γενιές, η βελτίωση του τρόπου ζωής στην πόλη και στην ύπαιθρο και κατά συνέπεια η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των διαφόρων κρατών και περιοχών.

Επιβεβαιώνοντας τη σημασία μιας συμφωνίας για τις βασικές κατευθύνσεις μιας κοινής πολιτικής, η οποία θα εξασφαλίσει την προστασία και αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Συμφώνησαν τα εξής:

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 1

Στην παρούσα Σύμβαση σαν "***αρχιτεκτονική κληρονομιά***" θεωρείται ότι περιλαμβάνει τα ακόλουθα ακίνητα αγαθά:

1. ***Τα μνημεία***: κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού της ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ή διακοσμητικών στοιχείων, που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους.

2. ***Τα αρχιτεκτονικά σύνολα***: ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών, σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος, συναφή μεταξύ τους ώστε να σχηματίζουν ενότητες, που να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά.

3. ***Οι τόποι***: σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, εν μέρει κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς, ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και τα οποία είναι σημαντικά λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού και τεχνικού τους ενδιαφέροντος.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Άρθρο 2

Για τον ακριβή προσδιορισμό των μνημείων αρχιτεκτονικών συνόλων και τόπων, που πρόκειται να προστατευθούν, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να προχωρήσει στην καταγραφή τους και σε περίπτωση απειλής των σχετικών αγαθών, να ετοιμάσει, το συντομότερο, την κατάλληλη γι' αυτά τεκμηρίωση.

ΝΟΜΙΜΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Άρθρο 3

Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται:

1. να καθιερώσει ένα νομικό καθεστώς προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

2. να εξασφαλίσει, μέσα σ' αυτό το νομικό πλαίσιο και ανάλογα με τα ιδιαίτερα για κάθε Κράτος ή περιφέρεια μέτρα, την προστασία των μνημείων, των αρχιτεκτονικών συνόλων και των τόπων.

Άρθρο 4

Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται:

1. να θέσει σε εφαρμογή, με βάση τη νομική προστασία των σχετικών ακινήτων, κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου και αδειών,

2. να φροντίσει ώστε τα προστατευόμενα ακίνητα να μην αλλοιωθούν, ερειπωθούν ή κατεδαφιστούν.

Γι' αυτόν το σκοπό, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται, εάν δεν το έχει ήδη κάνει, να εισαγάγει στη νομοθεσία του διατάξεις, που να προβλέπουν:

α. την υποβολή προς τις αρμόδιες αρχές των σχεδίων κατεδάφισης ή μετατροπής μνη- μείων, που ήδη προστατεύονται, ή μνημείων για τα οποία έχει κινηθεί η διαδικασία προστασίας, όπως και κάθε σχεδίου που θίγει το περιβάλλον τους,

β. την υποβολή στις αρμόδιες αρχές των μελετών που θίγουν το σύνολο ή τμήμα ενός αρχιτεκτονικού συνόλου ή ενός τόπου και οι οποίες αφορούν εργασίες:

- κατεδάφισης κτιρίων
- ανέγερσης νέων κτιρίων
- σημαντικών μετατροπών, οι οποίες θα αλλοίωναν το χαρακτήρα του αρχιτεκτονικού συνόλου ή του τόπου.

γ. τη δυνατότητα που παρέχεται στις δημόσιες υπηρεσίες να ζητούν από τον ιδιοκτήτη ενός προστατευόμενου ακινήτου να πραγματοποιεί εργασίες ή να τον υποκαθιστούν σε περίπτωση που υπάρχει αδυναμία εκ μέρους του.

δ. τη δυνατότητα απαλλοτρίωσης ενός προστατευόμενου ακινήτου.

Άρθρο 5

Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να αποκλείσει τη μετακίνηση του συνόλου ή τμήματος ενός προστατευόμενου μνημείου, εκτός από την περίπτωση κατά την οποία η υλική προστασία του μνημείου θα το απαιτούσε επιτακτικά. Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια υπηρεσία θα πρέπει να πάρει τις απαραίτητες προφυλάξεις για την αποσυναρμολόγηση, τη μεταφορά και την επανασυναρμολόγηση του σε κατάλληλο χώρο.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Άρθρο 6

Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται:

1. να προβλέψει, σε σχέση με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρμοδιότητες και στα πλαίσια των διαθέσιμων πιστώσεων, μια οικονομική υποστήριξη των δημόσιων υπηρεσιών για τις εργασίες συντήρησης και αναστήλωσης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, που βρίσκεται στην περιοχή του.
2. να καταφύγει, εν ανάγκη, σε φορολογικά μέτρα ευνοϊκά για τη διατήρηση αυτής της κληρονομιάς.
3. να ενθαρρύνει την ιδιωτική πρωτοβουλία για τη συντήρηση και αναστήλωση αυτής της κληρονομιάς.

Άρθρο 7
Στο χώρο ο οποίος περιβάλλει τα μνημεία, στο εσωτερικό των αρχιτεκτονικών συνόλων και των τόπων, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να λάβει μέτρα, που θα αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Άρθρο 8
Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται προκειμένου να περιορίσει τις συνθήκες φυσικής φθοράς της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς:
1. να υποστηρίξει την επιστημονική έρευνα με σκοπό να προσδιορίσει και να αναλύσει τα βλαβερά αποτελέσματα της μόλυνσης και να καθορίσει τα μέτρα, που θα μειώσουν ή θα απαλείψουν αυτές τις αιτίες.
2. να λάβει υπόψη τα ειδικά προβλήματα της διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στα πλαίσια της πολιτικής κατά της μόλυνσης.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 9
Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται, στα πλαίσια των δικών του εξουσιών, να εξασφαλίσει τη λήψη κατάλληλων και επαρκών μέτρων από τις αρμοδιες αρχές, ώστε να αντιμετωπισθούν οι παραβάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Αυτά τα μέτρα μπορούν να επιβάλλουν, κατά περίπτωση, στους υπαίτιους την υποχρέωση κατεδάφισης ενός καινούργιου κτιρίου κτισμένου παράνομα ή την αποκατάσταση της αρχικής κατάστασης του προστατευόμενου ακινήτου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Άρθρο 10
Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να υιοθετήσει πολιτική ολοκληρωμένης προστασίας, η οποία:
1. θα τοποθετεί την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μεταξύ των ουσιαστικών στόχων του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και θα εξασφαλίζει ότι η επιταγή αυτή θα ληφθεί υπόψη στα διάφορα στάδια της εκπόνησης ρυθμιστικών σχεδίων και στις διαδικασίες εγκρίσης εργασιών.
2. θα προωθεί προγράμματα αναστήλωσης και συντήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
3. θα καθιστά τη συντήρηση, την αναβίωση και την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, σημαντικότατο στοιχείο της πολιτιστικής, περιβαλλοντολογικής και χωροτα- ξικής πολιτικής.
4. θα ευνοεί, όταν υπάρχει δυνατότητα, και στα πλαίσια των διαδικασιών του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, τη συντήρηση και τη χρησιμοποίηση των κτιρίων εκείνων των οποίων η σπουδαιότητα δεν δικαιολογεί την προστασία, που παρέχεται από το Άρθρο 3 παρ.1 της παρούσας Σύμβασης, αλλά τα οποία αποτελούν αξιόλογο συμπληρωματικό μέρος για το αστικό ή το αγροτικό περιβάλλον ή για την ποιότητα ζωής.
5. θα ενθαρρύνει την εφαρμογή και την ανάπτυξη των παραδοσιακών τεχνικών και υλικών, απαραίτητες για το μέλλον της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 11
Με σεβασμό του αρχιτεκτονικού και ιστορικού χαρακτήρα της πολιτιστικής κληρονομιάς, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να ενθαρρύνει:

- τη χρήση των προστατευόμενων ακινήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της σύγχρονης ζωής.
- την προσαρμογή, όταν είναι δυνατό, παλιών κτιρίων για νέες χρήσεις.

Άρθρο 12
Αναγνωρίζοντας τη σημασία διευκόλυνσης της επίσκεψης των προστατευόμενων ακινήτων από το κοινό, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να φροντίσει ώστε οι συνέπειες αυτού του ανοίγματος στο κοινό, κυρίως οι διαρρυθμίσεις που εξασφαλίζουν την προσέλευση, να μην προσβάλλουν τον αρχιτεκτονικό και ιστορικό χαρακτήρα αυτών των αγαθών και το περιβάλλον τους.

Άρθρο 13

Προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή της παραπάνω πολιτικής, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να αναπτύξει, μέσα στα πλαίσια της δικής του πολιτικής και διοικητικής οργάνωσης την αποτελεσματική συνεργασία, στα διάφορα επίπεδα, των υπηρεσιών εκείνων, που είναι αρμόδιες για τη συντήρηση, τις πολιτιστικές δραστηριότητες, το περιβάλλον και τη χωροταξία.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Άρθρο 14
Προκειμένου να βοηθηθεί το έργο των δημόσιων αρχών σχετικά με την αναγνώριση, προστασία, αναστήλωση, συντήρηση, διαχείριση και αναβίωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται:
1. να καθιερώσει, στα διάφορα στάδια των διαδικασιών λήψης απαφάσεων, μηχανισμούς πληροφόρησης, συμβουλής και συνεργασίας ανάμεσα στο Κράτος, την Τοπική Αυτοδιοικήση, τα πολιτιστικά ιδρύματα και σωματεία για το κοινό.
2. να ενθαρρύνει την ανάπτυξη του θεσμού της χορηγίας και τη δημιουργία μη κερδοσκο- πικών ενώσεων, που δρουν στο εν λόγω τομέα.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Άρθρο 15
Κάθε συμβαλλόμενος υποχρεώνεται:
1. να ενημερώνει την κοινή γνώμη για την αξία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως στοιχείου πολιτιστικής ταυτότητας, αλλά και ως πηγής έμπνευσης και δημιουργικότητας, για τις σύγχρονες και μελλοντικές γενιές.
2. να προωθήσει, γι' αυτόν το σκοπό, πολιτική πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης, με τη βοήθεια κυρίως των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας και διαφήμισης, σκοπεύοντας ιδιαίτερα:
α. στην αφύπνιση ή στην αύξηση της ευαισθησίας του κοινού, από την σχολική ηλικία, στα θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην ποιότητα δομημένου περιβάλλοντος και της αρχιτεκτονικής έκφρασης.
β. στο να καταστήσει εμφανή την ενότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς και τους δεσμούς, που υπάρχουν ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, τις τέχνες, τις λαϊκές παραδόσεις και τους τρόπους ζωής, είτε αυτά είναι σε επίπεδο ευρωπαϊκό, είτε σε εθνικό ή περιφερειακό.

Άρθρο 16
Κάθε συμβαλλόμενος, υποχρεώνεται να προωθήσει τη δημιουργία διαφόρων επαγγελματικών κλάδων και τεχνιτών, που θα επεμβαίνουν στη συντήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

Άρθρο 17
Οι συμβαλλόμενοι υποχρεώνονται να ανταλλάξουν πληροφορίες σχετικά με την πολιτική, που εφαρμόζουν για τη συντήρηση, και η οποία θα αφορά:
1. στις μεθόδους που υιοθετούνται για την καταγραφή, προστασία και συντήρηση των ακινήτων, λαμβάνοντας υπόψη την ιστορική εξέλιξη και την προοδευτική διεύρυνση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
2. στα μέσα με τα οποία η επιτακτική ανάγκη προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μπορεί, όσο το δυνατόν καλύτερα, να εναρμονισθεί με τις σύγχρονες ανάγκες της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής.
3. στις δυνατότητες, που προσφέρονται από τη νέα τεχνολογία και που αφορούν, συγχρόνως, στην αναγνώριση και καταγραφή, στην αντιμετώπιση της φθοράς των υλικών, στην επιστη- μονική έρευνα, στις εργασίες αναστήλωσης και στους τρόπους διαχείρισης και αναβίωσης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
4. στα μέσα προαγωγής της αρχιτεκτονικής δημιουργίας, η οποία επιβεβαιώνει τη συμβουλή της εποχής μας στην πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης.

Άρθρο 18
Οι συμβάλλομενοι υποχρεώνονται, να παρέχουν, κάθε φορά που είναι αναγκαίο, αμοιβαία τεχνική βοήθεια, μεταφραζόμενη σε ανταλλαγή εμπειριών και εμπειρογνωμόνων στον τομέα της διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Άρθρο 19

Οι συμβαλλόμενοι υποχρεώνονται, μέσα στα πλαίσια των σχετικών εθνικών νομοθεσιών ή των διεθνών συμφωνιών, τις οποίες έχουν συνάψει, να ενθαρρύνουν τις ευρωπαϊκές ανταλλαγές ειδικών σε θέματα προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα της μετεκπαίδευσης.

Άρθρο 20
Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, μια Επιτροπή εμπειρογνωμόνων, που συστήθηκε από την Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης δυνάμει του άρθρου 17 του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχει επιφορτισθεί με την παρακολούθηση της πορείας της Σύμβασης και ειδικότερα:
1. να υποβάλλει κατά διαστήματα στη Σύνοδο των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορά πάνω στη κατάσταση της πολιτικής προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς από τα Κράτη, που συμμετέχουν στη Σύμβαση, πάνω στην εφαρμογή των αρχών που περιέχονται σ' αυτήν και πάνω στις δικές της δραστηριότητες.
2. να προτείνει στη Σύνοδο των Υπουργών της Ευρώπης μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης, όπως μέτρα τα οποία θεωρούνται ότι εμπεριέχουν διακρατικές δραστηριότητες, αναθεώρηση ή βελτίωση της Σύμβασης και ενημέρωση του κοινού για τους στόχους της Σύμβασης.
3. να υποβάλλει υποδείξεις στη Σύνοδο των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την πρόσκληση Κρατών μη μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να προσχωρήσουν σ' αυτήν τη Σύμβαση.

Άρθρο 21
Οι διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν επηρεάζουν την εφαρμογή ειδικών διατάξεων, περισσότερο ευνοικών για την προστασία των ακινήτων, όπως αυτοί περιγράφονται στο Άρθρο 1, και οι οποίες περιέχονται στην:

- σύμβαση που αφορά στην προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της 15ης Νοεμβρίου 1972.
- ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς της 5ης Μαΐου 1969.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 22
1. Η παρούσα σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Θα υποβληθεί σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Οι πράξεις επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης θα κατατεθούν στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα, που ακολουθεί τη λήξη μιας τρίμηνης περιόδου από την ημερομηνία κατάθεσης των πράξεων επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 23
1. Αφού η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ, η Σύνοδος των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης θα μπορεί να προσκαλέσει κάθε Κράτος μη μέλος του Συμβουλίου, όπως και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση με απόφαση, που θα ληφθεί από την πλειοψηφία, που προβλέπει το άρθρο 20α του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, με την ομόφωνη ψήφο των αντιπροσώπων των συμβεβλημένων Κρατών, οι οποίοι δικαιούνται να παρίστανται στη Σύνοδο.
2. Για κάθε Κράτος που θα προσχωρήσει ή για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα σε περίπτωση προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη μιας τρίμηνης περιόδου από την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης προσχώρησης στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 24
1. Κάθε Κράτος μπορεί, τη στιγμή της υπογραφής ή τη στιγμή της κατάθεσης της πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης να υποδείξει την περιοχή ή τις περιοχές στις οποίες θα εφαρμοσθεί η παρούσα Σύμβαση.
2. Κάθε Κράτος μπορεί, οποιαδήποτε άλλη στιγμή στη συνέχεια, με μια δήλωση που θα απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή υποδείξει στη δήλωση. Η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ, ως προς αυτή την περιοχή, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη μιας τρίμηνης περιόδου από την ημερομηνία αποδοχής της δήλωσης από το Γενικό Γραμματέα.
3. Κάθε δήλωση, που θα γίνει με βάση τις δύο προηγούμενες παραγράφους, θα μπορεί να αποσυρθει, όσον αφορά στις περιοχές που υποδεικνύονται σ' αυτή, με κοινοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 25
1. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά τη στιγμή της υπογραφής ή τη στιγμή κατάθεσης της πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να δηλώσει ότι επιφυλάσσεται του δικαίωματος να μη συμμορφωθεί με το σύνολο ή μέρος των διατάξεων του Άρθρου 4, παρ. γ΄ και δ΄. Καμιά άλλη επιφύλαξη δεν γίνεται δεκτή.
2. Κάθε συμβαλλόμενο Κράτος, που έχει διατυπώσει μια επιφύλαξη βάσει της προηγούμενης παραγράφου, μπορεί να την αποσύρει στο σύνολό της ή εν μέρεις απευθύνοντας κοινοποίηση στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ανάκληση θα αρχίσει να ισχύει την ημέρα παραλαβής της κοινοποιήσης από το Γενικό Γραμματέα.
3. Το συμβαλλόμενο μέλος που έχει διατυπώσει την επιφύλαξη, βάσει της διάταξης της 1ης παραγράφου αυτού του άρθρου, δεν μπορεί να επικαλεσθεί την εφαρμογή αυτής της διάταξης από ένα άλλο μέλος. Εντούτοις εάν η επιφύλαξη είναι μερική ή υπό όρους, μπορεί να απαιτήσει την εφαρμογή αυτής της διάταξης στο μέτρο, που αυτό το ίδιο την έχει αποδεχτεί.

Άρθρο 26
1. Κάθε συμβαλλόμενος μπορεί οποιαδήποτε στιγμή, να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση, με κοινο ποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η καταγγελία θ' αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη μιας περίοδου έξι μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 27

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποίησει στα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε όλα τα κράτη, που έχουν προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, εάν έχει προσχωρήσει:

α. όλες τις υπογραφές.

β. την κατάθεση όλων των πράξεων επικύρωσης, αποδοχής έγκρισης ή προσχώρησης.

γ. όλες τις ημερομηνίες κατά τις οποίες τέθηκε σε ισχύ, η παρούσα Σύμβαση, σύμφωνα με τα άρθρα της 22, 23 και 24.

δ. κάθε άλλη πράξη, κοινοποίηση ή πληροφορία σχετική με την παρούσα Σύμβαση.

Έχοντας αποδεχτεί τα παραπάνω οι υπογράφοντες πλήρως εξουσιοδοτημένοι γι' αυτόν το σκοπό υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

Έγινε στη Γρανάδα, στις 3 Οκτωβρίου 1985, στα γαλλικά και στα αγγλικά. Και τα δύο κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά και περιλαμβάνονται σε ένα μόνο αντίγραφο, που θα κατατεθεί στο Αρχείο του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποίησει επικυρωμένο ακριβές αντίγραφο σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως και σε όλα τα Κράτη ή την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, που έχουν κληθεί να προσχωρήσουν στην παρούσα Σύμβαση.

΄Αρθρο δεύτερο.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης, από την ολοκλήρωση των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 22 της Σύμβασης[94].

[94] Ετέθη σε ισχύ στην Ελλάδα την 1.9.1992.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΩΝ

Α. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ UNESCO

1. Σύσταση περί των διεθνών αρχών των εφαρμοστέων στις αρχαιολογικές ανασκαφές

5 Δεκεμβρίου 1956

Η Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών που συγκλήθηκε στο Νέο Δελχί από τις 5 Νοεμβρίου ως τις 5 Δεκεμβρίου 1956, στην ένατη σύνοδό της,

Εκτιμώντας ότι η καλύτερη εγγύηση για τη διαφύλαξη μνημείων και έργων του παρελθόντος είναι ο σεβασμός και η συμπάθεια που οι ίδιοι οι λαοί νιώθουν γι' αυτά, και πεπεισμένη για το ότι τέτοια αισθήματα μπορούν να ενδυναμωθούν κατά πολύ με κατάλληλα μέτρα εμπνευσμένα από τη θέληση των Κρατών – Μελών να αναπτύξουν την επιστήμη και τις διεθνείς σχέσεις,

Πεπεισμένη για το ότι τα αισθήματα που εμπνέονται από την ενατένιση και τη μελέτη των έργων της τέχνης του παρελθόντος συντελούν πολύ στην ενίσχυση της κατανόησης μεταξύ των λαών και ως εκ τούτου είναι άκρως επιθυμητό να εξασφαλισθεί η διεθνής συνεργασία ως προς αυτά και να προωθηθεί με κάθε δυνατό τρόπο η εκπλήρωση της κοινωνικής τους αποστολής.

Κρίνοντας ότι , μολονότι τα μεμονωμένα Κράτη είναι πιο άμεσα επιφορτισμένα με τις αρχαιολογικές ανακαλύψεις που γίνονται στην περιοχή τους, η διεθνής κοινότητα γίνεται παρ' όλ' αυτά πλουσιότερη με παρόμοιες ανακαλύψεις.

Κρίνοντας ότι η ιστορία του ανθρώπου συνεπάγεται τη γνώση όλων των διαφορετικών πολιτισμών και γι' αυτό είναι απαραίτητο, για λόγους γενικού συμφέροντος, όλα τα αρχαιολογικά λείψανα να μελετώνται και, όπου αυτό είναι δυνατό, να διατηρούνται και να διασφαλίζονται

Πεπεισμένη ότι είναι άκρως επιθυμητό οι εθνικές αρχές που είναι υπεύθυνες για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς να καθοδηγούνται από κάποιες κοινές κατευθυντήριες που έχουν δοκιμαστεί με την πείρα και έχουν εφαρμοσθεί από εθνικές αρχαιολογικές υπηρεσίες,

Εκτιμώντας ότι, παρόλο που ο έλεγχος των ανασκαφών είναι πρώτα και κύρια εσωτερική αρμοδιότητα κάθε Κράτους, ο κανόνας αυτός θα πρέπει να εναρμονίζεται με εκείνον μιας ευρέως αντιληπτής και ελεύθερα αποδεκτής διεθνούς συνεργασίας.

Έχοντας υπόψη προτάσεις που αφορούν διεθνείς αρχές, εφαρμόσιμες στις αρχαιολογικές ανασκαφές, που αποτελούν το θέμα 9.4.3. της ημερήσιας διάταξης αυτής της συνόδου,

Έχοντας αποφασίσει κατά την όγδοη σύνοδο, ότι οι προτάσεις αυτές θα πρέπει να διευθετηθούν σε διεθνές επίπεδο μέσω μιας σύστασης προς τα Κράτη – Μέλη

Υιοθετεί, σήμερα, στις 5 Δεκεμβρίου 1956, την ακόλουθη Σύσταση:

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να εφαρμόζουν τις ακόλουθες διατάξεις, παίρνοντας οποιαδήποτε νομοθετικά ή άλλα μέτρα χρειάζονται ώστε να υλοποιηθούν, μέσα στα αντίστοιχα εδάφη τους, οι αρχές και οι κανόνες που διατυπώνονται στην παρούσα Σύσταση.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να γνωστοποιήσουν την παρούσα Σύσταση στις αρχές και τις οργανώσεις που ασχολούνται με αρχαιολογικές ανασκαφές και μουσεία.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να της αναφέρουν, σε ημερομηνίες και με τρόπο που αυτή θα καθορίσει, για τις δράσεις που αναλαμβάνουν για να υλοποιήσουν την παρούσα Σύσταση.

I. Ορισμοί

Αρχαιολογικές ανασκαφές

1. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης, ως αρχαιολογική ανασκαφή εννοείται κάθε έρευνα που στοχεύει στην ανακάλυψη αντικειμένων αρχαιολογικού χαρακτήρα, είτε εάν μία τέτοια έρευνα εμπεριέχει το σκάψιμο του εδάφους ή τη συστηματική αναγνώριση της επιφάνειάς του, είτε διεξάγεται στον πυθμένα ή στο υπέδαφος εσωτερικών ή χωρικών υδάτων ενός Κράτους – Μέλους.

Προστασία ιδιοκτησίας

2. Οι όροι της παρούσας Σύστασης έχουν εφαρμογή σε όλα τα κατάλοιπα, των οποίων η διατήρηση είναι θέμα δημοσίου ενδιαφέροντος από την άποψη της ιστορίας ή της τέχνης και της αρχιτεκτονικής. Κάθε Κράτος – Μέλος είναι ελεύθερο να υιοθετήσει τα πιο κατάλληλα κριτήρια για να καθορίσει το δημόσιο ενδιαφέρον για αντικείμενα που βρέθηκαν στην περιοχή του. Οι όροι της παρούσας Σύστασης θα πρέπει ιδιαίτερα να εφαρμόζονται σε όλα τα μνημεία και τα κινητά ή ακίνητα αντικείμενα που παρουσιάζουν αρχαιολογικό ενδιαφέρον, υπό την ευρύτερη έννοια του όρου.

3. Το κριτήριο για τον καθορισμό του δημοσίου ενδιαφέροντος για τα αρχαιολογικά κατάλοιπα μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το αν πρόκειται για ζήτημα διατήρησης μιας τέτοιας ιδιοκτησίας ή για την υποχρέωση του ανασκαφέα ή του ευρέτη να δηλώσει τα ευρήματά του.

(**α**) Στην πρώτη περίπτωση, το κριτήριο που βασίζεται στη διατήρηση όλων των αντικειμένων που δημιουργήθηκαν πριν από μια συγκεκριμένη ημερομηνία θα πρέπει να εγκαταλειφθεί και να αντικατασταθεί από ένα άλλο, δια του οποίου η προστασία επεκτείνεται σε όλα τα αντικείμενα που ανήκουν σε μία δεδομένη περίοδο ή μίας ελαχίστης ηλικίας που ορίζεται από το νόμο.
(**β**) Στη δεύτερη περίπτωση κάθε Κράτος - Μέλος θα πρέπει να υιοθετήσει πολύ ευρύτερα κριτήρια, υποχρεώνοντας τον ανασκαφέα ή τον ευρέτη να δηλώνει κάθε αντικείμενο αρχαιολογικού χαρακτήρα, είτε κινητό είτε ακίνητο, που ενδεχομένως ανακαλύπτει.

II. Γενικές αρχές

Προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς

4. Κάθε Κράτος – Μέλος πρέπει να εξασφαλίζει την προστασία της αρχαιολογικής του κληρονομιάς, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τα προβλήματα που προκύπτουν σε σχέση με ανασκαφές και σε συμφωνία με τους όρους της παρούσας Σύστασης.
5. Κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει ιδιαιτέρως:

α) να υπαγάγει τις αρχαιολογικές εξερευνήσεις και ανασκαφές στην προηγούμενη εξουσιοδότηση από τις αρμόδιες αρχές
β) να υποχρεώνει κάθε πρόσωπο που βρίσκει αρχαιολογικά κατάλοιπα να τα δηλώνει όσο το δυνατόν νωρίτερα στην αρμόδια αρχή
γ) να επιβάλλει ποινές για την παράβαση αυτών των κανονισμών
δ) να κάνει τα αδήλωτα αντικείμενα αντικείμενο κατάσχεσης
ε) να καθορίσει τη νομική υπόσταση του αρχαιολογικού υπεδάφους και όπου η κρατική ιδιοκτησία του υπεδάφους αυτού είναι αναγνωρισμένη, να μνημονεύει το γεγονός αυτό ειδικά στη νομοθεσία του
στ) να εξετάσει την κατάταξη στην κατηγορία των ιστορικών μνημείων των ουσιαστικών στοιχείων της αρχαιολογικής του κληρονομιάς

6. Μολονότι διαφορές στην παράδοση και άνισα οικονομικά μέσα κάνουν αδύνατη την υιοθέτηση από όλα τα Κράτη – Μέλη ενός ενιαίου συστήματος οργάνωσης των διοικητικών υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες για τις ανασκαφές, μερικές κοινές αρχές θα πρέπει παρ' όλ' αυτά να εφαρμόζονται σε όλες τις εθνικές αρχαιολογικές υπηρεσίες

(**α**) Η αρχαιολογική υπηρεσία θα πρέπει, όσο αυτό είναι δυνατό, να είναι μία κεντρική κρατική διοικητική υπηρεσία – ή έστω ένας οργανισμός εφοδιασμένος από το νόμο με τα αναγκαία μέσα για να διεκπεραιώνει οποιαδήποτε μέτρα ανάγκης που μπορεί να απαιτούνται. Επιπλέον της γενικής διαχείρισης του αρχαιολογικού έργου η υπηρεσία αυτή θα πρέπει να συνεργάζεται με ερευνητικά ινστιτούτα και πανεπιστήμια για την τεχνική εκπαίδευση των ανασκαφέων. Ο οργανισμός αυτός θα πρέπει επίσης να συστήσει κεντρική τεκμηρίωση, με χάρτες, των κινητών και ακινήτων μνημείων του και πρόσθετη τεκμηρίωση για κάθε σημαντικό μουσείο ή κεραμική ή εικονογραφική συλλογή κλπ.
(**β)** Θα πρέπει να γίνουν βήματα για την εξασφάλιση ιδιαίτερα της ομαλής παροχής κονδυλίων:

i. για να ασκείται η διοίκηση των υπηρεσιών με ικανοποιητικό τρόπο
ii. για να πραγματοποιηθεί ένα πρόγραμμα εργασίας ανάλογο με τους αρχαιολογικούς πόρους της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των επιστημονικών δημοσιεύσεων
iii. για να ασκείται έλεγχος στις τυχαίες ανακαλύψεις
iv. για να παρέχονται μέσα για τη συντήρηση ανασκαφικών χώρων και μνημείων

7. Κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να ασκεί προσεκτική επίβλεψη στην αποκατάσταση αρχαιολογικών καταλοίπων και αντικειμένων που ανακαλύφθηκαν.
8.Για τη μετακίνηση μνημείων που θα έπρεπε να διατηρηθούν in situ είναι απαραίτητη η προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας αρχής.
9. Κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να εξετάσει την διατήρηση άθικτων, μερικά ή συνολικά, ενός αριθμού αρχαιολογικών χώρων διαφόρων περιόδων, ώστε η ανασκαφή τους να επωφεληθεί από βελτιωμένες τεχνικές και πιο εξελιγμένη αρχαιολογική γνώση. Σε κάθε ένα από τους μεγαλύτερους χώρους που ανασκάπτονται τώρα και όσο η φύση του εδάφους το επιτρέπει μπορούν να αφεθούν άσκαφτες καλά καθορισμένες περιοχές «μαρτύρων» σε διάφορα σημεία ώστε να επιτρέψουν την ενδεχόμενη επαλήθευση της στρωματογραφίας και της αρχαιολογικής σύνθεσης του χώρου.

Σχηματισμός κεντρικών και περιφερειακών συλλογών.

10. Στο βαθμό που η αρχαιολογία είναι μία επιστήμη που βασίζεται στη σύγκριση θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, κατά το στήσιμο και την οργάνωση μουσείων και αποθηκευτικών συλλογών, η ανάγκη διευκόλυνσης της εργασίας της σύγκρισης, όσο περισσότερο γίνεται. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να σχηματίζονται κατά προτίμηση κεντρικές και περιφερειακές συλλογές, ή –σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τοπικές συλλογές σε ιδιαίτερα σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, αντί για μικρές διάσπαρτες συλλογές, στις οποίες έχουν πρόσβαση συγκριτικά λίγοι. Τα ιδρύματα αυτά θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους, σε μόνιμη βάση, τις διοικητικές υπηρεσίες και το επιστημονικό προσωπικό που είναι απαραίτητο για να εξασφαλίσει την διατήρηση των εκθεμάτων.
11. Σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους μία μικρή έκθεση εκπαιδευτικού χαρακτήρα – πιθανόν ένα μουσείο – θα πρέπει να συγκροτείται για να μεταφέρει στους επισκέπτες το ενδιαφέρον των αρχαιολογικών ευρημάτων.

Εκπαίδευση του κοινού

12. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες με σκοπό να αφυπνίσουν και να καλλιεργήσουν τον σεβασμό και τη συμπάθεια προς τα λείψανα του παρελθόντος με τη διδασκαλία της ιστορίας, τη συμμετοχή σπουδαστών σε ορισμένες ανασκαφές, τη δημοσίευση στον τύπο αρχαιολογικών πληροφοριών που παρέχονται από αναγνωρισμένους ειδικούς, την οργάνωση περιηγήσεων με ξενάγηση, εκθέσεων και διαλέξεων που διαπραγματεύονται τις μεθόδους ανασκαφής και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται, την ευκρινή παρουσίαση των εξερευνημένων αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων που ανακαλύφθηκαν και τη δημοσίευση φθηνών και απλά γραμμένων μονογραφιών και οδηγών. Για να ενθαρρυνθεί το κοινό να επισκεφθεί

αυτούς τους χώρους, τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει να κάνουν όλες τις αναγκαίες διευθετήσεις για να διευκολύνουν την πρόσβαση σε αυτούς.

III. Ρυθμίσεις που διέπουν τις ανασκαφές και τη διεθνή συνεργασία.

Άδεια ανασκαφής παρεχόμενη σε ξένους

13. Κάθε Κράτος – Μέλος στην επικράτεια του οποίου πρόκειται να γίνουν ανασκαφές θα πρέπει να θεσπίσει γενικούς κανόνες που να ρυθμίζουν την παροχή ανασκαφικών αδειών, τους όρους που πρέπει να τηρούνται από τον ανασκαφέα, ιδίως όσον αφορά την επίβλεψη που ασκείται από τις τοπικές αρχές, την περίοδο ισχύς της άδειας, τους λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν την απόσυρσή της, την αναστολή των εργασιών ή τη μεταβίβασή τους από τον έχοντα την άδεια ανασκαφέα στην εθνική αρχαιολογική υπηρεσία.
14. Οι όροι που επιβάλλονται σε έναν ξένο ανασκαφέα θα πρέπει να είναι αυτοί που εφαρμόζονται και για τους ημεδαπούς. Επομένως, η πράξη της εκχώρησης της άδειας θα πρέπει να παραλείπει ειδικές ρήτρες που δεν είναι επιβεβλημένες.

Διεθνής συνεργασία

15. Για τα υψηλότερα συμφέροντα της αρχαιολογίας και της διεθνούς συνεργασίας, τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τις ανασκαφές με μια απροκατάληπτη πολιτική. Θα πρέπει να επιτρέπουν σε άτομα με προσόντα ή σώματα αποτελούμενα από ειδικούς, ανεξάρτητα από εθνικότητα, να υποβάλλουν με ίσους όρους αίτηση για την άδεια ανασκαφής. Τα Κράτη – Μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν τις ανασκαφές που διεξάγονται από κοινές αποστολές επιστημόνων από τη χώρα τους και αρχαιολόγων που αντιπροσωπεύουν ξένα ιδρύματα, ή από διεθνείς αποστολές.
16. Όταν μία άδεια παραχωρείται σε ξένη αποστολή, ο αντιπρόσωπος του Κράτους που την παραχωρεί – αν έχει οριστεί τέτοιος – θα πρέπει, κατά το δυνατόν, να είναι επίσης αρχαιολόγος ικανός να βοηθήσει την αποστολή και να συνεργαστεί με αυτή.
17. Τα Κράτη – Μέλη που δεν έχουν τα απαραίτητα μέσα για την οργάνωση αρχαιολογικών ανασκαφών σε ξένες χώρες θα πρέπει να ενισχυθούν για να στείλουν αρχαιολόγους σε χώρους όπου εργάζονται άλλα Κράτη – Μέλη, με την συγκατάθεση του διευθυντή των ανασκαφών.
18. Ένα Κράτος – Μέλος του οποίου οι τεχνικές ή άλλες πηγές είναι ανεπαρκείς για την επιστημονική εκτέλεση μιας ανασκαφής θα πρέπει να επικαλεσθούν για συμμετοχή ξένους ειδικούς ή ξένη αποστολή για να την αναλάβει.

Αμοιβαίες εγγυήσεις

19. Η εξουσιοδότηση για τη διενέργεια ανασκαφών θα πρέπει να δίνεται μόνο σε ιδρύματα που αντιπροσωπεύονται από εξειδικευμένους αρχαιολόγους ή σε πρόσωπα που παρέχουν τόσο άμεμπτα επιστημονικά, ηθικά και οικονομικά εχέγγυα ώστε να εξασφαλίζουν ότι κάθε ανασκαφή θα ολοκληρωθεί σύμφωνα με τους όρους της πράξης παραχώρησης της άδειας και μέσα στη χρονική περίοδο που καθορίζεται.
20. Από την άλλη πλευρά, όταν η εξουσιοδότηση για τη διενέργεια ανασκαφών χορηγείται σε ξένους αρχαιολόγους, θα πρέπει να τους εγγυάται μια αρκετά μακρά περίοδο εργασίας και συνθήκες ασφαλείας που να είναι επαρκείς για να διευκολύνουν το έργο τους και να τους προστατεύουν από αδικαιολόγητη ακύρωση της άδειας στην περίπτωση, για παράδειγμα, που θα υποχρεώνονταν, για λόγους που αναγνωρίζονται ως εύλογοι, να διακόψουν την εργασία τους για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Διατήρηση αρχαιολογικών καταλοίπων

21. Η πράξη παραχώρησης θα πρέπει να ορίζει τις υποχρεώσεις του ανασκαφέα κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση του έργου του. Η πράξη θα πρέπει, ιδιαιτέρως, να

προνοεί για την φύλαξη, τη συντήρηση και την αποκατάσταση του χώρου, μαζί με την συντήρηση, κατά και μετά το πέρας των εργασιών, των αντικειμένων και των μνημείων που ανακαλύφθηκαν. Επιπλέον η πράξη θα πρέπει να δηλώνει ποια βοήθεια, αν υπάρχει κάποια, μπορεί να περιμένει ο ανασκαφέας από το Κράτος που παραχωρεί την άδεια για την απαλλαγή από τις υποχρεώσεις του αν αυτές αποδειχθούν πολύ επαχθείς.

Πρόσβαση σε χώρους ανασκαφής

22. Ειδικοί κάθε εθνικότητας θα πρέπει να μπορούν να επισκεφθούν ένα χώρο πριν να δημοσιευθεί ανακοίνωση σχετικά με το έργο και , με τη συγκατάθεση του διευθυντή των ανασκαφών, ακόμα και κατά τη διάρκεια των εργασιών. Το προνόμιο αυτό δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θέσει σε κίνδυνο τα επιστημονικά δικαιώματα του ανασκαφέα στα ευρήματά του.

Εκχώρηση των ευρημάτων

23.

(**α**) Κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να ορίσει καθαρά τις αρχές που ισχύουν στην επικράτεια του σχετικά με την αποκομιδή ευρημάτων από τις ανασκαφές.

(**β**) Τα ευρήματα θα πρέπει να χρησιμεύουν, κατά πρώτον, για τη δημιουργία στα μουσεία της χώρας όπου διενεργούνται ανασκαφές, πλήρων συλλογών επαρκώς αντιπροσωπευτικών του πολιτισμού, της ιστορίας, της τέχνης και της αρχιτεκτονικής της συγκεκριμένης χώρας.

(**γ**) Με κύριο στόχο την προώθηση των αρχαιολογικών σπουδών μέσω της διανομής πρωτότυπου υλικού, η αρχή που παρέχει την άδεια, μετά την επιστημονική δημοσίευση, μπορεί να κατακυρώσει στον εγκεκριμένο ανασκαφέα έναν αριθμό ευρημάτων από την ανασκαφή του, αποτελούμενο από διπλά, ή με την ευρύτερη έννοια, αντικείμενα ή ομάδες ευρημάτων που μπορούν να αποδεσμευθούν εν όψει της ομοιότητάς τους με άλλα αντικείμενα από την ίδια ανασκαφή. Η επιστροφή στον ανασκαφέα αντικειμένων που προέρχονται από ανασκαφές θα πρέπει να εξαρτάται πάντοτε από την προϋπόθεση ότι θα κατανέμονται σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο σε επιστημονικά κέντρα ανοιχτά στο κοινό, με την πρόνοια ότι αν αυτές οι προϋποθέσεις δεν υλοποιηθούν, ή πάψουν να τηρούνται, τα αποδεσμευμένα αντικείμενα θα επιστραφούν στην αρχή που παραχώρησε την άδεια.

(**δ**) Η προσωρινή εξαγωγή ευρημάτων, αποκλειομένων των αντικειμένων που είναι ιδιαιτέρως εύθραυστα ή εθνικής σημασίας, θα πρέπει να εγκρίνεται εφόσον το αίτημα προέρχεται από επιστημονικό ίδρυμα δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα εάν η μελέτη αυτών των ευρημάτων στο Κράτος που παραχωρεί είναι αδύνατη λόγω ελλείψεων βιβλιογραφικών ή επιστημονικών ευκολιών, ή εμποδίζεται από δυσκολίες πρόσβασης.

(**ε**) Κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να εξετάσει την παραχώρηση, ανταλλαγή ή εναπόθεση σε ξένα μουσεία αντικειμένων, που δεν χρειάζονται στις εθνικές συλλογές.

Επιστημονικά δικαιώματα.
Δικαιώματα και υποχρεώσεις του ανασκαφέα.

24. (**α**) Το Κράτος που παραχωρεί την άδεια θα πρέπει να εγγυάται στον ανασκαφέα τα επιστημονικά δικαιώματα στα ευρήματά του για μια εύλογη περίοδο.

(**β**)) Το Κράτος που παραχωρεί την άδεια θα πρέπει να απαιτεί από τον ανασκαφέα να δημοσιεύσει τα αποτελέσματα της εργασίας του μέσα στην προθεσμία που καθορίζεται στο γραπτό κείμενο, ή, εν απουσία τέτοιων καθορισμών, σε μία εύλογη χρονική περίοδο. Αυτή η περίοδος δεν πρέπει να υπερβαίνει τα δύο χρόνια για την προκαταρκτική αναφορά. Για περίοδο πέντε ετών μετά την ανακάλυψη, οι αρμόδιες αρχαιολογικές αρχές θα πρέπει να αναλάβουν να μην αποδεσμεύσουν την πλήρη συλλογή των ευρημάτων, ούτε τη συναφή επιστημονική τεκμηρίωση, για λεπτομερή μελέτη, χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του ανασκαφέα. Σύμφωνα με τους ίδιους όρους, οι αρχές αυτές θα πρέπει επίσης να εμποδίζουν φωτογραφική ή άλλη αναπαραγωγή αρχαιολογικού υλικού που είναι ακόμη αδημοσίευτο. Για να επιτραπεί, εάν αυτό είναι επιθυμητό, η ταυτόχρονη δημοσίευση της προκαταρκτικής

αναφοράς και στις δύο χώρες, ο ανασκαφέας θα πρέπει, κατόπιν αιτήματος, να υποβάλλει αντίγραφο του κειμένου του στις αρχές αυτές.

(γ) Επιστημονικές δημοσιεύσεις που πραγματεύονται θέματα αρχαιολογικής έρευνας και εκδίδονται σε γλώσσα που δεν χρησιμοποιείται ευρέως θα πρέπει να περιλαμβάνουν περίληψη και, εάν είναι δυνατό, πίνακα περιεχομένων και υπομνήματα της εικονογράφησης μεταφρασμένα σε μία ευρύτερα γνωστή γλώσσα.

Τεκμηρίωση των ανασκαφών

25. Σύμφωνα με τις διατάξεις που εκτίθενται στην παράγραφο 24, οι εθνικές αρχαιολογικές υπηρεσίες θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να διευκολύνουν με προθυμία την πρόσβαση στην τεκμηρίωση και τις αποθηκευμένες συλλογές αρχαιολογικού υλικού για εξέταση και μελέτη, σε όλους τους ανασκαφείς και αδειούχους ειδικούς, ιδιαίτερα αυτούς στους οποίους έχει δοθεί άδεια για ένα συγκεκριμένο χώρο ή επιθυμούν να την αποκτήσουν.

Περιφερειακές συναντήσεις και επιστημονικές συζητήσεις

26. Για να διευκολυνθεί η μελέτη προβλημάτων κοινού ενδιαφέροντος, τα Κράτη – Μέλη μπορούν από καιρό σε καιρό να συγκαλούν περιφερειακές συναντήσεις στις οποίες θα παρίστανται εκπρόσωποι των αρχαιολογικών υπηρεσιών των ενδιαφερομένων κρατών. Παρομοίως, κάθε Κράτος – Μέλος πρέπει να ενθαρρύνει τους ανασκαφείς που εργάζονται στο έδαφός του να συναντώνται για επιστημονικές συζητήσεις.

IV. Το εμπόριο αρχαιοτήτων

27. Προς όφελος της κοινής αρχαιολογικής κληρονομιάς κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να εξετάσει την υιοθέτηση ρυθμίσεων για να ελέγχουν το εμπόριο αρχαιοτήτων έτσι που να διασφαλίζεται ότι το εμπόριο αυτό δεν ενθαρρύνει την λαθραία εξαγωγή αρχαιολογικού υλικού ή επιδρά αρνητικά στην προστασία των χώρων και τη συλλογή υλικού για έκθεση στο κοινό.

28. Ξένα μουσεία θα πρέπει να μπορούν, για να εκπληρώνουν τους επιστημονικούς και διδακτικούς σκοπούς τους, να αποκτούν αντικείμενα που έχουν αποδεσμευθεί από περιορισμούς οφειλόμενους σε ισχύοντες νόμους της χώρας προέλευσης.

V. Καταστολή των παράνομων ανασκαφών και της παράνομης εξαγωγής αρχαιολογικών ευρημάτων.

Προστασία αρχαιολογικών χώρων από παράνομες ανασκαφές και καταστροφές

29. Κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να πάρει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να αποτρέψει τις παράνομες ανασκαφές και τις καταστροφές μνημείων που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 παραπάνω και να αποτρέψει επίσης την εξαγωγή αντικειμένων που ληφθεί με αυτό τον τρόπο.

Διεθνής συνεργασία σε μέτρα καταστολής

30. Θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε τα μουσεία στα οποία προσφέρονται αρχαιολογικά αντικείμενα να εξακριβώνουν ότι δεν υπάρχει λόγος να νομισθεί ότι τα αντικείμενα αυτά έχουν αποκτηθεί με παράνομη ανασκαφή, κλοπή ή όποια άλλη μέθοδο που θεωρείται αθέμιτη από τις αρμόδιες αρχές της χώρας προέλευσης. Κάθε ύποπτη προσφορά και όλες οι λεπτομέρειες που συνανήκουν θα πρέπει να καθίστανται γνωστές στις υπηρεσίες που τις αφορούν. Όταν τα μουσεία αποκτούν αρχαιολογικά αντικείμενα, πρέπει να δημοσιεύονται το γρηγορότερο δυνατό επαρκείς λεπτομέρειες που επιτρέπουν την ταύτισή τους και δείχνουν τον τρόπο της απόκτησής τους.

Επιστροφή αντικειμένων στην χώρα προέλευσής τους

31. Οι ανασκαφικές υπηρεσίες και τα μουσεία θα πρέπει να αλληλοβοηθούνται ώστε να εξασφαλίζεται ή να διευκολύνεται η ανάκτηση αντικειμένων που προέρχονται από παράνομες ανασκαφές ή κλοπή και όλων των αντικειμένων που έχουν εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας της χώρας προέλευσης. Είναι επιθυμητό κάθε Κράτος – Μέλος να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει την ανάκτηση. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να εφαρμόζονται και στην περίπτωση προσωρινών εξαγωγών, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 23 (γ), (δ) και (ε) ανωτέρω, αν τα αντικείμενα δεν επιστραφούν μέσα στην καθορισμένη χρονική περίοδο.

VI. Ανασκαφές σε κατεχόμενη περιοχή

32. Σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, κάθε Κράτος – Μέλος που καταλαμβάνει την περιοχή άλλου κράτους πρέπει να αποφύγει να διεξάγει αρχαιολογικές ανασκαφές στην κατεχόμενη περιοχή. Σε περίπτωση τυχαίων ευρημάτων, ιδίως κατά τη διάρκεια στρατιωτικών εργασιών, η Δύναμη κατοχής θα πρέπει να πάρει όλα τα δυνατά μέτρα για να προστατεύσει τα ευρήματα αυτά, τα οποία θα πρέπει να παραδοθούν, κατά τη λήξη των εχθροπραξιών, στις αρμόδιες αρχές της πρώην κατεχόμενης περιοχής, μαζί με όλη την σχετική τεκμηρίωση.

VII. Διμερείς συμφωνίες.

33. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει, όποτε αυτό είναι απαραίτητο ή επιθυμητό, να συνάπτουν διμερείς συμφωνίες για να χειρίζονται θέματα κοινού ενδιαφέροντος που προκύπτουν από την εφαρμογή της παρούσας Σύστασης.

Το ανωτέρω είναι το γνήσιο κείμενο της Σύστασης, δεόντως υιοθετημένο από τη Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κατά την Ένατη Σύνοδό του, που έγινε στο Νέο Δελχί και κηρύχθηκε λήξασα στις 5 Δεκεμβρίου 1956.

2. Σύσταση σχετικά με τα πιο αποτελεσματικά μέσα για να καταστούν τα μουσεία προσιτά στον καθένα

14 Δεκεμβρίου 1960

Η Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών που συγκλήθηκε στο Παρίσι από τις 14 Νοεμβρίου ως τις 15 Δεκεμβρίου 1960, στην ενδέκατη σύνοδό της,

Εκτιμώντας ότι ένα από τα λειτουργήματα του Οργανισμού, όπως διατυπώνονται στον Καταστατικό του Χάρτη, είναι το να δίνει νέα ώθηση στη λαϊκή εκπαίδευση και τη διάδοση του πολιτισμού, να συνεργάζεται στο έργο της προώθησης της αμοιβαίας κατανόησης των λαών με την θεσμοθέτηση της μεταξύ τους συνεργασίας για την προώθηση του ιδανικού της ισότητας της εκπαιδευτικής ευκαιρίας ανεξάρτητα από φυλή, φύλο ή διακρίσεις οικονομικές ή κοινωνικές και να συντηρήσει, να αυξήσει και να διαδώσει την γνώση.

Εκτιμώντας ότι τα μουσεία μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εκπλήρωση αυτών των καθηκόντων,

Εκτιμώντας ότι τα μουσεία κάθε είδους είναι πηγή τέρψης και διδαγμάτων,

Εκτιμώντας επίσης ότι τα μουσεία, με το να διατηρούν έργα τέχνης και επιστημονικό υλικό και με το να τα παρουσιάζουν στο κοινό βοηθούν να διαδοθεί η γνώση των διαφόρων πολιτισμών και έτσι προάγουν την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των εθνών,

Εκτιμώντας συνεπώς ότι πρέπει να γίνει κάθε προσπάθεια για να ενθαρρυνθούν όλα τα τμήματα του πληθυσμού και ειδικά οι εργατικές τάξεις, να επισκέπτονται μουσεία,

Εκτιμώντας ότι με την πρόοδο στη βιομηχανική οργάνωση του κόσμου οι άνθρωποι έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο, και ότι αυτός ο ελεύθερος χρόνος θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί προς όφελος και για την πολιτιστική ανέλιξη όλων,
Αναγνωρίζοντας τις συνθήκες και τις νέες κοινωνικές ανάγκες τις οποίες πρέπει να λάβουν υπόψη τους τα μουσεία για να εκπληρώσουν τη μόνιμη εκπαιδευτική αποστολή τους και να ικανοποιήσουν τις πολιτιστικές προσδοκίες των εργαζομένων,
Έχοντας συγκεντρώσει τις προτάσεις που αφορούν τα πιο αποτελεσματικά μέσα για να καταστούν τα μουσεία προσιτά στον καθένα, που αποτελούν το θέμα 17.4.1 της ημερήσιας διάταξης της συνόδου
Έχοντας αποφασίσει κατά τη δέκατη σύνοδο ότι οι προτάσεις επί του θέματος θα αποτελέσουν το αντικείμενο διεθνούς ρύθμισης δια της οδού μιάς σύστασης προς τα Κράτη – Μέλη
Υιοθετεί τη Σύσταση αυτή στις δεκατέσσερις Δεκεμβρίου 1960

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να εφαρμόζουν τις διατάξεις που ακολουθούν κάνοντας οποιαδήποτε νομοθετικά ή άλλα βήματα χρειάζονται για να τεθούν σε ισχύ, μέσα στα αντίστοιχα εδάφη τους, οι αρχές και τα πρότυπα που εκτίθενται στη Σύσταση.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να ενημερώσουν για την παρούσα Σύσταση τις αρχές και τα όργανα που ασχολούνται με τα μουσεία, καθώς και τα μουσεία τα ίδια.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να τις αναφέρουν, σε ημερομηνίες και με τρόπο που αυτή θα καθορίσει, τις ενέργειες που έχουν πραγματοποιήσει για να υλοποιήσουν την παρούσα Σύσταση.

I. Ορισμός

1. Για τους σκοπούς αυτής της Σύστασης ο όρος «μουσείο» θα θεωρείται ότι σημαίνει κάθε μόνιμο ίδρυμα κοινής ωφέλειας με σκοπό την διατήρηση, μελέτη, βελτίωση με διάφορους τρόπους και ειδικότερα την έκθεση στο κοινό για την τέρψη και για την επιμόρφωσή του ομάδων αντικειμένων και δειγμάτων πολιτιστικής αξίας: πολιτιστικές, ιστορικές, επιστημονικές και τεχνολογικές συλλογές, βοτανικούς και ζωολογικούς κήπους και ενυδρεία.

II. Γενικές αρχές

2. Τα Κράτη - Μέλη πρέπει να κάνουν όλα τα κατάλληλα βήματα για να διασφαλίσουν ότι τα μουσεία στο έδαφός τους είναι προσπελάσιμα σε όλους, ανεξάρτητα από το οικονομικό ή κοινωνικό τους καθεστώς.
3. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την επιλογή των μέτρων προς εφαρμογή οι διάφορες μορφές διοίκησης μουσείων που μπορεί να ισχύουν στα επί μέρους Κράτη – Μέλη. Τα μέτρα μπορεί να διαφέρουν, για παράδειγμα, ανάλογα με το αν τα μουσεία ανήκουν στο Κράτος και διοικούνται από αυτό ή εάν, ακόμα και αν δεν ανήκουν στο Κράτος, λαμβάνουν τακτική ή περιστασιακή οικονομική βοήθεια από το Κράτος, ή εάν το Κράτος συμμετέχει στη διαχείρισή τους με επιστημονική, τεχνική ή διοικητική ιδιότητα.

III. Υλικές ρυθμίσεις και είσοδος στα μουσεία.

4. Η συναίσθηση της αξίας των συλλογών θα πρέπει να διευκολύνεται για όλα τα είδη κοινού με τη διαυγή μορφή παρουσίασης, τη συστηματική τοποθέτηση σημειωμάτων ή υποτίτλων που θα δίνουν συνοπτικές πληροφορίες, τη δημοσίευση οδηγών και ντοσιέ που θα παρέχουν στους επισκέπτες τις εξηγήσεις που αυτοί απαιτούν και την οργάνωση τακτικών επισκέψεων με οδηγό, συνοδευόμενων από σχόλια, προσαρμοσμένα στις διάφορες κατηγορίες επισκεπτών. Οι οδηγοί θα πρέπει να είναι άτομα με τα σχετικά προσόντα, κατά προτίμηση ορισμένα από τα όργανα που αναφέρονται στην παράγραφο 16 της παρούσας Σύστασης. Υλικά μέσα για την αναπαραγωγή μαγνητοφωνημένων σχολίων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται διακριτικά.

5. Τα μουσεία θα πρέπει να είναι ανοιχτά κάθε μέρα και σε ώρες κατάλληλες για όλες τις κατηγορίες επισκεπτών, παίρνοντας ιδιαίτερα υπόψη τον ελεύθερο χρόνο των εργαζομένων. Θα πρέπει να διαθέτουν ένα αρκετά μεγάλο προσωπικό φύλαξης που να επιτρέπει ένα σύστημα εργασίας σε βάρδιες έτσι που το μουσείο να παραμένει ανοικτό κάθε μέρα χωρίς διακοπή –οφειλόμενη σε τοπικές συνθήκες και συνήθειες- όπως και κάθε βράδυ μετά τις (γενικώς ισχύουσες) ώρες εργασίας. Θα πρέπει επίσης να είναι εφοδιασμένα με τον απαραίτητο εξοπλισμό για φωτισμό, θέρμανση κ.λπ.

6. Τα μουσεία θα πρέπει να έχουν εύκολη πρόσβαση και να γίνουν όσο το δυνατό πιο θελκτικά, με κάποιο βαθμό άνεσης. Με δεδομένο ότι ο χαρακτήρας του ιδρύματος παραμένει σεβαστός και ότι οι επισκέψεις στις συλλογές δεν θα αναστατώνονται, θα πρέπει να παρέχονται στο κοινό αίθουσες ανάπαυσης, εστιατόρια, καφετέριες και τα όμοια, κατά προτίμηση μέσα στον περίβολο του μουσείου (σε κήπους, πεζούλια, κατάλληλα υπόγεια κ.λπ.) ή σε άμεση γειτνίαση με αυτό.

7. Η είσοδος θα πρέπει να είναι ελεύθερη όποτε αυτό είναι δυνατό. Σε περιπτώσεις που η είσοδος δεν είναι πάντα ελεύθερη και όπου θεωρείται αναγκαίο να παραμένει κάποιο μικρό τέλος εισόδου, ακόμα και αν πρόκειται για συμβολικό, η είσοδος σε κάθε μουσείο θα πρέπει να είναι ελεύθερη τουλάχιστον μία ημέρα την εβδομάδα, η μία ισότιμη χρονική περίοδο.

8. Όπου χρεώνεται τέλος εισόδου, θα πρέπει να το αντιπαρέρχονται για πρόσωπα που ανήκουν σε ομάδες χαμηλού εισοδήματος και για μέλη οικογενειών πολυτέκνων, στις χώρες όπου υπάρχει επίσημη μέθοδος αναγνώρισης αυτών των ομάδων.

9. Θα πρέπει να παρέχονται ειδικές διευκολύνσεις για να ενθαρρύνουν τις τακτικές επισκέψεις, όπως μειωμένα συνδρομητικά τέλη για μια δεδομένη περίοδο που δίνουν στο συνδρομητή το δικαίωμα απεριόριστου αριθμού εισόδων σε ένα συγκεκριμένο μουσείο ή ομάδα μουσείων.

10. Ελευθέρα είσοδος θα πρέπει να παρέχεται, όποτε αυτό είναι δυνατό, σε οργανωμένες ομάδες – είτε παιδιά του σχολείου είτε ενήλικες – που συμμετέχουν σε πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως και στα μέλη του μουσείου και των ενώσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 17 της παρούσας Σύστασης.

IV. Διαφημιστική πολιτική των μουσείων

11. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει, με τη μεσολάβηση είτε των τοπικών αρχών είτε των δικών τους υπηρεσιών πολιτιστικών σχέσεων ή τουρισμού, και μέσα στο πλαίσιο της εθνικής εκπαίδευσης και των διεθνών σχέσεων, να κάνουν οτιδήποτε μπορούν για να ενθαρρύνουν την αύξηση των επισκέψεων στα μουσεία και των εκθέσεων που διοργανώνονται εκεί.

12.
(α) Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει να παροτρύνουν τα πανεθνικά ή περιφερειακά τουριστικά πρακτορεία να κάνουν ένα από τους κύριους στόχους τους την ενθάρρυνση αυξημένων επισκέψεων σε μουσεία και να αφιερώνουν ένα μέρος των δραστηριοτήτων και των πόρων τους για το σκοπό αυτό.

(β) Τα μουσεία θα πρέπει να κληθούν να κάνουν συχνή χρήση των υπηρεσιών των πρακτορείων αυτών και να τα συνδέουν με τις δικές τους προσπάθειες να διευρύνουν την κοινωνική και πολιτιστική τους επιρροή.

V. Θέση και ρόλος των μουσείων στην κοινότητα

13. Τα μουσεία θα πρέπει να λειτουργούν ως κέντρα της διανόησης και του πολιτισμού των τόπων όπου βρίσκονται. Θα πρέπει λοιπόν να συμβάλλουν στην πνευματική και την πολιτιστική ζωή της κοινότητας, που θα πρέπει με τη σειρά της να έχει την ευκαιρία συμμετοχής στις δραστηριότητες και την εξέλιξη των μουσείων. Αυτό αφορά ιδιαίτερα μουσεία που βρίσκονται σε μικρές πόλεις και χωριά και των οποίων η σημασία συχνά είναι δυσανάλογη με το μέγεθός τους.

14. Θα πρέπει να εγκαθιδρυθούν στενές πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ μουσείων και ομάδων στην κοινότητα, όπως οι επαγγελματικές οργανώσεις, τα συνδικάτα και οι κοινωνικές υπηρεσίες σε βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις.

15. Η συνεργασία μεταξύ μουσείων και ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών και επιχειρήσεων πρέπει να εγκατασταθεί ή να βελτιωθεί έτσι ώστε τα μουσειακά εκθέματα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της σχολικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων με τις μεγαλύτερες προφυλάξεις για την ασφάλειά τους.

16. Η συνεισφορά των μουσείων στη σχολική εκπαίδευση και την εκπαίδευση ενηλίκων πρέπει να αναγνωρίζεται και να ενθαρρύνεται. Επιπροσθέτως θα πρέπει να συστηματοποιηθεί με τη δημιουργία καταλλήλων οργάνων υπεύθυνων για την εγκαθίδρυση επίσημων και τακτικών συνδέσεων μεταξύ τοπικών επικεφαλής της εκπαίδευσης και μουσείων, τα οποία, λόγω της φύσης των συλλογών τους, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα σχολεία. Αυτή η συνεργασία μπορεί να πάρει τις ακόλουθες μορφές:

> (α) Κάθε μουσείο μπορεί να έχει στο επιτελείο του ειδικούς στα εκπαιδευτικά για να οργανώνουν, υπό την επίβλεψη του εφόρου, τη χρήση του μουσείου για εκπαιδευτικούς σκοπούς
>
> (β) Τα μουσεία μπορούν να εγκαταστήσουν εκπαιδευτικά τμήματα που θα προσκαλούν σε συνεργασία δασκάλους
>
> (γ) Μικτές επιτροπές εφόρων και δασκάλων μπορούν να συσταθούν σε τοπικό, περιφερειακό ή επαρχιακό επίπεδο για να διασφαλίσουν την βέλτιστη χρήση των μουσείων για εκπαιδευτικούς σκοπούς.
>
> (δ) Όποιο άλλο μέτρο που θα συντόνιζε τις απαιτήσεις της εκπαίδευσης και τα μέσα που διαθέτουν τα μουσεία

17. Τα Κράτη – Μέλη πρέπει να προωθούν (ιδίως με την παροχή νομικών διευκολύνσεων) την ίδρυση και την ανάπτυξη ενώσεων φίλων των μουσείων ή παρομοίων ενώσεων ικανών να δώσουν ηθική και υλική υποστήριξη στα μουσεία. Στις ενώσεις αυτές θα πρέπει να χορηγούνται τέτοιες εξουσίες και προνόμια όπως απαιτείται για να εκπληρώσουν τον σκοπό τους.

18. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη μουσειακών λεσχών για να προτρέπουν τους νέους να συμμετέχουν στις διάφορες δραστηριότητες των μουσείων.

Το ανωτέρω είναι το γνήσιο κείμενο της Σύστασης, δεόντως υιοθετημένο από τη Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κατά την Ενδέκατη Σύνοδό του, που έγινε στο Παρίσι και κηρύχθηκε λήξασα στις 15 Δεκεμβρίου 1960.

3. Σύσταση σχετικά με την προστασία και τον σύγχρονο ρόλο των ιστορικών περιοχών

26 Νοεμβρίου 1976

Η Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών που συγκλήθηκε στο Ναϊρόμπι από τις 26 Οκτωβρίου ως τις 30 Νοεμβρίου 1976, στην δέκατη ένατη σύνοδό της,

Εκτιμώντας ότι οι ιστορικές περιοχές είναι μέρος του καθημερινού περιβάλλοντος των ανθρώπων παντού, ότι αντιπροσωπεύουν τη ζωντανή παρουσία του παρελθόντος που τους διαμόρφωσε, ότι παρέχουν την ποικιλία στο υπόβαθρο της ζωής που χρειάζεται για να συνδυαστεί με την ανομοιότητα της κοινωνίας, και ότι πράττοντας έτσι οι άνθρωποι κερδίζουν σε αξία και αποκτούν μια πρόσθετη ανθρώπινη διάσταση.

Εκτιμώντας ότι οι ιστορικές περιοχές προσφέρουν διαμέσου των αιώνων το πιο απτό πειστήριο του πλούτου και της ποικιλίας των πολιτιστικών, θρησκευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων και ότι η προστασία τους και η ένταξή τους στη ζωή της σύγχρονης κοινωνίας είναι βασικός παράγοντας του σχεδιασμού των πόλεων και της ανάπτυξης της υπαίθρου,

Εκτιμώντας ότι, εν όψει των κινδύνων της στερεοτυπίας και της αποπροσωποποίησης, αυτή η ζωντανή μαρτυρία περασμένων εποχών είναι ζωτικής σημασίας για την ανθρωπότητα και για τους λαούς που βρίσκουν σ' αυτή τόσο την έκφραση του τρόπου ζωής τους όσο και έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της ταυτότητάς τους,

Σημειώνοντας ότι παντού στον κόσμο, με το πρόσχημα της εξάπλωσης ή του εκμοντερνισμού, κατεδαφίσεις που αγνοούν τι κατεδαφίζουν και παράλογα και ακατάλληλα έργα ανακατασκευής προξενούν σοβαρή ζημιά σ' αυτή την ιστορική κληρονομιά,

Εκτιμώντας ότι οι ιστορικές περιοχές είναι ακίνητη κληρονομιά της οποίας η καταστροφή μπορεί συχνά να οδηγήσει σε κοινωνική αναταραχή, ακόμα και αν δεν οδηγεί σε οικονομική απώλεια,

Εκτιμώντας ότι αυτή η κατάσταση συνεπάγεται ευθύνες για κάθε πολίτη και δημιουργεί στις δημόσιες αρχές υποχρεώσεις που δεν μπορούν να εκπληρώσουν μόνες τους,

Εκτιμώντας ότι για να σωθούν αυτά τα αναντικατάστατα αποκτήματα από τους κινδύνους επιδείνωσης της κατάστασής τους ή ακόμα και την ολοκληρωτική καταστροφή στους οποίους έτσι εκτίθενται, κάθε Κράτος έχει την ευθύνη να υιοθετήσει, με τη διαδικασία του επείγοντος, αναλυτικές και ενεργητικές πολιτικές για την προστασία και την αναζωογόνηση των ιστορικών περιοχών και του περιβάλλοντός τους, ως μέρους του εθνικού, περιφερειακού ή τοπικού σχεδιασμού,

Σημειώνοντας την απουσία, σε πολλές περιπτώσεις, μιας αποτελεσματικής και αρκετά ευλύγιστης νομοθεσίας σχετικά με την αρχιτεκτονική κληρονομιά και τη διασύνδεσή της με τον σχεδιασμό πόλεων, επικρατειών, περιφερειών ή τόπων,

Σημειώνοντας ότι η Γενική Συνέλευση έχει ήδη εγκρίνει διεθνή επίσημα έγγραφα για την προστασία της πολιτιστικής και της φυσικής κληρονομιάς, όπως τη Σύσταση για τις Διεθνείς Αρχές που εφαρμόζονται σε Αρχαιολογικές Ανασκαφές (1956), τη Σύσταση σχετικά με την Ομορφιά και τον Χαρακτήρα Τοπίων και Τόπων (1962), τη Σύσταση σχετικά με την Διατήρηση Πολιτιστικών Αγαθών απειλούμενων από δημόσια ή ιδιωτικά έργα (1968) και τη Σύσταση σχετικά με την Προστασία, σε εθνικό επίπεδο, της Πολιτιστικής και της Φυσικής Κληρονομιάς (1972),

Επιθυμώντας να συμπληρώσει και να επεκτείνει την εφαρμογή των προτύπων και των αρχών που ετέθησαν με αυτά τα διεθνή επίσημα έγγραφα,

Έχοντας υπόψη προτάσεις σχετικές με την προστασία και τον σύγχρονο ρόλο των ιστορικών περιοχών, θέμα που εμφανίζεται στην ημερησία διάταξη της συνόδου με αριθμό 27,

Έχοντας αποφασίσει κατά τη δέκατη όγδοη σύνοδο ότι το θέμα αυτό θα πάρει τη μορφή Σύστασης προς τα Κράτη – Μέλη,

Εγκρίνει, στις 26 Νοεμβρίου 1976, την παρούσα Σύσταση

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να εφαρμόζουν τους παραπάνω όρους, υιοθετώντας με τη μορφή εθνικής νομοθεσίας ή με άλλη μορφή, μέτρα με σκοπό να δώσουν αποτέλεσμα στις αρχές και τα πρότυπα που ετέθησαν με αυτή τη Σύσταση στα εδάφη της δικαιοδοσίας τους.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να αναφέρουν προς αυτή, σε ημερομηνίες και με τη μορφή που αυτή καθορίζει, τις ενέργειες που αυτά αναλαμβάνουν σχετικά με την παρούσα Σύσταση.

1. Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης :

(α) «***Ιστορικές και αρχιτεκτονικές (περιλαμβανομένων και των λαϊκών) περιοχές***» θα δεχόμαστε ότι σημαίνει κάθε ομάδα κτιρίων, κατασκευών και ανοικτών χώρων, περιλαμβανομένων αρχαιολογικών και παλαιοντολογικών θέσεων, που συνιστούν ανθρώπινη κατοίκηση σε αστικό ή αγροτικό περιβάλλον, του οποίου η συνοχή και η αξία, από την αρχαιολογική, την αρχιτεκτονική, την προϊστορική, την ιστορική, την αισθητική ή την κοινωνικοπολιτιστική άποψη, είναι αναγνωρισμένη. Μεταξύ αυτών των «περιοχών» που διαφέρουν πολύ στη φύση τους, είναι δυνατό να κάνουμε τη διάκριση στα παρακάτω ιδιαιτέρως : προϊστορικές θέσεις, ιστορικές πόλεις, παλιές αστικές συνοικίες, χωριά και χωριουδάκια, όπως και ομογενή μνημειακά σύνολα, εννοουμένου ότι κατά κανόνα τα τελευταία πρέπει να διατηρούνται με προσοχή αμετάβλητα.
(β) «*Περιβάλλον*» θα δεχόμαστε ότι σημαίνει τον φυσικό ή ανθρωπογενή καθορισμό που επηρεάζει τον στατικό ή τον δυναμικό τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τις περιοχές αυτές ή που συνδέεται άμεσα με αυτές στο χώρο ή με δεσμούς κοινωνικούς, οικονομικούς ή πολιτιστικούς.
(γ) «*Προστασία*» θα δεχόμαστε ότι σημαίνει την ταύτιση, προστασία, συντήρηση, αποκατάσταση, ανακαίνιση, διατήρηση και αναζωογόνηση ιστορικών ή παραδοσιακών περιοχών και του περιβάλλοντος τους.

2. Γενικές αρχές

2. Οι ιστορικές περιοχές και ο περίγυρός τους πρέπει να θεωρούνται ως στοιχεία που σχηματίζουν μια αναντικατάστατη παγκόσμια κληρονομιά. Οι κυβερνήσεις και οι πολίτες των Κρατών, στα εδάφη των οποίων βρίσκονται πρέπει να θεωρούν υποχρέωσή τους να προστατεύουν την κληρονομιά αυτή και να την ενσωματώνουν στην κοινωνική ζωή των καιρών μας. Οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές πρέπει να είναι υπόλογες για την επίδοσή τους στο καθήκον αυτό προς όφελος όλων των πολιτών και της διεθνούς κοινότητας σύμφωνα με τις συνθήκες κάθε Κράτους – Μέλους όσον αφορά την κατανομή των εξουσιών.

3. Οι ιστορικές περιοχές και ο περίγυρός τους πρέπει να θεωρούνται στην ολότητά τους ένα συνεκτικό σύνολο του οποίου η ισορροπία και η ιδιαίτερη φύση εξαρτώνται από την συγχώνευση των τμημάτων από τα οποία αποτελείται και τα οποία περιλαμβάνουν τόσο ανθρώπινες δραστηριότητες όσο και κτίρια, την οργάνωση του χώρου και τον περίγυρο. Όλα τα βάσιμα στοιχεία, περιλαμβανομένων των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, όσο ταπεινές και αν είναι, έχουν έτσι σημασία σε σχέση με το σύνολο, που δεν πρέπει να παραβλέπεται.

4. Οι ιστορικές περιοχές και ο περίγυρός τους πρέπει να προστατεύονται ενεργά έναντι ζημιών κάθε είδους, ιδιαίτερα αυτών που απορρέουν από ακατάλληλη χρήση, όχι απαραίτητες προσθήκες και αλλαγές σε λάθος κατεύθυνση ή όχι ευαίσθητες, που θα βλάψουν την αυθεντικότητά τους και από ζημιές που οφείλονται σε κάθε μορφή ρύπανσης. Κάθε εργασία αποκατάστασης που αναλαμβάνεται πρέπει να βασίζεται σε επιστημονικές αρχές. Παρομοίως, πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στην αρμονία και το αισθητικό αίσθημα που παράγεται από τη σύνδεση ή την δημιουργία αντίθεσης των διαφόρων τμημάτων που συναποτελούν τις ομάδες κτιρίων και που δίνουν σε κάθε ομάδα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της.

5. Στις συνθήκες της σύγχρονης αστικοποίησης που οδηγεί σε σημαντική αύξηση της κλίμακας και της πυκνότητας των κτιρίων, εκτός από τον κίνδυνο άμεσης καταστροφής

ιστορικών περιοχών, υπάρχει και ο πραγματικός κίνδυνος να καταστραφεί το περιβάλλον και ο χαρακτήρας ιστορικών περιοχών που γειτνιάζουν με νέες περιοχές που αναπτύσσονται. Αρχιτέκτονες και πολεοδόμοι πρέπει να προσέχουν να διασφαλίζουν ότι οι απόψεις από και προς τα μνημεία και τοις ιστορικές περιοχές δεν βλάπτονται και ότι οι ιστορικές περιοχές εντάσσονται αρμονικά στη σύγχρονη ζωή.

6. Σε καιρούς που υπάρχει ο κίνδυνος από την αυξανόμενη καθολικότητα των τεχνικών οικοδόμησης και των αρχιτεκτονικών μορφών που μπορεί να δημιουργήσουν ένα ομοιόμορφο περιβάλλον σε ολόκληρο τον κόσμο, η διατήρηση ιστορικών περιοχών μπορεί να συμβάλλει με εξέχοντα τρόπο στη συντήρηση και την ανάπτυξη των πολιτιστικών και κοινωνικών αξιών κάθε έθνους. Αυτό μπορεί να συνεισφέρει στον αρχιτεκτονικό εμπλουτισμό της πολιτιστικής κληρονομιάς του κόσμου.

III. Εθνική, περιφερειακή και τοπική πολιτική

7. Σε κάθε Κράτος – Μέλος θα πρέπει να σχεδιασθεί μία εθνική, περιφερειακή και τοπική πολιτική, σύμφωνη με τις συνθήκες κάθε Κράτους όσον αφορά την κατανομή των εξουσιών, έτσι ώστε οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές να μπορούν να λάβουν νομικά, τεχνικά, οικονομικά και κοινωνικά μέτρα με σκοπό την προστασία ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους και την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής. Η έτσι διατυπωμένη πολιτική θα πρέπει να επηρεάσει τον σχεδιασμό σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και να παράσχει τις κατευθυντήριες γραμμές για τον αστικό σχεδιασμό και τον σχεδιασμό περιφερειακής και αγροτικής ανάπτυξης σε όλα τα επίπεδα, με τις δραστηριότητες που προκύπτουν από αυτόν να σχηματίζουν ένα ουσιαστικό συστατικό στοιχείο για την διατύπωση στόχων και προγραμμάτων, τον καταμερισμό των ευθυνών και τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων. Η συνεργασία ατόμων και ενώσεων προσώπων ιδιωτικού δικαίου πρέπει να επιδιώκεται για την εφαρμογή της πολιτικής της διασφάλισης.

IV. Μέτρα διασφάλισης

8. Οι ιστορικές περιοχές και ο περίγυρός τους πρέπει να προστατεύονται σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώθηκαν παραπάνω και με τις μεθόδους που εκτίθενται παρακάτω, έχοντας ορίσει τα ειδικότερα μέτρα σε εναρμόνιση με τις νομοθετικές και συνταγματικές αρμοδιότητες και την οργανωτική και οικονομική δομή κάθε Κράτους.

Νομικά και διοικητικά μέτρα

9. Η εφαρμογή μιας συνολικής πολιτικής για την προστασία των ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους πρέπει να βασίζεται σε αρχές που ισχύουν για το σύνολο κάθε χώρας. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει να προσαρμόσουν τις ισχύουσες προβλέψεις ή , όποτε είναι αναγκαίο, να εισαγάγουν νέους νόμους και ρυθμίσεις, ώστε να εξασφαλίσουν την προστασία ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους παίρνοντας υπόψη τις προβλέψεις που περιέχονται στο παρόν και στα επόμενα κεφάλαια. Θα πρέπει να ενθαρρύνουν την προσαρμογή ή την υιοθέτηση περιφερειακών ή επιτόπιων μέτρων για την διασφάλιση αυτής της προστασίας. Νόμοι που αφορούν τον σχεδιασμό πόλεων και περιφερειών και η πολιτική κατασκευής σπιτιών θα πρέπει επίσης να αναθεωρηθούν ώστε να συντονιστούν και να ευθυγραμμιστούν με τους νόμους που αφορούν την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

10. Οι προβλέψεις που εγκαθιστούν ένα σύστημα για την προστασία των ιστορικών περιοχών πρέπει να θέτουν τις γενικές αρχές που σχετίζονται με την καθιέρωση των αναγκαίων σχεδίων και τεκμηρίων και ιδιαίτερα: τις γενικές συνθήκες και περιορισμούς που εφαρμόζονται στις προστατευμένες περιοχές και τον περίγυρό τους, μία δήλωση σχετικά με τα προγράμματα και τις δράσεις που πρέπει να σχεδιασθούν με σκοπό τη συντήρηση και την πρόβλεψη δημοσίων υπηρεσιών, τρέχουσα συντήρηση που πρέπει να εκτελεσθεί και τον ορισμό των υπευθύνων γι’ αυτή, τα πεδία όπου ο πολεοδομικός σχεδιασμός, η εκ νέου

ανάπτυξη και η διαχείριση της αγροτικής γης είναι εφαρμόσιμα, ο ορισμός του οργάνου που είναι υπεύθυνο για να εξουσιοδοτεί κάθε ανακαίνιση, τροποποίηση, νέα κατασκευή ή κατεδάφιση εντός της προστατευμένης περιμέτρου, τα μέσα με τα οποία τα προγράμματα προστασίας θα χρηματοδοτηθούν και θα εκτελεσθούν.

11. Τα σχέδια και τα έγγραφα προστασίας πρέπει να ορίζουν: τις περιοχές και τα αντικείμενα που πρέπει να προστατευθούν, τις ειδικές συνθήκες και περιορισμούς που εφαρμόζονται σε αυτά, τα πρότυπα που πρέπει να τηρηθούν στις εργασίες τρέχουσας συντήρησης, ανακαίνισης και βελτιώσεων, τις γενικές συνθήκες που διέπουν την εγκατάσταση των συστημάτων τροφοδοσίας και των υπηρεσιών που είναι απαραίτητες στην αστική ή την αγροτική ζωή, τις συνθήκες που διέπουν νέες κατασκευές.

12. Οι νόμοι αυτοί θα πρέπει για λόγους αρχής να περιλαμβάνουν όρους που έχουν σχεδιασθεί για να εμποδίσουν κάθε καταστρατήγηση των νόμων σχετικά με την συντήρηση όπως και κάθε κερδοσκοπική άνοδο στις αξίες των ακινήτων μέσα στις προστατευμένες περιοχές που θα μπορούσε να εκθέσει σε κίνδυνο την προστασία και την αναστήλωση που έχει σχεδιασθεί προς συμφέρον της κοινότητας ως συνόλου. Οι όροι αυτοί θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν μέτρα πολεοδομικού σχεδιασμού που προσφέρουν ένα μέσο επηρεασμού των τιμών της προς οικοδόμηση γης, όπως η εγκαθίδρυση σχεδίων ανάπτυξης σε επίπεδο γειτονιάς ή και μικρότερο, η απονομή του δικαιώματος πρώτης αγοράς σε δημόσιο όργανο, υποχρεωτικές αγορές προς όφελος της προστασίας ή της αποκατάστασης , αυτόματη παρέμβαση στην περίπτωση αδυναμίας δράσης από πλευράς ιδιοκτητών. Θα μπορούσαν επίσης να προβλέπουν αποτελεσματικές ποινές, όπως η αναστολή των ενεργειών, η υποχρεωτική αποκατάσταση και/ή ένα πρέπον πρόστιμο.

13. Οι δημόσιες αρχές, όπως και οι ιδιώτες, πρέπει να υποχρεωθούν να συμμορφωθούν με τα μέτρα προστασίας. Εντούτοις, θα πρέπει να παρέχεται και η δυνατότητα προσφυγής εναντίων αυθαιρέτων ή αδίκων αποφάσεων μέσω σχετικού μηχανισμού.

14. Οι προβλέψεις που αφορούν τη δημιουργία δημοσίων και ιδιωτικών οργάνων και αφορούν δημόσια και ιδιωτικά προγράμματα εργασίας πρέπει να προσαρμοστούν στις ρυθμίσεις που διέπουν την προστασία των ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους.

15. Ιδιαίτερα οι προβλέψεις που αφορούν υποβαθμισμένες ιδιοκτησίες και οικοδομικά τετράγωνα ή την κατασκευή επιδοτούμενης κατοικίας πρέπει να σχεδιασθούν ή να συμπληρωθούν έτσι που να ταιριάζουν με την πολιτική προστασίας και να συνεισφέρουν σε αυτή. Το πρόγραμμα των επιχορηγήσεων που καταβάλλονται πρέπει να σχεδιασθεί και να προσαρμοσθεί ανάλογα, ιδιαίτερα με σκοπό να διευκολυνθεί η ανάπτυξη επιδοτούμενης κατοικίας και δημόσιων κατασκευών με την αποκατάσταση παλαιών κτιρίων. Σε κάθε περίπτωση, οι κατεδαφίσεις θα πρέπει να αφορούν μόνο κτίρια χωρίς ιστορική ή αρχιτεκτονική αξία και οι σχετικές επιδοτήσεις πρέπει να ελέγχονται προσεκτικά. Παραπέρα, ένα τμήμα των πιστώσεων που έχουν δεσμευθεί για την κατασκευή επιδοτούμενων κατοικιών πρέπει να προορίζεται για την αποκατάσταση παλαιών κτιρίων.

16. Οι νομικές συνέπειες των μέτρων προστασίας ως προς τα κτίρια και τη γη πρέπει να δημοσιοποιούνται και να καταχωρούνται από αρμόδιο επίσημο όργανο.

17. Με τη σχετική ανοχή για τις συνθήκες που είναι ιδιαίτερες σε κάθε χώρα και τον καταμερισμό ευθυνών μεταξύ των διαφόρων εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, οι ακόλουθες αρχές πρέπει να βρίσκονται στη θεμελίωση των επιχειρήσεων του μηχανισμού προστασίας:

(α) πρέπει να υπάρχει μία αρχή, υπεύθυνη για τη διασφάλιση του συντονισμού όλων όσους αφορά το θέμα, π.χ. εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δημόσιες υπηρεσίες ή ομάδες ιδιωτών,

(β) τα σχέδια προστασίας και τα σχετικά έγγραφα πρέπει να καταρτίζονται, αφού προηγουμένως έχουν εκτελεσθεί όλες οι απαραίτητες προκαταβολικές επιστημονικές μελέτες, από ομάδες πολλών ειδικοτήτων, αποτελούμενες ιδίως από:

- ειδικούς στη συντήρηση και την αποκατάσταση, περιλαμβανομένων ιστορικών της τέχνης, αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων
- κοινωνιολόγους και οικονομολόγους,
- οικολόγους και αρχιτέκτονες τοπίου,
- ειδικούς στη δημόσια υγεία και την κοινωνική μέριμνα,
- και, γενικότερα, όλους τους ειδικούς σε επιστήμες που ενέχονται στην προστασία και την βελτίωση των ιστορικών περιοχών.

(γ) Οι αρχές θα πρέπει να πάρουν το προβάδισμα στη διερεύνηση των απόψεων και την οργάνωση της συμμετοχής του ενδιαφερόμενου κοινού,

(δ) τα σχέδια προστασίας και τα σχετικά έγγραφα πρέπει να τύχουν της αποδοχής των οργάνων που προβλέπει ο νόμος,

(ε) οι δημόσιες αρχές που θα είναι υπεύθυνες για την αποτελεσματικότητα των όρων προστασίας και των ρυθμίσεων σε όλα τα επίπεδα, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό, πρέπει να είναι εφοδιασμένες με το απαραίτητο δυναμικό και να έχουν κατάλληλα τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά μέσα.

Τεχνικά, οικονομικά και κοινωνικά μέτρα

18. Ένας κατάλογος ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους που προστατεύεται πρέπει να καταρτισθεί σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Πρέπει να δείχνει τις προτεραιότητες, έτσι ώστε οι περιορισμένοι πόροι που είναι διαθέσιμοι για την προστασία να κατανέμονται συνετά. Όλα τα μέτρα προστασίας, οποιασδήποτε φύσης, που πρέπει να ληφθούν ως επείγοντα θα λαμβάνονται χωρίς την αναμονή για να προετοιμαστούν τα σχέδια προστασίας και τα σχετικά έγγραφα.

19. Θα πρέπει να γίνει μια επισκόπηση (survey) της περιοχής ως συνόλου, που θα περιλαμβάνει ανάλυση της χωρικής της εξέλιξης. Θα πρέπει να καλύπτει αρχαιολογικά, ιστορικά, αρχιτεκτονικά, τεχνικά και οικονομικά δεδομένα. Θα πρέπει να συνταχθεί ένα αναλυτικό έγγραφο έτσι που να καθορίζεται ποιο κτίριο ή ομάδα κτιρίων θα προστατευτεί με μεγάλη φροντίδα, θα συντηρηθεί υπό ορισμένους όρους ή, σε εντελώς εξαιρετικές και εξονυχιστικά τεκμηριωμένες περιστάσεις, θα καταστραφεί. Αυτό θα έδινε τη δυνατότητα στις αρχές να σταματήσουν οποιαδήποτε εργασία ασυμβίβαστη με την παρούσα σύσταση. Επιπρόσθετα, ένας κατάλογος δημόσιων και ιδιωτικών ανοιχτών χώρων και της βλάστησης σε αυτούς πρέπει να συνταχθεί για τον ίδιο σκοπό.

20. Επιπλέον της αρχιτεκτονικής επισκόπησης είναι απαραίτητες και εξονυχιστικές επιθεωρήσεις των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και τεχνικών δεδομένων και δομών και του ευρύτερου αστικού ή περιφερειακού πλαισίου. Οι μελέτες πρέπει να περιλαμβάνουν, κατά το δυνατόν, δημογραφικά στοιχεία και μια ανάλυση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, τους τρόπους ζωής και τις κοινωνικές σχέσεις, τα προβλήματα σχετικά με την κατοχή της γης, την αστική υποδομή, την κατάσταση του οδικού συστήματος, τα δίκτυα επικοινωνιών και τους αμοιβαίους δεσμούς μεταξύ προστατευομένων περιοχών και των ζωνών που τις περιβάλλουν. Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να αποδίδουν τη μέγιστη σπουδαιότητα στις μελέτες αυτές και να έχουν υπόψη ότι δεν μπορούν να προετοιμαστούν έγκυρα σχέδια προστασίας χωρίς αυτές.

21. Μετά την ολοκλήρωση της ανωτέρω περιγραφόμενης επισκόπησης και πριν καθορισθούν τα σχέδια προστασίας και οι εξειδικεύσεις, πρέπει να υπάρξει για λόγους αρχής μία επιχείρηση προγραμματισμού στην οποία θα λαμβάνονται υπόψη τόσο οι πολεοδομικές, αρχιτεκτονικές, οικονομικές και κοινωνικές εξετάσεις του θέματος όσο και η ικανότητα της

αστικής και αγροτικής κοινωνικής δομής να αφομοιώσουν λειτουργίες που είναι συμβατές με τον ειδικό χαρακτήρα τους. Η επιχείρηση προγραμματισμού πρέπει να στοχεύει στο να φέρει την πυκνότητα κατοίκησης στο επιθυμητό επίπεδο και να υποστηρίζει την εργασία που διεξάγεται σε στάδια όπως και την προσωρινή στέγαση που χρειάζεται όσο αυτή προχωράει, και καταλύματα για τη μόνιμη επανεγκατάσταση των κατοίκων εκείνων που δεν μπορούν να επιστρέψουν στα προηγούμενα καταλύματά τους. Αυτή η επιχείρηση προγραμματισμού πρέπει να αναληφθεί με την στενότερη δυνατή συμμετοχή των κοινοτήτων και ομάδων ανθρώπων που αφορά. Επειδή το κοινωνικό, οικονομικό και φυσικό πλαίσιο των ιστορικών περιοχών και του περίγυρού τους αναμένεται να αλλάζει με το χρόνο, η επισκόπηση και η ανάλυση πρέπει να είναι μια συνεχιζόμενη διαδικασία. Είναι λοιπόν, σύμφωνα με τα παραπάνω, ουσιαστικό, να αναλαμβάνονται οι προετοιμασίες των σχεδίων προστασίας και η εκτέλεσή τους στη βάση των μελετών που υπάρχουν, παρά να αναβάλλονται ενόσω η διαδικασία του σχεδιασμού τελειοποιείται.

22. Όταν τα σχέδια προστασίας και οι εξειδικεύσεις τους συνταχθούν και εγκριθούν από την αρμόδια δημόσια αρχή, είναι επιθυμητό το να εκτελεσθούν είτε από τους ίδιους τους συντάκτες είτε υπό την εποπτεία τους.

23. Σε ιστορικές περιοχές που έχουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα διαφόρων διακριτών περιόδων η συντήρηση που εκτελείται πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις εμφανίσεις όλων αυτών των περιόδων.

24. Όπου υπάρχουν σχέδια προστασίας, εκεί τα προγράμματα αστικής ανάπτυξης ή καθαρισμού από παράγκες που προβλέπουν την κατεδάφιση κτιρίων χωρίς αρχιτεκτονικό ή ιστορικό ενδιαφέρον και που είναι δομικά πολύ σαθρά για να κρατηθούν , η αφαίρεση επεκτάσεων και προσθέτων ορόφων χωρίς αξία και μερικές φορές ακόμα και η κατεδάφιση πρόσφατων κτιρίων που σπάζουν την ενότητα της περιοχής, μπορούν να εγκριθούν μόνο σύμφωνα με το σχέδιο.

25. Τα προγράμματα αστικής ανάπτυξης ή εξυγίανσης υποβαθμισμένων περιοχών για περιοχές που δεν καλύπτονται από τα σχέδια προστασίας πρέπει να σέβονται τα κτίρια και τα άλλα στοιχεία αρχιτεκτονικής ή ιστορικής αξίας όπως και τα συνοδευτικά τους κτίρια. Εάν τα στοιχεία αυτά είναι πιθανόν να επηρεαστούν αρνητικά από το πρόγραμμα, σχέδια προστασίας, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω, πρέπει να σχεδιασθούν πριν από την κατεδάφιση.

26. Η συνεχής επιτήρηση είναι απαραίτητη για να εξασφαλίσει ότι οι ενέργειες αυτές δεν θα οδηγήσουν σε υπερβολικά κέρδη ούτε θα υπηρετήσουν άλλους σκοπούς, αντίθετους με τους αντικειμενικούς στόχους του σχεδίου.

27. Τα συνήθη πρότυπα ασφαλείας που εφαρμόζονται σε πυρκαγιές και φυσικές καταστροφές πρέπει να τηρούνται και σε κάθε πρόγραμμα αστικής ανάπτυξης ή εξυγίανσης υποβαθμισμένων περιοχών που επηρεάζει μια ιστορική περιοχή, δεδομένου ότι αυτό συμβαδίζει με τα κριτήρια που εφαρμόζονται για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Εάν παρουσιαστεί σύγκρουση, πρέπει να αναζητηθούν ειδικές λύσεις, με τη συνεργασία όλων των ενεχομένων υπηρεσιών, έτσι ώστε να παρασχεθεί η ύψιστη ασφάλεια χωρίς να βλάπτεται η πολιτιστική κληρονομιά.

28. Ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να δοθεί στις ρυθμίσεις και τον έλεγχο πάνω στα νέα κτίρια έτσι που να εξασφαλίζεται ότι η αρχιτεκτονική τους εναρμονίζεται στην οργάνωση του χώρου και την διάταξη των ομάδων ιστορικών κτιρίων. Για τον σκοπό αυτό, μια ανάλυση του αστικού πλαισίου πρέπει να προηγείται κάθε νέας κατασκευής, όχι μόνο για να καθορίσει τον γενικό χαρακτήρα της ομάδας κτιρίων αλλά επίσης για να αναλύσει τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της, π.χ. την αρμονία στα ύψη, στα χρώματα, τα υλικά και τα σχήματα, τις σταθερές ως προς τον τρόπο που κατασκευάζονται οι προσόψεις και οι στέγες, την σχέση μεταξύ του όγκου των κτιρίων και του όγκου του (μεταξύ τους) διαστήματος όπως και τις

κατά μέσο όρο αναλογίες τους και τη θέση τους. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο μέγεθος των οικοπέδων, επειδή υπάρχει ο κίνδυνος κάθε αναδιοργάνωση των οικοπέδων να προκαλέσει αλλαγή στο πλήθος τους που μπορεί να είναι φθοροποιός για την αρμονία του συνόλου.

29. Η απομόνωση ενός μνημείου μέσω της κατεδάφισης του περιγύρου του γενικά δεν πρέπει να επιτρέπεται, όπως και η μετακίνηση μνημείου, εκτός και αν γίνεται σε εξαιρετικές συνθήκες και για αναπόφευκτους λόγους.

30. Οι ιστορικές περιοχές και ο περίγυρός τους πρέπει να προστατεύονται από την παραμόρφωση που προκαλεί η τοποθέτηση στύλων, πυλώνων και καλωδίων ηλεκτρισμού ή τηλεφώνου, κεραιών τηλεόρασης και μεγάλης κλίμακας διαφημιστικών σημάτων. Όπου αυτά ήδη υπάρχουν πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την απομάκρυνσή τους. Οι υπαίθριες αφίσες, οι επιγραφές από νέον και άλλοι τρόποι διαφήμισης, οι εμπορικές ταμπέλες, τα οδοστρώματα και η επίπλωση πρέπει να σχεδιάζονται με τη μεγαλύτερη προσοχή και να ελέγχονται ώστε να ταιριάζουν αρμονικά στο σύνολο. Πρέπει να γίνουν ιδιαίτερες προσπάθειες για να προληφθεί κάθε μορφή βανδαλισμού.

31. Τα Κράτη – Μέλη και οι ενδιαφερόμενες ομάδες πρέπει να προστατεύουν τις ιστορικές περιοχές και τον περίγυρό τους από την αυξανόμενη σοβαρή περιβαλλοντική ζημιά που προξενούν ορισμένες τεχνολογικές εξελίξεις –ιδιαίτερα διάφορες μορφές ρύπανσης- απαγορεύοντας τις βλαπτικές βιομηχανίες σε γειτνίαση με τις περιοχές αυτές και λαμβάνοντας προληπτικά μέτρα για να αντιμετωπίσουν τα καταστροφικά αποτελέσματα του θορύβου, των κραδασμών και των παλμικών δονήσεων που προξενούν τα μηχανήματα και τα οχήματα. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί πρόνοια για μέτρα που αντιμετωπίζουν τη βλάβη που προκύπτει από την υπερεκμετάλλευση του τουρισμού.

32. Τα Κράτη – Μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν τις τοπικές αρχές και να τις βοηθήσουν στην αναζήτηση λύσεων για την υπάρχουσα αντίθεση, στα περισσότερα από τα ιστορικά σύνολα, μεταξύ της κυκλοφορίας των οχημάτων από τη μία πλευρά και την κλίμακα των κτιρίων και την αρχιτεκτονική τους ποιότητα από την άλλη. Για να λυθεί η διαμάχη και να ενισχυθεί η κυκλοφορία των πεζών, πρέπει να δοθεί φροντίδα και προσοχή στη χωροθέτηση και την πρόσβαση σε περιφερειακά, ακόμα και σε κεντρικά, πάρκινγκ αυτοκινήτων και συστήματα κατεύθυνσης της κυκλοφορίας που θα διευκολύνουν την κίνηση των πεζών, την πρόσβαση στις υπηρεσίες και τη δημόσια μεταφορά. Πολλές επιχειρήσεις αποκατάστασης, όπως η τοποθέτηση υπόγειων ηλεκτρικών και άλλων καλωδίων, που θα ήταν πολύ ακριβή αν γινόταν ξεχωριστά, θα μπορεί να συντονιστεί εύκολα και οικονομικά με την ανάπτυξη του οδικού συστήματος.

33. Η προστασία και η αποκατάσταση πρέπει να συνοδεύονται από δραστηριότητες αναζωογόνησης. Γι' αυτό θα ήταν ουσιαστικό να διατηρηθούν υπάρχουσες λειτουργίες, ιδιαίτερα εμπορικές και βιοτεχνικές, και να εγκατασταθούν καινούργιες, οι οποίες, για να είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμες πρέπει να είναι συμβατές με τον οικονομικό και κοινωνικό περίγυρο της πόλης, της περιοχής ή της χώρας όπου εισάγονται. Το κόστος των ενεργειών προστασίας πρέπει να αποτιμάται όχι μόνο με όρους πολιτιστικής αξίας των κτιρίων αλλά επίσης και σε σχέση με την αξία που αποκτούν μέσω της χρήσης που γίνεται. Τα κοινωνικά προβλήματα της προστασίας δεν μπορεί να ιδωθούν ορθά εάν δεν γίνεται αναφορά και στις δύο αυτές κλίμακες αξιών. Οι λειτουργίες αυτές πρέπει να ικανοποιούν τις κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές ανάγκες των κατοίκων χωρίς να προξενούν βλάβη στην ιδιαίτερη φύση της περιοχής που αφορούν. Μια πολιτική πολιτιστικής αναζωογόνησης θα πρέπει να κάνει τις ιστορικές περιοχές κέντρα πολιτιστικών δραστηριοτήτων και να τους δίνει κεντρικό ρόλο στην πολιτιστική ανάπτυξη των κοινοτήτων που βρίσκονται γύρω τους.

34. Σε αγροτικές περιοχές θα πρέπει όλα τα έργα που προκαλούν ενοχλήσεις και όλες οι αλλαγές των οικονομικών και κοινωνικών δομών να ελέγχονται με προσοχή έτσι ώστε να

διατηρηθεί η ακεραιότητα των ιστορικών αγροτικών κοινοτήτων μέσα στο φυσικό τους περιβάλλον.

35. Οι επιχειρήσεις προστασίας πρέπει να συνδυάζουν τη συνεισφορά των δημοσίων αρχών με τη συνεισφορά μεμονωμένων ή συλλογικών ιδιοκτητών και των κατοίκων ή των χρηστών, χωριστά ή από κοινού, οι οποίοι πρέπει να ενθαρρύνονται για να υποβάλλουν προτάσεις και γενικά να παίζουν ενεργό ρόλο. Η σταθερή συνεργασία μεταξύ της κοινότητας και του υποκειμένου πρέπει να εγκαθίσταται σε όλα τα επίπεδα, ιδιαίτερα διαμέσου μεθόδων, όπως «πληροφορία προσαρμοσμένη στον τύπο προσώπων που αφορά», «επισκοπήσεις προσαρμοσμένες στα πρόσωπα που ερωτούνται», «σύσταση συμβουλευτικών ομάδων προσκολλημένων σε συνεργεία σχεδιασμού», «αντιπροσώπευση ιδιοκτητών, κατοίκων και χρηστών με συμβουλευτική λειτουργία σε όργανα υπεύθυνα για τη λήψη αποφάσεων, τη διαχείριση και την οργάνωση επιχειρήσεων που συνδέονται με σχέδια προστασίας» ή τη δημιουργία σωματείων δημόσιου χαρακτήρα για να παίξουν ένα ρόλο στην εφαρμογή του σχεδίου.

36. Ο σχηματισμός εθελοντικών ομάδων συντήρησης και μη κερδοσκοπικών ενώσεων και η θέσπιση τιμητικών ή οικονομικών ανταμοιβών πρέπει να ενθαρρύνεται, ώστε η ιδιαίτερα αξιέπαινη εργασία σε όλες τις πτυχές της προστασίας να μπορεί να αναγνωρίζεται.

37. Η διαθεσιμότητα των αναγκαίων κονδυλίων για το επίπεδο των δημοσίων επενδύσεων που προβλέπονται στα σχέδια προστασίας των ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους πρέπει να εξασφαλίζεται με την περίληψη κατάλληλων κατανομών στους προϋπολογισμούς των κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών. Όλα αυτά τα κονδύλια θα πρέπει να έχουν κεντρική διαχείριση από δημόσια, ιδιωτικά ή ημι-δημόσια όργανα που τους έχει ανατεθεί ο συντονισμός όλων των μορφών οικονομικής βοήθειας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και η διοχέτευσή τους σύμφωνα με ένα γενικό πρόγραμμα δράσης.

38. Η δημόσια αρωγή με τις μορφές που περιγράφονται παρακάτω πρέπει να βασίζεται στην αρχή του συνυπολογισμού του «επιπλέον κόστους», όποτε αυτό είναι αρμοστό και απαραίτητο, για τα μέτρα που παίρνουν οι αρχές αναφορικά με την αποκατάσταση, δηλαδή το επιπλέον κόστος που επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη σε σύγκριση με τη νέα αξία της αγοράς ή ενοικίασης του κτιρίου.

39. Γενικά, τα δημόσια κονδύλια πρέπει να χρησιμοποιούνται πρωταρχικά για τη συντήρηση υπαρχόντων κτιρίων, περιλαμβάνοντας ιδιαίτερα τα κτίρια κατοικιών με χαμηλό ενοίκιο και δεν πρέπει να διατίθενται για την κατασκευή νέων κτιρίων, εκτός εάν αυτά δεν ζημιώνουν τη χρήση και τις λειτουργίες υπαρχόντων κτιρίων.

40. Επιδοτήσεις, χορηγίες, δάνεια με ευνοϊκές δόσεις ή εκπτώσεις φόρων πρέπει να γίνονται προσιτά σε ιδιώτες ιδιοκτήτες και χρήστες που εκτελούν εργασίες που προβλέπονται από τα σχέδια προστασίας και σε συμφωνία με τα πρότυπα που έχουν τεθεί στα σχέδια αυτά. Αυτές οι εκπτώσεις φόρων, επιδοτήσεις και δάνεια πρέπει να απευθύνονται πρώτα και κυρίως σε ομάδες ιδιοκτητών ή χρηστών εν λειτουργία καταλυμάτων και εμπορικής ιδιοκτησίας, επειδή οι κοινοπραξίες είναι οικονομικότερες από τη μεμονωμένη δράση. Οι οικονομικές παραχωρήσεις που δίνονται σε ιδιώτες ιδιοκτήτες και χρήστες, πρέπει, όποτε είναι πρόσφορο, να εξαρτώνται από συνθήκες που απαιτούν την τήρηση ορισμένων όρων που έχουν τεθεί προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος και διασφαλίζουν την ακεραιότητα των κτιρίων, όπως να επιτρέπουν την επίσκεψη των κτιρίων και την πρόσβαση σε πάρκα, κήπους ή άλλους τόπους, τη λήψη φωτογραφιών κλπ.

41. Ειδικά κονδύλια πρέπει να κρατηθούν χωριστά στους προϋπολογισμούς δημοσίων και ιδιωτικών οργάνων για την προστασία ομάδων ιστορικών κτιρίων που κινδυνεύουν από δημόσια έργα μεγάλης κλίμακας και από την ρύπανση. Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει επίσης να παρακρατήσουν ειδικά κονδύλια για την επιδιόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές.

42. Επιπρόσθετα, όλες οι κυβερνητικές υπηρεσίες και αντιπροσωπείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δημοσίων έργων πρέπει να διευθετήσουν τα προγράμματα και τον προϋπολογισμό τους έτσι που να συνεισφέρουν στην αποκατάσταση ομάδων ιστορικών κτιρίων χρηματοδοτώντας εργασίες που συνάδουν τόσο με τους στόχους τους όσο και με τους στόχους του σχεδίου προστασίας.

43. Για να αυξήσουν τους οικονομικούς πόρους που τους είναι προσιτοί, τα Κράτη – Μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν τη σύσταση δημοσίων και/ή ιδιωτικών χρηματοδοτικών φορέων για την προστασία ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους. Οι φορείς αυτοί πρέπει να έχουν εταιρική υπόσταση και την εξουσιοδότηση να δέχονται δωρεές από μεμονωμένα πρόσωπα, ιδρύματα και βιομηχανικά και εμπορικά συγκροτήματα. Στους δωρητές μπορούν να χορηγηθούν ειδικές φοροαπαλλαγές.

44. Η χρηματοδότηση έργων κάθε είδους που εκτελούνται για την προστασία ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους με τη σύσταση εταιριών δανείων θα πρέπει να διευκολύνεται από δημόσιους οργανισμούς και ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα που θα είχαν την ευθύνη παροχής δανείων σε ιδιοκτήτες με μειωμένες δόσεις τόκων και αποπληρωμή κατανεμημένη σε μακρά χρονική περίοδο.

45. Τα Κράτη – Μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα κυβερνητικά κλιμάκια θα πρέπει να διευκολύνουν τη δημιουργία μη κερδοσκοπικών ενώσεων υπεύθυνων για την αγορά και, όταν είναι πρόσφορο μετά την αποκατάσταση, την πώληση κτιρίων με τη χρήση αναπληρουμένων κονδυλίων που έχουν σχηματισθεί για τον ειδικό σκοπό να επιτρέψουν σε ιδιοκτήτες ιστορικών κτιρίων που επιθυμούν να τα προστατεύσουν και να διατηρήσουν το χαρακτήρα τους, να συνεχίσουν να κατοικούν εκεί.

46. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό τα μέτρα προστασίας να μην οδηγήσουν σε ρήξη του κοινωνικού ιστού. Για να αποφευχθεί η ταλαιπωρία των ενδεέστερων κατοίκων, σα συνέπεια της υποχρέωσης να μετακινηθούν από κτίρια ή ομάδες κτιρίων που έχουν σειρά για ανακαίνιση, μια αποζημίωση για τις αυξήσεις του ενοικίου θα τους επέτρεπε να διατηρήσουν τα σπίτια τους, τις εμπορικές εγκαταστάσεις ή τα εργαστήρια και τους παραδοσιακούς τρόπους ζωής και απασχόλησης, ιδιαίτερα αγροτικές χειροτεχνίες, γεωργική καλλιέργεια μικρής κλίμακας, ψάρεμα κλπ. Αυτή η αποζημίωση, που μπορεί να συνδέεται με το εισόδημα, θα βοηθούσε τους ενεχόμενους να πληρώσουν τα υψηλότερα ενοίκια που προκύπτουν από τα εκτελεσθέντα έργα.

V. Έρευνα, εκπαίδευση και πληροφόρηση

47. Για να ανεβεί το επίπεδο της εργασίας των ειδικευμένων εργατών και χειροτεχνών που απαιτούνται και για να ενθαρρυνθεί το σύνολο του πληθυσμού να αντιληφθεί την ανάγκη προστασίας και να πάρει μέρος σ' αυτή, τα Κράτη – Μέλη πρέπει να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα, σύμφωνα με τη νομική και την συνταγματική τους αρμοδιότητα:

48. Τα Κράτη – Μέλη και οι ενδιαφερόμενες ομάδες πρέπει να ενθαρρύνουν τη συστηματική μελέτη και την έρευνα σε: πολεοδομικές πλευρές των ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους, διασυνδέσεις μεταξύ προστασίας και σχεδιασμού σε όλα τα επίπεδα, μεθόδους συντήρησης εφαρμόσιμες σε ιστορικές περιοχές, τροποποιήσεις υλικών, εφαρμογή μοντέρνων τεχνικών στο έργο της συντήρησης, τεχνικές χειροτεχνίας απαραίτητες για την προστασία.
49. Ειδική εκπαίδευση, σχετική με τα παραπάνω ζητήματα και περιλαμβάνουσα περιόδους πρακτικής εφαρμογής, πρέπει να εισαχθεί και να αναπτυχθεί. Επιπρόσθετα, είναι ουσιώδες να ενθαρρυνθεί η πρακτική εξάσκηση εκπαιδευμένων εργατών και μαστόρων που ειδικεύονται στην προστασία ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους, περιλαμβανομένων και των ανοικτών χώρων που τους περιβάλλουν. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να δοθεί ώθηση και στις ίδιες τις χειροτεχνίες, που εκτίθενται σε κίνδυνο από τις διαδικασίες εκβιομηχάνισης. Επιθυμητή είναι η συνεργασία των ενεχομένων ιδρυμάτων σε

αυτό το θέμα με ειδικευμένα διεθνή κέντρα όπως το Κέντρο για την Μελέτη και την Αποκατάσταση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη Ρώμη, Το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τόπων (ICOMOS) και το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων (ICOM).

50. Η εκπαίδευση του διοικητικού προσωπικού για τις ανάγκες της τοπικής ανάπτυξης στον τομέα της προστασίας ιστορικών περιοχών πρέπει να χρηματοδοτείται, όπου αυτό είναι εφαρμόσιμο και αναγκαίο και να κατευθύνεται από τις κατάλληλες αρχές βάσει μακροχρόνιου προγράμματος.

51. Η συναίσθηση της ανάγκης για έργο προστασίας πρέπει να υποβοηθείται με εκπαίδευση στο σχολείο, εκτός σχολείου και στο πανεπιστήμιο και με τη χρήση μέσων ενημέρωσης όπως τα βιβλία, ο τύπος, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, ο κινηματογράφος και οι περιοδεύουσες εκθέσεις. Σαφής και περιεκτική πληροφόρηση πρέπει να παρέχεται ως προς τα πλεονεκτήματα – όχι μόνο αισθητικά αλλά και κοινωνικά και οικονομικά- που αποκομίζονται από μια καλά ενορχηστρωμένη πολιτική για την προστασία των ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους. Τέτοια πληροφόρηση πρέπει να κυκλοφορεί ευρέως μεταξύ των εξειδικευμένων ιδιωτικών και δημοσίων οργάνων και του κοινού, έτσι ώστε να γνωρίζουν πώς και γιατί το περιβάλλον τους μπορεί να βελτιωθεί με αυτό τον τρόπο.

52.Η μελέτη των ιστορικών περιοχών πρέπει να περιλαμβάνεται στην εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα, ιδιαίτερα στη διδασκαλία της ιστορίας, έτσι ώστε να εμφυσήσει στα πνεύματα των νέων την κατανόηση και τον σεβασμό για τα δημιουργήματα του παρελθόντος και να δείξει το ρόλο της κληρονομιάς αυτής στη σύγχρονη ζωή. Εκπαίδευση τέτοιου είδους πρέπει να κάνει ευρεία χρήση οπτικοακουστικών μέσων και επισκέψεων σε ομάδες ιστορικών κτιρίων.

53. Επιμορφωτικά μαθήματα για δασκάλους και ξεναγούς και η εξάσκηση των εκπαιδευτών πρέπει να διευκολύνονται, έτσι ώστε να βοηθούν ομάδες νέων και ενηλίκων που επιθυμούν να μάθουν σχετικά με ιστορικές περιοχές.

VI. Διεθνής συνεργασία

54. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται σχετικά με την προστασία ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους, αναζητώντας τη βοήθεια, αν αυτό φαίνεται επιθυμητό, διεθνών οργανισμών, τόσο διακυβερνητικών όσο και μη-κυβερνητικών, ιδιαίτερα του Κέντρου Τεκμηρίωσης UNESCO – ICOM – ICOMOS. Μια τέτοια πολυμερής ή διμερής συνεργασία πρέπει να συντονίζεται προσεκτικά και να παίρνει τη μορφή μέτρων όπως τα παρακάτω:

(α) Ανταλλαγή πληροφοριών σε όλες τις μορφές και τεχνικών δημοσιεύσεων.
(β) Οργάνωση σεμιναρίων και συγκεντρώσεων εργασίας σε συγκεκριμένα θέματα.
(γ) Παροχή υποτροφιών για μελέτη και ταξίδια και αποστολή επιστημονικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, όπως και εξοπλισμού.
(δ) Κοινή δράση για την καταπολέμηση της ρύπανσης κάθε είδους
(ε) Εφαρμογή μεγάλης κλίμακας σχεδίων για τη συντήρηση, την ανακαίνιση και την αποκατάσταση ιστορικών περιοχών και δημοσίευση της εμπειρίας που αποκτήθηκε. Σε μεθοριακές περιοχές όπου το χρέος της ανάπτυξης και της προστασίας ιστορικών περιοχών και του περιγύρου τους εμφανίζει προβλήματα που επιδρούν από κοινού στα Κράτη – Μέλη και των δύο πλευρών της μεθορίου, αυτά θα πρέπει να συντονίζουν τις πολιτικές και τις δραστηριότητές τους για να διασφαλίσουν ότι η πολιτιστική κληρονομιά χρησιμοποιείται και προστατεύεται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
(στ) Αμοιβαία βοήθεια μεταξύ γειτονικών χωρών για τη διατήρηση περιοχών κοινού ενδιαφέροντος, χαρακτηριστικών της ιστορικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της περιφέρειας.

55. Σύμφωνα με το πνεύμα και τις αρχές της παρούσας Σύστασης, ένα Κράτος – Μέλος δεν πρέπει να κάνει καμία ενέργεια για να κατεδαφίσει ή να αλλάξει τον χαρακτήρα των ιστορικών συνοικιών, πόλεων και τόπων που βρίσκονται σε εδάφη που αυτό καταλαμβάνει.

Το ανωτέρω είναι το γνήσιο κείμενο της Σύστασης, δεόντως υιοθετημένο από τη Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κατά την Δέκατη Ένατη Σύνοδό του, που έγινε στο Ναϊρόμπι και κηρύχθηκε λήξασα στις 30 Νοεμβρίου 1976.

4. Σύσταση γιά την προστασία των κινητών πολιτιστικών αγαθών

28 Νοεμβρίου 1978

Η Γενική Συνέλευση του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών που συγκλήθηκε στο Παρίσι από τις 24 Οκτωβρίου ως τις 28 Νοεμβρίου 1978, στην εικοστή σύνοδό της,

Διαπιστώνοντας το μεγάλο ενδιαφέρον για τα πολιτιστικά αγαθά που εκφράζεται σε όλο τον κόσμο με τη δημιουργία πολυάριθμων μουσείων και παρόμοιων ιδρυμάτων, τον αυξανόμενο αριθμό των εκθέσεων , τη σταθερά επαυξανόμενη προσέλευση επισκεπτών σε συλλογές, μνημεία και αρχαιολογικούς τόπους και την αύξηση των πολιτιστικών ανταλλαγών.
Εκτιμώντας ότι αυτό είναι μια πολύ θετική εξέλιξη που πρέπει να τύχει ενθάρρυνσης, ιδιαίτερα με την εφαρμογή των μέτρων που υποστηρίχθηκαν με την Σύσταση που αφορά τη διεθνή ανταλλαγή πολιτιστικών αγαθών και εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση στη δέκατη ένατη συνεδρία της το 1976.
Εκτιμώντας ότι η αυξανόμενη επιθυμία του κοινού να γνωρίσει και να εκτιμήσει τον πλούτο της πολιτιστικής κληρονομιάς, οποιασδήποτε προέλευσης, έχει εντούτοις οδηγήσει σε αύξηση των κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται τα πολιτιστικά αγαθά, λόγω της ιδιαίτερα εύκολης πρόσβασης ή ανεπαρκούς προστασίας, τους κινδύνους που εμπεριέχει η μεταφορά και την υποτροπή, σε μερικές χώρες, των παράνομων ανασκαφών, κλοπών, της παράνομης διακίνησης και πράξεων βανδαλισμού.
Διαπιστώνοντας ότι εξαιτίας της επιδείνωσης των κινδύνων, αλλά επίσης ως συνέπεια της αύξησης της αγοραστικής αξίας των πολιτιστικών αντικειμένων, το κόστος της περιεκτικής ασφάλισης σε χώρες όπου δεν υπάρχει ικανοποιητικό σύστημα κυβερνητικών εγγυήσεων είναι πέρα από τις δυνατότητες των περισσότερων μουσείων και είναι ουσιαστικό εμπόδιο στη διοργάνωση διεθνών εκθέσεων και άλλες ανταλλαγές μεταξύ διαφορετικών χωρών.
Εκτιμώντας ότι τα κινητά πολιτιστικά αγαθά αντιπροσωπεύουν τις διαφορετικές μορφές πολιτισμών, τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας και γι' αυτό κάθε Κράτος είναι ηθικά υπεύθυνο προς το σύνολο της διεθνούς κοινότητας για την διασφάλισή τους.
Εκτιμώντας ότι τα Κράτη θα πρέπει συνακόλουθα να ενδυναμώσουν και να πραγματώσουν γενικότερα μέτρα για την πρόληψη και την διαχείριση των κινδύνων, όπως και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία των κινητών πολιτιστικών αγαθών και ταυτόχρονα να μειώσουν το κόστος της κάλυψης των κινδύνων που προέκυψαν
Επιθυμώντας να συμπληρώσει και να επεκτείνει το φάσμα των προτύπων και των αρχών που τέθηκαν σχετικά από τη Γενική Συνέλευση, ιδιαίτερα στη Σύμβαση για την Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης (1954), τη Σύσταση για τις Διεθνείς Αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται σε Αρχαιολογικές Ανασκαφές (1956), τη Σύσταση για τα πιο αποτελεσματικά μέσα ώστε τα μουσεία να γίνουν προσβάσιμα στον καθένα (1960), τη Σύσταση για τα μέσα απαγόρευσης και πρόληψης της παράνομης εξαγωγής, εισαγωγής και μεταβίβασης ιδιοκτησίας επί πολιτιστικών αγαθών (1964), τη Σύμβαση για τα μέσα απαγόρευσης και πρόληψης της παράνομης εξαγωγής, εισαγωγής και μεταβίβασης ιδιοκτησίας επί πολιτιστικών αγαθών (1970), τη Σύσταση που αφορά την προστασία σε εθνικό επίπεδο της πολιτιστικής και της από τον φυσικό κόσμο κληρονομιάς (1972), τη Σύμβαση που αφορά την προστασία της πολιτιστικής και της από τον φυσικό κόσμο κληρονομιάς (1972) και την Σύσταση που αφορά τη διεθνή ανταλλαγή πολιτιστικών αγαθών (1976),

Έχοντας υπόψη προτάσεις που αφορούν την προστασία κινητών πολιτιστικών αγαθών,
Έχοντας αποφασίσει στη δέκατη ένατη σύνοδο, ότι το ζήτημα αυτό θα πάρει τη μορφή Σύστασης προς τα Κράτη – Μέλη,

Εγκρίνει, σήμερα, στις 28 Νοεμβρίου 1978, την παρούσα Σύσταση.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να εφαρμόζουν τις παρακάτω διατάξεις παίρνοντας οποιαδήποτε νομοθετικά ή άλλα μέτρα χρειάζονται, σύμφωνα με το συνταγματικό σύστημα ή την πρακτική κάθε Κράτους, για να ενεργοποιήσουν μέσα στην αντίστοιχη περιφέρειά τους τις αρχές και τα πρότυπα που διατυπώνονται με την παρούσα Σύσταση.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να θέσουν την παρούσα Σύσταση στην προσοχή των αρμοδίων αρχών και σωμάτων.

Η Γενική Συνέλευση συνιστά στα Κράτη – Μέλη να της υποβάλλουν, σε τακτές ημερομηνίες και σε μορφή που θα αποφασισθεί από τη Συνέλευση, αναφορές σχετικές με τη δράση τους σε εφαρμογή της παρούσας Σύστασης.

Ι. ΟΡΙΣΜΟΙ

1. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης :

(α) «***κινητά πολιτιστικά αγαθά***» θα εννοούνται όλα τα κινητά αντικείμενα που είναι έκφραση και μαρτυρία ανθρώπινης δημιουργίας ή της εξέλιξης της φύσης και έχουν αρχαιολογική, ιστορική, καλλιτεχνική, επιστημονική ή τεχνική αξία και ενδιαφέρον, περιλαμβανομένων ειδών στις ακόλουθες κατηγορίες :

(1) τα προϊόντα των αρχαιολογικών εξερευνήσεων και ανασκαφών εδάφους ή υποβρυχίων

(2) αρχαιότητες όπως εργαλεία, κεραμική, επιγραφές, νομίσματα, σφραγίδες, κοσμήματα, όπλα και υπολείμματα ταφών, όπως μούμιες

(3) αντικείμενα που προέρχονται από τον διαμελισμό ιστορικών μνημείων

(4) υλικό ανθρωπολογικού και εθνολογικού ενδιαφέροντος

(5) αντικείμενα σχετικά με την ιστορία, περιλαμβανομένης της ιστορίας της επιστήμης και της τεχνολογίας και της στρατιωτικής και κοινωνικής ιστορίας, της ζωής λαών και εθνικών ηγετών, διανοητών, επιστημόνων και καλλιτεχνών και με γεγονότα εθνικής σημασίας

(6) αντικείμενα καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος, όπως :

- πίνακες και σχέδια που έγιναν αποκλειστικά με το χέρι, σε όποιο στήριγμα και υλικό (αποκλειομένων των βιομηχανικών σχεδίων και προϊόντων που διακοσμήθηκαν με το χέρι)
- γνήσιες γκραβούρες, αφίσες και φωτογραφίες, ως μέσα πρωτότυπης δημιουργίας
- τα πρωτότυπα καλλιτεχνικών ασαμπλάζ και μοντάζ σε κάθε υλικό, έργα ανδριαντοποιίας και γλυπτά σε κάθε υλικό, έργα εφαρμοσμένων τεχνών σε υλικά όπως γυαλί, κεραμικά, μέταλλο, ξύλο κλπ.

(7) χειρόγραφα και αρχέτυπα, κώδικες βιβλία, έγγραφα ή δημοσιεύσεις ειδικού ενδιαφέροντος

(8) αντικείμενα νομισματικού (μετάλλια και νομίσματα) και φιλοτελικού ενδιαφέροντος

(9) αρχεία, περιλαμβανομένων και καταγραφών κειμένων, χάρτες και άλλο χαρτογραφικό υλικό, φωτογραφίες, ταινίες κινηματογράφου, καταγραφές ήχου και καταγραφές που διαβάζονται με μηχανικό τρόπο

(10) είδη επίπλωσης, ταπισερί, χαλιά, ενδύματα και μουσικά όργανα

(11) ζωολογικά, βοτανικά και γεωλογικά δείγματα

(β) «***προστασία***» θα εννοείται η πρόληψη και η κάλυψη κινδύνων όπως ορίζονται παρακάτω :

(1) «***πρόληψη κινδύνων***» σημαίνει όλα τα μέτρα που απαιτούνται, στα πλαίσια ενός συνεκτικού συστήματος προστασίας, για να διασφαλιστούν τα κινητά πολιτιστικά αγαθά από κάθε κίνδυνο στον οποίο μπορεί να εκτεθούν, περιλαμβανομένων και αυτών που προκύπτουν από ένοπλες συγκρούσεις, ταραχές ή άλλης μορφής διασάλευση της δημόσιας τάξης.

(2) «***κάλυψη κινδύνων***» σημαίνει την εγγύηση αποζημίωσης σε περίπτωση ζημιάς, χειροτέρευσης, αλλαγής ή απώλειας κινητού πολιτιστικού αγαθού που προκύπτει από οποιονδήποτε κίνδυνο, περιλαμβανομένων κινδύνων που προέκυψαν ως αποτέλεσμα ένοπλης σύγκρουσης, ταραχών ή άλλης μορφής διασάλευσης της δημόσιας τάξης είτε η κάλυψη αυτή πραγματοποιείται μέσω συστήματος κυβερνητικών εγγυήσεων και αποζημιώσεων, μέσω της μερικής ανάληψης του κινδύνου από το Κράτος, το οποίο καλύπτει μία προνομιακή άδεια ασφάλισης υπερβολικής ζημίας είτε μέσω αμοιβαίων ασφαλιστικών διευθετήσεων

2. Κάθε Κράτος – Μέλος πρέπει να υιοθετήσει όποια κριτήρια κρίνει καταλληλότερα για να οριστούν τα συγκεκριμένα κινητά πολιτιστικά αγαθά μέσα στην επικράτειά του στα οποία πρέπει να δοθεί η προστασία που προβλέπεται στην παρούσα Σύσταση για λόγους ιστορικής, αρχαιολογικής, καλλιτεχνικής, επιστημονικής ή τεχνικής αξίας.

ΙΙ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

3. Στα έτσι οριζόμενα κινητά πολιτιστικά αγαθά περιλαμβάνονται αντικείμενα που ανήκουν είτε στο Κράτος ή σε δημόσιους οργανισμούς, ιδιωτικούς οργανισμούς ή μεμονωμένα άτομα. Εφόσον τα αγαθά αυτά συναποτελούν ένα σπουδαίο στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς των ενεχομένων εθνών, η πρόληψη και η κάλυψη των διαφόρων κινδύνων, όπως ζημίας, χειροτέρευσης και απώλειας, πρέπει να εξετάζεται ως σύνολο, ακόμη και αν οι λύσεις που προκρίνονται μπορεί να διαφέρουν από περίπτωση σε περίπτωση.

4. Οι αυξανόμενοι κίνδυνοι που απειλούν την κινητή πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να υποκινήσουν όλους τους υπεύθυνους για την προστασία της, με οποιαδήποτε ιδιότητα, να παίξουν το ρόλο τους: τα στελέχη των εθνικών και τοπικών διοικητικών υπηρεσιών με αρμοδιότητα τη διασφάλιση πολιτιστικών αγαθών, διευθυντές και επιμελητές μουσείων και παρομοίων ιδρυμάτων, ιδιώτες κάτοχοι και υπεύθυνοι θρησκευτικών κτιρίων, έμποροι τέχνης και αρχαιοτήτων, ειδικοί σε θέματα ασφάλειας, υπηρεσίες υπεύθυνες για την καταστολή του εγκλήματος, αξιωματούχοι τελωνείων και άλλες εμπλεκόμενες αρμόδιες αρχές.

5. Η συνεργασία του κοινού είναι απαραίτητη για μια πραγματικά αποτελεσματική προστασία. Δημόσια και ιδιωτικά όργανα που είναι υπεύθυνα για την πληροφόρηση και την διδασκαλία πρέπει να προσπαθούν να εμφυσήσουν μια γενική συνειδητοποίηση της σπουδαιότητας των πολιτιστικών αγαθών, των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένα και της ανάγκης προστασίας τους.

6. Τα πολιτιστικά αγαθά διατρέχουν τον κίνδυνο φθοράς οφειλόμενης σε κακές συνθήκες αποθήκευσης, έκθεσης, μεταφοράς και περιβάλλοντος (όχι κατάλληλος φωτισμός, θερμοκρασία ή υγρασία, ατμοσφαιρική ρύπανση) που μπορεί μακροπρόθεσμα να έχει σοβαρότερες επιδράσεις από την τυχαία ζημιά ή τον ευκαιριακό βανδαλισμό. Πρέπει συνεπώς να διατηρούνται κατάλληλες περιβαλλοντικές συνθήκες για να εξασφαλίζεται υλικά η ασφάλεια των πολιτιστικών αγαθών. Οι αρμόδιοι ειδικοί πρέπει να περιλαμβάνουν στα δεδομένα των καταλόγων πάνω στη φυσική κατάσταση των αντικειμένων και συστάσεις που αφορούν τις αναγκαίες περιβαλλοντολογικές συνθήκες.

7. Η πρόληψη κινδύνων απαιτεί επίσης την ανάπτυξη τεχνικών συντήρησης και εργαστηρίων αποκατάστασης και την εγκατάσταση αποτελεσματικών συστημάτων προστασίας σε μουσεία και άλλα ιδρύματα που κατέχουν συλλογές κινητών πολιτιστικών αγαθών. Κάθε Κράτος – Μέλος πρέπει να καταβάλει κάθε προσπάθεια για να εξασφαλίσει τη λήψη των πιο κατάλληλων μέτρων σύμφωνα με τις τοπικές συνθήκες.

8. Αδικήματα που αφορούν έργα τέχνης και άλλα πολιτιστικά αγαθά πολλαπλασιάζονται σε μερικές χώρες, συνδεόμενα συνήθως με δόλιες μεταβιβάσεις πέραν των συνόρων. Κλοπές και αρπαγές οργανώνονται συστηματικά και σε μεγάλη κλίμακα. Αυξάνονται επίσης οι πράξεις βανδαλισμού. Για να καταπολεμηθούν αυτές οι μορφές εγκληματικής δραστηριότητας, είτε οργανωμένης φύσης είτε ατομικές ενέργειες, είναι απαραίτητα αυστηρά μέτρα ελέγχου. Επειδή τα πλαστά μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κλοπή ή για τη δόλια μετάπλαση αυθεντικών αντικειμένων, πρέπει να ληφθούν επίσης μέτρα που να εμποδίζουν την κυκλοφορία τους.

9. Η προστασία και η πρόληψη των κινδύνων είναι πολύ πιο σημαντικές από την αποζημίωση σε περίπτωση ζημιάς ή απώλειας, επειδή ο ουσιώδης σκοπός είναι η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, όχι η αντικατάσταση με χρήματα αντικειμένων που είναι αναντικατάστατα.

10. Λόγω της υπολογίσιμης αύξησης των κινδύνων που προκύπτουν κατά τις μεταφορές και προσωρινές εκθέσεις από περιβαλλοντικές αλλαγές, αδέξιους χειρισμούς, ελαττωματική συσκευασία ή άλλες δυσμενείς περιστάσεις, η επαρκής κάλυψη κατά ζημιών και απώλειας είναι ουσιώδης. Το κόστος κάλυψης κινδύνων μπορεί να μειωθεί με την ορθολογική διαχείριση των ασφαλιστικών συμβολαίων από τα μουσεία και παρόμοια ιδρύματα ή μέσω πλήρους ή μερικής κυβερνητικής εγγύησης.

III. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

11. Σύμφωνα με τις αρχές και τις κατευθύνσεις που έχουν τεθεί παραπάνω τα Κράτη – Μέλη πρέπει να κάνουν όλα τα απαραίτητα βήματα, σύμφωνα με την νομοθεσία και το συνταγματικό τους σύστημα, για να προστατεύουν αποτελεσματικά τα κινητά πολιτιστικά αγαθά και, ιδίως στις περιπτώσεις μετακίνησης, να διασφαλίζουν την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων φροντίδας και συντήρησης και την κάλυψη των κινδύνων που προέκυψαν.

Μέτρα για την πρόληψη κινδύνων

Μουσεία και άλλα παρόμοια ιδρύματα

12. Τα Κράτη – Μέλη πρέπει να κάνουν όλα τα απαραίτητα βήματα για να διασφαλίσουν την ανάλογη προστασία για πολιτιστικά αγαθά σε μουσεία και παρόμοια ιδρύματα. Ιδιαίτερα θα πρέπει :

(α) να υποβοηθήσουν την συστηματική σύνταξη καταστάσεων και καταλογογράφηση των πολιτιστικών αγαθών, με τις κατά το δυνατόν πληρέστερες λεπτομέρειες και σύμφωνα με τις μεθόδους που έχουν αναπτυχθεί ειδικά για τον σκοπό αυτό (τυποποιημένα δελτία, φωτογραφίες και επιπλέον έγχρωμες φωτογραφίες όσο είναι δυνατό και, αν ταιριάζει, μικροφίλμ). Ένας τέτοιος κατάλογος είναι χρήσιμος όταν επιδιώκεται να προσδιορισθεί η ζημιά ή η φθορά ενός πολιτιστικού αγαθού. Με μια τέτοια τεκμηρίωση η απαραίτητη πληροφορία μπορεί να δοθεί, με όλες τις αναγκαίες προφυλάξεις, στις εθνικές και τις διεθνείς αρχές που είναι υπεύθυνες για την καταπολέμηση κλοπών, παράνομου εμπορίου και κυκλοφορίας πλαστών.

(β) να ενθαρρύνουν, με κατάλληλο τρόπο, την τυποποιημένη ταυτοποίηση κινητών πολιτιστικών αγαθών με τη χρήση μη βλαπτικών μέσων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία

(γ) να συστήνουν στα μουσεία και παρόμοια ιδρύματα να ενισχύουν την πρόληψη κινδύνων με ένα λεπτομερειακό σύστημα πρακτικών μέτρων ασφαλείας και τεχνικών εγκαταστάσεων και να εξασφαλίζουν το ότι τα πολιτιστικά αγαθά φυλάσσονται, εκτίθενται και μεταφέρονται με τρόπο που τα προστατεύει από τα στοιχεία που είναι πιθανό να τους προξενήσουν ζημιά ή να τα καταστρέψουν, περιλαμβανομένων ιδιαιτέρως της ζέστης, του φωτισμού, της υγρασίας, της μόλυνσης, διαφόρων χημικών και βιολογικών παραγόντων, των δονήσεων και των κραδασμών

(δ) να παρέχουν στα μουσεία και παρόμοια ιδρύματα για τα οποία έχουν την ευθύνη λειτουργίας, τις απαραίτητες πιστώσεις για την εφαρμογή των μέτρων που εκτίθενται στην παραπάνω υποπαράγραφο (γ)

(ε) να παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε όλες οι εργασίες που συνδέονται με την συντήρηση κινητών πολιτιστικών αγαθών να εκτελούνται σύμφωνα με τις παραδοσιακές τεχνικές που αρμόζουν καλύτερα στο συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό και τις πιο προχωρημένες επιστημονικές μεθόδους και τεχνολογία. Για το σκοπό αυτό πρέπει να καθιερωθεί ένα κατάλληλο σύστημα κατάρτισης και ελέγχου των επαγγελματικών προσόντων, ώστε να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι ενεχόμενοι κατέχουν το απαιτούμενο επίπεδο ικανότητας. Οι απαιτούμενες εγκαταστάσεις πρέπει να ενισχυθούν ή, εν ανάγκη, να δημιουργηθούν. Εάν υπάρχει ευχέρεια συνίσταται, για λόγους οικονομίας, η ίδρυση περιφερειακών κέντρων συντήρησης και αποκατάστασης.

(στ) να παρέχουν κατάλληλη κατάρτιση στο προσωπικό υποστήριξης (συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού ασφαλείας) και να χαράξουν τις κατευθυντήριες γραμμές για το προσωπικό αυτό, ορίζοντας πρότυπα για την εκτέλεση των καθηκόντων του

(ζ) να διευκολύνουν την τακτική εκπαίδευση του προσωπικού προστασίας, συντήρησης και ασφαλείας

(η) να βεβαιώνονται ότι το προσωπικό των μουσείων και παρόμοιων ιδρυμάτων λαμβάνει επίσης την απαραίτητη εκπαίδευση που θα του επιτρέψει, σε περίπτωση καταστροφών, να συνεργαστεί αποτελεσματικά στις σωστικές επεμβάσεις που εκτελούν οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες.

(θ) να διευκολύνουν τη δημοσίευση και τη διάδοση σε όσους είναι υπεύθυνοι, αν είναι απαραίτητο σε εμπιστευτική μορφή, των τελευταίων τεχνικών και επιστημονικών πληροφοριών πάνω σε όλες τις πλευρές της προστασίας, της συντήρησης και της ασφάλειας των κινητών πολιτιστικών αγαθών

(ι) να εκδώσουν πρότυπα απόδοσης για όλο τον εξοπλισμό ασφαλείας μουσείων και δημόσιων ή ιδιωτικών συλλογών και να διευκολύνουν την εφαρμογή τους.

13. Δεν πρέπει να παραληφθεί καμία προσπάθεια για την αποφυγή καταβολής λύτρων,

ώστε να αποθαρρυνθεί η κλοπή ή η παράνομη ιδιοποίηση κινητών πολιτιστικών αγαθών που επιχειρείται για το σκοπό αυτό. Τα πρόσωπα ή τα ιδρύματα που τους αφορά πρέπει να εξετάσουν τρόπους και μέσα για να κάνουν αυτό τον κανόνα γνωστό.

Ιδιωτικές συλλογές

14. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει επίσης, σύμφωνα με τη νομοθεσία τους και το συνταγματικό τους σύστημα, να διευκολύνουν την προστασία των συλλογών που ανήκουν σε ιδιωτικούς φορείς ή ιδιώτες με τους ακόλουθους τρόπους :

(α) να παρακινούν τους ιδιοκτήτες να συντάξουν ευρετήρια των συλλογών τους, να γνωστοποιούν τα ευρετήρια στις επίσημες υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και, αν οι περιστάσεις το απαιτούν, να παρέχουν πρόσβαση στους αρμόδιους επίσημους επιμελητές και τεχνικούς για να μελετήσουν και να δώσουν συμβουλές πάνω σε θέματα μέτρων ασφαλείας.

(β) να παρέχουν κίνητρα στους ιδιοκτήτες, όπως βοήθεια για τη συντήρηση αντικειμένων που καταγράφονται στα ευρετήρια ή πρόσφορα φορολογικά μέτρα.

(γ) να μελετήσουν τη δυνατότητα παροχής φορολογικών ευεργετημάτων σε αυτούς που δωρίζουν ή κληροδοτούν πολιτιστικά αγαθά σε μουσεία ή παρόμοια ιδρύματα.

(δ) να αναθέσουν σε ένα επίσημο όργανο (το τμήμα που είναι υπεύθυνο για τα μουσεία ή την αστυνομία) την οργάνωση μιας συμβουλευτικής υπηρεσίας για κατόχους – ιδιώτες πάνω στις εγκαταστάσεις ασφαλείας και άλλα προστατευτικά μέτρα, περιλαμβανομένης και της πυρασφάλειας.

Κινητά πολιτιστικά αγαθά εγκατεστημένα σε θρησκευτικά κτίρια και αρχαιολογικούς χώρους

15. Για να διασφαλίσουν την αρμόζουσα διατήρηση και προστασία έναντι κλοπών και λεηλασιών των κινητών πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται σε θρησκευτικά κτίρια και αρχαιολογικούς χώρους, τα Κράτη – Μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν την κατασκευή εγκαταστάσεων για την αποθήκευσή τους και την εφαρμογή ειδικών μέτρων ασφαλείας. Τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι σύμμετρα με την αξία του αγαθού και με την έκταση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να παρέχουν τεχνική και οικονομική βοήθεια για το σκοπό αυτό, εάν το κρίνουν εύλογο. Εν όψει της ειδικής σημασίας των κινητών πολιτιστικών αγαθών που είναι εγκατεστημένα σε θρησκευτικά κτίρια, τα Κράτη – Μέλη και οι αρμόδιες αρχές πρέπει να καταβάλλουν προσπάθεια για να παράσχουν ότι χρειάζεται για τη σωστή προστασία και παρουσίαση αυτών των αγαθών εκεί που βρίσκονται.

Διεθνείς ανταλλαγές

16. Επειδή τα κινητά πολιτιστικά αγαθά είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένα κατά τη μεταφορά και την προσωρινή τους έκθεση σε κινδύνους ζημιών που μπορεί να προκύψουν από αδέξιο χειρισμό, ελαττωματική συσκευασία, κακές συνθήκες κατά την προσωρινή αποθήκευση ή

κλιματικές αλλαγές, όπως και μη πρόσφορες διευθετήσεις υποδοχής, απαιτούνται ειδικά μέτρα προστασίας για αυτά. Σε περίπτωση διεθνών ανταλλαγών τα Κράτη – Μέλη πρέπει :

(α) να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίζουν ότι κατάλληλες συνθήκες προστασίας και φροντίδας κατά τη μεταφορά και την έκθεση, όπως και ανάλογη κάλυψη των κινδύνων αναφέρονται ειδικά και συμφωνούνται μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. Οι κυβερνήσεις, μέσω της επικράτειας των οποίων γίνεται η διαμετακόμιση των πολιτιστικών αγαθών, πρέπει να παράσχουν βοήθεια, εάν αυτό ζητηθεί.

(β) να ενθαρρύνουν τα εμπλεκόμενα ιδρύματα ώστε :

(i) να εξασφαλίζουν τη μεταφορά, συσκευασία και μεταχείριση των πολιτιστικών αγαθών βάσει των υψηλότερων προτύπων. Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τον σκοπό αυτό μπορεί να περιλαμβάνουν τον καθορισμό της καταλληλότερης μορφής συσκευασίας από εμπειρογνώμονες, όπως και του τύπου και της χρονικής στιγμής της μεταφοράς. Συνίσταται επίσης, όποτε είναι εφικτό, να συνοδεύει ο υπεύθυνος επιμελητής του μουσείου που παραχωρεί το πολιτιστικό αγαθό κατά τη μεταφορά του και να πιστοποιεί της συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται. Τα ιδρύματα που είναι υπεύθυνα για την αποστολή και τη συσκευασία των αντικειμένων πρέπει να επισυνάπτουν κατάλογο που περιγράφει την φυσική τους εμφάνιση και τα ιδρύματα που παραλαμβάνουν πρέπει να ελέγχουν τα αντικείμενα βάσει του καταλόγου αυτού.

(ii) να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα για να προλάβουν κάθε άμεση ή έμμεση βλάβη που μπορεί να προκύψει από τον συνωστισμό στους χώρους έκθεσης.

(iii) να συμφωνήσουν, όπου είναι απαραίτητο, πάνω στις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν για τη μέτρηση, την καταγραφή και τη ρύθμιση του βαθμού υγρασίας ώστε να διατηρήσουν τη σχετική υγρασία σε καθορισμένα όρια, και πάνω στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να προστατευθούν τα ευαίσθητα στο φως αντικείμενα (έκθεση στο ηλιακό φως, τύπος λαμπτήρα που πρέπει να χρησιμοποιείται, μέγιστο επίπεδο φωτισμού σε μονάδες lux, μέθοδοι εν χρήσει για την μέτρηση και τον έλεγχο αυτού του επιπέδου)

(γ) να απλοποιήσουν τις διοικητικές διατυπώσεις σχετικά με τη νόμιμη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών και να διευθετήσουν την κατάλληλη αναγνώριση των κασονιών και άλλων μορφών συσκευασίας, που περιέχουν πολιτιστικά αγαθά.

(δ) να πάρουν μέτρα προστασίας των πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται τράνζιτο ή έχουν εισαχθεί προσωρινά για το σκοπό πολιτιστικής ανταλλαγής και ιδιαίτερα να διευκολύνουν τον γρήγορο εκτελωνισμό σε κατάλληλες εγκαταστάσεις, που πρέπει να βρίσκονται κοντά, ει δυνατόν και εντός του κτίσματος του σχετικού ιδρύματος και να διασφαλίζουν ότι ο εκτελωνισμός θα γίνει με όλες τις επιθυμητές προφυλάξεις

και

(ε) όποτε είναι απαραίτητο, να δίνουν οδηγίες στους διπλωματικούς και προξενικούς αντιπροσώπους τους, εξουσιοδοτώντας τους να κάνουν αποφασιστικές ενέργειες για να επιταχύνουν τις τελωνειακές διαδικασίες και να διασφαλίσουν την προστασία των πολιτιστικών αγαθών κατά τη μεταφορά.

Εκπαίδευση και πληροφόρηση

17. Για να βεβαιωθεί ότι το σύνολο του πληθυσμού συνειδητοποιεί την αξία των πολιτιστικών αγαθών και της ανάγκης προστασίας τους, ιδιαίτερα εν όψει της διατήρησης της πολιτιστικής τους ταυτότητας, τα Κράτη – Μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν τις αρμόδιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο να :

(α) παρέχουν σε παιδιά, νεαρά άτομα και ενήλικες τα μέσα για να αποκτήσουν γνώση και σεβασμό για τα κινητά πολιτιστικά αγαθά, χρησιμοποιώντας όλες τις διαθέσιμες εκπαιδευτικές και πληροφορησιακές πηγές για τον σκοπό αυτό.

(β) επιστήσουν την προσοχή του μεγάλου κοινού, με κάθε δυνατό τρόπο, σε :

(i) τη σημασία και την σπουδαιότητα των πολιτιστικών αγαθών, χωρίς όμως να υπογραμμίζουν την καθαρά εμπορική αξία τους.

(ii) τις ευκαιρίες που παρέχονται στο κοινό για συμμετοχή στις δραστηριότητες των αρμόδιων αρχών για την προστασία των αγαθών.

Μέτρα ελέγχου

18. Για να καταπολεμήσουν τις κλοπές, τις παράνομες ανασκαφές, τους βανδαλισμούς και τη χρήση πλαστών, τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει, όπου το απαιτεί η κατάσταση, να εγκαθιδρύουν ή να ενδυναμώνουν υπηρεσίες που θα είναι ειδικά υπεύθυνες για την πρόληψη και την καταστολή των παραπάνω αδικημάτων.

19. Τα Κράτη – Μέλη, όπου το απαιτούν οι περιστάσεις, θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για :

(α) να προνοούν για την επιβολή κυρώσεων ή άλλων πρόσφορων μέτρων, είτε κατά τον ποινικό είτε κατά τον αστικό κώδικα, ή διοικητικών ή άλλων μέτρων, για περιπτώσεις κλοπής, σύλησης, αποδοχής ή παράνομης οικειοποίησης κινητών πολιτιστικών αγαθών, και σκόπιμης ζημιάς που προξενήθηκε σε αυτά. Αυτές οι κυρώσεις και τα μέτρα πρέπει να συνυπολογίζουν και την σοβαρότητα του αδικήματος.

(β) να διασφαλίζουν τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ όλων των υπηρεσιών και τομέων που εργάζονται για την πρόληψη αδικημάτων που αφορούν κινητά πολιτιστικά αγαθά και να οργανώσουν ένα σύστημα ταχείας μετάδοσης πληροφοριών για τέτοια αδικήματα, περιλαμβάνοντας πληροφορίες για κίβδηλα, σε όλα τα επίσημα όργανα και τους διάφορους τομείς που τους αφορά, όπως επιμελητές μουσείων και εμπόρους τέχνης και αρχαιοτήτων.

(γ) να διασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες για την προστασία των κινητών πολιτιστικών αγαθών παίρνοντας μέτρα για να αντιμετωπίσουν την παραμέληση και την εγκατάλειψη, στις οποίες πολύ συχνά εκτίθενται και οι οποίες ευνοούν τη χειροτέρευση της κατάστασής τους.

20. Τα Κράτη – Μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν τους ιδιώτες συλλογείς και τους εμπόρους τέχνης και αρχαιοτήτων να μεταφέρουν όλες τις πληροφορίες που αφορούν πλαστά στα επίσημα όργανα που αναφέρονται στην παρ. 19(β).

Μέτρα για τη βελτίωση της χρηματοδότησης της κάλυψης από κινδύνους

<u>Κυβερνητικές εγγυήσεις</u>

21. Τα Κράτη – Μέλη :

(α) πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στο πρόβλημα της ικανοποιητικής κάλυψης των κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται τα κινητά πολιτιστικά αγαθά κατά τις μεταφορές και τις προσωρινές τους εκθέσεις.

(β) ιδιαίτερα, να εξετάσουν την ίδρυση, με όποια νομοθετική, καταστατική ή άλλη μορφή, ενός συστήματος κυβερνητικών εγγυήσεων, όπως αυτές που υπάρχουν ήδη σε ορισμένες χώρες, ή ενός συστήματος μερικής ανάληψης των κινδύνων από το Κράτος ή την κοινότητα που την αφορά, εν όψει της κάλυψης ενός αφαιρετέου ασφαλιστικού δικαιώματος ή μιας υπέρβασης σε απώλεια.

(γ) στο πλαίσιο τέτοιων συστημάτων και με τις μορφές που προαναφέρθηκαν, να παρέχουν αποζημίωση σε δανειστές κινητών πολιτιστικών αγαθών με σκοπό την έκθεση σε μουσείο ή παρόμοιο ίδρυμα σε περίπτωση ζημίας, χειροτέρευσης της κατάστασης, παραφθοράς ή απώλειας. Οι όροι που θεσπίζονται με αυτά τα συστήματα πρέπει να εξειδικεύουν τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που διέπουν την πληρωμή τέτοιων αποζημιώσεων.

22. Οι όροι που αφορούν τις κυβερνητικές εγγυήσεις δεν πρέπει να ισχύουν για κινητά πολιτιστικά αγαθά που είναι αντικείμενο δοσοληψίας για εμπορικούς σκοπούς.

Μέτρα σε επίπεδο μουσείων και παρόμοιων ιδρυμάτων

23. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει επίσης να υποκινήσουν μουσεία και άλλα παρόμοια ιδρύματα για να εφαρμόσουν τις αρχές διαχείρισης κρίσεων, μεταξύ των οποίων τον καθορισμό, ταξινόμηση, αξιολόγηση, έλεγχο και χρηματοδότηση κινδύνων κάθε είδους.

24 Το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων όλων των ιδρυμάτων που έχουν συνάψει ασφάλιση πρέπει να περιλαμβάνει την εντός αυτών σύνταξη ενός εγχειριδίου διαδικασιών, περιοδικές επισκοπήσεις των τύπων κινδύνου και της πιθανής μέγιστης απώλειας, αναλύσεις συμβολαίων και ποσοστών, έρευνες αγοράς και μια ανταγωνιστική διαδικασία πλειοδοσίας. Ένα πρόσωπο ή ένα όργανο πρέπει να αναλάβει ειδικά την διαχείριση των κινδύνων.

IV. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

25. Τα Κράτη – Μέλη θα πρέπει :

(α) να συνεργάζονται με διακυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις που είναι επαρκείς όσον αφορά την πρόληψη και την κάλυψη κινδύνων.

(β) να ενισχύουν σε διεθνές επίπεδο τη συνεργασία μεταξύ επισήμων οργάνων που είναι υπεύθυνα για την καταστολή των κλοπών και του παράνομου εμπορίου πολιτιστικών αγαθών και για την ανακάλυψη πλαστών και, ιδιαίτερα, να παροτρύνουν τα όργανα αυτά να διακινούν ταχύτατα μεταξύ τους, με μηχανισμούς που θα έχουν παρασχεθεί για τον σκοπό αυτό, όλες τις χρήσιμες πληροφορίες για παράνομες δραστηριότητες.

(γ) να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες συνεργασίας, αν είναι αναγκαίο, σχετικά με νομική βοήθεια και με την πρόληψη αδικημάτων.

(δ) να συμμετέχουν στη διοργάνωση διεθνών μαθημάτων κατάρτισης στη συντήρηση και την αποκατάσταση κινητών πολιτιστικών αγαθών και τη διαχείριση κινδύνων και να εξασφαλίζουν την τακτική συμμετοχή σε αυτά του ειδικευμένου προσωπικού τους.

(ε) να καθορίσουν σε συνεργασία με τις ειδικευμένες διεθνείς οργανώσεις ηθικά και τεχνικά πρότυπα στους τομείς που καλύπτει η παρούσα Σύσταση και να ενθαρρύνουν την ανταλλαγή επιστημονικών και τεχνικών πληροφοριών, ιδιαίτερα όσον αφορά καινοτομίες σχετικές με την προστασία και την συντήρηση κινητών πολιτιστικών αγαθών.

ΙΙ. ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΙα. *Υπουργική απόφαση αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/11371/7.3.2000 «Κώδικας Δεοντολογίας Επαγγέλματος Συντηρητή Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης» (ΦΕΚ 382/Β΄/24.3.2000)*

Α. Γενικές Αρχές

Άρθρο 1
Ο Κώδικας Δεοντολογίας περιέχει τις αρχές, τις υποχρεώσεις και τη συμπεριφορά που πρέπει να ακολουθεί αυστηρώς κατά την άσκηση του επαγγέλματός του ο Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης, ο οποίος κατέχει την Άδεια Ασκήσεως Επαγγέλματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2557/97 άρθ. 9 παρ. δ "*Περί θεσμών μέτρων και δράσεων πολιτιστικής ανάπτυξης*" (ΦΕΚ Α/271).

Άρθρο 2
Το επάγγελμα του Συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης είναι δραστηριότητα με χαρακτήρα δημοσίου συμφέροντος, αφού περιλαμβάνει επεμβάσεις σε πολιτιστικά αγαθά των οποίων η προστασία, στο μέγιστο ποσοστό τους ανήκει στο κράτος, αλλά και σε Νομικά ή Φυσικά Πρόσωπα και διέπεται από ειδική νομοθεσία. Συνεπώς πρέπει να ασκείται στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία των αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς των Εθνικών και των Κοινοτικών σχετικών Νόμων, καθώς και των συναφών Κανονισμών και Συμφωνιών, ειδικότερα σε ότι αφορά θέματα υγείας και κανόνων υγιεινής, ασφάλειας, ασφάλισης, απασχόλησης, κλοπής, παράνομης κατοχής, ιδιοκτησίας κ.λ.π.

Άρθρο 3
Ο Συντηρητής εργάζεται άμεσα επί των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης, έχει δε προσωπική ευθύνη έναντι του κυρίου του έργου το οποίο συντηρεί, αλλά και ηθική ευθύνη έναντι του κοινωνικού συνόλου και των μελλοντικών γενεών, γενικότερα, που είναι εξ ορισμού οι κατ' εξοχήν χρήστες των αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς.
Δικαιούται να εργάζεται χωρίς παρακώλυση, με πλήρη ελευθερία και ανεξαρτησία κινήσεων, αρνούμενος εκτέλεση εντολής που τεκμηριωμένα είναι αντίθετη με τους όρους ή το πνεύμα του παρόντος Κώδικα.

Άρθρο 4
Η μη συμμόρφωση προς τις αρχές, υποχρεώσεις και απαγορεύσεις του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας, συνιστούν αντιεπαγγελματική πρακτική, η οποία δυσφημεί το επάγγελμα. Επιπλέον αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα, τα οποία επισύρουν πειθαρχικές κυρώσεις, ανεξάρτητα από κάθε άλλη τυχόν ευθύνη κατά τους κείμενους νόμους. Τα αρμόδια προς εκδίκαση πειθαρχικών παραπτωμάτων όργανα, η σχετική διαδικασία και οι κυρώσεις θα οριστούν μετά την σύσταση Επιμελητηρίου Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης. Σε πειθαρχική διαδικασία υπόκειται επίσης κάθε συντηρητής που καταδικάζεται αμετάκλητα για αυτουργία ή συμμετοχή σε ποινικό αδίκημα σχετικά με την επαγγελματική του δραστηριότητα.

Άρθρο 5
Με τους όρους αρχαιότητες, έργα τέχνης, αντικείμενα ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας, αγαθά πολιτιστικής κληρονομιάς, έργα, αντικείμενα κ.λ.π. οι οποίοι χρησιμοποιούνται στο κείμενο του παρόντα κώδικα, εννοούνται τα *"κινητά ή ακίνητα πολιτιστικά αγαθά"*, των οποίων η συντήρηση και αποκατάσταση ανήκει στις αρμοδιότητες των Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης.

Β. Υποχρεώσεις έναντι των Έργων

Άρθρο 6
Ο Συντηρητής υποχρεούται να σεβαστεί την αισθητική, την ιστορική, την υλική και δομική αρτιότητα των αντικειμένων τα οποία αναλαμβάνει να συντηρήσει.

Άρθρο 7
Ο Συντηρητής και οι συνεργάτες του, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τους τον κοινωνικό χαρακτήρα που εμπεριέχει η χρήση των αντικειμένων που συντηρούν, τα οποία εξ ορισμού απευθύνονται σε ένα ευρύ σύνολο χρηστών.

Άρθρο 8
Ο Συντηρητής οφείλει να εργάζεται με τις υψηλότερες προδιαγραφές του επαγγέλματος, ανεξαρτήτως της τυχόν εκτιμούμενης αγοραστικής αξίας του έργου το οποίο συντηρεί. Συμβιβασμοί ως προς το περιεχόμενο του Κώδικα, δεν επιτρέπονται ούτε στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι δυνατότητες του Συντηρητή περιορίζονται από αντικειμενικές συνθήκες κάτω από τις οποίες πρέπει ενδεχομένως να γίνουν επεμβάσεις συντήρησης. Σε περιπτώσεις εφαρμογής ειδικών τεχνικών για τη συντήρηση μεγάλων συνόλων διαφορετικών αντικειμένων, οι επεμβάσεις που επιλέγονται πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και να σέβονται την ακεραιότητα όλων των επί μέρους αντικειμένων που τα συναποτελούν.

Άρθρο 9
Ο Συντηρητής πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν του όλες τις αρχές της προληπτικής συντήρησης και να εφαρμόζει τα αναγκαία προληπτικά μέτρα, προσαρμόζοντας το περιβάλλον στις ειδικές απαιτήσεις του έργου, πριν την εκτέλεση των κυρίως εργασιών συντήρησης αλλά και μετά από αυτήν. Οι επεμβάσεις συντήρησης πρέπει να περιορίζονται στην ελάχιστη αναγκαία αγωγή, η οποία πρέπει να εντάσσεται σε τεκμηριωμένο μεθοδολογικό πλαίσιο.

Άρθρο 10
Ο Συντηρητής οφείλει να χρησιμοποιεί προϊόντα, υλικά, τεχνικές και μεθόδους, που σύμφωνα με την σύγχρονη γνώση δεν βλάπτουν το αντικείμενο, τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Οι επεμβάσεις καθώς και τα χρησιμοποιούμενα υλικά, πρέπει να είναι συμβατά με τα πρωτογενή υλικά δομής του αντικειμένου, ευχερώς, απολύτως και ακινδύνως αντιστρέψιμα, δεν πρέπει να θίγουν την αυθεντικότητα του έργου και να παρακωλύουν μελλοντικές εξετάσεις, επεμβάσεις και αναλύσεις.

Άρθρο 11
Οι τυχόν συμπληρώσεις του έργου πρέπει να είναι απολύτως αιτιολογημένες και τεκμηριωμένες, να γίνονται με τα κατάλληλα υλικά, που πρέπει να είναι συμβατά με τα δομικά υλικά του έργου, να είναι αντιστρέψιμα και ευκόλως ανιχνεύσιμα με κοινές μεθόδους εξέτασης και να μη δημιουργούν συγχύσεις όσον αφορά την αυθεντικότητα του έργου.

Άρθρο 12
Τα έγγραφα και το εν γένει υλικό τεκμηρίωσης, πρέπει απαραιτήτως να συνοδεύουν το συντηρούμενο ή συντηρημένο αντικείμενο και να περιλαμβάνουν τα διαγνωστικά στοιχεία από την εξέταση των δομικών υλικών που το αποτελούν, τα αίτια της διάβρωσής του και τους κινδύνους που συνεπάγεται η μη συντήρησή του, την αναλυτική περιγραφή των επεμβάσεων

συντήρησης και των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και κάθε άλλη συναφή πληροφορία που καταγράφηκε κατά τη διάρκεια της εργασίας. Τα στοιχεία αυτά είναι αναπόσπαστο μέρος του έργου και πρέπει να είναι διαθέσιμα σε κάθε νόμιμη πρόσβαση.

Άρθρο 13
Ο Συντηρητής αναλαμβάνει εργασίες συντήρησης των κατηγοριών αντικειμένων που αναφέρονται στην Άδεια Ασκήσεως Επαγγέλματος και μόνον εφόσον α) διαθέτει την επαρκή γνώση και εμπειρία και β) η εφαρμογή της συγκεκριμένης επέμβασης συντήρησης αναδεικνύει όλα τα στοιχεία του έργου και να είναι προς το συμφέρον του.

Άρθρο 14
Ο Συντηρητής πρέπει να διευρύνει και να εμπλουτίζει συνεχώς τις γνώσεις του και τις ικανότητές του με σκοπό τη συνεχή ποιοτική βελτίωση της εργασίας του.

Άρθρο 15
Όταν είναι αναγκαίο ο Συντηρητής συνεργάζεται, στα πλαίσια ενός θεσμοθετημένου διεπιστημονικού πλαισίου για τη συντήρηση και προστασία των αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς, με άλλους επιστήμονες, ειδικούς στην εφαρμοσμένη έρευνα και στην ανάλυση, ιστορικούς τέχνης, αρχαιολόγους κ.α. και συμπράττει στην πλήρη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με το συντηρούμενο έργο.

Άρθρο 16
Σε περιπτώσεις έκτακτης και επείγουσας ανάγκης κατά την οποία ένα έργο ή ένα σύνολο έργων διατρέχουν άμεσο κίνδυνο, ο Συντηρητής υποχρεούται να παράσχει κάθε δυνατή βοήθεια, ανεξάρτητα από τον τομέα της ειδικότητάς του.

Άρθρο 17
Ο Συντηρητής δεν πρέπει να αφαιρεί υλικά από το αντικείμενο που συντηρεί εκτός αν αυτό είναι αναπόφευκτο για τη συντήρησή του ή παρεμβαίνει ουσιαστικά στην ιστορική ή αισθητική αξία του έργου. Τα υλικά που αφαιρούνται πρέπει να φυλάσσονται, αν είναι δυνατόν, και η διαδικασία να τεκμηριώνεται εγγράφως.

Άρθρο 18
Σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες η χρήση ενός έργου είναι ασύμβατη με θεμελιώδεις όρους και συνθήκες για την συντήρηση και την προστασία του, ο Συντηρητής οφείλει να προτείνει στον ιδιοκτήτη ή στον νόμιμο κάτοχό του, ως λύση την κατασκευή αντιγράφου, εισηγούμενος και τον κατάλληλο τρόπο κατασκευής του ώστε να μην κινδυνεύσει το πρωτότυπο.

Γ. Υποχρεώσεις έναντι του ιδιοκτήτη ή του νομίμου κατόχου του Έργου και έναντι ειδικών κατηγοριών έργου.

Άρθρο 19
Ο Συντηρητής υποχρεούται να ενημερώνει τον ιδιοκτήτη ή τον νόμιμο κάτοχο για τις ενέργειες που απαιτούνται για τη συντήρηση και την προστασία του έργου και να προτείνει τα πλέον ενδεδειγμένα και πρόσφορα μέσα για την συνεχή φροντίδα του.

Άρθρο 20
Κάθε σύμβαση με τον πελάτη κύριο του έργου πρέπει να περιλαμβάνει:

- Αντικειμενική περιγραφή της κατάστασης του έργου
- Τεκμηριωμένη αναφορά στην αγωγή συντήρησης που θα εφαρμοσθεί.
- Τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
- Την τιμολόγηση της επέμβασης.
- Την έκταση και το είδος της επέμβασης.
- Τους όρους για την διασφάλιση της πνευματικής ιδιοκτησίας.

- Τους όρους ασφάλισης του έργου κατά τη διάρκεια της επέμβασης (κλοπή, πυρκαγιά, πλημμύρα, φυσικές καταστροφές όπως σεισμοί κ.λπ.).
- Το χρονοδιάγραμμα της επέμβασης.
- Τις υπεργολαβίες που τυχόν θα ανατεθούν από τον Ανάδοχο Συντηρητή.
- Τον τρόπο παράδοσης των εργασιών.

Άρθρο 21
Ο Συντηρητής δεσμεύεται από τις αρχές και τους κανόνες της επαγγελματικής εχεμύθειας. Προκειμένου να αναφερθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο σε συγκεκριμένο έργο πρέπει να έχει την προηγούμενη συναίνεση του ιδιοκτήτη ή του νομίμου κατόχου του.

Άρθρο 22
Ο Συντηρητής πρέπει να λαμβάνει τα εύλογα μέτρα ασφάλειας των έργων τα οποία αναλαμβάνει να συντηρήσει.

Άρθρο 23
Ο Συντηρητής πρέπει να επιδεικνύει σεβασμό στα λείψανα και στα πολιτιστικά αγαθά που έχουν λειτουργική ή θρησκευτική σημασία και να είναι γνώστης των τυχόν ειδικών ηθικών ή κοινωνικών κανόνων, η τήρηση των οποίων είναι επιβεβλημένη στις περιπτώσεις αυτές.

Δ. Υποχρεώσεις του Κλάδου και του Επαγγέλματος

Άρθρο 24
Ο Συντηρητής πρέπει:

- Να διακατέχεται από πνεύμα σεβασμού και περιφρούρησης της ακεραιότητας, του κύρους και της αξιοπρέπειας των συναδέλφων του και του επαγγέλματος γενικότερα.
- Να μην υποτάσσει τις απαιτήσεις της επιστήμης και του επαγγέλματος στο ατομικό του συμφέρον ή στα συμφέροντα τρίτων.
- Να μην καλύπτει δια της υπογραφής του άλλα πρόσωπα αναρμόδια για την εκτέλεση εργασιών συντήρησης.

Άρθρο 25
Ο Συντηρητής μέσα στα πλαίσια των γνώσεων, των ικανοτήτων του αλλά και του χρόνου και των μέσων που διαθέτει, συμμετέχει στην εκπαίδευση των νέων συναδέλφων του, να τους παρέχει τη δυνατότητα να επωφελούνται από την πείρα και τις γνώσεις του και να τους μεταχειρίζεται με τη συνήθη για τα μέλη του επαγγέλματος εκτίμηση και σεβασμό. Η επιμόρφωση του προσωπικού στις ειδικευμένες δραστηριότητες που περιλαμβάνει η Συντήρηση είναι εξαιρετικά σημαντική για την ανάπτυξη του επαγγέλματος. Επίσης ο Συντηρητής είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη της εργασίας που ανατίθεται στους εκπαιδευόμενούς του, έχει δε την συνολική ευθύνη για τις εργασίες συντήρησης που πραγματοποιούνται υπό την επίβλεψή του.

Άρθρο 26
Ο Συντηρητής πρέπει να συμβάλλει στην προαγωγή, την προβολή και την ανάδειξη της επιστήμης και του επαγγέλματος, παρέχοντας πληροφορίες, δημοσιεύοντας τα αποτελέσματα των εργασιών του και διαχέοντας τη γνώση και την εμπειρία του, η οποία αποτελεί τμήμα της κοινής πνευματικής κληρονομιάς που αποταμιεύθηκε σε διάστημα πολλών ετών. Οι αποδέκτες των πληροφοριών αυτών στις γραπτές ή προφορικές αναφορές τους οφείλουν να αναγνωρίζουν τις πηγές πληροφόρησής τους. Ο Συντηρητής πρέπει επίσης, όποτε καλείται, να συνδράμει με τις γνώσεις και την πείρα του τους δημόσιους λειτουργούς για την κατάρτιση ή βελτίωση διατάξεων επί θεμάτων Συντήρησης.

Άρθρο 27
Ο Συντηρητής πρέπει να περιβάλλει με ευρεία δημοσιότητα τους σκοπούς, την πρόοδο και τις επιτεύξεις του επαγγέλματος και να προωθεί την βαθύτερη κατανόηση και την

ουσιαστικότερη γνώση της έννοιας της Συντήρησης και Αποκατάστασης των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης, μεταξύ άλλων επαγγελμάτων και γενικότερα του κοινωνικού συνόλου.

Άρθρο 28
Τα πάσης φύσεως τηρούμενα αρχεία των συντηρημένων ή συντηρούμενων έργων, αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία του Συντηρητή ο οποίος είχε ή έχει την ευθύνη της συντήρησής τους και δημοσιεύονται από αυτόν. Δεν είναι ασύμβατη προς την παρούσα δεοντολογία ή κατοχύρωση και η εμπορική εκμετάλλευση μέσα σε θεμιτά και αξιοπρεπή πλαίσια που δεν αντιβαίνουν τις αρχές του Επαγγέλματος, μεθόδων, τεχνικών και υλικών που αποδεδειγμένως προέκυψαν από πρωτότυπη επιστημονική έρευνα του Συντηρητή.

Άρθρο 29
Το εμπόριο πολιτιστικών αγαθών που υπάγονται στην προστασία των διατάξεων του Αρχαιολογικού Νόμου, καθώς και η άμεση ή έμμεση διευκόλυνση με σκοπό την αθέμιτη και παράνομη διακίνησή τους, είναι δραστηριότητες απολύτως ασύμβατες με το λειτούργημα της Συντήρησης των Αρχαιοτήτων και των Έργων Τέχνης. Ο Συντηρητής οφείλει να συνεργάζεται με τις αρμόδιες Αρχές στην προσπάθεια πρόληψης του φαινομένου της παράνομης εμπορίας και διακίνησης αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 30
Ο Συντηρητής δεν πρέπει να χορηγεί γραπτές εκτιμήσεις για την χρηματική αξία ενός έργου, εκτός των περιπτώσεων κατά τις οποίες αυτό ζητείται από αρμόδια Δικαστική, Κυβερνητική ή άλλη Δημόσια Αρχή ή γίνεται στα πλαίσια νόμιμης συμμετοχής του σε επιτροπές που έχουν συσταθεί από αρμόδιες αρχές για τον σκοπό αυτόν.

Άρθρο 31
Στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας, ο Συντηρητής μπορεί να αποφαίνεται για την αυθεντικότητα ενός έργου, αξιολογώντας όλα τα ενδεδειγμένα στοιχεία τα οποία έχει συλλέξει από οπτικές παρατηρήσεις (π.χ. μακροσκοπική ή μικροσκοπική), από αναλυτικές και άλλες διαγνωστικές μεθόδους στις οποίες υπεβλήθη το έργο.

Άρθρο 32
Για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας και του κύρους του επαγγέλματος ο Συντηρητής πρέπει να υιοθετεί μόνο τα ενδεδειγμένα θεμιτά μέσα για τη διαφήμιση και την προβολή της εργασίας του.

ΙΙΙ. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ (ICOMOS)

ΔΙΙΙα. Χάρτης της Βενετίας *για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων* (1964)[95]

Ορισμοί

Άρθρο 1.
Η έννοια ενός ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την αστική ή την αγροτική τοποθεσία που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό μια

[95] Ο ***Χάρτης της Βενετίας για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων*** καταρτίστηκε κατα τη διάρκεια του δευτέρου *Διεθνούς Συνεδρίου Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών των Ιστορικών Μνημείων*, που πραγματοποιήθηκε στη *Βενετία στις 25-31 Μαΐου 1964* και που διοργανώθηκε απο το *Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών* (**ICOMOS**). Ο Χάρτης αναγνωρίζεται διεθνώς ως ένα διαχρονικό πλαίσιο κατευθυντήριων αρχών που διέπουν την θεωρία και κυρίως την πράξη της Αποκατάστασης και τησ Συντήρησης κάθε είδους Μνημείων. Η δημοσιευομένη μετάφραση είναι από τα *Αρχιτεκτονικά θέματα 9/1975* (Ε. Φερεντίνου).

ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία.

Άρθρο 2.
Η συντήρηση και η αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί έναν επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτείνεται στη συνεργασία όλων των επιστημών και όλων των τεχνών που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς.

Στόχος

Άρθρο 3.
Η συντήρηση και η αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες .

Συντήρηση

Άρθρο 4.
Η συντήρηση των μνημείων έχει σαν πρωταρχική απαίτηση τη συνεχή και μόνιμη φροντίδα για την διατήρηση τους.

Άρθρο 5.
Η συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητα τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζουν την διάρθρωση ή την διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σ' αυτά τα όρια.

Άρθρο 6.
Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται την διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντος του, στην κλίμακα του. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανισθεί, έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε άλλη προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.

Άρθρο 7.
Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από τον χώρο που είναι τοποθετημένο. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διασώσεως του, ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.

Άρθρο 8.
Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο, δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνο αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για να εξασφαλιστεί η διάσωση τους.

Αποκατάσταση και Αναστύλωση

Άρθρο 9.
Η διαδικασία της αποκαταστάσεως είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται καθ' εξαίρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις ιστορικές και αισθητικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στον σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία. Σταματάει στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν υποθέσεις. Πέρα από αυτό το σημείο, οποιαδήποτε εργασία που ενδεχομένως θα θεωρηθεί απαραίτητη για τεχνικούς ή αισθητικούς λόγους, θα πρέπει να διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική σύνθεση και να φέρνει την σφραγίδα της εποχής μας. Σε όλες τις περιπτώσεις η αρχαιολογική μελέτη θα προηγείται της αποκατάστασης και θα την ακολουθεί.

Άρθρο 10.
Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς, η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες σε όλες τις σύγχρονες τεχνικές συντηρήσεως και κατασκευές, που η αποτελεσματικότητα θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες θα εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Άρθρο 11.
Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές, γιατί σκοπός της αποκαταστάσεως του δεν είναι η ενότητα του αρχικού του ρυθμού. Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ' εξαίρεση. Αν, δηλαδή, τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας κι ακόμη αν η κατάσταση της διατηρήσεως του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για την απάλειψη τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε την μελέτη του έργου.

Άρθρο 12.
Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί, πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο, αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη, έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

Άρθρο 13.
Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφέροντα μέρη του κτιρίου, το παραδοσιακό του πλαίσιο, την ισορροπία της συνθέσεως του και τις σχέσεις του με τον περιβάλλοντα χώρο.

Μνημειακά Σύνολα

Άρθρο 14.
Τα μνημειακά σύνολα πρέπει να γίνουν αντικείμενο ειδικών φροντίδων για να σωθεί η ακεραιότητα τους και να εξασφαλισθεί η εξυγίανση τους, η διαρρύθμιση και η αξιοποίηση τους. Οι εργασίες για την συντήρηση και την αποκατάσταση τους, πρέπει να εμπνέονται από τις αρχές που διατυπώνονται στα προηγούμενα άρθρα.

Ανασκαφές

Άρθρο 15.
Οι ανασκαφές πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους επιστημονικούς κανόνες και καθώς ορίζουν οι "*συστάσεις για τους διεθνείς όρους που πρέπει να εφαρμόζονται στις αρχαιολογικές ανασκαφές*" τις οποίες υιοθέτησε η UNESCO το 1956. Επιβάλλεται να γίνεται διευθέτηση των ερειπίων και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την συντήρηση και την μόνιμη προστασία των αρχιτεκτονικών στοιχείων και των ευρημάτων. Εξάλλου, θα είναι ευπρόσδεκτη κάθε πρωτοβουλία που θα διευκολύνει την κατανόηση του μνημείου χωρίς να παραμορφώνει την σημασία του. Ωστόσο, κάθε εργασία ανακατασκευής θα πρέπει να αποκλείεται εκ των προτέρων. Μόνο η αναστήλωση μπορεί να αντιμετωπισθεί, δηλαδή η ανασύνθεση μελών που σώθηκαν αλλά έχουν μετακινηθεί. Οι συμπληρώσεις όμως θα είναι πάντα αναγνωρίσιμες και θα αντιπροσωπεύουν το ελάχιστο που απαιτείται για να εξασφαλιστούν οι συνθήκες συντηρήσεως του μνημείου και να αποκατασταθεί η μορφολογική του συνέχεια.

Τεκμηρίωση και δημοσιεύσεις

Άρθρο 16.
Οι εργασίες συντηρήσεως, αποκαταστάσεως και ανασκαφής θα πρέπει να βασίζονται σε εξακριβωμένη τεκμηρίωση, δηλαδή σε αναλυτικές και κριτικές εκθέσεις, εικονογραφημένες με σχέδια και φωτογραφίες. Όλες οι φάσεις των εργασιών για την απάλειψη νεώτερων στοιχείων, την στερέωση, την ανασύνθεση και την ένταξη νέων (στοιχείων), καθώς και όλα τα

τεχνικά και μορφολογικά στοιχεία που θα εξακριβώνονται κατά την διάρκεια των εργασιών, θα πρέπει να καταγράφονται λεπτομερειακά. Αυτή η τεκμηρίωση θα κατατίθεται στα αρχεία ενός δημοσίου ιδρύματος και θα είναι προσιτή στους ερευνητές. Προτείνεται η δημοσίευση τους.

ΔΙΙΙβ. Χάρτης ICOMOS για την προστασία και την διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς (1990)[96]

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η γνώση και κατανόηση της προέλευσης και της ανάπτυξης των ανθρωπίνων κοινωνιών είναι θεμελιώδους σημασίας για την ανθρωπότητα στον εντοπισμό των πολιτισμικών και κοινωνικών ριζών της.

Η αρχαιολογική κληρονομιά αποτελεί το βασικό αρχείο των παρελθουσών ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Η προστασία και σωστή διαχείρισή της, συνεπώς, είναι ουσιώδης ώστε να επιτραπεί σε αρχαιολόγους και άλλους λογίους να την μελετήσουν και ερμηνεύσουν για λογαριασμό και προς όφελος των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

Η προστασία αυτής της κληρονομιάς δεν μπορεί να βασίζεται στην εφαρμογή των αρχαιολογικών μόνον τεχνικών. Απαιτεί μια ευρύτερη βάση επαγγελματικών και επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Ορισμένα στοιχεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς αποτελούν συστατικά των αρχιτεκτονικών δομών και στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να προστατεύονται σύμφωνα με τα κριτήρια για την προστασία των εν λόγω δομών που ετέθησαν στον Χάρτη της Βενετίας (1964) γιά την συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων και χώρων. Άλλα στοιχεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς αποτελούν μέρος των ζωντανών παραδόσεων αυτοχθόνων λαών, και για τους εν λόγω χώρους και μνημεία η συμμετοχή των τοπικών πολιτιστικών ομάδων είναι ουσιώδης για την προστασία και διατήρησή τους.

Για αυτούς και άλλους λόγους, η προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς πρέπει να βασίζεται στην αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών από πολλούς κλάδους. Απαιτεί επίσης την συνεργασία των δημοσίων αρχών, ακαδημαϊκών ερευνητών, ιδιωτικών ή δημοσίων επιχειρήσων, και του ευρέος κοινού. Ο Χάρτης αυτός, ως εκ τούτου, θέτει αρχές σχετικά με τις διάφορες πτυχές της διαχείρισης της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Αυτές περιλαμβάνουν τις αρμοδιότητες των δημοσίων αρχών και των νομοθετών, αρχές σχετικές με την επαγγελματική εκτέλεση των διαδικασιών καταγραφής, επιφανειακής έρευνας, ανασκαφής, τεκμηρίωσης, έρευνας, συντήρησης, διατήρησης, διαφύλαξης, αποκατάστασης, πληροφόρησης, παρουσίασης, πρόσβασης του κοινού και χρήσης της πολιτιστικής κληρονομιάς, και με τα προσόντων των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Ο Χάρτης εμπνέεται από την επιτυχία του Χάρτη της Βενετίας ως κατευθυντήριας γραμμής και πηγής ιδεών για τις πολιτικές και τις πρακτικές των κυβερνήσεων, καθώς και επιστημόνων και επαγγελματιών.

Ο Χάρτης πρέπει να αντικατοπτρίζει πολύ βασικές αρχές και κατευθυντήριες γραμμές με παγκόσμιο κύρος. Για το λόγο αυτό δεν μπορεί να λάβει υπόψη τα ιδιαίτερα προβλήματα και τις δυνατότητες περιφερειών ή χωρών. Ο Χάρτης θα πρέπει να συμπληρωθεί σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο με περαιτέρω αρχές και κατευθυντήριες γραμμές που καλύπτουν αυτές τις ανάγκες.

Αρθρο 1. Ορισμός και εισαγωγή

Η "***αρχαιολογική κληρονομιά***» είναι ότι εκείνο το μέρος της υλικής κληρονομιάς, γιά το οποίο οι αρχαιολογικές μέθοδοι παρέχουν πρωτογενή πληροφόρηση. Περιλαμβάνει όλα τα ίχνη της ανθρωπίνης υπάρξεως και αποτελείται από τόπους που αναφέρονται σε όλες τις

[96] Ο Χάρτης αυτός που συνετάχθη από την *Διεθνή Επιτροπή γιά την Διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς* (**ICAHM**), μία ειδική επιτροπή του ICOMOS, ενεκρίθη από την Γενική Συνέλευση του ICOMOS που συνήλθε στην Λωζάννη της Ελβετίας τον Οκτώβριο 1990.

εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας, εγκαταλελειμμένες κατασκευές, και κατάλοιπα κάθε είδους (συμπεριλαμβανομένων χώρων υπό την γή και τα ύδατα), μαζί με όλα τα κινητά πολιτιστικά υλικά που συνδέονται με αυτά.

Αρθρο 2. Ολοκληρωμένες πολιτικές για την προστασία της

Η αρχαιολογική κληρονομιά είναι ένας εύθραυστος και μη ανανεώσιμος πολιτισμικός πόρος. Οι χρήσεις γης συνεπώς πρέπει να ελέγχωνται και να αναπτύσσωνται, κατά τρόπο που να ελαχιστοποείται η καταστροφή της αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Οι πολιτικές προστασίας της αρχαιολογικής κληρονομιάς πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο των πολιτικών που αφορούν στην χρήση γης, την ανάπτυξη και τον σχεδιασμό καθώς και των πολιτιστικών, περιβαλλοντικών και εκπαιδευτικών πολιτικών. Οι πολιτικές για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς θα πρέπει να τελούν υπό συνεχή αναθεώρηση, έτσι ώστε να είναι πάντα ενημερωμένες. Η δημιουργία αρχαιολογικού αποθέματος θα πρέπει να αποτελεί μέρος των πολιτικών αυτών.

Η προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς θα πρέπει να ενταχθή στις πολιτικές σχεδιασμού σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Η ενεργός συμμετοχή του ευρέος κοινού πρέπει να αποτελή μέρος των πολιτικών προστασίας της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Αυτό είναι ουσιώδες, όσον αφορά στην κληρονομιά των ιθαγενών λαών. Η συμμετοχή πρέπει να βασίζεται σε πρόσβαση στις γνώσεις που είναι αναγκαίες για τη λήψη αποφάσεων. Η παροχή πληροφοριών στο ευρύ κοινό, συνεπώς, αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την ολοκληρωμένη προστασία.

Αρθρο 3. Νομοθεσία και οικονομία

Η προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς θα πρέπει να θεωρείται από όλους τους ανθρώπους ως μια ηθική υποχρέωση. Είναι επίσης μια συλλογική δημόσια ευθύνη. Η υποχρέωση αυτή πρέπει να αναγνωρισθή διά της σχετικής νομοθεσίας και της παροχής επαρκών πόρων για την υποστήριξη προγραμμάτων που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική διαχείριση της κληρονομιάς.

Η αρχαιολογική κληρονομιά είναι κοινή σε κάθε ανθρώπινη κοινωνία και, συνεπώς, πρέπει να αποτελή καθήκον κάθε χώρας η εξασφάλιση επαρκών κονδυλίων που διατιθεμένων για την προστασία της.

Η νομοθεσία θα πρέπει να παρέχει προστασία στην αρχαιολογική κληρονομιά, κατάλληλη για τις ανάγκες, την ιστορία και τις παραδόσεις της κάθε χώρας και περιοχής, και να προβλέπη για την προστασία in situ και τις ερευνητικές ανάγκες.

Η νομοθεσία θα πρέπει να βασίζεται στην έννοια της αρχαιολογικής κληρονομιάς, ως κληρονομιάς ολοκλήρου της ανθρωπότητας και ομάδων λαών, και ως μη περιοριζομένης σε κανένα μεμονωμένο άτομο ή κράτος.

Η νομοθεσία θα πρέπει να απαγορεύη την καταστροφή, υποβάθμιση ή αλλοίωση μέσω αλλαγών κάθε μνημείου ή αρχαιολογικού χώρου ή του περιβάλλοντος τους, χωρίς την συγκατάθεση των αρμοδίων αρχαιολογικών αρχών.

Η νομοθεσία θα πρέπει κατ' αρχάς να απαιτή την πλήρη αρχαιολογική έρευνα και τεκμηρίωση σε περιπτώσεις όπου έχει δοθή άδεια καταστροφής αρχαιολογικής κληρονομιάς .

Η νομοθεσία θα πρέπει να απαιτεί, και να προβλέπει, την σωστή διατήρηση, διαχείριση και συντήρηση της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Επαρκείς νομικές κυρώσεις, θα πρέπει να επαπειλούνται γιά παραβιάσεις της νομοθεσίας της αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Εάν η νομοθεσία παρέχει προστασία μόνο για εκείνα τα στοιχεία της αρχαιολογικής κληρονομιάς, τα οποία είναι εγγεγραμμένα σε επιλεκτικό καταστατικό μητρώο, θα πρέπει να προβλέπεται η προσωρινή προστασία των απροστάτευτων ή πρόσφατα αποκαλυπτομένων χώρων και μνημείων έως ότου καταστή δυνατή η πραγματοποίηση μιας αρχαιολογικής αξιολόγησης.

Αναπτυξιακά έργα αποτελούν μία από τις μεγαλύτερες φυσικές απειλές για την αρχαιολογική κληρονομιά. Καθήκον των αναλαμβανόντων τέτοια έργα είναι να εξασφαλίσουν ότι οι μελέτες επίπτωσης στην αρχαιολογική κληρονομιά έχουν διεξαχθεί πριν από την υλοποίηση των αναπτυξιακών σχεδίων, επομένως θα πρέπει να είναι ενσωματωμένες σε κατάλληλη νομοθεσία, με την διευκρίνηση ότι το κόστος των μελετών αυτών πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο κόστος του έργου. Η νομοθεσία θα πρέπει επίσης να καθιερώνη την

αρχή ότι τα αναπτυξιακά έργα θα πρέπει να σχεδιάζωνται με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις τους στην αρχαιολογική κληρονομιά.

Αρθρο 4. Έρευνες πεδίου

Η προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς θα πρέπει να βασίζεται στην πληρέστερη δυνατή γνώση της έκτασης και της φύσης της. Μία γενική επισκόπηση των αρχαιολογικών πόρων αποτελεί επομένως ένα βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη στρατηγικών προστασίας της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Κατά συνέπειαν η αρχαιολογική έρευνα πεδίου θα πρέπει να αποτελεί βασική υποχρέωση στην προστασία και την διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Ταυτόχρονα, οι κατάλογοι αποτελούν τις κύριες βάσεις δεδομένων για επιστημονική μελέτη και έρευνα. Η κατάρτιση των καταλόγων θα πρέπει επομένως να θεωρηθεί ως μια συνεχής, δυναμική διαδικασία. Ως εκ τούτου, οι κατάλογοι θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σε διάφορα επίπεδα σπουδαιότητος και αξιοπιστίας, εφόσον ακόμη και επιφανειακές γνώσεις μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία για την λήψη προστατευτικών μέτρων.

Αρθρο 5. Εξερεύνηση

Η αρχαιολογικό γνώση βασίζεται κυρίως στην επιστημονική εξερεύνηση της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Μία τέτοια εξερεύνηση καλύπτει όλο το φάσμα των μεθόδων, από μη καταστροφικές τεχνικές μέσω δειγματοληψίας μέχρι τη συνολική ανασκαφή.

Θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχική αρχή ότι η συλλογή πληροφοριών σχετικά με την αρχαιολογική κληρονομιά δεν πρέπει να καταστρέφει περισσότερα αρχαιολογικά στοιχεία από όσα είναι αναγκαίο για τους προστατευτικούς ή επιστημονικούς στόχους της εξερεύνησης. Μη καταστρεπτικές τεχνικές, έρευνα από αέρος και εδάφους, και δειγματοληψία θα πρέπει συνεπώς να ενθαρρύνονται στο μέτρο του δυνατού, κατά προτίμηση εν σχέσει πρός την συνολική ανασκαφή.

Καθώς η ανασκαφή συνεπάγεται πάντοτε την αναγκαιότητα μια επιλογής των ενδείξεων που πρέπει να τεκμηριωθούν και διατηρηθούν, με κόστος την απώλεια άλλων πληροφοριών, πιθανόν δε ακόμη και την πλήρη καταστροφή του μνημείου, η απόφαση ανασκαφής θα πρέπει να λαμβάνεται μόνον ύστερα από ενδελεχή εξέταση.

Ανασκαφές θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε χώρους και μνημεία που απειλούνται από την ανάπτυξη, την αλλαγή χρήσης γης, λεηλασίες, ή φυσική φθορά.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μή απειλούμενοι χώροι είναι δυνατόν να ανασκαφούν για τη διαλεύκανση ερευνητικών προβλημάτων ή γιά την αποτελεσματικώτερη ερμηνεία τους , με σκοπό την παρουσίασή τους στο κοινό. Σε αυτές τις περιπτώσεις ανασκαφών πρέπει να προηγείται εμπεριστατωμένη επιστημονική αξιολόγηση της σημασίας του χώρου. Η ανασκαφή θα πρέπει να είναι μερική, αφήνοντας άθικτο ένα μέρος για μελλοντική έρευνα.

Μια έκθεση σύμφωνη πρός συμφωνηθέν πρότυπο πρέπει να τίθεται στη διάθεση της επιστημονικής κοινότητας και θα πρέπει να ενσωματώνεται στον σχετικό κατάλογο εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος μετά την ολοκλήρωση της ανασκαφής.

Οι ανασκαφές θα πρέπει να διεξάγονται σύμφωνα με τις αρχές που αναφέρονται στην Σύσταση της UNESCO (1956) *σχετικά με τις διεθνείς αρχές τις εφαρμοστέες στις αρχαιολογικές ανασκαφές* και σύμφωνα με τα διεθνή και εθνικά επαγγελματικά πρότυπα.

Αρθρο 6. Διατήρηση και Συντήρηση

Ο γενικός στόχος της διαχείρισης της αρχαιολογικής κληρονομιάς θα πρέπει να είναι η διατήρηση των μνημείων και χώρων in situ, συμπεριλαμβανομένης της ορθής μακροπρόθεσμη διατήρησης και της επιμέλειας όλων των σχετικών αρχείων και συλλογών κλπ. Κάθε μεταφορά των στοιχείων της κληρονομιάς σε νέες τοποθεσίες συνιστά παραβίαση της αρχής της διατήρησης της κληρονομιάς στην αρχική της συνυφή. Η αρχή αυτή υπογραμμίζει την ανάγκη για σωστή διατήρηση, συντήρηση και διαχείριση. Επίσης, επιβεβαιώνει την αρχή ότι η αρχαιολογική κληρονομιά δεν πρέπει να εκτίθεται διά της ανασκαφής, ή να αφήνεται εκτεθειμένη μετά την ανασκαφή, αν δεν υπάρχη εγγυημένη πρόβλεψη για την ορθή διαχείριση και συντήρησή της μετά την ανασκαφή.

Τοπική δέσμευση και ενεργός συμμετοχή θα πρέπει να αναζητείται και ενθαρρύνεται ως μέσο προώθησης της διατηρήσεως της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Αυτή η αρχή είναι

ιδιαίτερα σημαντική όταν έχωμε να κάνωμε με την κληρονομιά των ιθαγενών λαών ή τοπικών πολιτιστικών ομάδων. Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να είναι σκόπιμη η ανάθεση της ευθύνης της προστασίας και διαχείρισης των χώρων και μνημείων στους αυτόχθονες λαούς.

Λόγω των αναποφεύκτων περιορισμών στούς διαθέσιμους πόρους, η ενεργός διατήρηση θα πρέπει να πραγματοποιείται σε επιλεκτική βάση. Για το λόγο αυτό πρέπει να εφαρμόζεται σε ένα δείγμα των διαφόρων χώρων και μνημείων, με βάση την επιστημονική αξιολόγηση της σημασίας τους και του αντιπροσωπευτικού χαρακτήρα τους, και να μή περιορίζεται μόνο στα πιο αξιόλογα και οπτικώς ελκυστικά μνημεία.

Οι σχετικές αρχές των Συστάσεων της UNESCO του 1956 θα πρέπει να εφαρμόζονται στην διατήρηση και συντήρησητης αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Αρθρο 7. Παρουσίαση, πληροφόρηση, την αποκατάσταση

Η παρουσίαση της αρχαιολογικής κληρονομιάς στο ευρύ κοινό αποτελεί βασικό τρόπο προώθησης της κατανόησης της προέλευσης και της ανάπτυξης των σύγχρονων κοινωνιών. Ταυτόχρονα, είναι το πιο σημαντικό μέσο για την προώθηση της κατανόησης της ανάγκης προστασίας της.

Παρουσίαση και πληροφόρηση θα πρέπει να γίνωνται αντιληπτές ως μια δημοφιλής ερμηνεία του σημερινού επιπέδου των γνώσεων, και, επομένως, πρέπει να αναθεωρούνται συχνά. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις πολύπλευρες προσεγγίσεις στην κατανόηση του παρελθόντος.

Οι αποκαταστάσεις εξυπηρετούν δύο σημαντικές λειτουργίες: την πειραματική έρευνα και την ερμηνεία. Θα πρέπει, ωστόσο, να διενεργούνται με μεγάλη προσοχή, έτσι ώστε να αποφεύγεται η διαταραχή στα υπάρχοντα αρχαιολογικά στοιχεία, ενώ θα πρέπει να λαμβάνωνται υπόψη τα στοιχεία από όλες τις πηγές για την επίτευξη αυθεντικότητας. Όπου είναι δυνατόν και σκόπιμο, ανακατασκευές δεν θα πρέπει να κατασκευάζωνται άμεσα επί των αρχαιολογικών καταλοίπων, και πρέπει να αναγνωρίζονται ως ανακατασκευές.

Αρθρο 8. Επαγγελματικά προσόντα

Υψηλές ακαδημαϊκές προδιαγραφές σε πολλούς διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους είναι απαραίτητες για τη διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Η κατάρτιση επαρκούς αριθμού προσοντούχων επαγγελματιών στους σχετικούς τομείς εμπειρίας, θα πρέπει να αποτελεί σημαντικό στόχο για τις εκπαιδευτικές πολιτικές σε κάθε χώρα. Η ανάγκη αναπτύξεως εμπειριών σε ορισμένους τομείς υψηλής εξειδικεύσεως αποτελεί πρόσκληση σε διεθνή συνεργασία. Πρότυπα επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής συμπεριφοράς θα πρέπει να δημιουργηθούν και να τηρούνται.

Ο στόχος της αρχαιολογικής ακαδημαϊκής εκπαίδευσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την μετατόπιση των πολιτικών προστασίας από την ανασκαφή στην in situ διατήρηση. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η μελέτη της ιστορίας των αυτοχθόνων λαών είναι εξίσου σημαντική για τη διατήρηση και την κατανόηση της αρχαιολογικής κληρονομιάς, όπως και η μελέτη των εξεχόντων μνημείων και χώρων.

Η προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς είναι μια διαδικασία συνεχούς δυναμικής ανάπτυξης. Συνεπώς θα πρέπει να διατίθεται χρόνος στους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα αυτό, ώστε να μπορούν να ενημερώνονται. Μεταπτυχιακά προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να αναπτυχθούν με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία και τη διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς.

Αρθρο 9. Διεθνής συνεργασία

Η αρχαιολογική κληρονομιά είναι η κοινή κληρονομιά ολοκλήρου της ανθρωπότητος. Διεθνής συνεργασία είναι, συνεπώς, απαραίτητη στην ανάπτυξη και την διατήρηση των προτύπων της διαχείρισής της.

Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για τη δημιουργία διεθνών μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των επαγγελματιών που ασχολούνται με τη διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Αυτό απαιτεί την διοργάνωση συνεδρίων, σεμιναρίων, εργαστηρίων κ.λπ., σε παγκόσμιο όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, και την δημιουργία περιφερειακών κέντρων για μεταπτυχιακές σπουδές. Το ICOMOS, μέσω των εξειδικευμένων

ομάδων του, θα πρέπει να προωθήσει αυτή την πλευρά στον μεσο- και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό της.
Διεθνείς ανταλλαγές επαγγελματικού προσωπικού θα πρέπει επίσης να αναπτυχθούν ως μέσο βελτίωσης του επιπέδου της διαχείρισης της αρχαιολογικής κληρονομιάς.
Προγράμματα τεχνικής βοήθειας στον τομέα της αρχαιολογικής κληρονομιάς της διαχείρισης θα πρέπει να αναπτυχθούν υπό την αιγίδα του ICOMOS.

IV. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΔIVa. Χάρτης της Βερόνας *περί της χρήσεως των αρχαίων χώρων παραστάσεων* (1997)

Αρχαίοι χώροι παραστάσεων , όπως θέατρα, αμφιθέατρα και ιππόδρομοι, ανήκουν στα ελάχιστα μνημεία, τα οποία ακόμη – σε ορισμένες περιπτώσεις - εξυπηρετούν τον σκοπό για τον οποίο αρχικώς εσχεδιάσθησαν. Ως αρχαία πολιτισμικά ορόσημα, αποτελούν πολιτιστική κληρονομιά που περιλαμβάνει όχι μόνον τα μνημεία των ελληνορωμαϊκών χρόνων, αλλά και την ιστορία των μετασκευών που υπέστησαν, των διαδοχικών χρήσεων που απεδόθησαν σ᾽αυτά, και των πολιτιστικών και καλλιτεχνικών παραδόσεων που συνεδέθησαν με αυτά.
Σήμερα ο στόχος είναι να διατηρήσωμε ένα απόθεμα επιστημονικής γνώσεως, να διαχειρισθούμε τα μνημεία στην αναπτυξιακή προοπτική και, όπου οι περιστάσεις το επιτρέπουν, να προσδώσωμε σε αρχαίους χώρους για μια ακόμη φορά τον πλήρη ρόλο τους ως χώρων καλλιτεχνικής δημιουργίας, κοινής τέρψεως και συγκινήσεως.

I. Διατήρηση πόρων
Οι αρχαίες θέσεις παραστάσεων είναι πόροι ευπαθείς, απειλούμενοι από την διάβρωση του χρόνου και τις εσφαλμένες χρήσεις, στις οποίες ενίοτε εξετέθησαν. Είναι έργο των κυβερνήσεων και των αρχών, στις οποίες ανήκουν αυτοί οι χώροι, να δημιουργήσουν τις κατάλληλες στρατηγικές συντηρήσεως γι᾽αυτή την πολιτιστική κληρονομιά , οι οποίες θα αποτελούν μέρος των γενικών πολιτικών συντηρήσεως της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, της πολεοδομίας και του περιβάλλοντος. Κάθε αλλαγή που επιφέρεται στην πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να σέβεται την αρχή της αντιστρεψιμότητος.

II. Μεταβίβαση ακριβούς πληροφορήσεως

i. Πολλές από τις πασίγνωστες και πολυσύχναστες αρχαίες θέσεις παραστάσεων παραμένουν ελλιπώς ερευνημένες και τεκμηριωμένες. Οι πρόοδοι στις τεχνολογίες των πληροφοριών παρέχουν εξελιγμένες βοήθειες στην έρευνα των μνημείων και της ιστορίας τους, στην υποστήριξη της συντηρήσεως και της αποκαταστάσεως, στην διάδοση των πληροφοριών, στην εκπαίδευση και στην συνειδητοποίηση εκ μέρους του κοινού.
ii. Ωστόσο, η ανάπτυξη της πληροφορήσεως διά της εικονικής πραγματικότητος και ιδίως η χρήση συνθετικών εικόνων καλούν σε επαγρύπνηση από την άποψη της επαγγελματικής δεοντολογίας και της σαφούς διακρίσεως μεταξύ επιστημονικών σκοπών και εικόνων που αποσκοπούν στην εκλαϊκευση.

III. Διευκόλυνση της κατανοήσεως από το κοινό

i. Η συντήρηση των αρχαίων χώρων παραστάσεων έχει νόημα μόνον εάν καθιστά αυτήν την πολιτιστική κληρονομιά προσιτή στο πλατύ κοινό και τους καθιστά γνωστούς σε διάφορα επίπεδα.

ii. Η πρόσβαση του κοινού στους αρχαίους χώρους παραστάσεων, υποκειμένη σε περιορισμούς που οφείλονται σε λόγους ασφαλείας ή απαιτήσεις διατηρήσεως, πρέπει να προωθείται με την παροχή στους επισκέπτες βοηθημάτων κατανοήσεως και ερμηνείας.

iii. Επιλεγμένα, χαμηλού κόστους επιστημονικά έργα μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάση για την παροχή πληροφορήσεως στο πλατύ κοινό, είτε διά πληροφορικών εργαλείων του πολιτιστικού τουρισμού είτε διά των μέσων του πολιτιστικού κυβερνοχώρου.

iv. Η έγερση της συνειδητοποίησης, από τους νέους ανθρώπους, για μιά κατηγορία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία είναι ευρέως διαδεδομένη ανά την Ευρώπη, την Μέση Ανατολή και βόρειο Αφρική, μπορεί να βοηθήση στην μεταβίβαση ενός ηθικού μηνύματος που επικεντρώνεται σε κοινές αξίες, ενσωματωμένες σε μια κληρονομιά που αντανακλάται σε ένα κοινό αστικό τρόπο βίου.

IV. Ενίσχυση των χώρων διά της χρήσεώς τους

i. Επειδή όλα τα οικοδομήματα δεν είναι κατάλληλα, λόγω της καταστάσεως συντηρήσεώς τους, για την τρέχουσα διοργάνωση παραστάσεων, η τεθειμένη χρήση τους προσδίδει σ᾽αυτά ολόκληρο το νόημά τους με την αναπροσαρμογή της λειτουργίας τους.

ii. Ανεξαρτήτως του τύπου της εκδηλώσεως, είναι ουσιώδες να λαμβάνεται υπ᾽όψει η ευπάθεια του χώρου, ώστε να διευκολύνεται η ενίσχυση της κληρονομιάς για τις παραστάσεις και να διεγείρεται το ενδιαφέρον του ακροατηρίου για τον αρχαίο τόπο, στον οποίο λαμβάνουν χώρα.

iii. Μία ισορροπία πρέπει να επιτευχθή μεταξύ της ανάγκης προστασίας των μνημείων και των προσδοκιών ακροατηρίων, επισκεπτών και κατοίκων της περιοχής. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να ρυθμίζεται μία συστηματική συνεργασία μεταξύ των ιδιοκτητών των χώρων, των υπευθύνων για την συντήρηση και των διοργανωτών των παραστάσεων. Κανονισμοί θα πρέπει να θεσπισθούν για την χρήση κάθε χώρου, οι οποίοι θα καθορίζουν τους ελαχίστους κανόνες της ορθής χρήσεώς τους.

iv. Η ορθή χρήση των χώρων θα πρέπει να μειώνη τους κινδύνους υλικής βλάβης των αρχαίων δομών από τις παραστάσεις και να απαγορεύη μη μετακινούμενα σκηνικά ή μετασκευές για το κοινό. Όταν γίνεται σχεδίαση της διατηρήσεως και της επαναχρήσεως του χώρου θα πρέπει να έχωμε κατά νούν τις σκηνικές απαιτήσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι λειτουργίες του ως χώρου παραστάσεων και ως στοιχείου της πολιτιστικής κληρονομιάς αρμόζονται κατά το δυνατόν φυσικά.

v. Η σκηνοθεσία ζωντανών παραστάσεων και τα υψηλής τεχνολογίας φαντασμαγορικά θεάματα για την ιστορία του χώρου θα επωφεληθούν από την χρήση νέων τεχνολογιών φωτισμού, εικόνων και ήχου με σκοπό την βελτίωση της ποιότητος της παραστάσεως μέσω αναβαθμίσεως του χώρου.

vi. Σύγχρονες δημιουργίες πρέπει να ενθαρρύνωνται κατά την διοργάνωση παραστάσεων, με την προϋπόθεση ότι ο καλλιτέχνης είναι ικανός να ερμηνεύση το πνεύμα του χώρου και να το χρησιμοποιήση προς όφελος και της παραστάσεως και του μνημείου.

V. Διαχείριση των χώρων αρχαίων παραστάσεων διά της συμβολής τους στην ανάπτυξη

i. Οι χώροι παραστάσεων είναι και πόρος και εστία τοπικής αναπτύξεως, ώστε να δρούν ως μείζονα τουριστικά αξιοθέατα, προκαλούντα οικονομική

απογείωση για τις πόλεις και τις περιοχές όπου ευρίσκονται. Είναι δυνατό να εκπληρώνουν αυτήν την λειτουργία τους πληρέστερα από άλλα μνημεία, όταν συνεχίζουν να προσελκύουν και επισκέπτες και μεγάλα ακροατήρια για τις παραστάσεις που λαμβάνουν χώρα σ'αυτούς. Η χρήση της κληρονομιάς των χώρων παραστάσεων θα πρέπει να θεωρείται μέρος μιάς διαδικασίας αειφόρου αναπτύξεως.

ii. Η αειφόρος διαχείριση των χώρων παραστάσεων θα είναι δυνατή μόνον εάν υπάρχει επαρκής συναίνεση μεταξύ των διαφόρων εταίρων όσον αφορά στην συντήρηση και την χρήση των χώρων. Αυτό συνεπάγεται την κατάρτιση ενός διαχειριστικού σχεδίου, το οποίο θα καθορίζει τους επιδιωκομένους στόχους και τα καθήκοντα των εταίρων, καθώς και θα προσδιορίζει ένα συντονιστή για να συμβιβάζη τα διάφορα συμφέροντα περί τον χώρο.

iii. Οι στρατηγικές για την προώθηση αρχαίων χώρων παραστάσεων πρέπει να ενσωματώνονται σ'ένα εκτενές διατομεακό αναπτυξιακό σχέδιο , το οποίο θα βασίζεται στην σύνδεση διαπεριφερειακών και διεθνών πρωτοβουλιών και συμφωνιών συνεργασίας. Με σκοπό την επίτευξη ενός ισορροπημένου πολιτιστικού τουρισμού, οι στρατηγικές αυτές πρέπει να έχουν κατά νούν το όριο κορεσμού του μνημείου και να επιδιώκουν να αναπροσανατολίσουν τις ροές τουριστών προς εναλλακτικούς χώρους που χρήζουν περαιτέρω αναπτύξεως.

iv. Η ανάπτυξη των αρχαίων χώρων παραστάσεων θα πρέπει να επικεντρώνεται σε μία σειρά πολιτιστικών έργων που δημιουργούν θέσεις εργασίας για τους κατοίκους της περιοχής, χωρίς οι τελευταίοι ή το περιβάλλον τους να διαταράσσεται υπερβολικά.

VI. Βελτίωση δεξιοτήτων μέσω δικτυώσεως

i. Κατάλληλη πληροφόρηση θα πρέπει να παρέχεται σε αναδόχους και σχεδιαστές έργων και κάθε άλλο εταίρο σχετικά με τις δυνατότητες που παρέχει η ανάπτυξη των τεχνικών βελτιώσεως των δεξιοτήτων για την συντήρηση και την χρήση των χώρων. Επιπροσθέτως προς την αρχική και την περαιτέρω κατάρτιση που απαιτείται για τους επαγγελματίες της συντηρήσεως και των δημοσίων θεαμάτων, ειδικά επιμορφωτικά μαθήματα θα πρέπει να οργανωθούν για να διασφαλισθή ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά σε χώρους παραστάσεων.

ii. Ο διεθνής χαρακτήρας και η ομοιότης των προβλημάτων που σχετίζονται με την συντήρηση και ανάδειξη των αρχαίων χώρων παραστάσεων καλούν σε διεθνική επαγγελματική συνεργασία. Η δικτύωση θα πρέπει να αναπτυχθή για να ενισχύση την ανταλλαγή επιστημονικών πληροφοριών μεταξύ ερευνητικών ομάδων, την διοργάνωση μαθημάτων προηγμένης επαγγελματικής καταρτίσεως για ερευνητές, διαχειριστές και επαγγελματίες που συμμετέχουν στην παραγωγή παραστάσεων , και για να δημιουργήση υψηλής ποιότητος τουριστικά έργα με βάση το στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ένα σύστημα συναγωγής δεδομένων και συνεργασίας πρωτοβουλιών θα πρέπει να υιοθετηθή για να παραγάγη συνέργειες μεταξύ των πνευματικών και υλικών προσπαθειών προωθήσεως των αρχαίων χώρων παραστάσεων ως μέρους της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΣΤΟΝ ΧΑΡΤΗ
Τεχνικές λεπτομέρειες σχετικά με τους όρους χρήσεως των αρχαίων χώρων παραστάσεων

Οι εμπειρογνώμονες που έλαβαν μέρος στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αρχαίων Χώρων Παραστάσεων και του έργου Minotec διετύπωσαν μία σειρά κατευθυντηρίων οδηγιών για την εφαρμογή του Χάρτη περί της χρήσεως των αρχαίων χώρων παραστάσεων.

1. Διατήρηση των πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς και ακρίβεια των δεδομένων

i. Εργασίες συντηρήσεως, στερεώσεως και αποκαταστάσεως, οι οποίες εκτελούνται σε αρχαίους χώρους παραστάσεων, πρέπει να βασίζωνται σε επαρκή επιστημονική τεκμηρίωση και ενδελεχή αρχαιολογική ανάλυση. Περαιτέρω πρέπει:

- να επιδιώκουν την ενσωμάτωση των αρχών του Διεθνούς Χάρτου για την Συντήρηση και Αποκατάσταση Μνημείων και Χώρων (ICOMOS, 1964)
- να σέβωνται την αισθητική, ιστορική και επιστημονική ακεραιότητα του μνημείου
- να αφήνουν κάποιες εφεδρικές περιοχές με σκοπό την μεταγενέστερη επανάληψη περαιτέρω ερευνών ή επιστημονικών δοκιμών.

ii. Όταν χώροι παραστάσεων πρόκειται να ανοιχθούν στο ευρύ κοινό, θα πρέπει να λαμβάνωνται μέτρα ελαχιστοποιήσεως του κινδύνου ζημιών που προκαλείται από την παρουσία παρα πολλών επισκεπτών. Τά μέτρα αυτά συνίστανται σε:

- πληροφόρηση του κοινού για την ευπάθεια των χώρων, μέσω σημάτων, εγγράφων κλπ.
- κατασκευή ελκυστικών διαδρομών που κατευθύνουν το κοινό μακράν των επισφαλών περιοχών. Σε κάποιες περιπτώσεις πρέπει να απαγορεύεται η πρόσβαση σε ευαίσθητες ή επικίνδυνες περιοχές
- παροχή καταλλήλων διευκολύνσεων (π.χ. καθισμάτων, δημοσίων χλοοταπήτων, κάδων απορριμμάτων, αποχωρητηρίων, πρόσβασης σε νερό κλπ.), οι οποίες μειώνουν τον κίνδυνο ριπάνσεως και ζημιών.

iii. Η χρήση των νέων τεχνολογιών θα διευκολύνει το καθήκον της καταγραφής, αναλύσεως, προγραμματισμού και παρακολουθήσεως των έργων που εκτελούνται στους χώρους από επαγγελματίες, και μπορούν να βοηθήσουν επίσης στην ανακούφιση της πιέσεως υπερβολικού αριθμού επισκεπτών, στις περιπτώσεις ευπαθών χώρων που είναι πολύ δημοφιλείς, προσφέροντας στους ενδιαφερομένους για τους χώρους την δυνατότητα απομεμακρυσμένης προσβάσεως μέσω εικονικής πραγματικότητας και των πολυμέσων.

iv. Όσον αφορά στην διάδοση των πληροφοριών και την εκλαϊκευση, διεπιστημονικές ομάδες που συγκροτούνται για την ανάπτυξη πολυμεσικών προϊόντων θα πρέπει να είναι σε θέση ελαχιστοποιήσεως του κινδύνου να καταστούν τα επιστημονικά δεδομένα άσχετα ή διαστρεβλωμένα. Εν πάση περιπτώσει, τα υπεύθυνα για την δημιουργία ενός έργου πρόσωπα θα είναι αναγκαίο να καθορίσουν το επίπεδο του δικού τους ειδικωτέρου στόχου (π.χ. επιστημονική έρευνα, εμψύχωση ή εκλαϊκευση). Οι επαγγελματίες στην ειδική περίπτωση των αρχαίων χώρων παραστάσεων θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις δεοντολογικές και ηθικές αρχές που θα υιοθετηθούν στο μέλλον σε διεθνές επίπεδο σχετικά με την χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής στον πολιτιστικό τομέα.

2. Η ποιότητα της προσβάσεως του κοινού

Μέτρα για την βελτίωση της προσβάσεως του κοινού θα βοηθήσουν στην διασφάλιση της καλής διατηρήσεως των χώρων, ενώ συγχρόνως προωθούν την κατανόηση από το κοινό των αξιών που εκφράζει η πολιτιστική κληρονομιά σήμερα.

Α. Βελτίωση της κατανοήσεως του χώρου από το κοινό

Τα αναγκαία μέτρα θα περιλαμβάνουν:

- τον σχεδιασμό διαδρομών που ακολουθούν τα εν χρήσει κατά τους αρχαίους χρόνους μονοπάτια, ούτως ώστε το κοινό να είναι σε θέση να ανακαλύπτη τους χώρους βαθμηδόν και να οδηγείται στα αντίστοιχα σημεία θεάσεως
- την παροχή βοηθημάτων κατανοήσεως των ερειπίων, με την μορφή φυλλαδίων, αυτομάτων συσκευών ήχου και οδηγών προσηρμοσμένων στις διάφορες κατηγορίες επισκεπτών του κοινού. Εκπαιδευμένοι ξεναγοί ικανοί να οργανώνουν εκπαιδευτικά εργαστήρια θα πρέπει να διατίθενται στους μείζονες χώρους
- το άνοιγμα ενός κέντρου πληροφορήσεως επισκεπτών, τοποθετημένου στρατηγικά στην κυρία είσοδο του χώρου, που θα εξηγεί στους επισκέπτες πώς να ερμηνεύσουν τον χώρο, τοποθετώντας τον στην ιστορική του προοπτική (επεξηγήσεις σχετικά με τον αρχαίο κόσμο και την τοπική ιστορία, συγκρίσεις με άλλους χώρους). Στους μείζονες χώρους, τα κέντρα πληροφορήσεως θα πρέπει να εξοπλισθούν βαθμηδόν με διαδραστικά και πολυμεσικά εργαλεία , τα οποία προωθούν την κατανόηση της ιστορίας του χώρου και των διαδοχικών χρήσεών του. "On-line" τηλεματικές και "off-line" πολυμεσικές πηγές πληροφορήσεως μπορούν να βοηθήσουν το κοινό να προετοιμάση την επίσκεψή του και επίσης να ενθαρρυνθή στην ανεύρεση περισσοτέρων σχετικά με τον χώρο ύστερα από αυτήν.

Β. Προώθηση της εικόνας του χώρου διά της εξασφαλίσεως υψηλών προτύπων για επισκέπτες και θεατές

i. Λόγω της ιστορικής και αρχιτεκτονικής σημασίας τους, μερικοί αρχαίοι χώροι παραστάσεων, ανοικτοί στο κοινό, είναι πραγματικές πολιτιστικές επιχειρήσεις και παράγων τοπικής αναπτύξεως. Παρά ταύτα, οι στρατηγικές εισδοχής του κοινού που υιοθετούνται για κάθε χώρο πρέπει να καθορίζουν τον μέγιστο αριθμό επισκεπτών που είναι συμβατός με την διασφάλιση βιωσίμου διατηρήσεως και συντηρήσεως του χώρου.

ii. Ὅπου είναι δυνατόν, οι χώροι πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρουν φιλικές στον επισκέπτη παροχές και εξοπλισμό, όπως δημόσια τηλέφωνα, διευκολύνσεις πιστωτικών καρτών, μονάδες εκθέσεως πληροφοριών, πινακίδες σε διάφορες γλώσσες, συστήματα ουρών αναμονής, ιματιοθήκες, κλπ.

iii. Διευκολύνσεις για άτομα με αναπηρίες πρέπει να είναι κατά το δυνατόν όμοιες προς εκείνες των λοιπών επισκεπτών, αν και θα απαιτηθούν ειδικές διαδικασίες εκκενώσεως και ασφαλείας.

iv. Ὁποτε οργανώνονται παραστάσεις σε αρχαίους χώρους, οι ειδικές υλικοτεχνικές ανάγκες των εκτελεστών θα πρέπει επίσης να λαμβάνωνται υπ᾽όψει. Η επιθυμία παροχής μεγίστης προσωπικής ανέσεως πρέπει να συμβιβάζεται με τον σεβασμό της πολιτιστικής κληρονομιάς.

v. Για να εξασφαλισθούν υψηλά πρότυπα για τους θεατές, το προσωπικό πρέπει να καταρτίζεται συνεχώς και πρέπει να προσαρμόζεται καλώς στις δημόσιες σχέσεις και τις γλωσσικές απαιτήσεις μιάς πολιτιστικής επιχειρήσεως με υψηλή συνείδηση της εικόνας της.

Γ. Ασφάλεια

i. Μέτρα σύμφωνα με την διάταξη του χώρου ή την θέση του μνημείου θα πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση όχι μόνον των συνεπειών μιάς πυρκαϊάς ή άλλων κινδύνων, αλλά και προ παντός του πανικού που είναι πιθανόν να προκύψη μεταξύ του πλήθους των επισκεπτών ή θεατών.

ii. Συνεπώς θα πρέπει να ληφθούν μέτρα:

- καθορισμού μιάς ζώνης ασφαλείας γύρω από το μνημείο και τον χώρο, η οποία αποτρέπει τυχαίες σταθμεύσεις και επιτρέπει την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών εκτάκτου ανάγκης και των αστυνομικών
- καταρτίσεως ειδικών προτύπων ασφαλείας για κάθε χώρο. Τα πρότυπα αυτά πρέπει να καθορίζουν:
  - την μεγίστη δυναμικότητα εν σχέσει προς τον αριθμό επισκεπτών ή θεατών

- μέτρα ασφαλείας του κοινού, συμπεριλαμβανομένων της προλήψεως κινδύνων, της ιατρικής περιθάλψεως και των διευκολύνσεων εκτάκτου ανάγκης.

3. Η χρήση των χώρων ως μέσον αναβαθμίσεως

Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τις παραστάσεις θα πρέπει να είναι τέτοιος ώστε η ικανότητα ερμηνείας του μνημείου και κατανοήσεως της ιστορικής σημασίας του από το κοινό να μειώνεται το ολιγώτερον δυνατόν.

i.Ανεξαρτήτως του ευρέος φάσματος διαφόρων παραγωγών που μπορούν να παρουσιασθούν στο κοινό σε αρχαίους χώρους, οι παραστάσεις πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες διατηρήσεως και προστασίας του χώρου. Ενδείκνυται να καταβληθή προσπάθεια ικανοποιήσεως όλων των χρηστών και όλων των τμημάτων του κοινού, όχι μόνον διά της ενσωματώσεως σκηνικών μηχανισμών και μέτρων ασφαλείας με ευφυή τρόπο, αλλά και διά της δοκιμής αξιοποιήσεως στο έπακρο τέτοιων μηχανισμών και μέτρων, με την χρήση τους για να επιδειχθή ή βελτιωθή η κατανόηση του χώρου, μέσω

– αποκαταστάσεως της σκηνής στο αρχικό επίπεδο και της διαρρυθμίσεως κατά τους αρχαίους χρόνους

- τοποθετήσεως των σκηνικών, ηχητικού εξοπλισμού και σκηνογραφιών, ώστε να συμπίπτουν με τους αρχαίους τοίχους της σκηνής, οι οποίοι συνήθως έχουν εξαφανισθή. Στην περίπτωση των θεάτρων θα ήταν δυνατόν να αφεθούν ορισμένες κατασκευές ως διαρκές προσάρτημα, υπό τον όρον ότι είναι κατά το δυνατόν διαφανείς και αφανείς και ότι το περίγραμμά τους απηχεί το σχήμα και την διάταξη των αρχαίων τοίχων

– χρήσεως του φωτός ως μέρους του σκηνικού, ούτως ώστε να μπορούν να αποφεύγωνται υπερβολικά ογκώδη σύνολα

- συλλήψεως εικονικών σκηνικών, τα οποία μπορούν να προσαρμοσθούν σε διαφορετικές θέσεις

– χρήσεως εξοπλισμού μικρού μεγέθους για τον φωτισμό, τους προβολείς, τα καλώδια, τις μονάδες ελέγχου κλπ.

– παροχής προτεραιότητος στην αποκατάσταση των αρχαίων κλιμακοστασίων και διαδρόμων κατά την δημιουργία οδεύσεων πορείας και εκκενώσεως για το κοινό, ούτως ώστε η δομή των αρχικών μνημείων να είναι περισσότερον εμφανής.

ii. Εικονικά σύνολα ειδώλων θα είναι χρήσιμα για την δημιουργία παραγωγών που δεν προκαλούν βλάβη στο οικοδόμημα και μπορούν να ελαχιστοποιήσουν την διάβρωση των χώρων παραστάσεων. Παραδείγματος χάριν, εικονικά σκηνικά μπορούν να υπερτοποθετούνται επάνω σε αρχαία κτήρια.

iii. Όπου είναι αναγκαίο, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστήρες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη ακουστικών προτύπων, τα οποία μπορούν βοηθήσουν στον σχεδιασμό νέων τρόπων χρήσεως του χώρου και της σκηνογραφίας. Τριδιάστατη αναπαραγωγή ήχου μπορεί να χρησιμοποιηθή για να συμπληρώση την χρήση εικονικών ειδώλων, διά της μεταφοράς προσθέτων πληροφοριών μέσω της αναδημιουργίας ήχων που προσιδιάζουν στον συγκεκριμένο χώρο. Η υποβλητική ποιότητα του ήχου, όταν συνδυάζεται με εικόνες, παρέχει στους θεατές μία βαθύτερη ματιά στην φύση των αρχαίων χώρων, δεδομένου ότι η ακουστική είναι αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς.

4. Υιοθέτηση κωδίκων ορθής πρακτικής για κάθε χώρο κατόπιν διαπραγματεύσεως

Οι προφυλάξεις, οι οποίες πρέπει να ληφθούν έναντι των αρχαίων χώρων παραστάσεων θα είναι βασισμένες στις γενικές αρχές που καθώρισε το Συμβούλιο της Ευρώπης και άλλοι διεθνείς οργανισμοί. Ένα σύνολο προδιαγραφών χρήσεως θα πρέπει να συνταχθούν για κάθε χώρο,

- επί τη βάσει διαπραγματεύσεων μεταξύ των τοπικών αρχών, στις οποίες ανήκει ο χώρος, και των υπευθύνων υπηρεσιών συντηρήσεώς του
- προσδιορίζοντας τους περιορισμούς που συνδέονται με τον χώρο και καθορίζοντας τους κανόνες χρήσεως, τούς οποίους υποχρεούνται να τηρούν οι διοργανωτές παραστάσεων και άλλων εκδηλώσεων.

5. Δικτύωση

Οι επαγγελματίες που παρέχουν τις υπηρεσίες τους, υπό οιανδήποτε ιδιότητα, εν σχέσει προς αρχαίους χώρους παραστάσεων θα επωφεληθούν από την συνεργασία για την ανάπτυξη μιάς δικτυακής προσεγγίσεως.

Δεδομένων των πολλών ομοιοτήτων μεταξύ των προβλημάτων αναδείξεως των αρχαίων χώρων παραστάσεων, μία προσέγγιση κατά την οποία πληροφορίες και πρωτοβουλίες μοιράζονται μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών και μεταξύ ευρωπαϊκών και μεσογειακών χωρών θα βοηθήση στην προώθηση όχι μόνον της ερεύνης, αλλά και στην συνεχιζομένη κατάρτιση και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε μεγάλη κλίμακα.

Επί παραδείγματι, κοινά έργα μπορούν να αναληφθούν στους ακόλουθους τομείς:

- στην επιστημονική έρευνα και την ανακοίνωση των ερευνητικών αποτελεσμάτων (π.χ. τράπεζα εικονικής πραγματικότητας και παραγωγή εργαλείων “on-line” και “off-line”)
- στην προώθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων εμπνευσμένων από αυτόν τον συγκεκριμένο τύπο της πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. περιοδεύουσες εκθέσεις, σεμινάρια ιστορικών ερευνών)
- στην προώθηση διαρκών προϊόντων πολιτιστικού τουρισμού που ανακαλούν στην μνήμη την αρχαία κληρονομιά των χώρων παραστάσεων , καθώς και την παρελθούσα και παρούσα σημασία τους.